Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyat Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

NURUOŞMÂNİYE KÜTÜPHANESİ 4962 NUMARALI MECMUA

(247a – 324b, Transkripsiyonlu Metin - İnceleme)

Sema KÖLEMEN

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Sivas
Eylül, 2011

NURUOŞMÂNİYE KÜTÜPHANESİ 4962 NUMARALI MECMUA

(247a-324b, Transkripsiyonlu Metin – İnceleme)

Sema KÖLEMEN

Cumhuriyet Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak Hazırlanmıştır.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Sivas

Eylül-2011

KABUL VE ONAY

Sema KÖLEMEN'in hazırlamış olduğu "Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua (247a-324b, Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)" başlıklı bu çalışma, 09.09.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, "Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı"nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN (Başkan)

Prof. Dr. Hüseyin ARKAYA (Üye)

Doç. Dr. Ahmet BOZDOĞAN (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. 09.09.2011

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

KÖLEMEN, Sema, **Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua (247a-324b)**, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2011

Bu çalışmanın konusu Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 numarada kayıtlı mecmuadır. Eserin müstensihi belli değildir. Toplam 324 varaktan oluşan bu eserin 247a-324b varakları arasındaki 77 varaklık kısımda XV., XVI. ve XVII. yüzyılda yaşamış şairlerin Türkçe ve Farsça şiirleri yer almaktadır.

Türkçe şiirlerde 164 şaire ait nazım şekilleri şu şekildedir: 490 gazel, 2 kaside, 44 kıt'a, 1 muaşşer, 2 müfred, 22 müseddes, 1 müsemmen, 8 müstezad, 11 tahmis, 7 tarih, 1 terci-i bend, 1 tuyuğ.

Eserin 304a- 317b varakları arasında Farsça şiirler bulunmaktadır. Bu şiirlerin nazım şekilleri şu şekildedir: 630 müfred, 29 kıt'a, 1 rubai.

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde mecmua hakkında ve eserde ismi geçen şairler hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca şairlerin şiirlerinin bulunduğu varak numaraları ve nazım şekilleri de eklenmiştir.

İkinci bölümde metnin transkripsiyonlu metni bulunmaktadır. Sonuç bölümünde yapılan çalışmanın değerlendirmesi bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962, mecmua, eş'âr

ABSTRACT

KÖLEMEN, Sema, **Nuruosmaniye Library Periodical Numbered 4962 (247a-324b),** Master Thesis, Sivas 2011

The subject of this study is the periodical which is recorded with the number 4962 in Nuruosmaniye Library. The copyist of the work is unknown. The work consists of 324 sheets in total. The Turkish and Persian poems of the poets who lived in XV., XVI. and XVII. centuries are in the part of 77 sheets between the sheets 247a-324b.

In the Turkish poems the verse forms of 164 poets are as follows: 490 ghazals, 2 qasida, 44 kıt'a poems, 1 muaşşer poem, 2 singular poems, 22 müseddes poems, 1 octave poem, 8 müstezad poems, 11 tahmis poems, 7 tarih poems, 1 terci-i bend poem, 1 tuyuğ poem.

Between the 304a-317b sheets of the work there are Persian poems. The verse forms of these poems are as follows: 630 singular poems, 29 kıt'a poems, 1 rubai poem.

Our study comprises two parts. In the first part information about the periodical and the poets whose names are mentioned in the work has been given. Furthermore, the sheet numbers of the sheets with the poets' poems and also verse forms have been added.

In the second part there is the transcripted text of the manuscript. In the conclusion part there is the evaluation of the study.

Key Words: Nuruosmaniye Library 4962, periodical, poems

İÇİNDEKİLER

ÖZET ……..…….. i

ABSTRACT ……. ii

İÇİNDEKİLER …….. iii

ÖN SÖZ …… iv

METİNDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ ……. vi

GİRİŞ

a) Mecmua Hakkında Bilgi.....……. 1

b) Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 Numarada Kayıtlı Mecmuanın İncelenmesi ……..…… 4

c) Şairlerin Hayatı …… …….…… 6

d) Şiirlerin Varak Numaraları ve Nazım Şekilleri ……..……27

1. TRANSKRİPSİYONLU METİN ……..… 38

2. SONUÇ ……..… 324

KAYNAKÇA ……..… 325

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatı üzerinde yapılan çalışmaların artması, bugüne kadar bilinmeyen bir çok noktayı açıklığa kavuşturmuştur. Tabii ki bu çalışmalar uzun araştırmalar ve yoğun çabalar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Üzerinde çalışılan kaynaklardan biri antoloji mahiyeti taşıyan mecmualardır. Bu mecmualardan biri de Nuruosmâniye Kütüphanesi 4962 numarada kayıtlıdır. Biz de yaptığımız çalışma ile, bu mecmuanın 247a-324b varakları arasında yer alan XV., XVI. ve XVII. yüzyılın ilk dönemine ait şairlerin şiirlerini çeviri yazı ile yeni harflere aktarmaya çalıştık.

Çalışmamızın giriş bölümünde mecmua hakkında bilgi, eser içinde geçen şairlerin hayatları, şairlerin şiirlerinin bulunduğu varak numaraları ve nazım şekilleri verilmiştir. Şairlerin isimleri alfabetik sırayla verilmiştir.

Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua'nın transkripsiyonlu metni ve metnin 304a-317b varakları arasındaki Farsça kısımlar orijinal şekliyle, sırasıyla metne eklenmiştir. 317b ve 324b varakları arasındaki Türkçe-Farsça karışık olan kısım sıralamaya uygun olarak verilmiştir.

Bazı kelimeler dönemin imlâ özelliğine uygun olarak yazılmıştır.

Metinde çok geçen ve günümüz Türkçesi'nde de çok kullandığımız, hatta özel isim olarak da karşılaştığımız bazı tireli (-) ifadeler ayrı yazılmıştır. Dil-rubâ, meh-likâ gibi.

Eklerde sert ünsüzlerin benzeşmesi kuralı gösterilmeyip, metindeki şekillerine sadık kalınmıştır. İtdükce…

" Gonca, hancer, nice" kelimelerinin metin içindeki "c" hem de "ç" şekilde kullanılmakta olup metin kurulurken iki şekilde de muhafaza edilmiştir.

"Hatt, Hakk" gibi muzaaf kelimeler vezne göre tek veya çift ünsüzle okunmuştur.

Ne oldu, ki oldu sözcük gurupları birleşik okunduğu yerler n'oldu, k'oldu şeklinde gösterilmiştir.

İçin edatındaki vezne göre düşen “i” ünlüsü tire (-) ile gösterilmiştir. Olduguçün…

İle ve ise vezne göre bazen bitişik bazen ayrı okunmuştur.

Yapım eki görevindeki Farsça ekleri, sonuna geldikleri kelimelere bitişik yazılmıştır.

Farsça ikili tekrarların yazımında, tekrarlanan kelimeler arasındaki ek veya edatlar, kısa çizgi arasına alınmıştır. Ser-te-ser …

Çalışmalarımız sırasında yardım, bilgi ve derin hoşgörüsünü hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Mehmet ARSLAN’a, ayrıca desteklerini eksik etmeyen Giresun Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı öğretim elemanı Yrd. Doç. Dr. Beyhan KESİK’e teşekkür ederim.

Sivas, 09 Eylül 2011

Sema KÖLEMEN

METİNDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

1. Metinde Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler ا, ى, و, sırasıyla ā, ī, ū, ō şeklinde gösterilmiştir.

2. Arap alfabesinde bulunup da yeni alfabemizde bulunmayan işaretler şu şekilde gösterilmiştir.

ŝ …….. ث

ḥ …….. ح

ḫ …….. خ

ẕ …….. ذ

ṣ …… ص

ż, ḍ …… ..…..... ض

ṭ ……..……...…. ط

ẓ ……..……..ظ

‘ ……..…..…….... ع

ġ ……..……. غ

ḳ ……..…..……ق

ñ, k, g ……..…..…….. ك

’ ……..……..…….. أ

3. Farsçadaki “vâv-ı ma’dûle” ile yazılan kelimelerde hı’dan sonra “ᵛ” işareti konmuştur. “ḫᵛāce” gibi.

GİRİŞ

1) MECMUA

"Mecmua, sözlükte Cem'i mecâmî'. 1) Toplanılıp biriktirilmiş ve tanzîm edilmiş ve tertîb edilmiş şeyler hey'eti. 2) Eş'âr ve sâ'ir âsâr-ı müntehabe cem ve kaydıyla hâsıl olmış risâle, bu gibi âsâr-ı müntehabenin kaydına mahsus cüzdan. 3) Ulûm ve fünûn ve edebiyata müteallik mebâhisi câmi' olarak neşr olınan risâle-i mevkûte (Sâmî 2007:1295) ; Ar. 1) Bir veya birkaç fenne müteallik intihap edilen şeylerin yazıldığı defter. 2) Fünûn ve edebiyattan bâhis haftalık, on beş günlük, aylık risale, mecmû'a-i mevkûte (Nâcî 2009:390); Ar. Toplanılıp biriktirilmiş olan şeylerin hey'et-i umûmiyyesi. Ulûm ve fünûna veya edebiyata ait mubâhisi havi risâle-i mevkûte; içine eş'âr vesaire kaydedilmiş olan risale. cm. mecâmi (Toven 2004:455); Ar. 1) İntihap edilen şeylerin yazıldığı defter: mecmua-i eş'âr. 2) Fünûn ve edebiyattan bâhis menkul risâle (Reşad 2009:249); 1. Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi. 2. Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap. 3. Dergi (Devellioğlu 1993:596) anlamlarına gelmektedir.

Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır: Mecmuatü'l-ehâdis, mecmua-i fetâvâ, mecmua-i ed'iye, mecmuatü'r-resâil, mecmua-i eş'âr, mecmua-i tevârih, mecmua-i fevâid gibi. Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihi belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır.

İslam kültüründe mecmua türü, henüz adı konulmadan Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu iznin ardından bazı sahabiler Resulullah'tan duyduklarını mecmua tertip etme anlayışı içerisinde kendi seçimlerine, ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirince hadis literatüründe sahife, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler doğmuştur. Bunların en tanınmışlarından biri, Türkçe'ye **"İlk Hadis Mecmualarından Hemmam b. Münebbih'in Sahifesi"** adıyla

tercüme edilmiş mecmuadır. Hadis derlemeleri geliştiğinde hadislerde ele alınan meseleleri kapsamaya yönelik çalışmalar bu metinleri genellikle bablara göre tasnif etme anlayışını getirmiş ve ortaya konulan eserlere mecmua ile aynı kökten türeyen "el-câmi'" ismi verilmiştir. Bunların günümüze ulaşan ilk örneği VIII. yüzyılda Ma'mer b. Raşid tarafından şekillendirilmiş olan Kitabü'l-Câmi'dir. Hadisleri râvilerinden bizzat toplayarak en güvenilir olanlarını bir araya getiren Buhârî, Müslim ve Tirmizî'nin eserleri de el-Câmi'u's-sahîh adını taşımakta ve derleme oluşları ile adları mecmua sayılabileceklerine işaret etmektedir. Yine hadis literatüründe zevâid kitaplarının en önemlilerinden sayılan Nureddin el-Heysemî'nin Mecma'u'z-zevâid ve Menba'u'l-fevâ'id ile Mecma'u'l-bahreyn fi zevâ'idi'l-Mu'cemeyn adlı derlemeleri, isimleri mecmua olmamakla birlikte hadis mecmuacılığı anlayışını geliştirerek sürdüren çalışmalar olmuştur. İlk dönemlerden itibaren çokça karşılaşılan "mecmu" adlı eserlerin en önemlileri arasında Zeyd b. Ali'nin fıkıh ilmine dair el-Mecmu'u, Halid b. Külsum'ün Nu'man b. Beşir'in şiirlerini topladığı Mecmu'u Şi'ri'n-Nu'man'ı, İbnü'l-Hasib Nattaha'nın bazı âlimlerden işittiği ve şahit olduğu hadiseleri ihtiva eden el-Mecmu'u'l- menkul mine'r-rika'ı, Celûdî'nin Mecmu'u kıra'ati emiri'l-mü'minin 'Ali b. Ebi Talib'i, Ebü'l-Ferec el-İsfahânî'nin Mecmu'u'l-âşâr ve'l-ahbâr'ı "mecma" adlı eserler arasında Ahmed b. Muhammed el-Meydanî'nin Arapça darbımeselleri topladığı Mecma'u'l-emsâl'i, Radıyyüddin es-Saganî'nin Mecma'u'l-bahreyn'i ve "cami'" adlı eserler arasında yukarıda anılan el-Cami'u's-sahih'lerden başka Îsa b. Ömer es-Sekafî, Heysem b. Adi, İbn Ebu Tahir ve Müberred'in çalışmaları zikredilebilir. Literatürde mecmua sayılabilecek derlemeler arasında bu ismi taşımayan ve sonraları "müntehabât, muhtârât" olarak da adlandırılan pek çok eser arasında Arap edebiyatındaki seçme şiirleri bir araya getiren, günümüzün antolojileri sayılabilecek en eski ve önemli mecmualar, Cahiliye devrinin ünlü yedi şairinin kasidelerini toplayan el- Mu'allakât ile Mufaddal ed-Dabbî'nin el-Mufaddaliyyât, Asmaî'nin el-Asma'iyyât ve Ebu Temmâm'ın el-Hamâse adlı derlemeleridir. Bu arada "divan" kelimesinin de önceleri "şiir mecmuası" anlamında kullanıldığı Ebu Temmam'ın eserinin Divanü'l-hamâse adıyla da tanınmasından anlaşılmaktadır.

Mecmuaların türlerine göre bazı tertip ve şekillere kavuşarak Araplar, Farslar ve Türkler arasında rağbet bulup farklı bir gelişim göstermesi ve çeşitli ilim dallarında müstakil bir telif türü özelliği kazanması ilk örneklerin ortaya çıkısından birkaç asır sonra gerçekleşmiştir. Not defterlerinden meydana gelen özel mecmualar için böyle bir

tarihin belirlenmesi zor görünmekle birlikte bunların Osmanlı dönemindeki gelişimine bakarak XV. yüzyıldan itibaren dikkat çekmeye başladıklarını, XVI. yüzyıldan sonra ise sayı ve çeşitlerinin iyice arttığını söylemek mümkündür. Daha çok Osmanlı ve İran sahasında rağbet gördüğü anlaşılan özel mecmuaların kâğıdının kalitesi, rengi, boyutları, cildi, yazısı, tezhibi, şekli gibi vasıfları ve maddi nitelikleri itibariyle birbirlerinden çok farklı olduğu, bir kısmının düzensiz, adeta karalama defteri, bir kısmının çok düzenli ve özenli bir sanat eseri niteliği taşıdığı görülmektedir. Düzensizlerin çoğu doğrudan derleyicisinin eliyle yazılmış olduğu için okunaksız ve istinsah hatalarıyla dolu, babadan oğula veya elden ele intikal ettiğinden dolayı farklı kişilerin yazısına ve ilgisine göre şekillenmiş, değişik konulara yer veren güvenilmez metinler halindedir.

Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok yaygın ve önemli bir telif türü haline gelmiş olan mecmualar genel özellikleri ve muhtevaları dikkate alınarak "mecmu'atü'l-eş'âr, mecmu'a-i ed'iye, mecmu'atü'l-münşeat" vb. şekillerde adlandırılmıştır. Ancak birtakım mecmualar, muhtevalarının yanında tertipleyicilerinin ünlü ve güvenilir kişiler olması dolayısıyla onların adlarıyla da anılmıştır. (Mesela Feridun Ahmed Bey'in Münşeâtü's-selâtîn'i ikinci baskısında Feridun Bey Münşeât'ı, Osmanlı musikişinaslarından Haşim Bey'in düzenlediği Mecmûa-i Kârhâ ve Nakşhâ ve Şarkiyyat da Haşim Bey Mûsikî Mecmuası adıyla yayımlanmıştır.)

Mecmualar Arapça, Farsça, Türkçe olarak tek bir dille kaleme alındığı gibi derleyenin bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler halinde de yazılmıştır. Çoğunlukla ilmi ve dini konularda derlenmiş mecmuaların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin ise manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir.

Sayıca çok fazla ve muhtevaları farklı olan mecmualar, ilk vakıf kitap listelerinden başlayarak XVI. yüzyıldan itibaren ortaya çıkan "defterü'l-kütüb"lerde, II. Abdülhamid döneminde hazırlandıkları için "devr-i Hamîdi defterleri" denilen kataloglarda ve günümüzün çok yönlü tasnif sistemlerinde genellikle "Mecmûât/Mecmualar" başlığı altında ele alınmıştır. Pek çoğu bir tür el kitabı mahiyetinde olduğundan fazla rağbet gören, ayrıca iddiasız bir isim taşıdığı için kitap yazmaktan kaçınan müellifler tarafından tercih edilen mecmua bundan dolayı Osmanlı dünyasında çok yaygınlaşmış ve ilim dallarına göre çeşitli türlere ayrılmıştır; bunların başlıcaları şunlardır: Tefsir, hadis, fıkıh-hukuk, fetva, ferâiz, sak, kavânin, muâhedât, kelam-akâid, tasavvuf, dua, hutbe-vaaz; divan, şiir, nazîre, kasîde, gazel, na't,

medhiye, mersiye, muamma, lugaz, rubai, letâif, destan, lugat-ıstılah; tarih, münşeât,-inşâ, vefeyât, hatt-ı hümayun ve telhisler gibi resmi yazılar, biyografi(terâcim); risâle; fevâid; musiki; tıp; havas; astronomi."[1]

Bu mecmualar dönemin sosyal yaşantısına, kültürel etkinliklerine ayna tutmaktadır. İçinde bulunan deyimler, darb-ı meseller, mahalli söyleyişler Türkçemizin zenginliğini gözler önüne sermekte ve kültür zenginliğimizden örnekler sergilemektedir.

Mecmualar Eski Türk Edebiyatı açısından önemli eserler arasında olup mecmualarda farklı dönemlerde yaşamış ünlü şairler ve şiirleri hakkında bilgi bulabildiğimiz gibi, çeşitli sebeplerle şuarâ tezkirelerine veya diğer kaynaklara girmemiş şâirler ve şiirleri hakkında da bilgi bulabilmekteyiz.

Bu noktada mecmualar tarihimizin meçhullerini aydınlatmada büyük bir öneme sahiptir. Bu eserlerin üç önemli fonksiyonu vardır. Bunlardan birincisi divan tertip etmemiş şairlerin şiirlerini gün yüzüne çıkarmak. İkincisi divan sahibi olan şairlerin divanlarına almadıkları şiirleri bizlerle buluşturmak ve üçüncüsü adı duyulmamış şairlerin isimlerini öğretmektir.

2) NURUOSMÂNİYE KÜTÜPHANESİ 4962 NUMARADA KAYITLI MECMUA'NIN İNCELENMESİ

Nuruosmâniye 4962 no'lu eserin kim tarafından oluşturulduğu bilinmemektedir. XV. , XVI. ve XVII. yüzyıla ait şairlerin şiirlerinin bulunduğu bu eser toplam 324 varaktan oluşmaktadır. Tâlik yazıyla yazılmış bu eserin 247a ve 324b arasındaki 77 varakta Türkçe ve Farsça şiirler bulunmaktadır. Türkçe şiirlerde 164 şairin çeşitli nazım şekillerine ait şiirleri ve sayıları alfabetik olarak şu şekildedir:

Gazel …….. 490

Kasîde ……..… 2

Kıt'a ……... 44

Mu'aşşer …… 1

Müfred …….. 2

Müseddes ……22 (4 tanesi nazîre)

Müsemmen ……. 1

Müstezâd ……. 8

[1] Mustafa UZUN, İslam Ansiklopedisi,"Mecmua Maddesi", 28. Cilt, Ankara, 2003, s. 265.

Tahmîs ……..…..11

Tarih …… 7 (Bir tanesi bî-nukat)

Terci‘-i bend ……1 (Aslında müseddes)

Tesdîs ……. 1

Tuyuğ ……..... 1

Eserin 304a-317b varakları arasında Farsça şiirler bulunmaktadır. Bu şiirler orijinal şekliyle metne eklenmiştir. Bu varaklarda tespit edebildiğimiz nazım şekilleri şu şekildedir:

Kıt'a …… 29

Müfred…….630

Rübâî …….. 1

Bu varaklarda adlarını tespit edebildiğimiz şairlerin isimleri alfabetik olarak şu şekildedir. (Abdullah, Âhî, Ârif, Âtî, Âzerî, Bâkî, Bedîî, Câmî, Celâl, Celâlî, Cemşîd, Enverî, Esîrî, Fahrî, Fânî, Fazlî, Fehîmî, Fehmî, Fenâyî, Firâkî, Firârî, Firdevsî, Fuzûlî, Gaffâr, Gubârî, Gurbetî, Gülşenî, Hâfız, Hâletî, Hâlilî, Hayâtî, Haydar, Hicâbî, Hicrî, Hilâlî, Hüdâyî, Hümâyûn, Hüsâmî, Hüseynî, Hüsrev, İzzetî, Kâmî, Kâsım, Kâtibî, Kemâl, Kerîmî, Kevkebî, Mecnûn, Mes‘ud, Nâsır, Nasuhî, Nergisî, Nesîmî, Nihânî, Nizâmî, Nûrî, Remzî, Riyâzî, Sa‘îd, Sâirî, Sâkî, Sâlih, Sâni‘î, Selmân, Seyfî, Sûretî, Sücûdî, Şemsî, Şirâzî, Tâlib, Tufeylî , Tulûî, Ünsî, Vakfî, Vasfî, Yâdigârî, Yakînî, Zâtî, Ziyâî)

Eserde en fazla yer dönemin ünlü şairlerinden Bâkî'ye ayrılmıştır. 293a ve 304a arasındaki varaklarda üç gazelin ve iki müfredin dışındaki diğer gazellerin hepsi Bâkî'ye aittir. 299b'de bulunan –âr redifli, 301a'da bulunan –lezîz redifli ve 302a'da bulunan-er redifli gazelin Bâkî'ye ait olmasına rağmen Dr. Sabahattin KÜÇÜK'ün hazırlamış olduğu Bâkî Dîvân'ında yer almadığı görülmektedir. Bu da Bâkî'ye ait yeni şiirlerin ortaya çıkması açısından önemli bir gelişmedir.

Ayrıca Haydarzâde'ye ait olan müfredler daha büyük harflerle sayfayı ortalayacak şekilde yazılmıştır.

Nuruosmâniye Kütüphanesi 4962 numarada kayıtlı eserin 304a ve 317b arasındaki varaklar Farsça şiirlere aittir. Bu varaklar olduğu gibi varak numaraları da verilerek tez çalışmasının içine konulmuştur. Yine 317b ve 324b arasındaki Farsça olan kısımlar da bulundukları Tükçe şiirlerin arasına yerleştirilerek eserin şekli aynen muhafaza edilmiştir.

Nuruosmâniye Kütüphanesi 4962 numarada kayıtlı eserin bazı yerleri silik olduğu için ve düzende bazı problemler olduğu için okunması sırasında bazı zorluklarla karşılaştık. Eserde bazı kelimelerdeki noktalı harflere nokta konulmamış, bazısına ise fazladan nokta konulmuş. Bu kelimeler beytin anlamına göre bulunmuştur. Eserde okunamayan yerler (…….) şeklinde gösterilmiştir.

3) ŞAİRLERİN HAYATLARI

(Aşağıda adı geçen şairlerin hayatları hakkındaki bilgiler şu kaynaklardan alınmıştır:

BANARLI, Nihat, Sami, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi** (C. I),İstanbul, Milli Eğitim Basımevi (2001).

Büyük Türk Klasikleri (C.IV,V), Ötüken Söğüt Yayıncılık, İstanbul, 1986.

Mehmed Süreyyâ, **Sicill-i Osmânî**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.

TUMAN, Mehmet Nâil, **Tuhfe-i Nâilî**, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001.)

ADLÎ (1448- 1512): Adlî mahlasıyla şiirler söyleyen 2. Bayezid, Fatih'in Gülbahar Hatun'dan olan büyük oğlu olup, 1448'de Dimetoka'da doğdu. Yedi yaşında iken Amasya sancak beyliğine gönderildi. Fatih'in ölümü üzerine 1481'de tahta geçmiştir. Saltanatının ilk yılları Karaman sancak beyi olan kardeşi Cem ile taht kavgaları içinde geçmiştir. 31 yıl süren saltanatı 1512'de yeniçerilerin baskısı üzerine tahttan ayrılmasıyla son bulmuştur. Dîvân'ı vardır.

ÂGEHÎ (? - 1577): Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Mansur'dur. Medrese öğrenimi görüp Hoca Kaynı Mehmed Efendi'den mülâzım oldu. Âlî'ye göre müderrislik yaptı. Haslar kadılığında bulundu. İstanbul'da öldü. Âgehî'nin Fetihnâme-i Kal'a-i Zigetvâr adlı eseri, Kanunî'nin Zigetvâr kalesini fethini anlatır. Bunun dışında eseri yoktur ve bir dîvânda toplanmamış şiirleri çeşitli mecmualarda bulunur.

AHDÎ (? - 1598): Bağdad'da doğdu. Mevlânâ Şems'in oğlu olup asıl adı Ahmed'dir. Hayatı hakkında kaynaklarda teferruatlı bilgi yoktur. 1553 yılında İstanbul'a geldi ve on yıl Osmanlı şairleri hakkında bilgi topladıktan sonra Gülşen-i Şuarâ adlı şairler tezkiresini kaleme aldı. Devrinde şiirleriyle tanınmış olmasına rağmen adını günümüze kadar getiren eseri, tezkiresi olmuştur.

ÂHÎ (? - 1517): Niğbolu'da doğdu. Seydi Hoca adlı zengin bir tüccarın oğlu olup asıl adı Hasan'dır. Nesir ve nazım alanında adını duyurdu. Yavuz Sultan Selim şiirlerini görüp beğenince kendisiyle ilgilenilmesini istedi. Fakat şair, padişahın bu ilgisini gereği gibi değerlendiremeyince, uzun bir süre görev alamadı. Daha sonra Karaferye medresesi müderrisliği verildi. Bu görevde iken öldü. Hüsrev ü Şîrîn, Hüsn ü Dil ve Dîvân'ı vardır.

AHMED PAŞA (? - 1497): Ahmed Paşa 15. asır şairlerindendir. Doğum yeri hakkında tezkireler arasında ihtilaf vardır. Sehî Bey Tezkiresi Edirne'de Latîfi Tezkiresi ve Künhü'l- Ahbâr ise Bursa'da dünyaya geldiğini yazarlar. Şairin amcasının oğlu Nâzır Çelebi ile görüştüğünü kaydeden Âşık Çelebi, onun Edirneli olduğu kanaatindedir. Faik Reşad Bey de Eslâf adlı eserinde Ahmed Paşa'nın Dimatokalı olduğunu yazarsa da bu rivâyet mevsuk değildir. Edirne'de doğup Bursa'da yetişen Ahmed Paşa gayet kuvvetli bir medrese tahsili görüp o devirde öğrenilmesi zaruri olan ilimleri ve bu arada Farsçayı öğrenmiş, kuvvetli zekâsı sayesinde seçkin bir âlim olarak evvela Bursa'da müderrislik, sonradan Edirne'de kadılık etmiş, bu sırada Fatih'in nazar-ı dikkatini celp ederek kazaskerliğe yükselmiştir. Divân'ı vardır.

AHMEDÎ (? - 1545): Şeyh Ahmed Sarbân bazı manzumelerinde "Kaygusuz" mahlasını da kullanmıştır. Kanûnî Sultan Süleymân'ın deveci başılığı hizmetinde bulunduğundan " sârbân" lakabını almıştır. Hayraboluda namına mensup tekyede medfundur.

ÂLÎ (? - 1600): Âlî, Gelibolu'da doğdu (25 Nisan 1541). Asıl adı Mustafa olup daha çok doğum yeri ve mahlasıyla birlikte anılarak Gelibolu'lu Mustafa Âlî sanıyla tanındı. Babasının adı Ahmed'dir. Kaynaklarda Abdullah veya Abdülmevlâ olarak geçen dedesinin adına bakılarak Âlî'nin devşirme soyundan geldiği düşünüle gelmiştir. Değişik eserlerinde bütün ırkları kötülemesine karşılık Hırvat soyunu övmesinden hareketle de Boşnak bir aileden gelmiş olabileceği Atsız tarafından ileri sürülmüştür. Bu iddiayı doğrulayacak başka bir husus da Âlî'nin hayatının büyük bölümünü Boşnak asıllı devlet adamlarının yanında geçirmiş olması gösterilebilir. Altı yaşında başlayan öğrenim hayatı yirmi yaşında medreseden mezuniyetle tamamlandı. İyi bir Arapça ve Farsça bilgisini de içine alan bu öğrenimin, mükemmel olduğu söylenilebilir. Niyeti müderris olmaktı. Ama Şehzade II. Selîm'in desteğiyle ilmiyye mesleğini bırakıp

Şehzade'ye dîvân katibi oldu. Ardından uzun süre hizmetinde bulunduğu Şam beylerbeyi Lala Mustafa Paşa'nın dîvân katipliğine tayin edildi. Paşa'nın Mısır beylerbeyliğinden azli üzerine, Âlî de işini bırakı, şehzade III.Murâd'ın yanına, Manisa'ya gitti. Oradan Bosna beylerbeyi Ferhâd Paşa'nın dîvân katipliğine gönderildi. Sultân III. Murâd'ın tahta çıkışını takiben, İstanbul'a gelen Âlî , Hoca Sa'deddin Efendi vasıtasıyla Gürcistân, Âzerbaycan ve Şirvan yöresi beylerbeyi olan Mustafa Paşa'nın yanına tekrar Dîvân Kâtibi oldu. Onunla İran seferine katıldı. Buradan Halep Tımar Defterdarlığı'na tayin edilen Gelibolulu'ya Van Beylerbeyi Hüsrev Paşa tarafından yeni bir görev verildi. Trabzon'a giderek oradaki erzak işlerini düzene koyacaktı. Halep Tımar Defterdarlığı görevinden azledilen Âlî, bir süre açıkta kaldıktan sonra Erzurum, altı ay sonra da Bağdat Mal Defterdarlığı'na getirildi. Ardından yine azledildi ve uzunca bir süre açıkta kaldı. Kısa süren Sivas Defterdarlığı görevinden sonra Yeniçeri katipliğine getirildi. Bu görevinden de azledildi. Gelibolu'lu Mustafa Âlî Cidde öldü. (1599/1600) Eserlerin en tanınmış olanları şöyle sıralanabilir: 1-Nâdirü'l-Mahârib, 2-Heft-Meclis, 3-Zübdetü't-Tevârîh, 4-Nusret-Nâme, 5-Câmi'l- Hubûr der Mecâlis-i Sûr, 6-Menâkıb-ı Hünerverân, 7- Mirkatü'l-Cihad, 8-Künhü'l -Ahbâr, 9-Füsûlü Hall ü Akd ve Usûli Harc ü Nakd, 10-Hâlâtü'l-Kâhire min el-Adâti'z-Zâhire, 11-Mihr ü Mâh, 12-Mihr ü Vefâ, 13-Tuhfetü'l-Uşşâk, 14-Türkçe Dîvân, 15-Riyâzü's Sâlihîn, 16- Râhatü'n-Nüfûs, 17-Hilyetü'r-Ricâl, 18-Nâsihatü's-Selâtîn, 19-Mâhasinü'l-Âdâb, 20-Mevâidü'n-Nefais Kavâdü'l-Mecâlis, 21-Münşeât

AMRÎ (? - 1523): Nerede doğduğu bilinmez. II. Bâyezîd devri şeyhülislâmlarından Abdülkerîm Efendi tarafından satın alınarak yetiştirildi. Asıl adı Amr'dir. Herhalde toplumumuzda pek kullanılmayan bir isim olmasından dolayıdır ki adı bazı kaynaklarda Ömrî olarak geçer. Çağının gerektirdiği öğrenimi tamamlayarak mülâzim oldu. Şâir İshâk Çelebi'yle medrese arkadaşıydı. Mülâzemetten sonra İshâk Çelebî'nin müderrisliği meslek olarak seçmesine karşılık oldu. Serfiçe ve Vize'de kadılık yaptı. 930/1523 yılında öldü. Tezkireler Amrî'nin dîvânı olduğunu belirtirse de günümüze bunun tam bir nüshası ulaşmamıştır. Sadece gazel, kıt'a ve müfretlerden meydana gelen küçük bir örneğini Mehmed Çavuşoğlu, diğer şiir mecmualarını da tarayarak neşretmiştir (İst.1979). Bu şiirlerinde Amrî, Necâtî Bey'in atasözü ve deyimlerle yüklü tarzını başarıyla sürdürmüş, sade bir dille kaleme aldığı lirik gazelleriyle tanınmıştır.

ÂŞIK ÇELEBİ(1520 - 1572): Şair, yazar. Prizren'de doğdu. Asıl adı Pîr Mehmed'dir. İlim ve şiir ile uğraşan bir aile içinde büyüdü. Sürûrî, Ebus-suud Efendi gibi devrin ileri gelen âlim ve sanatkârlarından özel dersler aldı. Arapça dinî ve tarihî tercümeleri vardır. Adını ebedîleştiren, şairlerin hayat hikâyesi ve eserleri hakkında yazdığı tezkiresidir. Şiirlerinde Âşık mahlasını kullanır. **Eserleri:** Meşârü'ş-şuarâ , Ravzatü'ş-şühedâ , Ettıbrü'l-mesbuk , Şekâyıku'n-nu'mâni-ye, Şerh-i Hadîs-i Erbain, Ravzatü'l-ahyâr, Mi'râcü'l-ayâte, Dîvan, Zigetvar-nâme, Bursa Şehrengizi.

AŞKÎ (? - ?): Saruhanlıdır. Hattatlığı ve nakkaşlığı ile tanındı. Kanunî dönemi şairlerinden olup kaynaklarda şiirleri "fena değildir" şeklinde değerlendirilir.

ATÂ (? - 1552): Edirneli, kadı.

AZÎZÎ (? - 1585): Mustafa Azîzî Bey, İstanbullu, Yedikule dizdarı kethüdâsı.

BAHÂRÎ (?- 1566): Bursalı, Bursa'da Murâdiye tekyesi civarında medfundur.

BÂKÎ: (?- 1600): İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mahmut Abdulbâki'dir. Karga-zâde diye tanındı. Saraçlık yaptı. Şeyhülislam Ebussuud Efendi'den mülazım oldu. Silivri, Murat Paşa ve Sultan Selim medreselerinde müderrislik ve Mekke'de kadılık yaptı. Anadolu ve Rumeli kazaskeri oldu. Dört padişahın iltifatına mazhar oldu. Özellikle Kanunî'den çok yardım gördü. Şeyhülislamlık beklerken öldü. Türk edebiyatının en büyük divan şairlerinden biridir. Çok güzel gazelleri vardır. Divan sahibidir.

BEHİŞTÎ(? - ?): Doğum yeri ve tarihi belli değildir. Asıl adı Ahmed Sinan olup İstanbul fethinden sonra Fatih tarafından adı geçen şehre subaşı tayin edilen Karıştıran Süleyman Bey'in oğludur. Küçük yaşta babasını kaybetmesi üzerine Behiştî saraya alınarak 2. Bayezid tarafından yetiştirildi. Daha sonra da baba mesleğine yönelerek sancak beyi oldu. Kaynaklarda açıklıkla belirtilmeyen padişaha karşı işlenmiş bir suçtan dolayı İran'a kaçtı. Sultan Hüseyin Baykara, Ali Şir Nevâî ve Molla Câmî'nin yanında bulundu. Onların aracılığı üzerine affedilerek ülkesine döndü ve sancakbeyliği görevine devam etti. Ölüm yeri ve tarihi belli değildir. Kaynakların verdiği bilgilere göre Behiştî edebiyatımızda ilk hamse yazan şairdir. Bugün sadece hamseden Leylâ vü Mecnûn elimizdedir. Diğerlerinin isimleri şöyledir: Vâmık u Azrâ, Yûsuf u Züleyhâ, Hüsn ü Nigâr ve Süheyl ü Nevbahâr. Ayrıca Vekâyînâme-i Behiştî adlı bir tarihi vardır.

BELÎĞÎ(? - ?): İstanbul'da doğdu. Kuloğullarındandır. Yeniçeri oldu. Sarhoş Bâli Efendi'ye bağlanıp tasavvufa yöneldi. Güzel şiirleri vardır. Kahve hakkında yazdığı gazelle tanındı.

BEYÂZÎ (?-1624): Müderris Mehmed Bey, Edirneli, sipahi.

BEZMÎ (? - 1589): Haleplidir.

CA'FER (? - 1514): Tâcibeyzâde kazasker Ca'fer Çelebi, Amasyalı, nişancı, hattat, Yavuz Sultan Selim'in nedimi.

CAFER ÇELEBİ: (? - 1514): Tacizâde Cafer Çelebi sanıyla tanındı. Babası Amasya'da II. Bayezid'in defterdarıydı. Hacı Hasan-zâde Mehmet Efendi'den mülazım olup, Mahmut Pasa medresesinde müderris, ardından da insanın güzelliğinden dolayı nişancı oldu. Kazaskerlik görevine getirildi. Yavuz Sultan Selim'in yakın çevresindendi. Yeniçerilerin Amasya isyanında parmağı olduğu iddiasıyla öldürüldü. Kaynaklar, nazım ve nesrinin güzelliği konusunda birleşirler. Bunun yanında nesri şiirine, kasidesi gazellerine tercih edilmiştir. Şiirlerinin lirik olmadığı da kaynaklarca belirtilir. "Divan"ı ve "Heves-name"si vardır.

CEM SULTAN (1459- 1495): 1459 yılında doğdu. Osmanlı şehzadesi. II. Mehmet'in (Fatih Sultan) oğludur. İyi bir eğitim alan şehzade Cem, kardeşi ile girdiği taht kavgasında yenik düştü ve Rodos'a sürgün olarak gitti. 1495 yılında sürgünde vefat etmiştir.

CEVRÎ (? - 1654): 17. asır Osmanlı şair ve hattatı. İstanbul'da doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbul'da medrese tahsilini tamamladıktan sonra, Dîvân-ı Hümâyûn kâtibi oldu. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Şiirlerinden ziyade güzel hat yazısı ile şöhret buldu. İyi bir hattattır. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî hazretlerinin Mesnevî'sini yirmi iki defa yazmıştır.1654 senesinde vefât etmiştir. **Eserleri:** Dîvân, Hilye-i Çihâryâr-i Güzîn, Melhame, Nazm-ı Niyâz, Tercüme-i Ahvâl-i Hâce, Hâfız-ı Şîrâzî ile Cevrî Târihi diğer meşhur eserleridir.

CİNÂNİ(? - 1595): Bursa'da doğdu. Asıl adı Mustafa olup Mehmed adlı birinin oğludur. Şairin mahlası çeşitli kaynaklarda "Cenânî" veya "Cinânî" şeklinde iki türlü okunmaktadır. Halbuki gerek Cinâni'nin çağdaşı olan tezkirecilerin, gerek bizzat kendisinin, mahlası tanımlamak için kullandıkları sıfatlar dikkatle incelenirse bunun

Cinâni olduğu anlaşılır. Medrese öğrenimi gören şair, Muâllim-zâde'den mülâzım oldu.(966/1588). Hocasının, Anadolu kazaskerliği sırasında onun yanında kâtiplik, daha sonra ise müderrislik yaptı. Bursa'da öldü ve Hamzabey mezarlığına gömüldü.(1004/1595). Âlim bir kişi olan Cinâni, aynı zamanda dönemin önde gelen şair ve nesir ustalarındandır. Türkçe'den başka Arapça, Farsça şiirler de yazdı. Riyâzî onun, özellikle yazdığı tahmîs ve tesdîslerle tanındığını belirtir. Ayrıca Cinâni, hikâye, kıssa anlatmakla da şöhret yaptığı için devir padişahı III.Murâd'ın dikkatini çekti. Cinâni'nin müretteb Dîvân'ından başka, iki mesnevisi vardır ki, ikinciye daha sonra Bedâyi'ü'l-Âsâr adı verilmiştir. Bunlardan Riyâzü'l-Cinân'ın asıl önemli tarafı, içindeki hikâyelerin ekseriyetle yerli hayatı aksettiren neviden seçilmiş olmalarıdır.

CÜVÂNÎ (? - 1542): Cüvânî Çelebi, Edirneli.

DERVİŞ ÇELEBİ: (? - 1531): Edirne'de Yıldırım Bayezid'in yaptırdığı Halebiyye medresesine adı verilen Molla Halebî'nin torunudur. Bazı medreselerde müderrislikte bulunduktan sonra Serez ve Kûfe'de kadılık yaptı. Kûfe'de öldü. Çoğu Farsça söylenmiş şiirleri vardır.

EHLÎ (? - 1600): Edirneli kadı Tayyib Efendi'nin oğludur. İstanbullu.

EMÂNÎ (? - 1591): İstanbullu. Hazine-i sultânî kâtibi ve defterdar. Selanikte medfundur.

EMRÎ (? - 1575): Kanaatkar bir adamdı. Çekingen olması ve mevki hırsı bulunmaması memuriyet hayatında yükselmesinde olumsuz rol oynadı. Hiç kimseye kaside sunmak ve bir karşılık bekleme ihtiyacını duymazdı. Emrî, XVI. yüzyılın güçlü şairlerindendir. Fakat bazı şiirlerinde çok kapalı sanat bulunmaktadır. Bu da muammaya düşkünlüğünden ileri gelir. Bundan dolayı bazı gazellerini muamma haline getirdi. Bu tür şiirlerinde estetik güzellikler kaybolarak bir sanat yapma perdesi altında gizlendi. Buna rağmen güzel gazelleri vardır. Emrî, muamma ve tarihleriyle tanındı. Ünlü şair Bâkî'ye hicviyeleri vardır. Devrin şairlerinden Fevzi ve Rahmî, Emrî'nin şiirlerine nazîreler ve tahmîsler yazdılar. Dîvân'ı vardır. Riyâzî ise Emrî'nin Hüsrev ü Şîrîn adlı bir mesnevisi bulunduğundan bahseder.

FAKÎRÎ(? - ?): Kanunî Sultan Selim devrinde vefat etmiştir.

FÂNÎ(? - ?): Derviş Fânî Efendi. Vefatı 1550'den sonradır.

FEDÂYÎ (? - 1561): Ali Bâli Çelebi, Edirneli.

FENÂYÎ (? - 1519): Fenâyî Dede, Mevlevî.

FEVRÎ (? - 1570-71): Hırvat asıllı olup asıl adı Ahmed'dir. Künhü'l-Ahbâr, İskender Çelebi'nin, diğer kaynaklar ise Nakkaş Ali Bey'in kulu olduğunu belirtirler. Daha sonra azat edilip, efendisinin gözetiminde iyi bir öğrenim gördü. Bostan Efendi'den mülâzım oldu. Müderrislik, müftülük ve kadılık yaptı. Şam müftüsü iken orada öldü ve Kubûr-ı Sâlihîn mezarlığına gömüldü. Şairliğinden çok bilgisiyle tanınmış biridir. Bunun yanında şair olarak da 16. yy'ın önde gelen kişilerinden sayılmaktadır. Fevrî mahlasına uygun olarak çok kolay ve süratle şiir söyleyebilen bir şair olup, kasideleri, atasözü ve deyimlerle yüklü şiirleri, özellikle de tahmis ve tesdis yazmadaki başarısıyla dikkati çekti. Şairin Arap edebiyatını da çağdaşları içinde en iyi bilen olduğu kaynaklarda ifade edilir. Farsça şiirler de yazmıştır. Dîvân'ı, Kanûnî adına yazdığı Ahlâk-ı Süleymânî'si, Sokullu Mehmed Paşa'yla ilgili Ahlâk-ı Mehmed Paşa adlı eseri Dürer ü Gurer Hâşiyesi, Miftâhu'l-Meânî isimli lügatinden başka dini konularda yazılmış kitapları vardır.

FİGÂNÎ (? - 1532): Trabzon'da doğdu. Asıl adı Ramazan'dır. İsfahan'da tıp öğrenimine başladı. Tamamlamadan bıraktı. İstanbul'a geldi ve 16. yy başlarında edebi çevrelerde adını duyurmaya başladı. Mukataa kâtipliği görevinde çalıştı. İbrahim Paşa'nın Budin'den getirttiği heykeli Atmeydanı'na diktirmesini tenkit eden bir Farsça beyti yüzünden idam edildi.

FİRÂKÎ (? - ?): Aslen Acem asıllı olup, ailesi Kütahya'ya yerleşmişti. Öğrenime başladıysa da şeyh olan babasının ısrarı üzerine öğrenimini yarıda bırakıp tarikata girdi. Ömrünü vaaz ve nasihatle geçirdi. Döneminde kızdığı kişileri kürsüden eleştirmesiyle tanındı. Ölüm tarihi Hasan Çelebi ve Riyazî'de Künhü'l-Ahbâr'da 1582, Fâizî'de 1583 olarak kayıtlıdır. Şiirle de uğraştı. Şiirleri sadedir. Kaynaklar isim zikretmeden birkaç mesnevisinin olduğunu söylerler.

FİRDEVSÎ (? - ?): İlyas Çelebi, Uzun Firdevsi ve Firdevsi-i Rûmî namlarıyla meşhurdur. Bursalı, Süleymannâme müellifi, 1503 tarihinde hayatta idi.

FUZÛLÎ(1480? – 1556): Asıl adı Mehmed'dir. Süleyman adlı bir şahsın oğludur. Bağdat'ta, Hille'de veya Kerbelâ'da doğduğu belirtilirse de Bağdat'lı değil, Kerbelâ'lı ya da Hille'li olması ihtimali güçlüdür. Hayatı hakkında bilgimiz çok azdır. Doğum

yeri gibi doğum tarihi de belli değildir. Bazı karinelere dayanılarak 1480 yılı civarında doğduğu tahmin edilmektedir. 1556 yılında Kerbelâ'da vefat etmiştir. Hadis, tefsir gibi bütün İslamî bilimlerden başka hendese, hey'et, hikmet, kimya, tıp gibi bilimlerde söz sahibi son derece bilgili bir kişidir. Azerî lehçesiyle yazmış olmasına rağmen dilinde, devrinin Anadolu Türkçesi'nden büyük ayrılıklar görülmez. Türkçe, Arapça, Farsça divanlarından başka aynı konuyu işlemiş mesnevilerin en güzeli sayılan Leylâ vü Mecnûn adlı mesnevisi; Kerbelâ vakasını anlatan Hadîkatü's-Süedâ adlı nazım-nesir karışık eseri; Tosyalı Nişancı Celâlzâde Mustafa Çelebi'ye yazdığı Şikâyetnâme adıyla tanınmış şaheser bir hiciv örneği olan mensur mektubu; Beng ü Bâde mesnevisi; Rind ü Zâhid, Heft-Câm, Sıhhat u Maraz, Enîsü'l-Kalb, Hadîs-i Erbaîn Tercümesi; Şâh u Gedâ, Matla'ul-İ'tikâd, Risâle-i Muammâ gibi manzum ve mensur eserleri vardır.

GANÎ (? - 1586): Abdulganî Efendi, kadı Emirşâh Efendi'nin oğludur. Geredeli, İstanbul kadısı. Bursa'da medfundur.

GARÎBÎ (? - 1547): Mehmed Garîbî Çelebi, Yenice Vardarlı, Mevlevî, İstanbul'da medfundur.

GEDÂYÎ(? - ?): Antakya'da doğdu. Kâtiplik yaptı. Mevleviliğe intisap etmiş derviş yaratılışlı bir şairdir. Dervişane ve muhakkikane şiirleri vardır. Özellikle nestalikte ustaydı.

GINÂYÎ (? - 1604): Abdulgâni Efendi, Kayseri kadısı. Kayseri'de medfundur.

GIYÂSÎ (? - 1520): Gıyâseddin Mehmed Efendi, Akşemseddinin biraderzadesidir.

GUBÂRÎ(?- 1566-1574): Âşık Çelebi, Hasan Çelebi, Beyânî, Riyazî'ye göre Akşehir'de; Latifî'ye göre Larende'de doğdu. "Künhü'l-ahbar" Hamidli olduğunu söyler. Asıl adı Abdurrahman'dır. Kınalı-zâdelere bağlandı ve Ali Çelebi'den mülazım oldu. Müderrislik yaptı. Şehzade hocası olan Sururî'yi ayıplamasına rağmen Şehzade Bayezid'in oğlu Orhan'a hoca oldu. Şehzadeler olayından sonra hapsedildi. Bağışlanıp kadı tayin edildi. Ölüm tarihi Âşık Çelebi'de 1566-67, Riyazî ve Faizî'de 1574-75'tir. Kaynaklar şiirlerini beğenirler.

HABÎBÎ(? - ?): Badralı, I. Selim şairlerindendir.

HÂDÎ (? - 1609): Ahmed Çelebi, Edirneli, kadı.

HÂLETÎ (? - 1566): Hâletî Abdullah Efendi, Köstendilli bir kadı oğludur. Kendi de kadı oldu.

HAMÎDÎ (? - 1548): Şeyhülislam Abdulkadir Hamîdî Efendi. Mehmed Efendi'nin oğludur. Bursa'da medfundur.

HÂŞİMÎ (? - 1591): Şeyh Hâşimî Efendi, Üsküdarlı. Kadı.

HÂTEMÎ (? - 1595): İbrahim Bey Bergos'da cami sahibi Mehmed Bey'in torunlarından Divânı Mahmud Çelebi'nin oğludur. Sipahi defterdarı Durak Çelebi'ye nedim olarak II. Selim'in bendegânından oldu. Eski mahlası Mâtemî idi.

HÂVERÎ (? - 1564): Hâverî Ali Efendi, Manastırlı, kadı.

HAYÂLÎ BEY (? - 1556): Asıl adı Mahmud olan Hayâlî Bey, Bekâr Memi diye anılmıştır. Selanik yakınında, pek çok şairin yetiştiği Vardar Yenicesi'nde doğmuş, başıboş ve derbeder bir gençlik hayatı yaşamıştır. Bir ara Vardar Yenicesi'ne uğrayan Baba Ali Mest adlı bir kalenderî dedesiyle dervişlerine katılarak, İstanbul'a gelmiştir. İstanbul kadısı Sarı Gürz'ün koruması ile öğrenim yapan Hayâlî, bir yandan da şiirleriyle kendini tanıtmaya başlamış, defterdar İskender Çelebî, sadrazam İbrahim Paşa ve sonunda Kanûnî Sultan Süleyman'ın dikkatini çekmiş ve takdirini kazanmıştır. Devlet büyüklerinin takdirleri, yardımları ve ihsanlarıyla hem meslek hem de edebî hayatında hızla Hayâlî Bey Âşık Çelebî'nin deyimiyle "padişahın kolunda gezip onun elinden yem yiyen bir doğan kuşu" olmuştur. Ömrünün son 20 yılını saraydan uzakta geçirmiş,964/1556 yılında Edirne'de ölümüştür.

HAYDARZÂDE (? - 1519): Haydar Efendi, Mehmed Efendi'nin oğludur.

HAYDERÎ(? - ?): İstanbullu, takiyeci.

HAYRETÎ (? - 1534-35): Tezkirecilerin tabiriyle şairler kaynağı olarak bilinen Vardar Yenicesi'nde doğdu. Hayatı hakkında kaynaklarda verilen bilgiler oldukça sınırlıdır. Düzenli bir tahsil görmedi. Bir süre İstanbul'da bulundu. Yazdığı âşıkâne şiirlerle padişahın dikkatini çektiyse de hemşehrisi Hayâlî'nin onu tok gözlü, kimsenin önünde eğilmeyen biri olarak tanıtması üzerine küçük bir tımarın ihsanıyla geçiştirildi. Hayretî de buna gücenip Rumeli'ye gitti ve orada serhat beyleri olan Yahyalı beylerinin himâyesine girdi. Ömrünün sonuna kadar bu yardımla geçindi. Hayatının son yıllarında gözleri de görmez oldu ve bu halde 941(1534-1535) yılında Vardar

Yenicesi'nde öldü. Kendi yaptırdığı zaviye bahçesine gömülmüş olup, mezarı daha sonra ziyaretgah haline gelmiştir. Hayretî, ünlü Mevlevi şeyhi Yûsuf-ı Sîne-çâk'ın kardeşidir. Dîvân'ı, Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri tarafından yayımlandı. Belgrad Şehrengizi de Mehmed Çavuşoğlu tarafından neşredildi.

HELÂKÎ (? - 1575-76): Konya'da doğdu. Asıl Mahmud'dur. Tahsilini yarıda bırakıp imamlık mesleğine girdi. Yarhisar camiinde imamlık yaptı. Kaynaklar onun gençliğinde güzellere aşırı düşkünlüğü yüzünden sıkıntılar çektiği için bu mahlası aldığını belirtirler. Helâkî'nin asıl dikkati çeken tarafı Farsça'da üstad olmasıydı. Farsça metinleri, özellikle de dîvânları okutmak ve açıklamakta mahirdi. Tezkireler onun Farsça ve aruz dersleri verdiğini, isteyene Bostân u Gülistân okuttuğunu belirtirler. Dîvân'ı vardır.

HIFZÎ (? - ?): Karaferye müderrisi olup I. Süleyman devrinde vefat etti.

HİLÂLÎ (? - ?): Bursa'da doğdu. Sultan Bayezid dönemi şairlerindendir. Hatipti. Bazı şairlere öncülük yaptı. Özgün şiirleri vardır. Mürettep ve mükemmel divan sahibidir.

HİSÂLÎ (? - ?): İnebahtı'da doğdu. Kale kethüdasıdır. Arapça ve Farsça bilen, devrinde ilgi gören sairlerdendir.

HÜDÂYÎ (? - 1582): Mustafa Hüdâyî Çelebi, müezzin, İstanbullu. Edirne kapısı haricinde medfundur.

HÜSÂMÎ (? - ?): Şeyh Abdurrahman Hüsâmî Çelebi, Sultan Mehmed devri (1382-1421) şeyhlerindendir. Amasya'da medfundur.

HÜSREV (? - 1595): Karagöz Bey'in oğludur. İstanbullu, Şam dizdarı.

İLÂHÎ (? - 1597): Şeyhzâde Seyid Süleyman Çelebi, Yenice Vardarlı.

İLMÎ (1545- 1569): Kadızâde Mustafa Hilmi Efendi bin Şeyhülislam kadızâde Şemseddin Efendi bin Bedreddin Efendi, müderris.

İSHAK ÇELEBİ (? - 1542): 16. yy'ın tanınmış ilim adamı ve şairlerinden biridir. Üsküp'te doğdu. Kılıç yapmakla tanınmış bir demircinin oğlu olduğundan Kılıççızâde lakabıyla da anılır. Babasının adı İbrahim'dir. Eski edebiyatımızın önemli nazım

türlerinden biri olan tarih düşürme konusunda önemli bir yere sahiptir. Dîvân'ı, bir süre musâhibi olarak yanında bulunduğu Yavuz Sultan Selim'in fetihlerini anlatan Selimnâme'si ve Risâle-i İmtihâniyye'si vardır.

İZÂRİ (? - 1522): Karacazâde İzârî Efendi, Üsküp kadısı Karacahan Efendi'nin oğlu.

KÂDİRÎ (? - ?): Edirne'de doğdu.İsa Fatih'in oğludur. Öğrenimini tamamlayıp müderris oldu. II. Bayezid devri sonlarında yine Edirne'de müderris iken öldü. Kendisine has hayalleri olan bir şair olmasına rağmen genç yaşta öldüğü için şiirlerini bir divanda toplayamadı.

KADRÎ (? - 1551): Şeyhülislam Abdulkadir Kadrî Efendi, Hamîdî Mehmed Efendi'nin oğludur. Bursa'da medfundur.

KÂŞİFÎ (? - ?): Şeyh Kâşifî Efendi, 1507 tarihinde vefat eden Mudurnulu Şeyh Dâvut Halvetî hulefâsından.

KÂTİBÎ (? - ?): Bursa'da doğdu. Molla Aşkî'nin talebelerinden olup, Fatih ve II. Bayezid devrinde yaşadı. Kâtiplikte mahir, hat sanatında usta olduğu için bu mahlası kullandı. Çok sayıda şiirine karşılık kaynaklar bunları beğenmezler.

KEMAL PAŞAZÂDE (? - 1534): Edirne'de doğdu. Asıl adı Ahmed Şemseddin'dir. Dedesi Kemal Paşa'dan dolayı Kemal Paşazâde veya İbn Kemal ünvanıyla tanınır. İyi bir öğrenim görmüştür. Şair, II. Bayezid zamanında kendini tanıtmaya başlamıs, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman devirlerinde de büyük bir üne kavuşmuştur. Seçkin bir ilim ve devlet adamıdır. Fıkıh, tefsir, hadis gibi şer'i ilimlerden başka tarih, edebiyat ve dil ile de uğraşmıştır. Şer'i meseleleri çözmekte gösterdiği maharetinden dolayı "Müfti's-Sakaleyn" (İnsan ve Cin'in müftüsü) diye anılır. Çoğu küçük risalelerden oluşan Arapça, Farsça ve Türkçe iki yüzü aşkın eseri vardır.

LAMİÎ (? - 1532): Bursa'da doğdu. Asıl adı Mahmud olup II. Bayezid devri hazine defterdarlarından Osman Çelebi'nin oğlu, tanınmış süsleme sanatçısı Nakkaş Ali'nin torunudur. Hayatı boyunca resmi görev kabul etmedi ve eserlerinden elde ettiği gelirle geçimini sağladı. Şair hayatını geçirdiği Bursa'da öldü. Edebî çevrelerde telif eserlerinden çok, yaptığı çevirilerle tanınan Lamiî, tabiatıyla Arapça ve Farsça'yı

çok iyi biliyordu. Şöhretini Yavuz Sultan Selim devrinde yapmaya başlamış, özellikle Kanunî Sultan Süleymân devrinde padişahın ve devlet ileri gelenlerinin teşvikleriyle sayıları otuza ulaşan çevirilerini meydana getirmiştir. Eserleri: Absâl u Salâmân, Câbirnâme, Dîvân, Ferhadnâme, Firaknâme, Hayretnâme, Heft-Peyker, Hırednâme, Hüsn ü Dil, İbretnümâ, Gûy u Çevgân, Mesnevî, Mevlid, Münşeât, Risâle-i Fâl, Risâle-i Arûz, Tuhfe-i Lâmiî…

LİSÂNÎ (? - 1512): Lisânî Çelebi.

MEÂLÎ (? - 1535/36): II.Bâyezîd devrinin ünlü bilgin ve kadılarından Mustafa bin Evhadüddîn Yarhîsarî'nin oğludur. 895/1490 yılında dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. Asıl adı Mehmed olup Yarhîsârîoğlu Köse Meâlî lakabıyla tanındı. İyi bir tahsil gördü. İlmi kapasitesi ve İstanbul kadılığı gibi devlet üst seviyede görevlerinden birine yükselmiş zatın oğlu oluşu, Meâlî'nin de devrinin ileri gelen bilginlerinden biri olmasını gerektirdiği halde, o, hezeliyâta düşkünlüğü yüzünden hak ettiği yerlere gelemeden kasaba kadılıklarında kaldı. Mihaliç, Kepsud, Sofya ve Filibe'de kadılık yaptı. Şehzadeliğinden tanıdığı Kanunî Sultân Süleymân'ın tahta çıkması üzerine hayatı boyunca uhdesinde kalmak üzere Gelibolu kadılığına, Bolayır tevliyeti de eklenerek tayin edildi. Bu yolla on yıl kadar rahat bir hayat sürdürdükten sonra Gelibolu'da öldü(943/1535-36) ve oraya gömüldü. Meâlî, neşeli, mizâçlı, kendisini görenlerin gülmeden edemedikleri garip görünüşlü, köse bir adamdı. Bu görünümünün de mesleğinde yükselmesine engel teşkil ettiği gerçektir. Umumiyetle sade bir dille yazdığı şiirlerinin ince bir alayı ve yergiyi ihtiva ettiği görülür. Hırrenâme'si (Kedi Mersiyesi) böyle bir örnektir. Ayrıca Meâlî Dîvân'ı içinde 8 heceli semâî tarzında bir de destan kaleme almıştır

MERÂMÎ (? - ?): Ataları gibi başlangıçta saray mutfağında çalıştı. Yazısı güzel olduğu için divan kâtibi oldu. Hamid (Isparta) vilayeti tahririyle görevlendirildi ve orada öldü.

MESÎH (? - 1512): Priştineli'dir, katip.

MESÎHÎ (? - ?): Sultan II. Bayezid devrinin önemli şairlerinden olup Üsküp yakınlarında bulunan Piriştine'de doğmuştur. İsminin Îsâ olması münasebetiyle Mesîhî mahlasını kullanmıştır. Çocukluk yılları Rumeli'de geçen şair, medrese eğitimi için İstanbul'a gelmiş, burada hat dersi almıştır. Döneminin şiir anlayışına sadık kalmış,

şiirlerinin önemli bir kısmını lirik bir eda ile yazmıştır. Sade bir dil kullanmıştır. Dîvân'ı ve Edirne Şehrengiz'i vardır.

MİSÂLÎ (? - 1608): Edirneli. Yenikapı Mevlevihanesi yolunda medfundur.

MU'ÎNÎ (? - 1591): Muhyî veya Muhyiddin Çelebi, reisülküttâb.

MUHİBBÎ (KANÛNÎ SULTAN SÜLEYMÂN) (1494- 1566): Osmanlı Devleti'nin 12. padişahıdır. Yavuz Sultan Selîm'in sancakbeyliği sırasında 1494 yılında Trabzon'da doğdu. Karahisar, Bolu, Kefe ve Saruhan'da sancakbeyliği yaptı. 1520'de babası Selîm'in ölümü üzerine tahta oturdu ve 46 yıl padişahlık yaptı. Kanûnî, Muhibbî mahlasıyla şiirler yazmıştır. Bu şiirlerde bir sultandan çok herhangi sıradan bir insan gibi görünen Muhibbî, aşk ıstırabı, kanâat, tevâzu, felekten şikâyet gibi her şairde görülen konuları işlemiştir. Çok şiir yazmış şairlerdendir. Zâtî'den sonra en çok gazel yazma rekorunu elinde tutmasıyla hayli şaşırtıcıdır. Dîvân'ı vardır.

MUHTÂRÎ (? - ?): Muhtârî Emir Haşimizâde, III. Murad devri (1574- 1595) şairlerindendir.

NAKŞÎ (? - ?): Ahmed Çelebi, İstanbullu, Süleymaniye Camii'nde muvakkit, müneccim ve nakkaş idi. III. Mehmed devri (1595- 1603) başlarında vefat etmiştir.

NÂMÎ (? - 1570): Mehmed Çelebi, Fazıl Efendi biraderi, Molla Çelebi'nin kethüdası oğludur. İstanbullu, müderris.

NAZMÎ (? - 1555'ten sonra): Edirne'de doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Kaynaklar kendisini Kuloğlu olarak tanımladıklarına göre bir yeniçerinin oğlu olarak dünyaya gelmiş olmalıdır. Kendisi de orduya intisap etti. Pek çok savaşa katıldı. Ahkâm katibi ve silahdar oldu. Ölüm tarihi belli olmamakla birlikte 1555'ten sonradır. Nazmî'nin edebî bakımdan asıl önemli yanı, Dîvân edebiyatında önemli bir gelenek olan nazîre şiirleri bir araya getirmiş olmasıdır. Mecmuada 243 şâirin şiirleri, kendinin de 203 nazîresi yer almaktadır.

NECÂTÎ (? - 1509): Asıl adı İsâ olan Necâtî, söylentilere göre, Edirne'de bir hanımın kölesi olarak büyütüldü. İyi bir öğrenim gördükten sonra, Kastamonu'ya gitti. Orada hattatlığı ve şiirleriyle tanındı. Fatih Sultan Mehmed'in divan katipliğine atanarak İstanbul'a geldi. II. Bayezid tahta geçince (1481) yeni padişahın dostluğunu

kazandı. Bayezid'in büyük oğlu şehzade Abdullah, Karaman sancağına atanınca, Necâtî de divan katibi olarak onun yanında Karaman'a gitti. Şehzade Abdullah'ın ölümü üzerine (1483) İstanbul'a döndü. Bir süre sonra II. Bayezid'in oğlu şehzade Mahmud'a Manisa sancağı verilince Necâtî, Mahmud'un nişancısı oldu, ama bu görevi de kısa sürdü. Şehzade ölünce İstanbul'a geldi (1507), geri kalan ömrünü Vefâ'daki evinde geçirdi.

NESÎMÎ (? - 1417): Bağdat'ta Nesîm nahiyesinde tevellüd etmiştir.

NEV'İZÂDE ATÂYÎ (1583 - 1635): Asıl ismi Atâullah olan Nev'îzâde Atâyî, Nev'î Yahyâ Efendi'nin oğlu olduğu ve şiirlerinde Atâyî mahlasını kullandığı için böyle anılmıştır. Öncelikle babasından daha sonra dönemin bazı önemli isimlerinden ders aldı. Eğitimi sonunda müderris oldu. Daha sonraları çeşitli beldelerde kadılık yaptı ve sonunda 1635'te İstanbul'da vefat etti. En önemli manzum eseri Hamse-i Atâyî'dir. Bu eser beş uzun manzumeden oluşmuştur. Birçok önemli divan şairinden övgü almıştır. Bunun dışında Heft-hân ve Nefhatü'l- Ezhâr isimli iki manzumesi vardır.

NEV'Î (? - 1599): 1533 yılında Malkara'da doğdu. 24 Haziran 1599'da İstanbul'da öldü. Asıl adı Yahyâ'dır. Halvetî tarikatı şeyhlerinden Pîr Ali Efendi'nin oğludur. İlk öğrenimini babasının yanında bitirdikten sonra 1550'de İstanbul'a gitti. Medrese öğrenimi gördü. Molla Ahaveyn adıyla bilinen devrin tanınmış âlimlerinden Karamanlı Ahmed ve kardeşi Mehmed Efendiler'den ders aldı. Kendisinden çok yararlandığı hocası Mehmed Efendi,1558 yılında Edirne'deki Bâyezîd Medresesi'ne tayin edilince, onu da birlikte Edirne'ye götürdü. 1563'te yine birlikte İstanbul'a döndüler. Nev'î, 1566 yılında tahsilini bitirdi. Aynı yıl, önce Gelibolu'da Balaban Paşa Medresesi'ne, ardından da Mesîh Paşa Medresesi müderrisliğine getirildi. Sonra İstanbul'a döndü. 1572 tarihinden sonra İstanbul'da Şahkulu, daha sonra sırasıyla Murâd Paşa, Câfer Ağa, Edirnekapı'da Mihrimâh ve Fâtih'te Çınar'lı Medreseleri'nde müderrislik yaptı. 1590'da Bağdat kadısı oldu. İki hafta sonra Sultan III. Murad tarafından kendisine Şehzade Mustafa'nın öğretmenliği görevi verildi. Ayrıca Şehzade Osman, Bâyezîd ve Abdullah'ın eğitimiyle de görevlendirildi. 1595 yılına kadar bu görevde kaldı. Sonra kazaskerlik rütbesinden emekli edildi. Nev'î XVI. yüzyıl Dîvân Edebiyatı'nın en güçlü şairlerinden biridir. Şiirlerinde şekilden çok manaya önem verdi. Şiirleri temiz, lirik ve âşıkanedir. Edebi sanat ve mazmunlardan kaçındığı için,

üslûbu sadedir. Gazel alanında da başarılı oldu. Şiirleri Bâkî tarzındadır. Kasideleri de giriş bölümleri bakımından sanat değeri taşır. Sultan III. Murâd'ın büyük oğlu, şehzâde Mehmed'in 1582 Haziran'ında başlayıp 52 gün süren muazzam sünnet düğününde "Sûriyye" kasidesi çok ünlüdür. Nev'î 'nin otuzu aşkın eseri olduğu söylenir. Dîvân, Hadîs-i Erbaîn, Fusûsu'l Hikem, Netâyicü'l Fünûn Mehâsinü'l Mütûn adlı eserleri vardır.

NİHÂNÎ (? - 1519): Kuloğullarındandır. Arnavut asıllıdır. Asıl adı Fâzıl olup daha çok Nacak Fâzıl ünvanıyla tanındı. Hacı Hasanzâde'ye danişment ve ondan sonra mülâzım oldu. Hocasının medresesine müderris tayin edildi. İstanbul Mustafa Paşa medresesi müderrisiyken tasavvufa yönelip mesleğini terk etti. Tekrar müderrisliğe döndü ve Yavuz Sultan Selim devrinde Hicaz'da öldü. Dîvân'ı ve Minhâcü'l-Âbidîn adlı kitabı vardır.

NİŞÂNÎ (? - 1541): Mehmed Paşa, Amasyalı Ümmet Çavuş'un oğludur. Sivas beylerbeyi.

NİZÂMÎ (? - ?): Konya'da doğdu. Veliyyüddin adında bir vaizin oğludur. Fatih devri şairlerindendi. Karamanlı Nizamî sanıyla tanındı. Devrinin en ünlü gazel şairlerinden biridir. Çok genç yaşta İstanbul'a gelirken yolda öldü. Divanı vardır.

RÂ'Î (? - ?): Derviş Mustafa Râ'î, Karahisarlı, Mevlevi, Çoban Dede adıyla meşhurdur.

RAHÎMÎ (? - 1533): Abdurrahim Rahîmî Efendi, Amasyalı Mehmed Çelebi'nin oğludur. Bursalı.

RAHMÎ (? - 1566-77): Bursa'da doğdu. Asıl adı Pîr Mehmed olup babasının mesleğinden dolayı daha çok Nakkaş Balioğlu ismiyle tanındı. Öğrenimine Defterdar İskender Çelebi'nin gözetiminde başladı ve Celâlzâde Sâlih Çelebi'den mülazım oldu. Şairlikteki başarısı ile orantılı olmayan küçük medreselerde müderrislik yaptı ve müderris olarak bulunduğu Yenişehir'de öldü. Rahmî'nin bugün elimizde seçme gazellerini ihtiva eden Gül-i Sad-berg'i ile Şâh u Gedâ yahut Şâh u Dervîş adlı mesnevisi bulunmaktadır.

RÂYÎ: (? - 1574) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa olup Terzizâde sanıyla tanındı. Şair Ulvî'nin kardeşidir. Kınalızâde Âli Çelebi tarafından korundu ve ondan mülazım oldu. Muammada tanındı.

RE'YÎ (? - 1573): Mustafa Re'yî Efendi, İstanbullu, kadı, şair Ulvî'nin biraderidir.

RECÂÎ (? - ?): İstanbullu, zâkir ve bestekârdı. I. Ahmed devrinde (1603- 1617) vefat etmiştir.

REFİKÎ(? - 1533): Amasya'da doğdu. Öğrenim görüp danişment olmuşken yazısının ve inşasının güzelliğinden dolayı öğrenimi bırakıp divan kâtibi oldu. Gözlerinin bozulması üzerine kâtiplikten mütevelliliğe geçti. Edirne'de öldü. Şiir ve inşasıyla tanındı. Divanı vardır.

REMZÎ (? - ?): Bursa'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Zengin bir tüccarın oğludur. Öğrenimini tamamlayıp Seyyid Alizâde'den mülazım, müderris ve kadı oldu. Mardin kadısı iken öldü. Hasan Çelebi ile Âşık Çelebi, ölüm yerini Sivas olarak gösterirler. Ölüm tarihi, Beyanî'de 1546-47; Hasan Çelebi, Âşık Çelebi ve Güldeste'de 1547-48, Riyazi ve Faizi'de 1549 olarak geçer. Türkçe, Arapça ve Farsça şiirleri vardır. Özellikle Arapça tanınmış kasidelere yazdığı nazireler ve âşıkane gazelleriyle dikkati çekti.

RESMÎ (? - 1578): Şeyh.

REVÂNÎ (? - 1524): Edirne'de doğdu. Asıl adı İlyas Şücâ Çelebî'dir. Edirne'deki evleri Tunca nehri kıyısında bulunduğundan söz konusu ırmağın akışındaki tatlılığın onun bu mahlası almasına sebep olduğu ileri sürülmüştür. Revânî, öğrenimini tamamladıktan sonra II. Bâyezîd devrinde İstanbul'a geldi ve padişah tarafından ilk defa bu dönemde kurulan "Surre Eminliği" görevine getirilerek Mekke ve Medine'ye gönderildi. Fakat şair, adı geçen şehirlerin fakirlerine verilmek üzere gönderilen parayı dağıtma görevini kötüye kullanmakla suçlandı ve ulûfesi kesildi. Bunun üzerine Revânî, İstanbul'dan ayrılıp Trabzon'da vali olan Şehzâde Selîm'in yanına gitti. Önceleri Şehzâde tarafından çok iyi karşılanan Revânî, bir süre sonra onun da gözünden düştü. Fakat daha sonraları yeniden münasebetleri düzeldi ve Yavuz Sultân Selîm'in tahta çıkışı sırasında onun yakın adamlarından biri olan şair, bundan böyle önemli görevlerde bulundu. Matbah eminliği, Ayasofya ve Bursa Kaplıca mütevelliği

görevlerinde bulundu. Bu kazancının bir kısmıyla Kırıkçeşme'de mescit yaptırdı. 930/1524 yılında öldü ve kendi mescidi bahçesine gömüldü. Ömrü boyunca zevke ve eğlenceye düşkün tavrını ve yaşlılığında bıraktığı kaynaklarca belirtilir. Şiirlerindeki canlılık, içtenlik, özellikle de ifade rahatlığıyla Revânî XVI. yüzyılın önemli şairlerinden biridir. Sehî, Revânî'nin Hamse-i Rûmî adını verdiği beş mesnevîsi olduğunu söylerse de, onun bilinen iki eseri, Dîvân'ı ve İşret-nâme'sidir. Özellikle gazellerinde ve İşret-nâme'sinde yaşadığı hayatın ve özlemini çektiği arzuların gözlenmesi kolayca mümkün olan şairin yazdıklarını, umumiyetle içkiye dair şiirler olarak nitelemek mümkündür. İşret âdâbına konu olan İşret-nâme, XVII. yüzyılda yaygınlık kazanan sâkî-nâme türünün de ilk örneklerinden biri sayılmaktadır. Her iki eser de basılmamış olup yazma hâlindedir.

RIF'ATÎ (? - 1659): Mehmed Rıf'atî Efendi.

RİYÂZÎ (? - 1546): Üsküp'te doğdu. Asıl Mehmet'tir. İyi Farsça bilmekle tanındı. Öğrenim görüp Celâlzâde'den mülazım oldu ve bir görev alamadan genç yaşta öldü. Şiirlerinde iham ve cinas sanatıyla, atasözü ve deyimleri çok kullandı.

RÛHÎ (? - ?): Bağdat'ta doğdu. Doğum tarihi bilinmiyor. 1014/1605'te Şam'da öldü. Asıl adı Osman'dır. Rûhî-i Bağdâdî diye tanınır sipahi olarak orduda görev yaptı. Bağdat'ta vali bulunan Osmanlı paşalarına ve diğer devlet büyüklerine kasideler sundu. Emekliye ayrılınca Şirvan eyaletinin Çalı kazası kendisine dirlik verildi. Daha sonra Necef, Kerbelâ, Erzurum ve Şam'da çeşitli görevler aldı.

RÛMÎ (? - ?): Asıl adı Abdullah'tır. Babasına istinaden "Eşrefoğlu" veya "Eşref-zâde" diye tanınmıştır. İznik'te doğan şair, iyi bir tahsil görerek zahiri ve batıni ilimleri öğrendikten sonra Bursa'da Emir Sultan'a intisap etmiştir. Hacı Bayram Velî'ye mürit ve damat olmuştur. Şair, hece ve aruz vezniyle lirik şiirler yanında didaktik mahiyette manzumeler de söylemiştir. Dîvân'ı vardır.

RUMÛZÎ (? - 1532): Sadrazam Pîrî Mehmed Paşa, Konyalı. Silivri'de namına mensup camide medfundur.

SA'Î (? - ?): Abdulkerim Efendi. (Eminzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Ebussuud Efendi mülazımlarından olup kadı olmuştu. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti.

SABÂYÎ (? - ?): Edirne'de doğdu. Asıl adı Hayrettin'dir. Şeyh Vefa'nın hizmetinde bulundu. Şiir bilgisi olmasına rağmen şiirleri renksiz ve sadedir. Koca Davut Paşa'nın Bosna beylerbeyi iken yaptığı gazaları on beş bin beyitle nazmetti. Divanı vardır. Farsça şiirler de yazdı.

SÂBİRÎ (? - 1592): İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa olup, Riyazî ve Âlî'ye göre Molla Arap'ın oğlu, Hasan ve Âşık Çelebi'lere göre torunudur. Arapzâde'den mülazım oldu. Müderrislik ve kadılık yaptı. Zatî ve Emrî'den sonra çağının önde gelen şairlerindendir.

SABRÎ (? - 1590): Sabrî Abdurrahman Çelebi, Bağdat muhasebecisi, Bağdat'ta medfundur.

SABÛHÎ (? - ?): Karaman'da doğdu. Asıl adı Riyazî'ye göre İsa, diğer kaynaklara göre Abdullah'tır. Abdî-i Zarîf sanıyla tanındı. Öğrenim görüp Kanunî Sultan Süleyman'ın hocası Hayreddin Efendi'den mülazım, müderris ve kadı oldu. Baalbek kadısı iken öldü. Kanunî Sultan Süleyman adına divan tertip etti.

SÂDIK (? - ?): Edirneli, III. Murad devri (1574- 1595) şairlerindendir.

SADRÎ (? - 1529): Vüzera, divan katibi.

SÂFÎ (? - 1529): Ahmed Sâfî Efendi, Mevlevi.

SÂNÎ (? - 1586): Mehmed Sânî, İstanbullu.

SEBZÎ (? - ?): İstanbul Davutpaşa'da doğdu. Öğrenim görüp hafız oldu. Hatiplik yaptı. Kanunî Sultan Süleyman dönemi şairlerindendir. Divanı vardır.

SEHÂYÎ (? - ?): Sehâyî Çelebi, Serezli, sipahi, I. Sultan Selim (1470- 1520) ve Kanunî Sultan Süleyman (1495-1566) devri şuarasından. İstanbul'da vefat etti.

SEHÎ BEY (? - 1548): Şair ve tezkire yazarı olan Sehî Bey, Fatih devrinde Edirne'de doğdu. Asıl adı belli değildir. Şair Necâtî Bey'in yanında yetişmiş ve hayatı boyunca da onun çevresinden ayrılmamıştır. Ömrü katipliklerde geçti. Devrinde şair olarak ilgi uyandırmamış olmakla birlikte Sehî, bir Dîvân sahibidir. Basılmamış olan bu dîvânın yazma nüshaları da azdır. Anadolu sahasında yazılmış ilk tezkire olan bu eserin adı Heşt Behişt'tir. Eser, 1538 yılında Edirne'de tamamlanmıştır. Tezkire bir

mukaddime, tabaka adı verilen sekiz bölüm ve bir hâtimeden meydana gelmiştir. Ayrıca her tabakanın sonuna tetimme adı verilen bir ek konmuştur.

SELÎKÎ (? - ?): Ispartalı, kadı.

SELİMÎ (1470 - 1520) Yavuz Sultan Selim'in mahlasıdır. II. Bayezid'in oğludur. 1512 yılında tahta çıktı. Saltanatı sekiz yıl devam etti. 55 yaşında öldü. Üç dilden özellikle Farsça güzel şiirleri vardır. Farsça divanı vardır.

SIDKÎ (? - 1628): Mehmed Sâdık Sıdkî Efendi, Alâiyeli Taceddin Efendi'nin oğludur. Kadı. 1572 tarihinde doğdu.

SİNÂNÎ (? - 1629): Şeyh Sinan Efendi, Uzunköprülü.

SİPÂHÎ (? - 1605): Su nâzırı Hasan Bey'in oğludur. İstanbul'da doğup sipahi oldu. Edirnekapı'da medfundur.

SİYÂHÎ (? - 1605): Zenci, Rumelili ve ilmiye mesleğinden.

SİYÂMÎ (? - 1655): Mehmed Ali Efendi, Galatalı, Divan katibi.

SÜRÛRÎ (1491 - 1562): Gelibolu'da doğdu. İstanbul'da öldü. Asıl adı Muslihiddîn Mustafa'dır. Hoca Şaban adında zengin bir tacirin oğludur. Tefsir, hadis, fıkıh, mantık, ilm-i nücûm, tıb ve edebiyat gibi çeşitli konularda 36'yı aşkın eseri vardır. Devrinin bilginleri içerisinde çok eser veren biri olarak bilinir. Eserlerinin bir bölümü Arapça ve Farsça olup, daha çok şerh ve hâşiye niteliğindedir. Bahru'l- Maârif, Dîvân adlı eserlerinin yanında Mesnevî, Hâfız Dîvânı, Sa'dî'nin Gülistân ve Bostân'ını şerh etti.

ŞÂNÎ (? - ?): Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Yakup'tur. Garibî'nin kız kardeşinin oğludur. Danişment iken öldü. Kanunî dönemi şairlerindendi. Kaynaklar, "Ömrü vefa etse büyük şair olurdu." kanısındadır.

ŞEM'Î (? - 1591/1592): Prizren'de doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Kaynaklarda hayatı hakkında da yeterli bilgi yoktur. Asıl adı Şem'ullah'tır. İstanbul'da öldü. Mezarı, Üsküdar'da, Rûmî Mehmed Paşa Câmi'î yakınındadır. Bursalı Mehmed Tâhir, ölüm tarihini 1000/1591 olarak gösterir. Şem'î, vezir Pîrî Paşa'nın yardımlarını gördü. Geçimini çoğunlukla ders okutmakla sağladı. Mevlevî tarikatına girmiştir. Şeyh Vefâ'ya bağlı Ali Dede'nin halifelerindendir. İstanbul'da Şeyh Vefâ Tekkesi'nde

otururdu. Kanûnî Sultan Süleyman döneminin mutasavvıf şairlerinden biridir. Şem'î daha çok Mesnevî, Hâfız Dîvânı, Gülistan, Bostan, Pend-i Attar, Sebhatü'l-Ebrâr, Baharistân, Tuhfetü'l-Ahrâr ve Mantıku't-Tayr'a yazdığı şerhlerle tanındı. Ayrıca Dîvân'ı ve Tuhfetü'l Âşîkîn adlı mensur bir eseri vardır.

ŞÎRÎ (? - 1592): Ali Şîrî Bey, hattat, sipâh.

ŞÜHÛDÎ (? - ?): Manisalı'dır. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Mutasavvıf.

TÂBÎ(? - 1553): Kadı olup sonra Emir Buhûriye derviş oldu.

TÂLİB (? - 1664): Ömer Tâlib Efendi, kadı.

TIĞÎ (? - 1617): Tığî Mehmed Bey, Edirneli, sipahi.

UBEYDÎ (? - 1572-73): Edirne'de doğdu. Asıl adı Abdurrahîm olup Nebî Dede adlı bir vaizin oğludur. Klasik medrese tahsili görmesinin yanında musikiyle ilgilendi ve bu konuda da dersler aldı. Şeyhülislam Kadızâde'den mülazım olduktan sonra, kadılık mesleğine girdi. Lofça ve Eski Zağra'da kadılık yaptı. 16. yy'ın önemli isimlerinden biri olan Ubeydî, muammada ve tarih düşürmede ustadır. Ayrıca besteleri de vardır. Ubeydî'nin Dîvân'ı yazma halindedir.

ULVÎ (? - 1586): İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmed olup terzî-zâde lakabıyla tanındı. Bu yüzyıl şairlerinden Râ'yî'nin kardeşidir. Öğrenim görüp Manisa müftülüğü sırasında Muallim-zâde'ye danişmend oldu. Bu sırada Manisa'da bulunan Şehzade II.Selim'in musahipleri Celâl Bey ve Turak Çelebî ile tanıştı. Onların tavsiyesi üzerine şehzadenin meclisine katıldı ve II.Selîm'in tahta çıkışı üzerine O'nun emri ile Molla Çelebî'den mülâzım oldu. Turak Çelebî'nin öldürülmesi üzerine yazdığı mersiyenin dillerde dolaşması üzerine öldürülmekten korkarak gizlendiyse de, ortalığın yatışması üzerine canını kurtardı. II. Selîm'in padişahlığın sırasında yeniden görev aldı. Hayatının sonuna doğru içine düştüğü aşırı içki iptilâsı yüzünden, herkes kendinden kaçar oldu. 943/1586 yılında öldü. Şiir tarzı, sade ve lirik örnekler veren İshak Çelebî 'ninkine benzer. Dîvân ı ve Manisa'yla ilgili Şehrengîz'i vardır.

ÜMÎDÎ (? - ?): Ümid Çelebi. İstanbullu. I. Süleyman devri (1520- 1566) şairlerinden.

VAHDETÎ(? - 1598): Bosnalı'dır. Dinsizlikle itham edilirdi. 1598 yılında Ereğli'de vefat etti.

VÂHİDÎ (? - ?): Hasan Çelebî'ye göre İstanbul'da Belîğî'ye göre ise Bursa'da doğdu. Asıl adı Abdülvâhid'dir. Önceleri ilmiye mesleğine girip, öğrenim gördü ve Nâzırzâde'ye danişment oldu. Daha sonra ilim yolunu terk edip tasavvufa yöneldi ve Zeyniyye tarikatı şeyhi Abdülazîz Efendi'ye bağlandı. Bursa'da öldü ve Dâvud Efendi Mescidi bahçesine defnedildi. Tevâif-i aşere veya Hâce-i Cihân Netîce-i Cân yahut Menâkıb-ı Hâce-i Cihân isimleriyle anılan çalışması en önemli eseridir.

VÂLİHÎ (? - ?): Acem-zâde sanıyla tanındı. Tokat'ta doğdu. Yavuz döneminde öldü (1470-1520). Sesi çok güzel olduğu için çarsı pazarda Necâtî'nin şiirlerini okurdu. Necatî'nin şiirlerine nazireleri vardır.

VASFÎ (? -?): Serez'de veya Serez civarındaki Demirhisar'da doğdu. Öğrenimini tamamladıktan sonra kadılık mesleğine girdi. II. Bayezid devri vezirlerinden Ali Paşa'nın ve Dîvân'daki kasidelerden anlaşıldığına göre vezir Koca Mustafa Paşa'nın himayesini kazandı. Meslek hayatı hakkında kaynaklarda birbirini tutmayan bilgiler bulunmaktadır. Vasfî, Serez, Demirhisar ve Malkara'da kadılık yaptı ve Malkara'da öldü. Ölüm tarihi belli değilse de, tezkirelerde II. Bayezid devri şairi olarak bahsedilmesinden şöhretini o dönemde yaptığı anlaşılmaktadır. Dîvân'ı olduğundan söz ederlerse de, günümüze bunun örneği kalmamıştır.

VİSÂLÎ (? - ?): Aydın'da doğdu. II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim döneminde Edirne'de sarayda hocalık yaptı. Şiir kurallarını iyi bildiği için herkesin şiirini tenkit ederdi. Divanı vardır.

YAHYÂ BEY (? - 1582): Taşlıca'da doğdu. Doğum tarihi bilinmiyor. Arnavutluğun Dukakun ailesindendir. Taşlıcalı Yahyâ diye tanındı. Arnavutluk'tan devşirme olarak alınıp Acemi Oğlanlar Ocağı'nda yetiştirildi. Burada ilim ve sanata karşı duyduğu aşırı ilgisiyle dikkati çekti. Yeniçeri Ocağı'na girdi. Ocak kâtibi, Şihâbeddin Bey'e çırak oldu. Onun sayesinde devrin bilgin ve şairleriyle tanıştı. Sonra bölüğe çıkıp birçok sefere katıldı. Yayabaşı rütbesine kadar yükseldi. Kemalpaşazâde, Kadri Efendi ve Fenârîzâde Muhiddîn Çelebî'den ders aldı. Anadolu ve Rumeli'de seferden sefere koştu. Kanûnî'nin 1529'da Viyana, 1532'de Alman ve 1535 Bağdat seferlerine katıldı. Sırasıyla Eyüp, Orhan Gazi, Balayır, Kaplıca ve İstanbul Bayezîd

tevliyetlerinde görev aldı. Nahcıvan seferi sırasında, Kanûnî, oğlu Şehzâde Mustafa'yı 6 Kasım 1533'te Konya Ereğli'si yakınlarında boğdurtması üzerine Şehzâde Mustafa için ünlü bir mersiye yazdı. Bunun üzerine Rüstem Paşa tevliyetten azlettirdi. İzvornik sancağına sürüldü. Bir ara kendisine zeâmet verildi. 1582 yılında burada öldü. Yahyâ Bey, yerli hayatı sade bir dille anlattığı hamsesiyle ün sağladı. Dîvân, Şâh u Gedâ, Gencine-i Râz, Yûsuf u Züleyhâ, Kitâb-ı Usûl, Gülşen-i Envâr eserleridir.

YAKÎNÎ (? - 1568): Kadı.

YÜMNÎ (? - 1672): Mehmed Yümnî Efendi, Selânikli, müderris, kadı.

ZA'FÎ (? - ?): Antep'te doğdu ve tefsirle uğraştı.

ZÂTÎ (1471-1546): Balıkesir'de doğdu. Ekim 1546'da İstanbul'da öldü. Asıl adı Satılmış veya bunun kısaltılmış şekli olan Satı'dır. Kimi kaynaklarda asıl adı Bahşî ya da İvaz olarak gösterilir. Fakir bir aileye mensup olan Zatî, önce memleketinde bir süre çizmecilik yaptı. Sonra İstanbul'a geldi. Sultan II. Bâyezîd, Yavuz Sultan Selîm ve Kanûnî Sultan Süleyman döneminde devlet büyüklerine kasîdeler takdim ederek geçimini sağladı. Yaşlılık yıllarında fala baktı ve muska yazdı. Bâyezîd Câmii avlusunda bulunan dükkanı bütün şairlerin uğrak yeriydi. Genç şairlere dersler verdi. Şiirlerini eleştirerek yetişmelerine katkıda bulundu. Özellikle Bâkî'nin yetişmesinde Zâtî'nin önemli rolü oldu. Devrinde üstad olarak kabul edildi. Doğuştan şairlik kabiliyeti bulunan Zâtî öğrenim görmedi. Kendi kendini sonradan yetiştirdi. Zâtî'nin başlıca eserleri şunlardır: 1.Dîvân, 2.Ahmed u Mahmud, 3.Mecmuâtü'l-Letâif, 4.Siyer-i Nebî ve Mevlid, 5.Şem-ü Pervâne

ZEYNÎ (? - 1602): Kâtibzâde kadı bin Abidin Efendi, pederi sadrazam Mehmed Paşa'nın divan katibiydi.

(Dâgî, Efser, Hâfız, Hâfî, Hızrî, Hicrânî, Muhammed, Peykerî, Refig, Resûlî, Rüstem, Sâkinî, Suâlî, Tûgî, Vassâf, Zevkî hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.)

D) ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNİN BULUNDUĞU VARAK NUMARALARI VE ŞİİR TÜRLERİ

Adlî	278b	Gazel
Agehî	279b	Gazel
Ahdî	268b	Gazel
	272a	Gazel
	273a	Gazel
	280b	Gazel
	284a	Gazel
	285a	Gazel
	288a	Gazel
Âhî	250a	Müseddes
	263a	Gazel
	287a	Gazel
Ahmed	273b	Gazel
	277a	Gazel
	278b	Gazel
	279a	Gazel
	280a	Gazel
Ahmedî	275b	Gazel
	286b	Gazel
Âlî	247b	Müsemmen
	253a	Müseddes
Amrî	275a	Gazel
Âşık	270a	Gazel
Aşkî	275a	Gazel
	278a	Gazel
Atâ	292a	Gazel
Atâyî	275a	Gazel
Azîzî	282b	Gazel
	288a	Gazel
Bahârî	286a	Gazel
Bâkî	257b	Tahmîs
	261a	Gazel
	267a	Gazel
	272b	Gazel
	277b	Gazel
	279b	Gazel
	281b	Gazel
	284b	Gazel
	287a	Gazel
	293a- 304a	Gazel
Behiştî	279b	Gazel
	282a	Gazel
Beliğî	255a	Müseddes
	269a	Gazel

	270b	Gazel
	278b	Gazel
	280b	Gazel
	283a	Gazel
	284a	Gazel
	289b	Gazel
Beyâzî	264a	Gazel
Bezmî	264a	Gazel
Ca‘fer	277a	Gazel
Caf‘er Çelebi	249b	Müstezâd
Cem	279a	Gazel
Cevrî	248a	Müstezâd
Cinânî	255a	Müseddes
	259b	Tahmîs
Cüvânî	260b	Müseddes
Dâğî	280b	Gazel
Dervîş	262a	Gazel
	291b	Gazel
Efser	281a	Gazel
Ehlî	256b	Tahmîs
	266a	Gazel
	266b	Gazel
	276b	Gazel
	281a	Gazel
	288a	Gazel
	289a	Gazel
Emânî	262a	Gazel
	262a	Gazel
	266a	Gazel
	268a	Gazel
	268b	Gazel
	270b	Gazel
	276b	Gazel
	284b	Gazel
	288a	Gazel
	289b	Gazel
	292a	Gazel
	292b	Gazel
	295a	Gazel
	295a	Gazel
Emrî	286a	Gazel
Fakîrî	274b	Gazel
Fânî	290b	Gazel
Fedâyî	257a	Tahmîs
Fenâyî	285a	Gazel
Fevrî	247a	Gazel
	252a	Müseddes
	258a	Muaşşer

	258b	Tahmîs
	259b	Müseddes
	274a	Gazel
	274b	Gazel
	276a	Gazel
	278a	Gazel
	282a	Gazel
	290a	Gazel
Figânî	265b	Gazel
	290a	Gazel
Firâkî	275b	Gazel
Firdevsî	279b	Gazel
Fuzûlî	249a	Müstezâd
Ganizâde Efendi	251a	Kasîde
	251b	Kasîde
Garîbî	269b	Gazel
	269b	Gazel
Gedâyî	265a	Gazel
Gınâyî	272a	Gazel
	292a	Gazel
	272a	Gazel
	292a	Gazel
Gıyâsî	261b	Gazel
	266a	Gazel
	267b	Gazel
	269b	Gazel
	276b	Gazel
	288a	Gazel
	289b	Gazel
Gubârî	261a	Gazel
Habîbî	249a	Müstezâd
Hâdî	264a	Gazel
Hâfız	274b	Gazel
Hâfî	249b	Müstezâd
Hâletî	268b	Gazel
Hamîdî	288b	Gazel
Hâşimî	265a	Gazel
Hâtemî	282a	Gazel
	261b	Gazel
Hâverî	291b	Gazel
Hayâlî	279b	Gazel
Hayderî	276b	Gazel
	285b	Gazel
Haydarzâde	297b	Müfred
	298a	Müfred
	291a	Gazel
Hayretî	248b	Müstezâd
	264b	Gazel
	273a	Gazel

Helâkî	277b	Gazel
	280a	Gazel
	275a	Gazel
	276a	Gazel
Hıfzî	278a	Gazel
	283a	Gazel
Hızrî	287a	Gazel
Hicrânî	280a	Gazel
Hilâlî	277b	Gazel
	287a	Gazel
	269a	Gazel
Hisâlî	257a	Tahmîs
Hüdâyî	279a	Gazel
	324a	Tarih
Hüsâmî	263b	Gazel
Hüsrev	266a	Gazel
	270b	Gazel
	291b	Gazel
İlâhî	285a	Gazel
İlmî	265b	Gazel
	271b	Gazel
	283a	Gazel
İshâk	286a	Gazel
İshâkî	273b	Gazel
	277a	Gazel
İzârî	289b	Gazel
Kâdirî	273a	Gazel
Kadrî	267a	Gazel
Kâşifî	283b	Gazel
Kâtibî	247b	Kasîde
	248a	Kasîde
Kemâl	271b	Gazel
Keşfî	280b	Gazel
	295a	Gazel
Lâmiî	265a	Gazel
Lisânî	267b	Gazel
Meâlî	263b	Gazel
Merâmî	262a	Gazel
	266a	Gazel
	281a	Gazel
	292a	Gazel
Mesîh	280a	Gazel
Mesîhî	263b	Gazel
	265b	Gazel
	276b	Gazel
Misâlî	264b	Gazel
	266b	Gazel
	271a	Gazel
	285a	Gazel

	291a	Gazel
Muhammed Efendi	254a	Müseddes
Muhibbî	291b	Gazel
	303b	Gazel
Muhtârî	271b	Gazel
Muînî Çelebi	255b	Müseddes
Nakşî	267a	Gazel
Nâmî	290b	Gazel
	269a	Gazel
Nazmî	263a	Gazel
	274a	Gazel
	274b	Gazel
	275a	Gazel
	276a	Gazel
	277b	Gazel
	278a	Gazel
	278a	Gazel
Necâtî	280a	Gazel
	286b	Gazel
	262b	Gazel
	263b	Gazel
	265a	Gazel
	273b	Gazel
	274a	Gazel
	275b	Gazel
	277a	Gazel
Nesîmî	318b/319a	Tuyuğ
Nev‘î	261b	Gazel
	269b	Gazel
Nihânî	292b	Gazel
Nişânî	285b	Gazel
	261b	Gazel
	268a	Gazel
	268b	Gazel
	276a	Gazel
Nizâmî	262a	Gazel
	262b	Gazel
	274b	Gazel
	286b	Gazel
Peykerî	272b	Gazel
Râ‘î	284b	Gazel
Rahîmî	259a	Müseddes
	269b	Gazel
Rahmî	283b	Gazel
	291a	Gazel
	291b	Gazel
	268b	Gazel
	270b	Gazel
Râyî	272b	Gazel

Re’yî	290b	Gazel
Recâyî	290a	Gazel
	292a	Gazel
	266a	Gazel
Refi‘g	285a	Gazel
Refîkî	270a	Gazel
Remzî	263a	Gazel
Resmî	277b	Gazel
Resûlî	269a	Gazel
Revânî	277a	Gazel
	287a	Gazel
	262b	Gazel
	265a	Gazel
Rıf‘atî	272a	Gazel
	289b	Gazel
	292a	Gazel
	254a	Tesdîs
	268b	Gazel
Riyâzî	264b	Gazel
Rûhî	272b	Gazel
	284b	Gazel
	286a	Gazel
	288b	Gazel
	264a	Gazel
	271a	Gazel
	271a	Gazel
Rûmî	281b	Gazel
Rumûzî	271a	Gazel
	285a	Gazel
Rüstem	250a	Müstezâd
Sa‘î	259a	Müseddes
	259a	Müseddes
Sabâyî	248b	Müstezâd
	248b	Müstezâd
Sâbirî	282a	Gazel
	287b	Gazel
	290a	Gazel
	290b	Gazel
Sabrî	271a	Gazel
	272a	Gazel
Sabûhî	268a	Gazel
Sâdıkâ	268a	Gazel
	285b	Gazel
	285b	Gazel
Sadrî	270a	Gazel
	271b	Gazel
	276b	Gazel
	279a	Gazel

	287b	Gazel
	282b	Gazel
	284a	Gazel
	285b	Gazel
	289a	Gazel
	289a	Gazel
	290b	Gazel
	292b	Gazel
	252b	Müseddes
	252b	Müseddes
Sâfî	274a	Gazel
	275b	Gazel
Sâkinî	264a	Gazel
	264a	Gazel
Sânî	265b	Gazel
	266b	Gazel
	267a	Gazel
	267a	Gazel
	269a	Gazel
	269b	Gazel
	273b	Gazel
	276a	Gazel
	277b	Gazel
	278b	Gazel
	280b	Gazel
	281b	Gazel
	283b	Gazel
	284a	Gazel
	284b	Gazel
	286a	Gazel
	286b	Gazel
	287b	Gazel
	288b	Gazel
	289a	Gazel
	290a	Gazel
	291b	Gazel
	292b	Gazel
	250a	Müseddes
	256a	Müseddes
	256b	Tahmîs
	258b	Tahmîs
	250a	Müseddes
	256a	Müseddes
	256b	Tahmîs
	258b	Tahmîs
	265b	Gazel
	282b	Gazel
Sebzî	289a	Gazel

	261b	Gazel
	261b	Gazel
Sehâyî	273a	Gazel
Sehî	273a	Gazel
Selîkî	255b	Müseddes
	255b	Müseddes
Selîmî	261a	Gazel
	269b	Gazel
	261a	Gazel
	269b	Gazel
Sıdkî	268a	Gazel
Sinânî	274b	Gazel
Sipâhî	267a	Gazel
	284b	Gazel
	267b	Gazel
	286b	Gazel
	287b	Gazel
	288b	Gazel
	250b	Müseddes
	251b	Müseddes
	261a	Gazel
	250b	Müseddes
	261a	Gazel
Siyâhî	272b	Gazel
Siyâmî	282b	Gazel
	287a	Gazel
Suâlî	252a	Müseddes
	252a	Müseddes
Sürûrî	264b	Gazel
	264b	Gazel
	277a	Gazel
Şânî	282b	Gazel
	284a	Gazel
	285b	Gazel
Şem‘i	262b	Gazel
	275b	Gazel
	278a	Gazel
	287b	Gazel
Şîrî	281a	Gazel
Şühûdî	267b	Gazel
	268a	Gazel
	281a	Gazel
	288a	Gazel
	290b	Gazel
Tâbî	270b	Gazel
	272a	Gazel
	273b	Gazel
	287b	Gazel

	288b	Gazel
	289a	Gazel
	290a	Gazel
Tâlib	262b	Gazel
Tıgî	253b	Müseddes
Tugî	266b	Gazel
Ulvî	250b	Müstezâd
	257b	Müseddes
	260a	Tahmîs
	260b	Müseddes
	261a	Gazel
	261a	Gazel
	266b	Gazel
	267b	Gazel
	269-a	Gazel
	271b	Gazel
	276b	Gazel
	279a	Gazel
	281a	Gazel
	284a	Gazel
	289b	Gazel
	292b	Gazel
	324b	Tarih
Ubeydî	279b	Gazel
	291b	Gazel
Ümîdî	262a	Gazel
	270a	Gazel
	271b	Gazel
	272b	Gazel
	282a	Gazel
Vâhidî	254b	Müseddes
Vahdetî	265a	Gazel
	288b	Gazel
	291a	Gazel
Vâlihî	253a	Müseddes
	278b	Gazel
	286a	Gazel
Vasfî	286b	Gazel
Vassâf	271a	Gazel
Visâlî	262b	Gazel
	267a	Gazel
	274a	Gazel
Yahyâ	263a	Gazel
	263a	Gazel
	264a	Gazel
	265b	Gazel
	283b	Gazel
Yakînî	253b	Müseddes

	266b	Gazel
	270a	Gazel
	278b	Gazel
Yümnî	270a	Gazel
Za‘fî	274a	Gazel
Zâtî	263a	Gazel
	263b	Gazel
	273a	Gazel
	273b	Gazel
	275b	Gazel
	280a	Gazel
Zevkî	263b	Gazel
Zeynî	279a	Gazel

METİN

(247a)
Güfte-i Merḥûm Fevrî Efendi Raḥmetullâhi ‘Aleyh

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 ‘Alîm-i sırra ṣafder zümre-i ṣıdḳ u ṣafâ ḥaḳḳı
Ḥakîm-i râzdân u ḥâkim-i rûz-ı cezâ ḥaḳḳı

2 Raḥîm-i ehl-i luṭf u ḳamer ehl-i cefâ ḥaḳḳı
Mümît-i eşḳıyâ muḥyî-i erbâb-ı vefâ ḥaḳḳı

3 Muġalla ehl-i ṭuġyân hâdi-i ḳavm-i bedâ ḥaḳḳı
Muḥîṭ-i cümle eşyâ mevcud-ı arż u tamâ ḥaḳḳı

4 Mufîż-ı rûḥ-ı âdem mübde‘ ‘âlem-i Ḥüdâ ḥaḳḳı
Anıñ ẕâtındaki luṭf u kemâl-i dil-rubâ ḥaḳḳı

5 Ḳapıñda bende-i dâ‘îye dâ‘î ḫâkipâyım ben
Ziyâsız ḫâlîṣ u muḫalleṣ-i bî- riyânım ben

6 Cihânıñ ḳâsım erzâḳı Mikâ’îl ḥaḳḳı-çün
Daḫi iḥyâ-yı emvât iden İsrâfîl ḥaḳḳı-çün

7 Cihânıñ ḳâbıż-ı ervâḥı ‘Azrâ’îl ḥaḳḳı-çün
Emîn-i vaḥy menzîl peyk-i Cebrâ’îl ḥaḳḳı-çün

8 Ol inzâl itdügi Tevrât ile İncîl ḥaḳḳı-çün
Zebûr içre olan tesbîḥ ile tehlîl ḥaḳḳı-çün

9 Feṣâḥat menba‘ı Ḳur‘andaki tescîl ḥaḳḳı-çün
Tilâvet içre ḳırât itdügi tenzîl ḥaḳḳı-çün

10 Du‘â-i devletiñ vird eylemiş bir ḫayr-ı ḫ^{v}âhım ben
Göñülden dâ‘i-i sâ‘î yoluñda ḫâk- râhım ben

11 Bu dünyâya gelen hep enbiyâ vü evliyâ ḥaḳḳı
Ḫuṣûṣan faḫr-i ‘âlem pişvâ-yı aṣfiyâ ḥaḳḳı

12 Günehden pâk ü ‘ârî ḫanedân-ı Muṣṭafâ ḥaḳḳı
Refîḳ-i ḫ^{v}âce-i dîn yâr-ı ġâr yâ ṣafâ ḥaḳḳı

13 ‘Adâlet güster-i ‘âlem şeh-i ḥac ü ġazâ ḥaḳḳı
Emîr-i ṣâḥib-i nûrin u îmân u ḥayâ ḥaḳḳı

14 Kerem- şâmı seḫâkânı ‘Aliyy-i Mürteżâ ḥaḳḳı
Ḳatîl-i zehr-i cevr ile şehîd-i Kerbelâ ḥaḳḳı

15 Egerçi ṣuretâ yire berâber ḫâk-râhım ben
Senüñ yoluñda amma bir aḳar ṣu gibi pâkım ben

16 Senüñ devletlü başuñ-çün kerem eyle ‘inâyet ḳıl
Şühûd zûr ile ḥükm itme ‘amiyâne ‘adâlet ḳıl

17 ‘Ale’l-ġâ’ib ġażâda ihtimâm it fikri ‘âdet ḳıl
Özin ṣaḳın ḫaṭadan ẕikr-i aḥvâl-i ḳıyâmet ḳıl

18 Selâmet ehli bî-cürm edilen yeter melâmet ḳıl
Tehevvür itme buldır muġaddî keşf ü kerâmet ḳıl

19 Her anda ḥaḳḳı ḥâżır gör bu maẓlûmı ḥimâyet ḳıl
Benim bu ḳavlim iḥsân eyle ıṣġâ it mürüvvet ḳıl

20 Benim ḥaḳḳımda cümle söylenen aḫbâr fasîddir
Ḫüdânıñ biñ berâdı ḥaḳḳı-çün Allâh şâhiddür

21 Seniñ devletlü başıñ-çün benim devletlü sulṭanım
Ḫalâṣ it dest-i derd ü ġuṣṣadan pâk it giribânım

22 İrişdirme yirden göge feryâd u efġânım
‘İnâyet ḳıl tecessüs eyle aḥvâl-i perîşânım

23 Ḫaḳîḳat var ise cürmüm ḥelâl olsun saña ḳanım
Bu ġıybetlerle dürme defterim ṭaġıtma dîvânım

24 Ḫaṭadır yaġma ‘arżum olmaġa ḳaṣd eyleme cânım
…….. ḳahhârdır Ḳayyûm-ı raḥmânım

25 Günâhı yoḳ yeri gögü yaradan-ı şâh ḥaḳḳı-çün
Sözünde Fevrî ṭoġrıdur Rasûlullâh ḥaḳḳı-çün

Müṯemmen-i ‘Âlî berâ-yı maḥbûb-ı ḫod güfte şod

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Yine bir şâḥa esîr itdi beni devr-i zamân
Yine bir âteş ile oldı vücûdum sûzân
(247b) Ne naẓîri bulunur ne olur aña aḳrân
İ‘tiḳâdım budurur miṯli bulunmaz elân
Nedir ol ḳâmet-i bâlâ nedir ol nâr ol ân
Ṭoġrusun söyleyeyin aña ḳıyâs eyle hemân
Hecr-i Yûsufda benim Yûsufumu görse ‘ayân
Giryeden el yur idi ḥażret-i pîr-i Ken‘ân

2 Luṭf u ḳahrını görüb vuṣlat ile hicrânıñ
Gerçi çoḳ mihrine dil virmiş idim devrânıñ
Bu ḥarâretlerini görmiş idim cihânıñ
Böyle rüṣvâlıġı olmazdı dil-i nâlânıñ
Bilemez kimse ne siḥr itdügin ol fettânıñ
Nazı çoḳ ḳanġı birin şerḥ ideyin ben anıñ

Böyle mümtâz güzel nâdir olur ‘âlemde
Böyle meh-pâreye kim ḳâdir olur ‘âlemde

3 Muttaṣıl göñlüm alub ḳalbimi cezb itmekde
Ḫâne-i ṣabr ise vîrâne olub gitmekde
Nâzlar şîveler itdikçe işim bitmekde
Gözi şehbâzı da cân murġını ürkütmekde
Gice gündüz dile cevr eyleyüb incitmekde
Bezme geldikçe bu ben ‘âşıḳı terketmekde
Gitdi ẓulm ile ḫarâb oldı dil-i virânım
Aġlasam ḫandeler eyler sevinüb cânânım

4 Ġayra dil virme diyü baña naṣîḥatler ider
Benden artuḳ baña ol ‘arż-ı maḥabbetler ider
Ḥîlelerle dil u cân mülkini ġâretler ider
Göñlüm elimde görseñ ne ẓarâfetler ider
Gerçi ḫalḳ içre baña luṭf u ri‘âyetler ider
Dem olur ġamzeler ile ne ihânetler ider
Kimseler tâze civân sevmege meyl eylemesün
Ṭıfl-ı nevreste sevüb vuṣlata irsem dimesün

5 Ṭutalım şîve vü nâz ile helâk ide seni
Düşmeye gerdenime kâkül-i ‘anber-şikeni
Dem-i vuṣlatda girüb aramıza pîreheni
Ḳomaya sîneye ṣarmaġa o nâzik bedeni
O maḥalde baña yüz virmeye vech-i ḥaseni
Ne beni ḳoya anıñ ġamzesi ‘Âlî ne seni
Nideyin cevr u cefâsından anıñ aġlamazım
Terk idüb ol ṣanemi ġayrıye dil baġlamazım

Der- Na‘t-ı Nebî Güfte-i Kâtibî

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ne durur dilde ẕikr olan her-gâh
Ḫaber-i lâilâhe illallâh

2 Mü’mine ḥürmet itdüren kimdir
Eṣer-i lâilâhe illallâh

3 Ravża-i dilde serv gibi muḳîm
Şecer-i lâilâhe illallâh

4 Ḳıldı rûşen ḳarañu giceleri
Ḳamer-i lâilâhe illallâh

5 Ḫoş ḳoḫusıyla ṭutdı âfâḳı
Micmer-i lâilâhe illallâh

6 Mescid-i dilde aṣdı ḳandilin
Aḫter-i lâilâhe illallâh

7 Secde içre ḫam ola sîneñ ola
Çember-i lâilâhe illallâh

8 Gösterür künc-i ḫalvet-i cennet
Kevṡer-i lâilâhe illallâh

9 Saña cennet şarâbını içirir
Sâġar-ı lâilâhe illallâh

10 Ehl-i İslâm olanlarıñ dilidir
Zîver-i lâilâhe illallâh
(248a)
11 Dile sür‘at virir bele ḳuvvet
Kemer-i lâilâhe illallâh

12 Ejder-i nefsi öldüreñ çalabın
Ḫançer-i lâilâhe illallâh

13 Sebze-i bâġ-ı dîni taze ider
Maṭar-ı lâilâhe illallâh

14 Dil u cânıñ ġıdasıdır her-dem
Ṣemer-i lâilâhe illallâh

15 Gülşen-i dilde meclîs efşândır
Şerer-i lâilâhe illallâh

16 Şükür kim virdi lezzet aġzında
Şeker-i lâilâhe illallâh

17 Oldı dîniñ kilidine miftâḥ
Ḫaber-i lâilâhe illallâh

18 Ṣadef-i baḥr-i dilde ṭopṭolıdır
Dürer-i lâilâhe illallâh

19 Virdi zînet cemâline dîniñ
Fikr-i lâilâhe illallâh

20 …… leşker nifâḳı yeter
Nefer-i lâilâhe illallâh

21 Cân u dil bâġını müzeyyen ider
‘Abher-i lâilâhe illallâh

22 Dile geldikçe cân gözini açar
Cevher-i lâilâhe illallâh

23 Bilüñüz ‘ayn-ı kimyâ ne durur
Naẓar-ı lâilâhe illallâh

24 Emr-i şer‘a muṭî‘ olan oldı
Server-i lâilâhe illallâh

25 Gösterür zülcelâl saña ‘ayân
Manẓar-ı lâilâhe illallâh

26 Şeb-i ġaflet yaḳasın eyledi çâk
Seḥer-i lâilâhe illallâh

27 Kâtibi çün saña ṣunuldı oḳu
Defter-i lâilâhe illallâh

28 Ṣaḳlasun tîr-i şûmdan diliñi
Siper-i lâilâhe illallâh

29 Nice kim rişte-i dile dizile
Gevher-i lâilâhe illallâh

30 Nice kim murġ-ı cân uçub açıla
Şehper-i lâilâhe illallâh

31 Dem-i rıḥletde gitmesün dilden
Ḫaber-i lâilâhe illallâh

32 Dilerim menzile beni ilede
Rehber-i lâilâhe illallâh

Müstezâd-ı Merḥûm Cevrî Efendi

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Bir şûḫ-ı dilârâya göñül virdi yine cân
Aḥmed Çelebi nâm
Bir ġonca-leb u lâle-‘iẕâr u ṣaçı reyḥân
Bir serv-i gül endâm

2 Nergis gibi mestâna ṭurub serv-i çemende
Yüzi gül ayaġı
El virmiş iken devr-i lebinden bize devrân
Ey sâḳi-i gül-fâm

3 Ey mah-liḳâ gün gibi rûşen görinürken
Bedrâ-yı cemâliñ

Sen ḥûr u perî çihreye âdem mi dir insan
Bu ḥüsn ile mâdâm

4 Ser-keşte olub mihr-i dıraḫşânıña nisbet
Naḳżını bilüb mâh
(248b) Dir ḥüsn-i cemâlüñi ziyâde ide yezdân
Ḳaddini ḳılub lâm

5 Eyle der-i devletde eyâ şâh-ı civân-baḫt
Cevrî ḳuluñı ḫâṣ
Maḥrûm-ı temâşâ-yı cemâl eyleme bir ân
En‘âmıñı ḳıl ‘âm

Müstezâd-ı Ṣabâyî

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Didim yoluña terk-i dil u cân u ser olsun
Olsun begim olsun
Tek ben ḳuluña ẕerre ḳadar bir naẓar olsun
Olsun begim olsun

2 Yâd eylemediñ ḳavliñ ile ḳuluñı her-giz
‘Ahduñı unuttuñ
Bir kere n’ola biliñe ḳolum kemer olsun
Olsun begim olsun

3 ‘Aḳl u dil u cân ise murâd oldı müheyyâ
Terk eyle dir iseñ
Ser daḫi bile iki cihândan güzer olsun
Olsun begim olsun

4 Ben cezbe ile ‘aşḳıña ṣabr oldugum içün
Ta‘n eyledi zâhid
Göster yüzüñi ol daḫi benden beter olsun
Olsun begim olsun

5 Ṣuçı ne Ṣabâyî ḳuluñuñ diyesin ey dôst
Düşmenler içinde
Âzâr ideyin anı kim andan beter olsun
Olsun begim olsun

Müstezâd-ı Ḥayretî

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Teslîm-i rıżâ ḳapladı mülk-i dil u cânı
Ey rûḥ-ı revânım
Ḥâşâ ki cefâ tîġı dökerse yire ḳanım
Lâ diye zebânım

2 Ger tîr-i cefâ it baña ger seng-i melâmet
Hey hey nice sîne
Dönmem dile cân it dile dil eyle nişânı
Ey ḳaşı kemânım

3 Girdi elüme naḳd-i maḥabbet yine nâ-gâh
Ey ḫ^v âce ġaniyem
Budur ki ümîdim ebedî olmaya fânî
Bu genc-i nihânî

4 Fehm itmege bir rind-i sebük-nâz gerekdir
Fenn-i ġam-ı ‘aşḳı
Bu ‘ilme duḫûl eyleyemez Molla Gürânî
Ey mûnis-i cânım

5 Baş oynamadır yoluña erbâb-ı vefânıñ
Aḳṣâ-yı murâdı
Bâziçe durur ‘aşḳ feżâsında ḳalanı
Ey tâze civânım

6 Ger ‘âşıḳ isem baña viṣâl-i ebedîdir
Eyyâmda bir kez
Göz ucı ile bir naẓar eylerse nihânî
Ol şûḫ-ı cihânım

7 Tek dâmeniñi ṣaḳla hemân yol dikeninden
Ol ser-keş olursuñ
Ey ḳâmeti cân gülşeniniñ serv-i revânı
Ya‘ni ki revânım

8 Aġyâr ile yâr olma ḳarîb olma raḳîbe
Engelden ırâġ ol
Bî-ḫâr yaraşur gül-i gül-zâr-ı cinânî
Ey ġonca dehânım

9 Ey Ḥayretî dirdim ki güzel sevmeyem artıḳ
İllâ nideyin âh
(249a)Adın dimek olmaz yine bir şûḫ-ı cihânı
Sevdi dil u cânım

Müstezâd-ı Fużûlî

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Ey serv-i sehî sen geleli seyr ile bâġa
Ser çekmedi ‘ar‘ar
Çoḳ ‘âli nesebler özini ṣaldı ayaġa
Ḳul oldı ṣanavber

2 Şol ḫâliñ içün zülfüñe çoḳlar ṭolaşubdur
Ancaḳ beni bilme
Bir dâne içün gör nice ḳuş düşdi duzaġa
Dâm oldı musaḫḫar

3 Zülfüñ görüben göñlüme sevdâ yeli esdi
Reyḥân mıdı bilmen
Ḳansı çiçegiñ ḳoḳusıdır ṭoldı dimâġa
Cân oldı mu‘aṭṭar

4 Sünbül özini zülfüne beñzetdi nigârıñ
Bildi ki ḫaṭâdır
Bir cür‘a şarâb istedim ol ṣâḳî lebiñden
Sarḫoş mıdı bilmem

5 Çeşmiñ beni öldürmege yapışdı bıçaġa
Çekdi baña ḫançer
Sen gibi perî menzil-i virâne gerekdir
Ya çeşmeler üsti

6 Göñlüm gibi virâne gözüm gibi bulunma
Gel ey perî-peyker
Şol nûr-ı tecellî güneşi perde yüzüñden
Bir gice getürse

7 Pervâne gibi yana idi şem‘-i çerâġa
Göklerdeki aḫter
İşitmeyesin ṣûrını çalındı ḳulaġa
Ḳopdı baña maḥşer

8 Dünyâdan eger Fużûlî gözi aġlayu gitse
Yüzüñ hevesinden
Raḥmet yaġışı ṭopraġınıñ üstine yaġa
Ḳabri ola Enver

Müstezâd-ı diger

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Sevdim yine bir lâle-ruḫ u ġonca-dehânı
Biñ cân u göñülden
Cân almaġ içün ġamzeleri virmez emânı
Pes ne gelür elden

2 Cevr ile cefâ ‘âşıḳa etmekde gül ey mâh
Oranla güzele
Her-demde revâ mı işidem acı zamânı
Sen şâh-ı güzelden

3 Merdümlük idüb ḳara giyer çeşm-i siyeh-baḫt
Zülfüñ hevesinden
Dün gün aḳıdur la‘liñ içün eşk ile ḳanı
Uş çıḳa gözüñden

4 Ṭuymaya raḳîbi diyü pinhân ider idim
Sînemde ḫadengin
Fâş itdi nidem gözleriñ ol sırr-ı nihânı
Ḳaşuña uyaldan

5 Virirse n’ola ġamze-i ḫûn-rîzine cânın
Ṣıdḳ ile müheyyâ
Âsân olur almaġa velî rûḥ-ı revânı
Bu ḳal‘a-i dilden

6 Ḥasret odına nice yaḳam şevḳ-i ruḫuñdan
Pervâne gibi per
Bülbül gibi itmekdeyim âh ile fiġânı
Ayrılıgı gülden

7 Kûyunda görem diyü Ḥabîbi ṭaleb itme
Zîrâ ki meṣeldir
(249b) Bulmaz kişi olmayacagız hûr u cinânî
Çün ḳısmet ezelden

Müstezâd-ı Câ‘fer Çelebi Raḥmetüllâhi ‘Aleyh

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Gel ‘ârif iseñ al ḫaberi ma‘ni erinden
Bî- şükr ü kemâl ol
Bu dünyanıñ el çek dükeli derd-i serinden
Sulṭân-ı cihân ol

2 Bî- ṭabl u ‘alem pâdişeh-i rûy-ı zemîndir
‘Ârifler efendi
Ya‘ni ki cihânıñ beri ol şûr u şerinden
Ser defter-i cân ol

3 Gûş eyle nedir bülbül-i remz ile seḥer-gâh
Bu ṣaḥn-ı çemende
Cehd eyle sa‘âdet bul olarıñ naẓarından
Serdâr-ı zamân ol

4 Mûsî gibi göster keremiñden yed-i beyżâ
Bu Ṭûr-ı Sînâda
Vir anı enellâh rumûzı ḫaberinden
Çün nûr-ı ‘ayân ol

5 Aḥmed-ṣıfat isterseñ ola ‘arş-maḳâmıñ
Dîdâr-ı ṭaleb ḳıl
Ḳayd olma cihâna geç anıñ sîm u zerinden
Bî- nâm u nişân ol

6 Mecnûn gibi ermek diler iseñ saña bir gün
Nûr-ı ruḫ-ı Leylî
Ṯâbit ḳadem ol bir dem ayrılma güẓerinden
Gözle nigerân ol

7 Ey Ca‘ferî gel sür yüziñi yâr işigine
Ki ol ḳıble-i cândır
Ḳıl cism-i lecânuñı fedâ- mâ- ḥażarından
Ḫoş rûḥ-ı revân ol

Müstezâd-ı Ḫafî

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Ey gözleri nergis yüzi gül ruḫları lâle
Gîsûları sünbül
Umarıñ leb-i la‘liñe yâḳut ola lâlâ
Lü‘lü dişiñe ḳul

2 Ey ġonca dehen gördi yüzüñi utanıb gül
Ḳızardı ḥayâdan
Yırtdı yaḳasın vecde gelüb eyledi nâle
Ol şevḳ ile bülbül

3 Çâk eyleyüben ġam yaḳasın ‘ayş u ṭarâbdan
Ṣâd oldı dil u cân
Yâr ile ider nûş müdâm elde piyâle
Hem bâde ṭolu mül

4 Gördi dil u cân ḫaṭṭıñı vü ruḫlarıñ ey dôst
Derlerdi dediler
Cennet çemeni içre düşübdür gibi jâle
Bitmiş semen u gül

5 Fürḳat odına yanar u ḥasret yaşına ġarḳ
Cevr ile cefâya
Biçâre Ḫafî bir gün irem diyü viṣâle
Eylerdi taḥammül

Müstezâd-ı Rüstem

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
(Mef‘ûlü Fa‘ûlün)

1 Ben bendeye ḫışm eylemek ol nergis-i şehlâ
Her-dem ne belâdır
Ḳılmaḳ dil u cân mülketini ẓulm ile yaġma
Şâhım ne revâdır

2 Şerm ile ḳızardı işidüb ruḫları vaṣfın
Çünkim gül u lâle
Baş egmese ḳaddin göricek serv-i dilârâ
Bî- berg u nevâdır
(250a)
3 Ey nisbet iden sünbüli zülfüne çemeniñ
Terk eyle bu fikri
Kim ehl-i naẓarlardır aña ‘anber-i sârâ
Ya misk-i ḫıṭâdır

4 Şol kimse ki bir dilber-i ra‘nâ ile her-dem
Nûş itmeye câmı
Hep ‘ömri ḥaḳîḳatde anıñ ‘ârif-i dânâ
Yanında hebâdır

5 Bu sîne-i per-ver demi ḳılursa nişâna
Ebrû-yı kemânı
Bigâneleri dilde ṭutam cân gibi a‘lâ
Çün tîr-i ḳażâdır

6 Şükrânına şâd ola n’ola vaṣlına nigeh-i cân
İrişmege yârıñ
Dir ise yüzin görmege dünyâ ile ‘uḳbâ
Ṣanma ki bahâne

7 Şol zülf-i semen-sâye olaldan berü Rüstem
Cân boynına zencîr
‘Aḳl oldı perâkende vü dil vâlih-i şeydâ
Gör kim ne sefâdır

Müseddes-i Merḥûm Ṣânî Beg

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ölürsem zaḫm-ı tîġ-ı ḫûn- feşân-ı şeh-süvâr ile
Ten-i mecrûḥımı yuñ âb-ı çeşm-i cûy-bâr ile
Ser-i kûyunda defn eyleñ ki derd-i ‘aşḳ-ı yâr ile
Diyem iḥyâ-yı emvât olıcaḳ feryâd u zâr ile
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

2 Didim nez‘-i vefâtımdan ümîd ḳaṭ‘ eylediñ benden
Veda‘ eyler ḫayâl-i yâr zîrâ çeşm-i rûşenden
Ferâġat eyleñüz bir laḥẓa kim feryâd u şîvenden
Didim Rûḥü’l- emîne ḳabż iderken cânımı tenden
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

3 Bu derd-i ‘aşḳ-ı âlâm-ı firâḳıyla ölürsem ger
Ser-i ḳabrimde telḳîn itmege gelsün ki ol dilber
İşitsün tâ ki geldikde suâl içün baña münkir
Diyem bu maṭla‘-ı cân-baḫşı aña ey melek manẓar
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

4 Der-i darüşşifâyı yârda yatur dil-i ḫasta
Vaṣiyyet itmege yoḳ iḳtidârı ḳaldı dem-beste
Devât u kaġıt iḫtâr itdürüb ‘uşşâḳ-ı ser-meste
Diyem derd-i dili taḥrîr idüb âheste âheste
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

5 Ṭabîbâ eyledim niyet dil-i bîmâr-ı zârımda
Mecâlim ḳalmayub Ṣânî gibi cism-i nizârımda
Müyesser olıcaḳ ölmek baña kûy-ı nigârımda
Diyem bu metni yârâna yazıñ seng-i mezârımda
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

Müseddes-i Âhî Naẓîre-i Ṣânî Sellemellâhu Te‘âlâ

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Müyesser olmadı vuṣlat baña ol gül-‘iẕâr ile
Ser-i kûyın gezerdim her gice feryâd u zâr ile
Ser-â-ser ‘âlemi ġarḳ itdüm eşk-i cûy- bâr ile
Cüdâ düşdüm dırîġâ neyleyem gül yüzlü yâr ile
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

(250b)

2 Firâḳıñdan şehâ künc-i belâda aġlarım her-dem
Esîr-i derd-i aşḳıñ olalı hiç olmadım ḥürrem
Belâ bezminde ḳaldım bir dem ayrılmaz yanımdan ġam
Ṭutuşdı odlara sûz-ı derûnumdan benim ‘âlem
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd- nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

3 Diyâr-ı ḥayretiñ sulṭanıdır dil ey ṣaçı leylî
Göñül Mecnûnı şimdi ḥûra sensiz eylemez meyli
Yoluñda baş u cân terk itmedir ‘aşḳ ehliniñ fi‘li
Dögündüm seng-i miḥnet birle yandım aġladım ḫayli
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

4 Esîriñdir seniñ Âhî ḳuluñ devletlü sulṭânım
Leṭâfet- gülsitânı içre ey naḫl-ı ḫırâmânım
Gül-i gül-zâr-ı cennetsin benim ey verd-i ḫandânım
Dükendi ey ṭabîb-i cân u dil ḳalmadı dermânım
Eger ḥaşr olmaz isem ol ḳıyâmet-ḳadd- nigâr ile
Gezem maḥşerde gögsüm dögerek seng-i mezâr ile

Müseddes-i ‘Ulvî

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sevdiñ ey dil yine bir tâze gül-i ra‘nâyı
Artururſañ n’ola bülbül gibi vâveylâyı
Mesken it künc-i ḫarâbâtı olub rüsvâyı
Def‘-i ġam ḳılmaġ içün al eliñe ṣahbâyı
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

2 Ḳâni‘-i fürḳat olub vuṣlat-ı canândan geç
Mâ’il-i devlet olub devlet-i ‘ünvândan geç
‘Ârif-i vaḥdet olub keṯret-i yârândan geç
Ḳâni‘-i ḳısmet olub ġayret-i aḳrândan geç
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

3 Ẕevḳ-i dünyâ ile şâd olma ġam ancaḳ ötesi
Dirhemim yoḳ diyü ġam çekmesem ancaḳ ötesi
Şeh-i ‘âlemde olursañ elem ancaḳ ötesi
‘Âḳıbet râh-ı vücûduñ ‘adem ancaḳ ötesi
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

4 Çekmeyem dirseñ eger sen de bu dünyâ ġamını
Bâde iç bâde ḳomaz kişiniñ aṣla ġamını
İbn-i vaḳt ol be göñül añmaya ferdâ ġamını
‘Âşıḳ olan getürür mi dile dünyâ ġamını
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

5 ‘Ulviyâ ḫırḳa giyüb cismiñi ‘üryân eyle
Dest-i şevḳiyle geçüb çâk-ı girîbân eyle
Ber-ḳarâr olma gezüb ‘âlemi seyrân eyle
Her gice kendüñi bir gûşede mihmân eyle
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

Naẓîre-i Merḥûm Sipâhî Beg

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 ‘Aḳl ile yâr olamazsañ eger ey sevdâyı
Yüri ol meykede-i ‘aşḳa düşüb rüsvâyı
Deyr-i ‘âlemde sevüb bir ṣanem-i tersâyı
Ḳoma bir laḥẓa eliñden mey-i rûḥ-efzâyı
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

2 Bend-i ġamdan olayın dirseñ eger âzâde
O geçen demlere dem dime getürme yâda
(251a) Virmedin dest-i ecel ḫırmen-i ‘ömrüñ bâda
Demidir furṣatı fevt eyleme ey üftâde
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

3 ‘Ömrüñi żâyi‘ idüb yoḳ yire ḥarc itme emek
Saña cây olsa eger rif‘ât ile evc-i felek
Cür‘a-veş ḫâk ile yek-sân olacaḳsın giderek
‘Âḳıbet çünki yeriñ zîr-i zemîn olsa gerek
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

4 Var Sipâhî gibi mey-ḫûr-ı ḫarâbât ola gör
Sakin-i maṣṭaba-i ḫane-i ḫammâr ola gör
Añla keyfiyetimiz vâḳıf-ı esrâr ola gör
Zâhidâ bâde-i engûr ile evkâr ola gör
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

5 Geçdi eyyâm-ı şitâ irdi çü hengâm-ı bahâr
Var kenâr eyleye gör bir ṣanem-i lâle-‘iẕâr
Bir dem ayaḳ yorma bezm-i fenâda zinhâr

Ḳoma elden ayaġı ‘ârif iseñ leyl ü nehâr
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

Ġânizâde Efendiniñ Murâd Paşa Ḥażretleri Ḥaḳḳında Buyurduḳları Ḳaṣîdesidir

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Şu dem ki oldı güsiste zimâm-ı ḥüsn-i niẓâm
Kim oldı ‘arṣa-i ‘âlemde revnaḳ-ı İslâm

2 Teġallüb eyledi bir Kürd evvelâ Ḥalebe
İrişdi tâ Ḥaremeyne şerâr-ı şöhret-i ‘âm

3 Ḳalender oġlı Anaṭolıyı tevâbı‘ine
‘Azîmet eyledi baḫş-ı Ḳalenderîye tamâm

4 Bu sâliñ olmaġ ile intisâbı Meymûna
Anıñ ḫurûcide ‘âlemde oldı fitne-i ġâm

5 Biri de kişver-i Baġdâdı eyledi tesḫîr
Helâk-ı ḫalḳa Hülâgü-veş eyledi iḳdâm

6 Ḳıral-ı kâfir ise cengi eyleyüb ‘âdet
Hemîşe ‘asker-i İslâma virmedi ârâm

7 Ḳıyâm-ı sâ‘atiñ oldı ‘alâyimi ẓâhir
Cihâna zelzele düşdi mükedder oldı enâm

8 Bu ḥâleti göricek çarḫa çıḳdı nâle-i ra‘d
‘Aceb mi seyl-i Firâvân olursa eşk-i ġamâm

9 İşitdi ġulġule-i âh-ı ḫalḳı gûş-ı hilâl
‘Aceb degil yaḳasın yırtub itse ḳaddini lâm

10 Hezâr şükür ki aḫir bu ḥâli def‘ itdi
Kemâl-i merḥamet-i zü’l-celâl-i ve’l-ikrâm

11 Meger ki vâḳıf olub bir emîn-i devlet-i dîn
Cenâb-ı sulṭânı itdi ser-te-ser i‘lâm

12 Taḥarrük eyledi ‘ırḳ-ı ḥamiyyet-i Şâhî
Niẓâm-ı kişver-i İslâma ḳıldı ‘aṭf-ı zimâm

13 Vezîr-i a‘ẓâm idüb Ḳahramân-ı devrânı
O demde eyledi serdâr-ı ‘asker-i İslâm

14 Müşîr-i cism-i ‘aẓamet Âṣaf-ı Feridûn- fer
Felek-muṭi‘ u ḳader yâver u sitâre- ġulâm

15 Emîn-i mülk-i milel server-i sütûde ‘amel
Yemîn-i dîn u düvel dâver-i bülend- maḳâm

16 Cihân güşâyı ‘adû-keş Murâd Paşa kim
Ṭoḳunsa ḍarbet-i kûpâli Sâm olur sersâm

17 O ṣadr-ı a‘ẓâm u ṣâḥib-ḳırân-ı ‘âlem kim
Ṣafâ-yı şu‘le-i şemşîri itdi ref‘-i ẓalâm

18 İrince debdebe-i kûs-ı ‘azmi eflâke
Görüb mehâbetini gökde ditredi Behrâm

(251b)
19 Açıldı şuḳḳâ-i sancâḳ dögüldi ṭabl-ı raḥîl
Pür oldı velveleden kâr-ḫâne-i eyyâm

20 İrişdi çarḫa ṣadâ-yı ‘aleyke ‘aynullah
Şu dem ki çekdi ‘adûye ḥüsâm-ı ḫûn-ı aşâm

21 Muḳaddemâ Ḥalebe düşdi ateş-i ġażabı
Yol üzre her ḫas u ḫâṣâkıñ oldı kârı tamâm

22 Varınca vâli-yi Kürd itdi ceng içün âhenk
Velîkin eyledi âḫir firâra ‘aṭf-ı licâm

23 Ṣaçıldı düşmene fındıḳ atıldı ḫam-ı kemend
‘Aceb mi murġ-ı revâna olursa dâne vü dâm

24 Kesildi bend-i siper ḥayyîz- rânı ṭoġruldı
Meger ki eyledi bir mâr-ı ḫufte ‘azm-i ḳıyâm

25 Pür oldı gülle-i düşmenle ḫayme-gâh-ı sipâh
Miṣâl-i mühre ru‘ûs u naẓîr-i ḥaḳḳa ḫıyâm

26 Ol ejdehâ-yı demân vardı ḳal‘a-i Ḥalebe
Miṣâl-i genc anı żabṭ itdi eyledi ârâm

27 Kilîd-i mülk-i ‘Arab oldı feṭḥ-i şehr-i Ḥaleb
Anıñla cümlesiniñ kârı buldı ḥüsn-i niẓâm

28 Ṣalınca mülket-i Baġdâda tîġ-i âvâze
Musaḥḥar itdi ‘ıraḳ- zemîni ‘ulüvv-i maḳâm

29 Aña daḫi nice kişver żamîme olmuş idi
Ser-â-ser oldılar emr-i cihân- muṭâ‘ına râm

30 Dönüb Anaṭolıya çünki cezm-i ‘azm itdi
‘Adûya ṣâ‘iḳa-bâr oldı tîġ-i âteş-fâm

31 Ḳalender oġlunuñ oldı dilim dilim yüregi
İçinde baş ile tâc-ı ḳalender oldı tamâm

32 Muḳâbil oldugı dem bû-yı ma‘reke cân-gâhı
Duḫân-ı lüle-i ṭopından itdi istişmâm

33 Firâra yüz ṭutub oldırdı mâl u aḥmâlin
Ḳalenderâne ṣoyındı o mülḥid-i bed-nâm

34 Ru’ûs-ı düşmeni manend-i sîb idindi meze
İçince tîġı ‘adû ḳanını miṯâl-i müdâm

35 Ḫarâbe-i ten-i düşmende beyżâ-i dildin
Çıḳardı ṭâyır-ı rûḥun başınca murġ-ı sihâm

36 Bir iki bâzını ṣaldı o hûm-ı mey-şûma
Dönüb şikârına meymûnuñ eyledi iḳdâm

37 Sipâhiniñ atı oġlanı anı oynatdı
Ṭutuldu ṭopa aña kestiler ‘aceb endâm

38 ‘Adûnuñ âb ile ‘âsı oldı miġfer u ḥûnı
N’ola ṣoyınsa ḳılıc rezm-gâh olub ḥammâm

39 ‘Aceb mi cümle benî âdem olsalar mesrûr
Bozuldı cünd-i behâyım ḳırıldı ḫayli hevâm

40 Ḫarâbat andaki ‘asker imiş şimdi henüz
Meger melâ’ike-i naṣr u evliyâ-yı kirâm

41 Bu dest bürdi görince ḳıral-ı mülk-i ḍalâl
Recâ-yı ṣulḥ ile gönderdi dergehine peyâm

42 Cenâb-ı salṭanata ol mühemmâ ‘arża ḳılub
Esâs-ı ṣulḥa ḫarâc üzre virdi istiḥkâm

43 Ḳıralıñ elçisi dergâh-ı Şâma yüz sürdi
Ḫarâcını getürüb itdi ḳulluġun i‘lâm

44 O mülki eyledi te’ṯîr-i nâmesi tesḫîr
Meger ki vefḳ-i murâd idi ḥâṣıl oldı merâm

45 Ḳalemle maġribi fetḥ itdi tîġ ile şarḳı
Zihî vezîr-i cihân-gîr-i vâcibü’l-ikrâm

46 Bu kâr-ı müşk ile ḳâdir olur mı hiç adem
Muḥaṣṣılı bu ki yoḳdur kerâmetinde kelâm

47 Rahîḳ-i naẓmıñı ey Nâdirî aña ‘arż it
Velîke eyle du‘âsıyla anı müşk-i ḫıtâm

48 Hemîşe tâcıña serdâr-ı ḫâver-i tîġın
Görünce şevketini maḥv ola sipâh-ı ẓalâm

(252a)
49 O serveriñ ola şemşîri gün gibi üstün
Miṣâl-i ḫâk ola pâ-mâli ḫaṣm-ı bed fercâm

50 Ṭılısm-ı devlet ola elde tîġ-ı ‘üryânı
Riḳâb-ı düşmeni olsun gerekse aña niyâm

51 Ḳażâ- mu‘în u ḳader yaver u Ḫüdâ nâṣır
Şeref- ḳarîn u sa‘âdet-rehîn u baḫt- ġulâm

Müseddes-i Mevlâna Fevrî Efendi Sellemehullah

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Gitdim ġam-ı nigâr ile kûy-ı melâmete
Oldum esîr-i cevr u cefâ vü nedâmete
Düşdüm firâḳ u ḥasret u derd u seḳâmete
‘Ömr âḫir oldı çıḳmadım ayrıḳ selâmete
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

2 Derdâ ki fürḳat irdi baña ‘aşḳ ola didi
Ḫaṭṭıñ- miṣâl irişdi ecel merḥabâ didi
Ṣaḥn-ı bedenden el yudı yâ hû saña didi
Cân bir yaña çaġırdı göñül bir yaña didi
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

3 Nâr-ı firâḳ yaḳdı tenim eyledi türâb
Mihr-i ‘iẕârı gözlerimi eyledi pür-âb
Oldum hevâ-yı ‘aşḳ ile âvâre çün ḥabâb
Gülzâr-ı ‘ömrüm eyledi bâd-ı fenâ ḫarâb
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

4 Benden ḳarâr u ṣabr-ı dili dehr-yâd idüb
Derd ü belâ vü ġuṣṣa vü hecri ziyâd idüb
Âhım hevâ-yı ‘aşḳ ile pür-tünd-bâd idüb
Bâġ-ı fenâya itdi beni nâ- murâd idüb
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

5 Oldum firâḳ-ı çeşmi ile zâr u nâ-tüvân
Fikr-i lebiyle hecrde âḫir çıḳarsa cân
İdüb zebân-ı ḥâl ile derd-i dilim beyân
Tâ ḥaşr olunca diyesin ey şi‘r-i dil- sitân
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

6 Meyl itmez ise vaṣl-ı dil-i bî-ḳarârıma
Raḥm itmez ise hecr benim âh u zârıma
Ölürsem irmedin eger ol gül-‘iẕârıma
Naḳḳâş-ı ‘aşḳ naḳş ide seng-i mezârıma
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

7 Çünkim belâ vü ġuṣṣa vü ġam düşdi yanıma
Ġamzeñ miṡâli tîġ-ı belâ girdi ḳanıma
Hecr-i lebiñle cân daḫi geldi dehânıma
Âḫir nefesde düşdi bu maṭla‘ zebânıma
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

8 Fevrî çün öldi hecriñ ile cân niṡâr idüb
Bir gün firâri yanına vardım güẕâr idüb
Bir nâle irdi ḳulaġıma intiẓâr idüb
Gûş itdüm añladım dir idi âh u zâr idüb
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

Naẓîre-i Fevrî Efendi Güfte-i Suâlî

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Düşdüm hevâ-yı ‘aşḳ ile ey dil melâmete
Derd u belâ vü miḥnet ü cevr ü nedâmete
(252b) Ḥayfâ nidem ki âḫiri irdim seḳâmete
‘Ömrüñ ṣoñ ucı çıḳmadı ayrıḳ selâmete
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

2 Künc-i belâda geldi ġamıñ ‘aşḳ ola didi
Cân ḳarşu çıḳdı ‘izzet ile merḥabâ didi
Dermân getürdi ayaġı ya hû saña didi
Âh itmeden her biri bir yaña didi
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

3 Ben bendesini añmadı ol yâr yâd idüb
Cân u göñülde ġuṣṣa vü hecri ziyâd idüb
Dilde belâ vü dîdede nem serde bâd idüb
Ḥasret odına ṣaldı beni nâ- murâd idüb
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

4 Bezm-i ġam içre sâġar-ı çeşmim ṭolu şarâb
Hecr âteşine döne döne oldı dil kebâb
Ḥasret eliyle başıma ṣaçdı bu dem serâb
‘Ömrüm gülümi bâd-ı ḫazân eyledi ḫarâb
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

5 Ḳaşıñ firâḳı pâdişehim düşdi yanıma
Tîr-i müjeñde bir yañadan girdi ḳanıma
La‘liñ getürdi cânımı cânâ dehânıma
Ol dem içinde düşdi bu maṭla‘ zebânıma
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

6 Cânın Suâli yoluña cânâ niṡâr idüb
Terk-i vücûd itdi ‘adem iḫtiyâr idüb
Ḫâk-i mezârı yanına vardım güẕâr idüb
Her bir giyâhı bir dil olub dirdi zâr idüb
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

Naẓîre-i Ṣadrî

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Dil düşdi derd-i yâr ile mülk-i melâmete
Ṣaldı felek cefâ vü sitemle felâkete
Ṣaḥn-ı belâdan irmedi sûy-ı selâmete
Hecriyle ‘ömrüm irdi dırîġa nihâyete
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

2 Yaşım revân idüb idem efġân-ı bî-şümâr
Aġlaya dögünüb baña yaşlarla cûy-bâr
İdem hezâr-âh diyem hîle ṣad-hezâr
Göstermez ise ger baña dildârı rûzgâr
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

3 Ey yâr-ı serv-ḳadd u semen-ḥadd u sîm-ten
Ḥaşr olmadın benimle cihân içre çünki sen
Mülk-i ‘ademde ṭutar isem nâgehân vaṭan

Diyem zebân-ı ḥâl ile tâ ḥaşr olunca ben
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

4 Ey bâd-ı ṣubḥ-ḥîz u nesîm-i dem-i seḥer
Bizim diyâra eyleyecek luṭf idüb güẕer
Yârân ṣorarsa ḥâlimi senden benim eger
Billâhi benden anlara bu vech ile ḫaber
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete
(253a)

5 Sen şehden ayru düşeli ey şûḫ-ı nev-civân
Ṣadrîniñ itdi cevr-i felek ḳaddini kemân
Tîr-i ecel doḳındı vü ṣadrına çün hemân
Didi bu maṭla‘-ı ġamı hecriñle ol zemân
Vâ ḥasretâ ki irmedim ol serv- ḳâmete
Vâ firḳatâ ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyâmete

Müseddes-i Merḥûm Vâlihî Efendi Raḥmetullâhi ‘Aleyh

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Derd ü belâ vü ġuṣṣa vü ġam yetdi ġâyete
Hecr âḫir oldı fürḳat irişdi nihâyete
Tebdîl olundı kevkeb-i baḫtım sa‘âdete
Girdâb-ı ġuṣṣa ise çıḳıbdur selâmete
Minnet Ḫüdâya irmişim ol serv-ḳâmete
Şükrüm budur ki ḳalmadı ḥasret ḳıyâmete

2 Ol mâh-çihre ḥüsn-i dile mihribân olub
Burc-ı şerefde sa‘dle baḫtım ḳırân olub
Zevḳ u ṣafâda ‘işret ile kâm-rân olub
Luṭf-i vefâda vuṣlat ile şâd-mân olub
Minnet Ḫüdâya irmişim ol serv- ḳâmete
Şükrüm budur ki ḳalmadı ḥasret ḳıyâmete

3 Dest-i ecel irüb gül-i maḳṣûdı bulmadın
Derdiyle ġonca-veş yüregim ḳanla ṭolmadın
Berg-i ḫazân gibi bu yüzüm rengi ṣolmadın
Hecr u firâḳ u zecr ile ‘ömr âḫir olmadın
Minnet Ḫüdâya irmişim ol serv- ḳâmete
Şükrüm budur ki ḳalmadı ḥasret ḳıyâmete

4 Oldum egerçi ol meh içün nice gün ḥazîn
Fürḳat şebinde eyleyüben nâle vü enîn
Rûz-ı viṣâle irişüb oldum yine emîn
Her ṣubḥ u şâm vird-i zebânım budur hemîn
Minnet Ḫüdâya irmişim ol serv- ḳâmete
Şükrüm budur ki ḳalmadı ḥasret ḳıyâmete

5 Başub o şâh-ı külbe-i aḥzânıma ḳadem
Şundı elüme sâ‘id-i sîmînle câm-ı Cem
Nûş eyleyince ḳalmadı ḫâṭırda hiç elem
‘Âlemde Vâlihî daḫi şimden girü ne ġam
Minnet Ḫüdâya irmişim ol serv- ḳâmete
Şükrüm budur ki ḳalmadı ḥasret ḳıyâmete

Müseddes-i ‘Âlî Efendi Sellemehullâh

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Yoluñda ne ḫarc eylemege sîm u zerim var
Ne bâr-ı ġamıñ çekmege fermân u ferim var
Bîmâr-ı ġarîbim şeb-i ġamda seherim var
Âḫir nefesimdir saña gel bir ḫaberim var
Gel gel öpeyin gerdeniñi derd-i serim var
Bir boynı uzaḳ yola gidersen seferim var

2 Çün ḳıbledir ey dôst yüzüñ Ka‘be cemâliñ
Beñzer Ḥacerü’l-Esvede boynuñdaki ḫâliñ
Men‘ eyleme aṣḥâb-ı ṣafâdan ruḫ-ı âliñ
Şâyed ki naṣîb olmaya bir daḫi viṣâliñ
Gel gel öpeyin gerdeniñi derd-i serim var
Bir boynı uzaḳ yola gidersen seferim var

3 Ditrer dil u cân ol ṣanem-i sîm-ber üzre
Şol müflis u muḥtâc gibi sîm u zer üzre
Ben nice mi cân virmeyem ol la‘l-i ter üzre
Miyân mı olur ḫasta ḫuṣûṣen sefer üzre
Gel gel öpeyin gerdeniñi derd-i serim var
Bir boynı uzaḳ yola gidersen seferim var

4 Dil vireli sen ḳadd-i elif ḳaşı kemâne
Tîr-i ġama ben ḫâki nişân itdi zamâne
(253b) Çün geçdi cefâ nîzesi dilden öte câne
Rıḥlet demidir sevdicegim ḳılma bahâne
Gel gel öpeyin gerdeniñi derd-i serim var
Bir boynı uzaḳ yola gidersen seferim var

5 Bir dem ser-i bâlînime luṭf eyle güẕer ḳıl
Aḥvâl-i diger-gûnuma şefḳatle naẓar ḳıl
Sen bûse-i la‘l-i lebüñi nuḳl-i şeker ḳıl
‘Âlî ḳuluña tehyie zâd-ı sefer ḳıl
Gel gel öpeyin gerdeniñi derd-i serim var
Bir boynı uzaḳ yola gidersen seferim var

Müseddes-i Tîġî Beg Sellemehullâhu Te‘âlâ

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Burc-ı felekde ḥüsn ile bezme ḥüseynsin
Dürc-i ṣadefde dâne-i dürr-i ṣemînsin
Gün gibi zîb u zîynet-i rûy-ı zemînsin
Her vech ile güzeller içinde güzînsin
Yoḳdur bahâne ḥüsnüñe bir nâzenînsin
‘Aybıñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

2 Olduñ kemâl-i ḥüsn ile maḳbûl-i ehl-i dil
Ḫalḳ-ı cihânı luṭfuñ ile eylediñ ḫacil
Âfâḳ içinde ey meh-i bî- mihr şöyle bil
Yanıñda âfitâb seniñ ẕerre de degil
Yoḳdur bahâne ḥüsnüñe bir nazenînsin
‘Aybıñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

3 Yûsuf göreydi mâlik olub ḥüsn-i behçetiñ
Minnet bilürdi cân-ı ‘azîzine ḫidmetiñ
Mıṣr-ı ġamıñda çekmedin âlâm-ı fürḳatiñ
İḫvân-ı pür-sitem ne bilür ḳadr u ḳıymetiñ
Yoḳdur bahâne ḥüsnüñe bir nazenînsin
‘Aybıñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

4 Ḥüsn ü cemâliñ olalı mümtâz u bî-bedel
Oldı her işiñ aḥsen u her cünbüşiñ güzel
Ḫûb itdi naḳş-ı pâküñi üstâd-ı lem-yezel
Nâzük tenüñe rûḥ-ı muṣavver disem maḥal
Yoḳdur bahâne ḥüsnüñe bir nazenînsin
‘Aybıñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

5 Görmek dilerseñ aḥsen-i taḳvîmiñi eger
Mirât-ı ḳalb-i Tîġîye eyle ṣafâ naẓar
Gösterme vech-i pâkuñi aġyâra ḳıl ḫaẓer
Ey nûr-i dîde ḫaṭuruña gelmesün keder
Yoḳdur bahâne ḥüsnüñe bir nazenînsin
‘Aybıñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

Müseddes-i Yaḳînî Çelebi Sellemehullâhu Te‘âlâ

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Geçmedin devr-i şebâb al elüñe ṣahbâyı
Güni ‘ayş ile geçür çekme ġam-ı ferdâyı
Yâr idin kendüñe bir rind-i ḳadeḥ- peymâyı
Dime âḫir nic’olur ḥâl-i dil-i rüsvâyı
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

2 Gelmesün ‘âḳil iseñ ḫaṭırıña fikr-i me’âl
İbn-i vaḳt ol olıcaḳ nesne içün çekme melâl
Bu demi ḫoş görüben ‘işrete ḳıl isti‘câl
Yarınıñ ıssı var ey dil ṣaḳın itme ihmâl
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

3 Bir iki gün bu fenâ ‘âlemi ḳıldıñ çü maḳâm
Eyleme kendüñe ‘ayş-ı mey-i ḥamrâyı ḥarâm
Devr-i güldür ele al câm-ı şarâb-ı gül-fâm
Nûş idüb gül gibi bir pür- ḳadeḥ ol mest-i müdâm
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

(254a)
4 Cem gibi nâmıñı devr eylemedin efsâne
Ṣunmadın destiñe sâḳî-i ecel peymâne
Ṣadr-ı meyḫâneye yârân ile geç rindâne
Na‘ra-i şevḳ ile âvâze ṣalub devrâne
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

5 Bir mehiñ gerdenine ḳol ṭolayub hâle gibi
Câm-ı gül-gûnı Yaḳînî ele al lâle gibi
‘Âḳıbet fikrini ḳo zâhid ṣad- nâle gibi
Her seḥer-vâr yüri bir gülşene düş jâle gibi
‘Ayş u nûş eyle bugün añma ġam-ı ferdâyı
Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyâyı

Tesdîs-i Rıf‘atî Çelebi Raḥmetullah

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Bu ḥüsn ü bu melâḥatle cihân içre müsellemsin
Perî-rûlar arasında melek ṣûretlu âdemsin
Dil-i mecrûḥ-ı ‘uşşâḳa süḫân- perdâz-ı merhemsin
N’ola iḥyâ iderseñ mu‘cizi ‘Îsîye Meryemsin
Ḥayât efzâ-yı ‘âlem rûḥ-ı baḫş-ı mürde-i ġamsın
Hemân ben ḫasteniñ cânı degilsin cân-ı ‘âlemsin

2 Gider cânım yerinden bir nefes senden ba‘îd olsam
Ġubâr-ı ḫâk-i pâyıñ gibi cânâ nâ-bedîd olsam
Yoluñda cân u ser terk etmek ile ben ferîd olsam
Ne var şemşîr-i bürrân-ı fürâḳuñla şehîd olsam
Ḥayât efzâ-yı ‘âlem rûḥ-ı baḫş-ı mürde-i ġamsın
Hemân ben ḫastenin cânı değilsin cân-ı ‘âlemsin

3 Cefâlar eyleyüb her gün beni sen derd- nâk itseñ
Vücûdum âteş-i ‘aşḳıñla cânâ sûz- nâk itseñ
Ṭutub dest-i fürâḳuñ ile yaḳamı çâk çâk itseñ
Efendim râżıyım derd u belâ ile helâk itseñ
Ḥayât efzâ-yı ‘âlem rûḥ-ı baḫş-ı mürde-i ġamsın
Hemân ben ḫastenin cânı değilsin cân-ı ‘âlemsin

4 Hevâ-yı pây- bûsuñla dil u cân pây- mâliñdir
Ġamıñla künc-i miḥnetde żaʻîf u bî- mecâliñdir
Dil-i bî-çâreniñ eglencesi resm-i ḫayâliñdir
Bu maṭla‘ ey hilâl-ebrû seniñ ḫôd-ḥasbiḥâliñdir
Ḥayât efzâ-yı ‘âlem rûḥ-ı baḫş-ı mürde-i ġamsın
Hemân ben ḫastenin cânı değilsin cân-ı ‘âlemsin

5 Ṭabîbâ ḫasta-i derd-i ġam-ı hecre devâ itseñ
Marîż-i ‘aşḳa ḳanûn-ı vefân ile şifâ itseñ
Cihânıñ ḫalḳını hep Rıfʻatî- veş mübtelâ itsen
Mezârı mürde-i derd u ġama gelseñ devâ itseñ
Ḥayât efzâ-yı ‘âlem rûḥ-ı baḫş-ı mürde-i ġamsın
Hemân ben ḫastenin cânı değilsin cân-ı ‘âlemsin

Müseddes-i Muḥammed Efendi Berâ-yı Sulṭan Aḥmed

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Var imiş ḫalḳıñ bi-ḥamdillah ki baḫt-ı sermedi
Gün gibi ṭoġdı yine nûr-ı cemâl-i Aḥmedî
Gördi ‘âlem ol leb-i ġonca ile ṭûbâ ḳadî
Eyledikçe dâimâ icrâ-yı şer‘-i Aḥmedî
Yârab iẓhâr eyleyüb âṣâr-ı luṭf-i sermedi
Taḫt-ı baḫt üzre mu‘ammer eyle sulṭân Aḥmedî

2 Salṭanat bâġında ol gül dâimâ ḫandân ola
Ḥâfıẓân-ı medḥi bülbül gibi ḫoş-elḥân ola
Devlet-i pâyende olub ‘ömri bî- pâyân ola
‘Adl u dâdiyle hemîşe ‘âleme sulṭân ola
Yârab iẓhâr eyleyüb âṣâr-ı luṭf-i sermedi
Taḫt-ı baḫt üzre mu‘ammer eyle sulṭân Aḥmedî

(254b)
3 Ol şehenşâha yaraşur ḫuṭbe sıkke taḥt u tâc
Nâm-ı nâmisiyle bulsun sîm u zer dâyim revâc
Ḳahr ile düşmenden alsun her zamân bâc- ḫarâc
Olmasun hergiz mizâcında ‘ilâce iḥtiyâc
Yârab iẓhâr eyleyüb âṣâr-ı luṭf-i sermedi
Taḫt-ı baḫt üzre mu‘ammer eyle sulâan Aḥmedî

4 Dâyimâ olsun serây-ı devleti cây-ı sürûr
Eylesün eyyâmı gün- â- gün sa‘âdetle mürûr

Ḳalmasun ‘âlemde hergiz fitne vü aşûb-ı şûr
Sâyesinde ḫoş geçüb ḫalḳ-ı cihân itsün ḥużûr
Yârab iẓhâr eyleyüb âṣâr-ı luṭf-i sermedi
Taḫt-ı baḫt üzre mu‘ammer eyle sulṭân Aḥmedî

5 Ḥamdulillâh ki yine geldi yerine cânımız
Taḫt-ı baḫt üzre göründi dâver-i devrânımız
Ey Muḥammed çekmesün hergiz elem sulṭânımız
Bu du‘âyı eyleriz maḳbûl ide sübḥânımız
Yârab iẓhâr eyleyüb âṣâr-ı luṭf-i sermedi
Taḫt-ı baḫt üzre mu‘ammer eyle sulṭân Aḥmedî

Müseddes-i Vâḥidî

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Gördüm göreli sevdi dil-i mübtelâ seni
Cândan ‘azîz ṭutar n’ola serverâ seni
‘Âlemde tek hele baña versün Ḫüdâ seni
Dünyâ ṭolusı mala da virmem şehâ seni
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

2 Sen Yûsuf-ı zemânı terâzüleyüb şehâ
Dünyâ deger demek saña ḥâşâ degil revâ
Bâzâr-ı Mıṣr-ı dehrde ‘arż itseler baña
Dünyâ nedir ki ṣayıla sen servere behâ
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

3 Ser u ‘iẕârıñı gül-i ra‘nâya virmezin
Seyrüñi geşt-i bâġ u temâşâya virmezin
Ḳadd-i sehîñi serv-i dilâya virmezin
El-ḳıṣṣa ben seni bile dünyâya virmezin
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

4 Ḫaddiñden ayru verd-i muṭarrâya kim baḳsa
Çeşmiñden ayru nergis-i şehlâya kim baḳsa
Sensin murâd ġayrı temâşâya kim baḳsa
Sensiz iki gözüm ya bu dünyâya kim baḳsa
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

5 Derdiñden ey perî ölürin yüz çevirmezin
Varub yüzümi ġayrı işigine sürmezin
Sensiz dilüme iki cihânı getürmezin
Terk eylerim bu cânı seniñ terkiñ üzmezin
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

6 Cânâ Vaḥîdî bu dil-i şeydâyı neylesün
Oldı hevâ-yı zülf ile sevdâyı neylesün
Terk idemedi sen gül-i ra‘nâyı neylesün
Sensiz olursa gülşen-i dünyâyı neylesün
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

Müseddes-i Belîġî

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Rûz-ı ezelde bir naẓar ey mehliḳâ seni
Göstermiş idi dîde-i câna Ḫüdâ seni
(255a) Cân ile sevdi gördi dil-i mübtelâ seni
Cân u cihânı saña nigârâ baña seni
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

2 Ḳapıñ var iken itme baña âsumânı ‘arż
Kûyıñ var iken eyleme bâġ-ı cihânı ‘arż
‘Arż it ‘iẕârıñ itme gül-i gülsitânı ‘arż
Lâzım degildir eyleme iki cihânı ‘arż
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

3 Genc-i belâñı kâḫ-ı Ferîdûna virmezin
Künc-i ġamıñ ḫazîne-i Ḳârûna virmezin
Kûyıñ ġubârın aġrı altuna virmezin
Göñlümi sifle meyl idüben dûna virmezin
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

4 Cevr oḳlarını ġamzeleriñ câna çekseler
Şâhî ḳılıçların dil-i nâlâna çekseler
Mıṣrî yarıḳların ten-i ‘üryâna çekseler
Sen Yûsuf-ı zamâneyi mîzâna çekseler
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

5 Ey ḥüsn ile yegâne olan şûḫ u şîve-ger
Göñlüm gibi cihânı ser-â-ser ḫarâbe ver
Cân u cihânı ‘âşıḳ-ı şeydâ olan nider
Bu rütbe sende nâz u kirişmeyle şîve-ger
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

6 Görmüş Belîġî ḫaṭṭıñı gelmiş ecel dimiş
Dilde ṣaçıñ ḫayâline ṭûl-ı emel dimiş
Ḥaḳḳâ budur ki vaṣfıñı ġâyet güzel dimiş

Bu maṭla‘ Necâtî saña bî- bedel dimiş
Dünyâyı bir yaña ḳosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî- vefâ seni

Müseddes-i Cinânî Merḥûm Raḥmetullâhi ‘Aleyh

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Melâlet-i dil-i şeydâ vü zârı mı diyeyin
Saḳâmet-i beden-i pür- firâkı mı diyeyin
Ḥarâret-i teb-i ‘aşḳ-ı nigârı mı diyeyin
Ḳasâvet-i elem-i bî-şümârı mı diyeyin
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

2 Göñül firâḳ ile bîmâr u ten zebûn oldı
Gözümden aḳdı ciger ḳaṭre ḳaṭre ḫûn oldı
Sirişk ile cihân bâġı lâle-gûn oldı
O mehden ayru sitârem felekde dûn oldı
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

3 Ġam-ı ziyâde Firâvân ü ġam-güsârım yoḳ
Taḥammül itmege hicrâne iḳtidârım yoḳ
‘Ulüvvü ḳadr ile ḫalḳ içre i‘tibârım yoḳ
Fiġân u nâleme bir laḥẓa iḫtiyârım yoḳ
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

4 Ne dilde ẕevḳ u ṣafâyı ne cihânda vaṣl nigâr
Ne elde ḳudret u ni‘met ne dirhem-i dinâr
Ne tende tâb-ı tuvân u taḥammül-i ġam-ı yâr
Ne bende devlet-i câh u celâl u ‘ırż-ı vaḳâr
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

5 Bulunmadı baña bu reh-güzerde bir yoldâş
Düşürmeyüb ḳoya bir kere zîr-i pâyıma ṭâş
Ayaġım elimdedir ey Cinânî her ḳallâş
Ḳomaz ki düz baṣa rind çarḫ-ı kec-rev ḳallâş
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

(255b) Naẓîre-i Selîḳi Merḥûm Raḥmetüllâhi ‘Aleyh

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Melâlet-i ġam-ı zülf-i nigârı mı diyeyin
Cerâḥat-i dil-i zâr-ı figânı mı diyeyin

Saḳâmet-i ten-i bîmârı zârı mı diyeyin
Ḥarâret-i ciger-i tâb-dârı mı diyeyin
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

2 Medâr olub baña girdâb hecr-i yâr dirîġ
Döne döne göñül eylerken âh u zâr dirîġ
Bu varṭadan daḫi dil bulmadın kenâr dirîġ
Düşürdi bir daḫiye anı rûzgâr dirîġ
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

3 Belâyı hecr ile olmuş iken göñül mu‘tâd
Bu yolda ḫûn-ı ġam-ı hecr-i yâr iken baña zâd
Bu rûzgârıñ elinden kime idem feryâd
Ki itdi ḫırmen-i ṣabr u ḳarârımı ber-bâd
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rüzigârı mı diyeyin

4 Derûna geçmiş iken tîr-i derd-i hecr-i nigâr
Anıñla olmuş iken sîne rîş u dil-figâr
Ne toz ḳopardı görüñ rûzgârına hem-vâr
Ki âb-ı ‘ârıż-ı yâre getürdi ḫaṭṭ-ı ġubâr
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

5 Belâ-yı hecr-i nigâr itdi ḫâk-sâr beni
Ayaḳlara düşürüb eyledi ġubâr beni
Hevâya uyduruben eyledi ġubâr beni
Selîḳi neyledi gör kim rûzgâr beni
Ḥikâyet-i ġam-ı hicrân-ı yârı mı diyeyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârı mı diyeyin

Müseddes-i Mu‘înî Çelebi Sellemehullah

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Eylediñ ḳaṣd-ı ġazâ feṭḥ ü ẓafer kârıñ ola
‘Askeriñ cümle velî ḳuṭb-ı sipeh-dârıñ ola
‘Alem-i düşmen-i bed-ḫ^{v}âh-ı …. nisârıñ ola
Himmet-i ḥażret-i Eyyûb ‘alemdârıñ ola
Çün yazıldıñ sefere ‘avn-i Ḫüdâ yârıñ ola
Ḥażret-i Ḥıżr-ı nebî ḳâf ile salârıñ ola

2 Ḳahr a‘dâ içün İḫlâṣ ile Ḳur‘ân oḳuna
Uġrada ḳavs-i ḳader kâfir-i Ḳur‘ân oḳuna
Çekmege feṭḥ-i ḳarîb âyeti ‘ünvân oḳuna
Sûre-i feṭḥ-i mubîn vird ola her an oḳuna
Çün yazıldıñ sefere ‘avn-i Ḫüdâ yârıñ ola
Ḥażret-i Ḥıżr-ı nebî ḳâf ile salârıñ ola

3 Ḥaḳ yolına çü cihâd itmege iḳdâm idesin
Eyü adıñ añıla kâfiri bed-nâm idesin
Dâr-ı eṣnâmı yıḳub ma‘bed-i İslâm idesin
Dîniñ a‘lâmını küfr ehline i‘lâm idesin
Çün yazıldıñ sefere ‘avn-i Ḫüdâ yârıñ ola
Ḥażret-i Ḥıżr-ı nebî ḳâf ile salârıñ ola

4 Ṣâḥib-i ṭabl ü ‘alem şâh-ı Süleymân-ı zamân
İtdi bir ulu ġazâ eylemege ṣarf-ı ‘ayân
(256a) Ġarażı bu ki ṭola şer‘i şerîfiyle cihân
Ehl-i İslâma gerekdir bu du‘â vird-i zebân
Çün yazıldıñ sefere ‘avn-i Ḫüdâ yârıñ ola
Ḥażret-i Ḥıżır nebî ḳâf ile salârıñ ola

5 Dilerim ḥażret-i Ḥaḳdan şühedâ ḥürmetine
Kerbelâda çekilen kerb ü belâ ḥürmetine
Enbiyâ ḥaḳḳı-çün itdügi ġazâ ḥürmetine
Siyyemâ ḫatm-i rüsûl şâh-ı Hüdâ ḥürmetine
Çün yazıldıñ sefere ‘avn-i Ḫüdâ yârıñ ola
Ḥażret-i Ḥıżr-ı nebî ḳâf ile salârıñ ola

6 Ey Mu‘îni oluben nuṣret-i ḥaḳ saña mu‘în
Ġâlib-i muṭlaḳ olan nâsa getür rûy-ı zemîn
Gelicek öñüne maġlûb ola her düşmen-i dîn
Bu du‘âya diyen âmin ola her ġamdan emîn
Çün yazıldıñ sefere ‘avn-i Ḫüdâ yârıñ ola
Ḥażret-i Ḥıżr-ı nebî ḳâf ile salârıñ ola

Müseddes-i Merḥûm Ṣânî Beg

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Alma âh-ı dil-i ‘uşşâḳı şehâ eyle ḥaẕer
Ser-i kûyuñda görüb itme şitâb ile güẕer
Dime ḳapımda nedir bunca gedâ-yı aḥḳar
Terk-i tecrîd-i yâr meşrebi ṣâfî diller
İtme dervîş-i ‘abâ pûşa ḥaḳâretle naẓar
O da ḥâlince fenâ milketiniñ şâhı geçer

2 Bu ışıḳdır bu Ḳalender dime bu Ḥaydarîdir
Kimisi Mevlevî ḫalḳıñ kimisi Ca‘ferîdir
Gülşen-i ḫân-ḳahı tek kimi ḫâk-i deridir
Her biri kisve çeker faḳr u fenâ şeb-revidir
İtme dervîş-i ‘abâ pûşa ḥaḳâretle naẓar
O da ḥâlince fenâ milketiniñ şâhı geçer

3 Ḳalb-i dervîşe ki esrâr-ı cihân mülhemdir
Ḥaḳḳ-şinâs ehl-i dil-i ‘ârifler ile hemdir

Ḥarem-i vaḥdete bî-gâne degil maḥremdir
Kimisi ḥażret-i Molla kimisi Edhemdir
İtme dervîş-i ‘abâ pûşa ḥaḳâretle naẓar
O da ḥâlince fenâ milketiniñ şâhı geçer

4 Ta‘n u ẓannı eyleme dervîş-i nemed pûşlara
Cezbe-i ḥâlet-i ‘aşḳ ile o med-hûşlara
Münkiriñ sözlerini ḳoymadılar başlara
Kim ulaşdı nefese uġradı ḫâmuşlara
İtme dervîş-i ‘abâ pûşa ḥaḳâretle naẓar
O da ḥâlince fenâ milketiniñ şâhı geçer

5 Ḳılma erbâb-ı ḫarâbâtdan istinkâfî
Ḫırḳası gerçi mey-âlûde vü ḳalbi ṣâfî
Vardır ol ṭâyifeniñ ḫâlî degil eşrâfî
Kimi Behlül-i zamâne kimi Bişr-i Ḥâfî
İtme dervîş-i ‘abâ pûşa ḥaḳâretle naẓar
O da ḥâlince fenâ milketiniñ şâhı geçer

6 İdüb iḥsân ile şermende gedâ ṭâyifesin
Hem-dem ü mûnisiñ ile fuḳarâ ṭâyifesin
Ḳılma ta‘yîb bürehne budalâ ṭâyifesin
Sû-i ẓan itme görüb ehl-i fenâ ṭâyifesin
İtme dervîş-i ‘abâ pûşa ḥaḳâretle naẓar
O da ḥâlince fenâ milketiniñ şâhı geçer

7 Ṣalsa Ṣânî yeridir dûşuna köhne şâlı
Tekye-i ‘aşḳıñıñ oldı ṣoyunub abdâlı
Ḳılma luṭf itmeden ey dost-ı kerem imhâli
Çıḳsa der yüzeye gönderme ḳapıñdan ḫâli
İtme dervîş-i ‘abâ pûşa ḥaḳâretle naẓar
O da ḥâlince fenâ milketiniñ şâhı geçer

Tahmîs-i Ehlî

(256b) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Müdde‘î vuṣlat-ı dil-dâr ile ḫandân ancaḳ
Dîde ḳanlar aḳıdur her yaña giryân ancaḳ
Dil-i nalânıñ işidir dile efgân ancaḳ
Ḥâl-i ‘âlem ezelî böyle perîşân ancaḳ
Kimi ḥayrân kimi giryân kimi nâlân ancaḳ

2 Kimisi miḥnet-i yâr ile olur zâr u nizâr
Kimi hecr-i ruḫ-ı dilberle ider nâle vü zâr
Kimisi âteş-i ‘aşḳ ile yaḳar dâġ-ı hezâr
Kimisi bülbül-i nâlân-ı gül-i ‘ârıż-ı yâr
Kimi pervâne-i şem‘-i ruḫ-ı cânân ancaḳ

3 Kûy-ı yâre irişüb kimi görür mihr-i vefâ
Münc-i ġamda kimi derd ile çeker cevr u cefâ
‘Âlemiñ ḥâl-i perîşânı ‘aceb geldi baña
Bu cihân kimine ḳaṣr-ı ṭarab u ‘ayş u ṣafâ
Kiminiñ miḥnet ile başına zindân ancaḳ

4 Ne şeh-i ‘âleme baḳar bu felek ne dûna
Ne bilür ‘âḳil u dânâ ne baḳar Mecnûna
Şâd olanlar naẓarı her-dem anıñ maḫzûna
Pây-mâl olmada âḫir-i şerr-i gerdûna
Pâdişâh ile gedâsı bile yek-sân ancaḳ

5 Ehliyâ kimse nedir bilmedi hiç ḥâl-i cihân
Deng olur ‘âḳil u dânâ açamaz bunda dehân
Lâl olur keşf idemez sırrın anıñ hic zamân
Bâḳiyâ ḫân-ḳeh-i ‘âlem-i ḥayrette hemân
Her gelen kimse bir esrâr ile ḥayrân ancaḳ

Tahmîs-i Ṣâni‘î

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Mıṣr-ı ḥüsne kimisi Yûsuf-ı Ken‘ân ancaḳ
Kimi Ya‘ḳûb kimi derd ile sûzân ancaḳ
Kimisi mu‘tekif-i külbe-i aḥzân ancaḳ
Ḥâl-i ‘âlem ezelî böyle perîşân ancaḳ
Kimi ḫandân kimi giryân kimi nâlân ancaḳ

2 Ġonca leblerle gezer ṣaḥn-ı çemende aġyâr
Ḫâr-ı miḥnetden ider nâleleri ‘âşıḳ-ı zâr
Âh kim yaḳdı beni âteş-i rû-yı dildâr
Kimisi bülbül-i nâlân-ı gül-i ‘ârıż-ı yâr
Kimi pervâne-i şem‘-i ruḫ-ı cânân ancaḳ

3 Nûş ider bezm-i çemende kimi câm-ı ṣahbâ
Kiminiñ âyine-i ḳalbi ṣafâya mücellâ
Kiminiñ çekdügi her-dem sitem-i cevr u cefâ
Bu cihân kimine ḳaṣr-ı ṭarab-ı ‘ayş u ṣafâ
Kiminiñ miḥnet ile başına zindân ancaḳ

4 Ser-fürû eyleme ‘alemde ṣaḳın her dûna
Ḳalmadı salṭanât-ı mülk-i belâ Mecnûna
Ey göñül hiç ola mı ḳala bu ben maḥzûna
Pây-mâl olmada âḫir şerr-i gerdûna
Pâdişâh ile gedâsı hele yeksân degil ancaḳ

5 Kimisi Ṣani‘iyâ valihi la‘l-i cânân
Kiminiñ ḳaddini efyûn-ı belâ itdi kemân
Kimi abdâl kimi tekye-i ġamda ‘üryân

Bâḳiyâ ḫân-ḳeh-i ‘âlem-i ḥayretde hemân
Her gelen kimse bu esrâr ile ḥayrân ancaḳ

Tahmîs-i Fedâyî

(257a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gülşen-i kûyunda dil-dârıñ hezâr eksik degil
Kûşe kûşe ṣad- hezârân ….. eksik degil
Dâmeninden gülüñ el çekmege ḫâr eksik degil
Ey göñül ġam yime bu ‘âlemde yâr eksik degil
Nite kim gülşendesin bir gül-‘iẕâr eksik degil

2 Göz ucıyla mâh-ı ‘îdde eyler isen merḥabâ
Rûze-i hicrâna olur mı cihânda intiḥâ
Añlanan budur ki yoḳ şân-ı şerîfiñde vefâ
Devletiñde ben gedâya raḥmıñ olmazsa şehâ
Luṭf ile iḥsânı çoḳ bir ġam-güsâr eksik degil

3 Olmadım ḥâlî güdûretden cihândan ḥaḳḳ ‘alîm
Hecr-i dil-sûzıñ ḫalîlim âteş-i nâr-ı ceḥîm
Lebleriñ yâḳut-ı cândır yâ ḫu cennât-ı Na‘îm
Zülf-i reyḥânıñla ḫaṭṭıñdan muḥaḳḳaḳdır bu kim
Ṣafḥa-i ḫaṭırda bir laḫẓa ġubâr eksik degil

4 Didim ey merdüm gözüm yaşına acı ḳıl kerem
Gül gibi gülüb didi güftâr idüb ol ġonca-fem
Didi kim ey âşinâ-yı miḥnet ü derd ü elem
Baḥr-i ‘aşḳa düşene eksik degildir mevc-i ġam
Nitekim bu baḥr içinde rûzgâr eksik degil

5 Hiç revâ mı hem-demi ḫâr ola sen gül-ḫandanıñ
Kâri zâr ola Fedâyî bülbül-i şermendeniñ
Nicesi olsun ṣafâ-yı bezm-i ġam- efgendeniñ
Ṣırça göñülden ḥabîbâ bu ümîdi bendeniñ
Seng-i ṭâ‘nından raḳîbiñ inkisâr eksik degil

Tahmîs-i Ḫiṣâlî

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Dâmeninden ol gülüñ çün dest-i ḫâr eksik degil
Lâ-cerem âyine-i dilden ġubâr eksik degil
Aldanub naḳşına ḳalma kim nigâr eksik degil
Ey göñül ġam yime bu ‘âlemde yâr eksik degil
Nitekim gülşendesin bir gül-‘iẕâr eksik degil

2 Sürinüb geldüm ḳapuña derd ile ben mübtelâ
Luṭf u iḥsânıñdan ey meh eyleyüb raḥmıñ recâ

Saña raḥm itmez o meh-rû didiler pes vâḳ‘ıâ
Devletiñde ben gedâya raḥmıñ olmazsa şehâ
Luṭf ile iḥsânı çoḳ bir ġam-güsâr eksik degil

3 Ṣafḥa-i ḥaddiñde ẓâhir oldı çün ḥaṭṭ muḳîm
Göñlüme bildim belâ-yı nâ-gehân irdi ‘aẓîm
Göricek zülf-i siyâhıñ daḫi bildim ḥaḳḳ ‘alîm
Zülf-i reyḥânıñla ḫaṭṭıñda muḥaḳḳaḳdır bu kim
Ṣafḥa-i ḫaṭırda bir laḥẓa ġubâr eksik degil

4 Düşdi dil girdâb-ı hecr-i ‘aşḳa bilmem neyleyem
Başdan aşdı mevc-i ġam ben aġladıḳça dem-be-dem
Eşk-i âhımdan muḳarrer oldı bildim lâ-cerem
Baḥr-i ‘aşḳa düşene eksik degildir mevc-i ġam
Nitekim bu baḥr içinde rûzgâr eksik degil

5 Bu Ḫiṣâlî bendeñe yitmez mi hicrânıñ belâ
Bir belâ daḫi raḳîbiñ ṭa‘nı olmuşdur baña
Ne oñulmaz derd olur ‘âlemde bu kim dâimâ
Ṣırça göñlünden ümîdi bendeñiñ ey mehliḳâ
Seng-i tâ‘nından raḳîbiñ inkisâr eksik degil

Tahmîs-i ‘Ulvî

(257b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Dünyâda baña minnet ile devlet olmasun
Bî- minnet âc olub gezerin ni‘met olmasun
Ẕillette ḳalayın baña hiç ‘izzet olmasun
Mey gibi ayaġa düşeyin ḥürmet olmasun
Tek yerde gökde ẕerre ḳadar minnet olmasun

2 Maġrûr-ı mâl u devlet olan dûna baḳmazın
Şükrüm Ḫüdâyadır kef-i Ḳârûna baḳmazın
Dehr-i denîde aṭlas-ı gerdûna baḳmazın
Şâḫ-ı gül üzre aḳar gül-gûna baḳmazın
Tek yerde gökde ẕerre ḳadar minnet olmasun

3 Ḥırṣ âteşine baġrımı yaḳmam kebâb-veş
Her nâ-kesiñ ṭa‘âmına düşmem zübâb-veş
Başım göge aġarsa daḫi âfitâb-veş
Arż u semâda mesken edinmem seḥâb-veş
Tek yerde gökde ẕerre ḳadar minnet olmasun

4 Bir şâl-i köhne egniñe ‘Ulvî ḳabâ yeter
Dervîş olana ḫil‘at-i şâhi ‘abâ yeter
Gûş it nedir suḫandaki yoḳdur aña yeter
Örti döşek Necâtîye bir bûriyâ yeter
Tek yerde gökde ẕerre ḳadar minnet olmasun

Tahmîs-i Bâḳî Ġazel-i Yaḥyâ Raḥmetullâhi ‘Aleyh

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Bi-ḥamdillah ne çarḫıñ gerdişinden infi‘âlim var
Ne ‘âlemden ḫaber-dârım kimesneyle maḳâlim var
Ne erbâb-ı ġınâya ẕerre deñlü ibtizâlim var
Ġanîdir ‘aşḳ ile göñlüm ne malım ne menâlim var
Ne vaṣl-ı yâre ḫandânım ne hicrândan melâlim var

2 Belâ vü derd-i ġamdan bir zaman ḫâlî degil cânım
Dil-i bî-mârımı añlar dem-â-dem cümle yârânım
Gider yanımda luṭf ile ṭabîbâ añma dermânım
Ne ṣaġ olmaḳ murâdımdır ne ölmekden ḳaçar cânım
Cihânda ḫasta-i ‘aşḳ olalı bir ḫôşça ḥâlim var

3 Dil-i Yâ‘ḳûbuma künc-i belâdır külbe-i aḥzân
Ten-i ṣad-çâkı yaḳdı kül itdi âteş-i hicrân
Ḫayâliñ baña eglence yeter ey Yûsuf-ı Ken‘ân
Ne meyl-i külbe-i aḫzân ne seyr-i ṣoḥbet-i yârân
Ne ta‘n-ı zâhid-i düşmen ne ceng ü ne cidâlim var

4 Şehâ esrâr bu ki vâlih itdi rûḥ-ı ġam-nâkı
Ṣoyundum tekye-i ġamda ṭaġıtdım cümle emlâkı
Götürsem n’ola Mecnûn-veş başımda ḫâr u ḫâşâkı
Ben ol ḥayrân-ı ‘aşḳım kim yitürdüm ‘aḳl u idrâkı
Ne ‘âlemden ḫaber-dârım ne kendümden ḫayâlim var

5 Nidersin Bâḳiyâ dehr-i denîde mesned-i ṭâḳı
Muḳarrerdür ‘ömürüñ ḫod olur berbâd evrâḳı
Demişdir na‘ra-i naẓm ile memlû iden âfâḳı
Cihân fânîdir ey Yaḥyâ hevâsı ya hüve’l-bâḳî
Degişmem aṭlas-ı çarḫa benim bir köhne şâlım var

(……)

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
(258a)

1 Şehâ ẓulm eyleme ‘uşşâḳa kim ġâyet maḥaldir bu
Ḫarâb eyler esâs-ı ḥüsni bir gün muḥtemeldir bu
Ne ḥikmetdir bilürken ba‘iṣ-i ceng u cedeldir bu
Dimezsin pây- bûsuñ ‘âşıḳ-ı zâra maḥaldir bu
Öperler sa‘id-i simîniñi eller güzeldir bu

2 İşitdim ġayr ile yâr olduġuñ ġâyetde ‘âr itdim
Ḳarârım ḳalmadı hep kâr ü bârım târmâr itdim
‘Adem mülkine maḥmil baġlayub terk-i diyâr itdim
Koyub kûyuñda göñlüm râh-ı ġurbet iḫtiyâr itdim
Göñül ḳalsun velî yol ḳalmasun derler meṣeldür bu

3 Maḥabbet sûzı te’s̱îr eylemez ṭab‘ olıcaḳ bârid
Ḫarâbât ehliniñdir tâ ezelden şem‘ ile şâhid
Ṣaḳın iksîr-i ‘aşḳ-ı pâk içün sa‘y eyleme zâhid
Riyâżetle eger ṭopraġı altun itseñ ey zâhid
Seniñ bu fenne ‘ilmiñ yoḳdurur başḳa ‘ameldir bu

Mu‘aşşer-i Fevrî Efendi Ġazel-i ‘Ubeydî Efendi Merḥûm

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Fikr-i yârân-ı ṣafâ bezm-i viṣâl-i yâr imiş
Ẕikr-i ḫullân-ı vefâ şevḳ-i ruḫ-ı dil-dâr imiş
‘Azm-ı erbâb-ı maḥabbet devlet-i dîdâr imiş
Meyl-i aṣḥâb-ı meveddet lezzet-i güftâr imiş
Cân-ı ‘ârif ni‘met-i la‘l-i leb-i dür-bâr imiş
Kâm-ı ‘âşıḳ vuṣlat-ı yâr-ı perî ruḫsâr imiş
Lîk fürḳatde bilem dirseñ ne sırlar var imiş
Gûş ḳıl bu beytin anıñ kim sözi esrâr imiş
Sevdiginden ayrı düşmek ‘âşıḳa düşvâr imiş
Cisme âlâm-ı firâḳ câna müşkil-kâr imiş

2 Bilmek isterseñ nedir ol bâġ-ı ḥüsnüñ şânını
Lâle-i sîr-âb ider seyr it ruḫ-ı raḫşânını
Ġonca içre jâle der görseñ dür-i dendânını
İtdi şermende yüri bâġıñ gül-i ḫandânını
Bitdi şebbûyuñ işi görüb ḫaṭ-ı reyḥânını
Çihresi gösterdi dünyâya cinân bostânını
Mâḥ-aṣal test itdi ḥüṣni gülşeniñ devrânını
Şâhid isterseñ ne dir diñle ol adem- cânını
Bâġbâna bâġ-ı ḥüsnüñ zeyn iden her yanını
Ol yüzi gül zülfi sünbül ruḫları gül-nâr imiş

3 İtmiş iken âşiyân-ı ḫuldi- me’vâ murġ-ı dil
Cilve-gâhın eylemişken şâḫ-ı ṭûbâ murġ-ı dil
Sidre ṭâvusundan olmuşken mu‘arrâ murġ-ı dil
Per açarken ḳâf-ı ḳurba hem-çü ‘anḳâ murġ-ı dil
İtdi nâ-geh arzû-yı geşt-i dünyâ murġ-ı dil
Ḫırmen-i dehri idüb cev cev temâşâ murġ-ı dil
Dâne-i ḫâlin görüb itdi temennâ murġ-ı dil
İtdi kendümden müberrâ anıñ içün murġ-ı dil
Dâm-ı zülfünde esîr olmuş dirîġâ murġ-ı dil
Bu ḳara yazu o miskîniñ başında var imiş

4 Bir meh-i nevdir bedende gerçi her dâlım benim
Mâhdan yaḳar çerâġı şem‘-i iḳbâlim benim
Aṭlas-ı çarḫa mu‘âdildir ḳara şâlım benim
Tekye-gâh-ı dehre hep âgâhdır nâlım benim
Mihr ü mehdir şem‘-i cem‘-i ‘izz ü iḳbâlim benim

Hiç birin keşf itmedi ammâ ki abdâlım benim
Bâb-ı erbâb-ı ṭarîḳatdendir aḳvâlim benim
Nâr-ı nûr-ı ‘aşḳla olmuşdurur ḳâlim benim
‘Âleme keşf eyleyen keyfiyet-i ḥâlim benim
Cür‘adan–ı pîr-i ġamdan yedügüm esrâr imiş

5 Ḫaṭırıñdan gide dirseñ cevr-i devânıñ ġamı
‘Ömrüñüñ geçsün der iseñ ‘işretiyle her-demi
(258b) Fevrî gibi dehri terk it olma dünyâ hem-demi
Gözüñe gösterme hergiz mülk ü mâl-i dirhemi
Göñlüñi pervâne-veş bir şem‘iñ eyle maḥremi
Sûz-nâk eş‘ârı gûş it nûş idüb câm-ı Cemi
Def‘ olunmaz ġayrı ḥîleyle bu dünyânıñ ġamı
Ger inanmazsañ nedir diñle o cân-ı âdemi
Odlara yaḳan ‘Ubeydî ḫânumân-ı ‘âlemi
Ol ruḫı şem‘a denilen şi‘r-i ateş-bâr imiş

Taḫmîs-i Ṣânî‘ Ġazel-i Bâḳî

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Nice bir ḥasret-i ebrûlar ile ten helâk olsun
Nice bir ḳâmetim bâr-ı ġam-ı ‘aşḳ ile dâl olsun
Nice bir cismimiz fikr-i miyânıñla ḫayâl olsun
Ġam-ı ḫalle yarıñ nice (bir) dil-i pür-hilâl olsun
Sür ey sâḳî ayaġı mûr-ı ġuṣṣa pây-mâl olsun

2 Budur devr-i felekde Ḫüsrev âyîn-i maḫdûmı
Dem-â-dem luṭf u iḥsân idesin gördükde maẓlûmı
Gider her-dem edinme kendüñe aġyâr-ı mezmûmı
Viṣâliñ bezmine tek maḥrem eyle cân-ı mecrûmı
İçerlerse ḥarâmî gözleriñ ḳanım ḥelâl olsun

3 Cihân bâġında her-dem olalı ol ġonca-leb ḫâre
Cefâ çarḫında oḳlar atmada dâyim bu bî-çâre
Varıñ diñ başlasun ‘andelibân nâle vü zâre
Yeter ṣıyt u ṣadâ-yı cân-ı nâlânım bu gül-zâre
Çemen bülbülleri şimdengirü ḫâmûş-ı lâl olsun

4 Eger erdikçe a‘dâ nâzenîna gelmesün dirseñ
Saña bir kimse ‘âlemde bahâne bulmasun dirseñ
Cihânı na‘ra-i üftâdelerle ṭolmasun dirseñ
Ser-i kûyuñda ger ġavġâ-yı ‘uşşâḳ olmasun dirseñ
Raḳîb-i kâfiri öldür ne ceng u ne cidâl olsun

5 Cefâlar eyleyüb her-dem çevirseñ yüzüñi benden
Yine kesb-i ṣafâlar eyler ey şeh Ṣâni‘î senden
Keserseñ daḫi incinmez nigârâ başını tenden
Dirîġ eyler mi Bâḳî cânı ḳurbân olduġum senden
Fidâ yoluña varı tek hemân ‘îd-i viṣâl olsun

Taḥmîs-i Fevrî Ġazel-i Kâtibî

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Mübtelâ-yı ġam idüb gerdiş-i eyyâm beni
Eylemişdi düşürüb ayaġa bed-nâm beni
Şimdi mey-ḫâneye irgürdi ser-i encâm beni
Yine şâd itdi bugün bâde-i gül-fâm beni
Ġamdan ey sâḳî ḫalâṣ eyledi bir câm beni

2 ‘Ayş u nûş eyler iken ol leb-i mey-gûn ile ben
Germ iken şem‘-i şeb-efrûz-ṣıfat bezm-i çemen
Saza âġâz idicek muṭrib-i şîrîn- suḫan
Ṭatlu söz ile mey-i telḥî ḳoyam mı elden
Ṣanma ey zâhid-i nâ-puḫte iken ḫâm beni

3 Uġradım ġamzesi tîġına ‘aceb ḳâtil imiş
Deheni gül beni öldür diyene ḳâ’il imiş
Çekdim âverde ben anı nice şîrin dil imiş
Ḫaber aldım lebine cân virene mâ’il imiş
Olmuş iken yine dirgürdi bu pey-ġâm beni

(259a)
4 Âsitânıñ var iken burc-ı muḳallâ ancaḳ
Şâh-ı sen pâdişehim mülk-i cihâna el-haḳ
Almazın salṭanat-ı dehri virirseñ aylaḳ
Ḳuluñ olmaḳdır işigiñde murâdım ancaḳ
Ber murâd eyle efendi ḳoma nâ-gâm beni

5 Fevriyâ mesken idin ḫânesini ḫammârıñ
Nâmıñı câma degiş bâde-keş ol ḳo ‘ârıñ
Oḳı bu maḳṭa‘ını şâ‘ir-i siḥr- âṣârıñ
Bezm-i ‘âlemde bugün la‘l-i firâḳı yârıñ
Kâtibî itdi yine derdimi âşâm beni

Müseddes-i Raḥîmî Çelebi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Eger ‘âşıḳ olan bu berr ü baḥre pâdişâh olsa
Hevâ-yı salṭanat etmez şeh-i ‘aşḳa gedâ olsa
‘Aceb mi pend-i gûdan bu göñül her-dem cüdâ olsa
Olur bî-gâne ḫalḳa ‘aşḳa her kim âşinâ olsa
Ḫalâs olmaḳ ne mümkün bir göñül kim mübtelâ olsa
Alınmaz ‘aşḳ elinden iki ‘âlem bir yaña olsa

2 Delüb baġrım bu bezm-i miḥnet içre eylesem efġân
Hevâ-yı ‘aşḳ-ı dildâr ile ney gibi olub nâlân
Dem-â-dem deşt-i ḥayret içre geşt itsem olub ḥayrân

Müfîd olmaz görüb pend itmesün ‘âḳil olan yârân
Ḫalâṣ olmaḳ ne mümkün bir göñül kim mübtelâ olsa
Alınmaz ‘aşḳ elinden iki ‘âlem bir yaña olsa

3 Bu dil- lâ-ya‘ḳıl olmuşdur şarâb-ı câm-ı ḥayretden
İçüb vaḥdet meyin ayaḳ getürdi bezm-i keṯretden
Hiç aṣṣı eylemez ẕikr itse nâṣiḥ pend-i ḥikmetden
Rehâ bulmaġa imkân yoḳ göñül bend-i maḥabbetden
Ḫalâṣ olmaḳ ne mümkün bir göñül kim mübtelâ olsa
Alınmaz ‘aşḳ elinden iki ‘âlem bir yaña olsa

4 Yürürken mîşe-i ḥayretde ser-keşte göñül çün şîr
Görüb bir âhû-yı şîr efgen anı eyledi naḥcîr
Ne tedbîr ola elden gitdi çünkim rişte-i tedbîr
Yüri ey bend ü dîvâneye pend eylemez te’ṯîr
Ḫalâṣ olmaḳ ne mümkün bir göñül kim mübtelâ olsa
Alınmaz ‘aşḳ elinden iki ‘âlem bir yaña olsa

5 Ġam-ı ‘aşḳı n’ola fehm itmeyüb ta‘n itse her câhil
Melâmet ṭaşı biñ yerden gelür bir yüz çevirmez dil
Olupdur şevḳ-i câm-ı ‘aşḳ ile dil mest ü lâ-ya‘ḳıl
Raḥîmî çünki te’ṯîr eylemez terk-i naṣîḥat ḳıl
Ḫalâṣ olmaḳ ne mümkün bir göñül kim mübtelâ olsa
Alınmaz ‘aşḳ elinden iki ‘âlem bir yaña olsa

Müseddes-i Sa‘î-i Merḥûm

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Benem ki bî-dil ü bî-mâr u zâr u giryânım
Esîr-i derd u ġam-ı mübtelâ-yı hicrânım
Hevâ-yı ka’kül-i cânân ile perîşânım
Hevâ perest-i giriftâr-ı ‘aşḳ-ı ḫûbânım
Ṣafâ ile çekeyin bâri bâde-i bî-ġaş
O yâr-ı ser-keş içün sînem oldı pür âteş

2 Şarâb gibi müdâm aḳdı gözümüñ yaşı
Ḥabâb gibi ẓuhûr itdi baġrımıñ başı
Sebûkeşân-ı cihânıñ menem ayaḳdaşı
Girüb araya meded olmasun ġamıñ nâşı
Safâ ile çekeyin bâri bâde-i bî-ġaş
O yâr-ı ser-keş içün sînem oldı pür âteş

3 Egerçi bir nice gün yâr ile ṣafâda idim
O cân-ı ‘âlem ile cânib-i vefâda idim
Hevâ-yı bâde ile gül gibi güşâde idim
Velî ki ta‘na-i aġyâr ile cefâda idim
(259b) Dırîġ u derdiñe bir yâr-ı ṣâdıḳ olmaz imiş
Münâsebet bulunurmuş muvâfiḳ olmaz imiş

4 Felek ġubâr idüben ṣaldı muġâl-i târa beni
Getürdi ġuṣṣâñ ile dil zamân-ı zâra beni
Çekildi küḥl idüben ‘ayn-ı i‘tibâra beni
Hevâda ẕerre iken eyledi şerâra beni
Felekde ṣanma ṭulu‘ itdi mihr-i nûr-efşân
Ṭutuşdı âteş-i dil- sûzum ile kevn ü mekân

5 Nedir bu devlet-i dünyâ nedir bu câh u celâl
Nedir bu şevket u şân u tafaṣṣül-i iḳbâl
Nedir kemâl-i maḥabbetle bu ṣafâ-yı viṣâl
Nedir bu ḥüsn ü leṭâfet nedir bu zîb u cemâl
Ḥaḳîḳat ile bulunmaz bu ‘ilm-i iḫfâdır
Baṣîret ehline ‘âlem ‘aceb temâşâdır

6 Mesîḥ gibi tecerrüd ile çarḫı mesken ideyin
Hümâ-miṣâl felek-i farḳı nişîmen ideyin
Ẕalemde mihr ile mâhî çerâġ rûşen ideyin
Nücûmı dâne reh-i keh-keşânı ḫırmen ideyin
Ḳonuşma zâ‘ vü zaġan ile bülend-pervâz ol
Gel etme lâşe-i dünyâya meyli şeh-bâz ol

7 Ṣunuldı bezm-i ṣafâda elüñe câm-ı fenâ
Ṣafâ-yı ḫâṭır ile neş’e eylediñ peydâ
Saña ḥadd-i naẓarîn itse ġam degil a‘dâ
Uzatma ḳıṣṣa-yı Sâ‘î bilür seni dünyâ
Bilür misin beni sen hiç ne luṭfa maẓharsın
Ne baḥr-i pâkdurur menziliñ ne cevhersin

Müseddes-i Mevlânâ Fevrî Efendi Sellemehullâhu

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Tañrı her şaḫṣa temennâ-yı dil u cânın vire
Kâfire İslâm u ehl-i dîne imânın vire
Şeyḫ u ṣûfiye cinân u ḥûr u rıḍvânın vire
Mâlike mülkin ġarîbe künc-i virânın vire
İsterim Ḥaḳ ḫasta-dil ‘uşşâḳa cânânın vire
Umarım derdin viren Allâh dermânın vire

2 Çün beni çarḫ itdi ol şîrîn dehânımdan cüdâ
Başım alub daġa düşdüm Kûh-ken-veş mübtelâ
Nâ-gehân gördüm gelür bir Ḫıẓr-dem pîr-i Ḫüdâ
Himmet it pîrim didim el ḳaldırıb itdi du‘â
İsterim Ḥaḳ ḫasta-dil ‘uşşâḳa cânânın vire
Umarım derdin viren Allah dermânın vire

3 Vâḳı‘amda bir gice gördüm ki Ḳays-ı pâk-bâz
Ṭopraġa urmış yüzin iẓhâr idüb sûz u güdâz
Didim ey ‘âşıḳ nedir maḳṣûduñ eyle keşf-i râz

Aġlayub derd ile didi tâ ebed idüb niyâz
İsterim Ḥaḳ ḫasta-dil ‘uşşâḳa cânânın vire
Umarım derdin viren Allah dermânın vire

4 Ḫoş gelür bu derd-i miḥnet baña ṣıḥḥat istemem
Zillete incinmezem iḳbâl ü devlet istemem
Faḳra faḫr itdim revâc-ı ḳadr u rif‘at istemem
Raġbetim ḳalmadı dünyâya sa‘âdet istemem
İsterim Ḥaḳ ḫasta-dil ‘uşşâḳa cânânın vire
Umarım derdin viren Allâh dermânın vire

5 Derd-i hicrân Fevrî-yi şol deñlü itdi ḫasta-ḥâl
Kim gelüb gördükde aḥvâlin ṭabîb-i ḫoş-ḥiṣâl
Ṭutdı nabẓın gördü kim kendi ‘ilâc itmek muḥâl
Ḥaḳḳa tefvîż itdi ḥâlin didi ol ferḫunde fâl
İsterim Ḥaḳ ḫasta-dil ‘uşşâḳa cânânın vire
Umarım derdin viren Allâh dermânın vire

Taḫmîs-i Merḥûm Cinânî Raḥmetullâhi ‘Aleyh

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Yoluña cân virüb dil ‘arż iderken mübtelâlıḳlar
Nedir bu vaż‘-ı nâ-şâyesteler bu nâ–sezâlıḳlar
(260a) Neden lazım gelür bilsem bu deñlü pür-cefâlıḳlar
Helâk oldum nedür cânâ bu fürḳatler cüdâlıḳlar
N’olaydı olmayaydı tâ ezelden âşinâlıḳlar

2 Seḥâb-âsâ çıḳupdur âsımâna dûd-ı efġânım
Zemîni ġarḳa virdim seyl-i eşk-i çeşm-i giryânım
Ḫalâṣ olmaġa hergiz ḳalmadı ‘âlemde dermânım
Belâ baḥrine ġarḳ oldum yetiş ey Ḫıżr-ı devrânım
Gözüm yaşını seyl itme demidir dil-rubâlıḳlar

3 Raḳîb-i dûn ile her gün gidersin seyr-i eṭrâfa
Anı lâyıḳ görürsin bî- tekellüf bunca elṭâfa
Ḥasûduñ diñleyüb zemmin inanub itdügi lafa
Baña yâr olmadıñ gittiñ niçün gelmezsin inṣâfa
Ben öldüm a benim ‘ömrüm nedir bu bî-vefâlıḳlar

4 Gülistân-ı cemâliñ böyle dâyim nev-bahâr olmaz
Esâs-ı ḳaṣr-ı ḥüsniñ pâdişâhım üstüvâr olmaz
Saña bu nâz u istiġnâ cihânda ber-ḳarâr olmaz
Ṣaḳın maẓlûmuñ âhından bilürsün pâyidâr olmaz
Efendi bu güzellikler begim bu pâdişâhlıḳlar

5 Uṣandırdı Cinânî ḫasta-i hecriñle cânından
Ḫaber-dâr olmadıñ gitdiñ anıñ sûz-ı nihânından
Naṣîbi nâledir çünkim bu ‘âlem gül-sitânından

Maḥalliñ içre ‘Âmrîniñ melûl olma fiġânından
Gülistanlarda ‘âdetdir ider bülbül nevâlıḳlar

Taḥmîs-i ‘Ulvî Çelebi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 ‘Alî Paşâyı deryâ dil ṣuṣamış kimi ḳanına
Şehâdet şarabını ṣundılar rûḥ-ı revânına
Ḳoyuldı âteşin ṭobı ‘adûya ḳıydı cânına
Ṭayanur şimdi a‘dâ gerçi tîġ-ı ḫûn-feşânına
Ögünsün düşmen ögünsün eger ḳalursa yanına

2 Ne deñlü ġâret itdi leşker-i düşmen ṭonanmayı
Hücûm-ı seyl-i bârân ṣanma taġyîr ide deryâyı
Ṭutalım pâyına ṭaḳmış gider birḳaç ḳadd-i ra‘nâyı
Ṭayanmasun bu tarâcda unutmasun bu yaġmayı
Ögünsün düşmen ögünsün eger ḳalursa yanına

3 Dilâverlik idüb gerçi serinden geçdi ol server
Hemân dünyâda sâġ olsun şehen-şâh-ı ẓafer-rehber
Cünûd-ı müslimîne ġâlib oldum ṣanmasun kâfir
Egerçi ḳıldı ġâret nice şemşîr u nice ḫançer
Ögünsün düşmen ögünsün eger ḳalursa yanına

4 Ḥużûr-ı ḥaḳḳa varmaḳ ḫoş sa‘âdetdir şehâdetle
Ḫuṣûṣen bu ġazâda cân viren ‘âşıḳ ṣadâḳatle
Mahâbet bâdesin nûş idelim câm-ı şecâ‘atle
Ḳızıl elmayı almaḳ isterüz dest-i hidâyetle
Ögünsün düşmen ögünsün eger ḳalursa yanına

5 Ḳaża çevgânına ṭob oldı gerçi nice ser şimdi
Ḥabâb-ı ḫûn-ı eşkim gibi deryâda yürür şimdi
Lisân-ı ḥâlle derler ‘adûya nîzeler şimdi
Ne ġam yaġmalanursa kîse kîse sîm u zer şimdi
Ögünsün düşmen ögünsün eger ḳalursa yanına

(260b)
6 Yazılsun ‘âleme ṭuġrâ-yı sulṭân-ı cihân- ârâ
‘Asâkir cem‘ olub ṭonanma ile pür ola deryâ
Ne deñlü leşkerin yanına dirse ‘Ulviyâ a‘dâ
Ḫüdâdan umarız kim cünd-i İslâm eyleye yaġmâ
Ögünsün düşmen ögünsün eger ḳalursa yanına

Tercî‘-i bend-i Cüvânî[2]

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Nice bir ola göñül hecr ile âvâre meded
Olmaya mı dil-i pür- ḫûnuma bir çâre meded
İrmedin yâre oñulmaz gibi bu yara meded
Meded eylemek demidir bu dil-i sübḥân meded
Ḳomasun derd ü ġam ile beni bî-çâra meded
Dostlar himmet idüb yalvarıñ ol yâra meded

2 Sevdigimdir dil u cân kişverine ḫânımdır
Ben anıñ ḫâk-i rehiyim o benim cânımdır
Ṣaçı sünbül yüzi gül ġonca-i ḫandânımdır
Ḫastayım la‘l-i lebi derdime dermânımdır
Ḳomasun derd u ġam ile beni bî-çâra meded
Dôstlar himmet idüb yalvarıñ ol yâra meded

3 Bilmezin bu ġam-ı hicrân ile yârab nideyin
Ḥasret u zâr-ı firâḳ ile ne yire gideyin
Ben ġarîb ‘âşıḳ-ı üftâde vü sevdâ-zedeyin
Nice bir âh u fiġân u nice bir zâr ideyin
Ḳomasun derd u ġam ile beni bî-çâra meded
Dostlar himmet idüb yalvarıñ ol yâra meded

4 ‘Âr idüb yüzüne baḳmaz meded ol yâr benim
Eylemez bu dil-i bî-mâruma tîmâr benim
‘Âlemiñ ḫalḳı ḳamu ḥâlime aġlar benim
Nice bir şâd ola efġânıma aġyâr benim
Ḳomasun derd ü ġam ile beni bî-çâra meded
Dostlar himmet idüb yalvarıñ ol yâra meded

5 Ḥâlime raḥm idüben luṭfuñuz in‘âm eyleñ
Sa‘y idüb bu dil-i maḥzûnuma iḳdâm eyleñ
Yalvarub ol gül-i ḫandânıma ibrâm eyleñ
Ḥâṣılı yâre Cüvânî ḳavlin i‘lâm eyleñ
Ḳomasun derd u ġam ile beni bî-çâra meded
Dostlar himmet idüb yalvarıñ ol yâra meded

Müseddes-i ‘Ulvî Çelebi

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ber- murâd itdi felek gerçi dil-i nâ-kâmı
Ṣundı ammâ nideyin zehr ile ṭolı câmı
İrdi cân ḳulaġına peyk-i ‘adem peyâmı
Âh kim geldi meded ġuṣṣa vü ġam hengâmı

[2] Müseddes

Ne ‘aceb tiz geçer ẕevḳ ü surûr eyyâmı
İrmedin nıṣf-ı nehârı irüşür aḫşamı

2 Niceler ‘âlem-i uḳbâda revân olmaḳda
Niceler ḥırṣ ile sulṭân-ı cihân olmaḳda
Ḳudret u ḥall u ḥasm cümle yalan olmaḳda
Sâ‘at-i ‘ömr ise her-dem güẕerân olmaḳda
Ne ‘aceb tiz geçer ẕevḳ u surûr eyyâmı
İrmedin nıṣf-ı nehârı irüşür aḫşamı

3 Yârı aġyâr ile gördüm ġam ile geçdi günüm
Ḫalḳ ‘îd itdi benim mâtemle geçdi günüm
Siper-i ṭa‘na olub dirhem ile geçdi günüm
Şeb-i ġamda elem-i ‘âlem ile geçdi günüm
Ne ‘aceb tiz geçer ẕevḳ u surûr eyyâmı
İrmedin nıṣf-ı nehârı irüşür aḫşamı

4 Ẕevḳ-i vuṣlatda iken irdi firâḳ âfâḳı
Dem-i fırṣatda ḳażâ ideyidik mâfâtı

(Selîmî)
(261a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Maḥabbet şâhınıñ biz bende-i fermânıyuz cânâ
Gedâ-yı kûy-ı ‘aşḳuz ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Ruḫuñ añub n’ola kûyuñda feryâd u fiġân itsek
Fenâ gül-zârınıñ biz bülbül-i nâlanıyuz cânâ

3 ‘Ademden gelmedin bezm-i vücûda bâde ol demden
Lebiñ esrârınıñ biz vâlih u ḥayrânıyuz cânâ

4 Nice demdir muḳîm-i vâdi-i derd u ġam-ı ‘aşḳuz
Ser-i kûy-ı vefânıñ ṣanma kim mihmânıyuz cânâ

5 Selîmi-veş lebiñ vaṣfın açub şîrîn kelâm ile
Zamânıñ himmetiñle Ḫüsrev-i devrânıyuz cânâ

(‘Ulvî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ezelden şâh-ı ‘aşḳıñ bende-i fermânıyuz cânâ
Anıñ-çün biz vücûd iḳlîminiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Yüzüñ añub fiġân itsem hezârıñ aġzın açdırmam
Süḫan bostânınıñ biz bülbül-i nâlânıyuz cânâ

3 İçen bir cür‘asını bâde-i la‘liñ olur ḳân-mest
Bu keyfiyyet nedendir biz anıñ ḫayrânıyuz cânâ

4 Bugün rengîn-edâya mâliküz evṣâf-ı hüṣnüñde
Bu ‘aṣrıñ biz daḫi ḥâlimizce Ḥassâniyüz cânâ

5 Kemâli artdı ‘Ulvîniñ ẓahîri olalı ‘aşḳıñ
Zamânıñ himmetiñle Ḫüsrev-i Selmânıyuz cânâ

(‘Ulvî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Süleymân-ı zamânıñ bende-i fermânıyuz cânâ
O şâhıñ ṣaġlıġında ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Ṭoḳuz ṭolandım eflâkı ser-i kûyıñ gibi yer yoḳ
Anıñ biz şems-i ḫâver gibi ser-gerdânıyuz cânâ

3 Ḥarâm olsun añarsam bâde nâmın var iken la‘liñ
Müdâm esrâr-ı la‘l-i nâbıñıñ ḥayrânıyuz cânâ

4 İşigin itleri pâyına yüz sürmekle ta‘ẓîmen
Cihânıñ ser- bülendi vü ‘aẓîmü’ş-şânıyuz cânâ

5 İḳâmet niyyeti yoḳdur dil-i ‘Ulvîde dünyâda
Bir iki gün bu miḥnet-ḫânenin mihmânıyuz cânâ

(Sipâhî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlü, Mefâ‘îlün)

1 Reh-i iḳlîm-i ‘aşḳın bî- ser ü sâmânıyuz cânâ
Belâ vâdîsiniñ Mecnûn-ı ser- gerdânıyuz cânâ

2 Egerçi ṣuretâ el çekmevüz sevdâ-yı rıf‘atden
Gedâ-yı vaḳtüz ammâ ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

3 Bi-ḥaḳḳ-ı ḥażret-i Ḥaydar resûlden sen ‘Ömer ‘adlî
Maḥabbet çâr- yârız bende-i fermânıyuz cânâ

4 Dile keşf oldı esrâr-ı dehânıñ remzini ṭuyduḳ
Ki biz ḫaṭṭ-ı ġubâr-ı la‘liñiñ ḥayrânıyuz cânâ

5 Biz ol mihr-i kelâmız kim bilür cümle kemâl ehli
Sipâhî gibi Rûmuñ naẓm ile Selmânıyuz cânâ

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ne mîr u ne vezîriñ bende-i fermânıyuz cânâ
Esîr-i bend-i ‘aşḳuz ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Kemâl u faẓl ile şehver olursuñ n’ola şehr içre
Kemâlâyetle gûyâ ḫüsrev-i ḥaḳâniyuz cânâ

3 N’ola ḳayd-ı ta‘alluḳ ile muḳayyed olmaḳ hergiz
Bu fânî ḫân-ḳâhıñ biz de bir mihmânıyuz cânâ

4 Ġubâr-ı lâ‘liniñ esrârına çoḳdan düşünmüşdüḳ
Muḥaḳḳaḳ şimdi reyḥân-ı ḫaṭıñ ḥayranıyuz cânâ

5 N’ola Bâkî gibi dil-şâd olursaḳ ittifâlıḳla
Bu ‘aṣrıñ şimdilik şi‘irle biz Salmânıyuz cânâ

(Ġubârî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Egerçi şâh-ı ‘aşḳıñ bende-i fermânıyuz cânâ
Velîkin devletinde ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Fiġân itseñ n’ola bu ṣadr-ı pür-sürâḫdan her-dem
Maḥabbet bezminiñ biz de ney-i nâlânıyuz cânâ

3 Dem-i ḳâlû belâda bir muḳîm-i vâdi-yi ‘aşḳuz
Bu tekye-gâh-ı ‘aşḳın ṣanma kim mihmânıyuz cânâ

4 Ḫayâlât-ı kemâl u nâz-ı yekhâ-yı ḥüsn birle
Bu naẓm-ı sûz-nâkıñ ḫüsrev-i devrânıyuz cânâ

5 Ġubârî yazmış yâşil varaḳda la’liñ esrârın
Biz ol yâşil varaḳ esrârınıñ ḥayrânıyuz cânâ

(Nev‘î)
(261b) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ne dehriñ bendesi ne şâh-ı ‘âlî- şânıyuz cânâ
Esîriñ olalı mülk-i ġamıñ sulṭânıyuz cânâ

2 Bizi egler ġam-ı ‘aşḳıñda bir künc-i ferâġat yoḳ
Bu ṣadd âh-ı belânıñ gûy-ı ser- gerdânıyuz cânâ

3 Feraḥda aġlarız ġamda güler bir özge abdâlız
Lebiñle ḫaṭṭıñın geh mest ü geh ḥayrânıyuz cânâ

4 Vuḥûş-ı deşt ile gündüz misâfir kûh u ṣahrâda
Kilâb-ı kûyuñuñ şeb- tâ- seḥer mihmânıyuz cânâ

5 Olaldan ḥalḳa-i zülfüñle Nev‘î bî- ser ü sâmân
Maḥabbet bezminiñ ser- ḥalḳa-i rindânıyuz cânâ

(Nişânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Der-i devlet-me‘âbıñda ḳapıñ derbânıyuz cânâ
Kef-i deryâ nevâliñ zübde-i iḥsânıyuz cânâ

2 Gözüm yaşını hecriñde n’ola Ceyḫûn-ı dehr itsem
Bürehne ser- cünûn iḳlîminiñ giryânıyuz cânâ

3 Ḳapıñ darü’s-selâm u ravża-i Rıḍvân-ı cennetdir
Biz ol bâġ-ı cinânıñ bülbül-i nâlânıyuz cânâ

4 Ser-i kûyıñ ḳoyub ucmaġa varmaz çeker nûr-ı yaşım
Ḥarîm-i ‘aşḳıñıñ cân ile ser- gerdânıyuz cânâ

5 Nişânî naẓmına taḥsîn ide lafẓ-ı dürer-bârıñ
Suḫan mülkünde Rûmuñ ḫüsrev-i Ḥassânıyuz cânâ

(Sebzî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Gedâyisek n’ola ġam mülkünüñ sulṭânıyuz cânâ
Ġubâr-ı ḫaṭṭıñıñ esrârınıñ ḥayrânıyuz cânâ

2 Ḫalîl- âsâ ele al göñlümüz rencîde dil itme
Bi iki gün bu miḥnetḫâneniñ mihmânıyuz cânâ

3 Şeh-i ‘aşḳıñ geçer ḥükmi beden mülkinde cârîdir
Biz anıñ cân u dilden bende-i fermânıyuz cânâ

4 Benim mu‘ciz kelâmımdan olurlar mürdeler zinde
Gele gör kim cihân içre ne cânlar cânıyuz cânâ

5 Ser ü sâmânı terk itdi diyü Sebzîye ṭa‘n itme
Cihânıñ lâ‘ubâli bî-ser ü sâmânıyuz cânâ

(Ḫâtemî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Maḥabbet tekye- gâhınıñ fenâ ‘üryânıyuz cânâ
Lebiñ ḥalvâsınıñ olmalusı ḥayrânıyuz cânâ

2 İdibdir şems gibi tîġ-ı ‘aşḳıñ başımız ġalṭân
Maḥabbet şehriniñ biz bî-ser ü sâmânıyuz cânâ

3 Lebiñ âb-ı ḥayâtından gel iḥsân it yetiş Ḥıżr ol
Sikender-veş anıñ olmalusı ‘aṭşânıyuz cânâ

4 Ser-i teslîmi ḳoc gibi ḳoduḳ yoluñda cân ile
Cemâliñ ‘îd-i aḍḥâdır anıñ ḳurbânıyuz cânâ

5 Ṭapıñ ‘Îsî-lebiñ ser- çeşme-i cândır bu ḥikmetdir
Biz anıñ Ḫâtemî- veş şimdi bî- dermânıyuz cânâ

(Ġıyâṯî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Bugün ṣan şâh-ı ḥüsnüñ bende-i fermânıyuz cânâ
Gedâ-yı ‘aşḳıñ olduḳ ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Seg-i nefesi zebûn itdiñ ten-i zerdle şîr-âne
Maḥabbet mîşesiniñ biz ḳaġân arslânıyuz cânâ

3 ‘Aceb mi künz-i lâ-yüfnâya olsa ḳalbimiz maẓhar
Ṣan‘at-ı gevherine vâṣıl olduḳ kâniyüz cânâ

4 İrişdik la‘l-i rûḥ- efzâña bildik hüner Loḳmânı
Şifâ bâbında her derdiñ bugün dermânıyuz cânâ

5 Biḥamdillah ki ḥüsn-i naẓm ile vaṣfında sen şâhıñ
Ġıyâṯî gibi biz de ‘âlemiñ Ḥassâniyüz cânâ

(Ġıyâṯî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Bugün sen Yûsuf-ı ḥüsnüñ ḳulı fermânıyuz cânâ
‘Azîz-i Mıṣr-ı ‘izzet ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Ġam-ı zülf ü ruḫuñla n’ola feryâd-ı hezâr itseñ
Maḥabbet bâġınıñ bir bülbül-i nâlânıyuz cânâ

3 Şarâb-ı la‘l-i nâbıñ şevḳi ile nice demlerdir
Ḫarâbât-ı muġânıñ her gice mihmânıyuz cânâ

4 Lebiñ esrârınıñ ḥayrânıdur abdâl-i dil gerçi
Velî biz bûse-i la‘l-i lebiñ ḥayrânıyuz cânâ

5 Ġıyâṯî gibi şîrin eylediñ ḳand-i lebiñ vaṣfın
Zamânıñ şimdilik biz ḫüsrev-i devrânıyuz cânâ

(Dervîş)
(262 a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Egerçi herkesiñ biz bende-i fermânıyuz cânâ
Ḥaḳîḳat ḥâle baḳsıñ ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Oḳunmaz defter-i a‘mâlde erḳânımuz gerçi
Velî ser-nâme-i ‘aşḳıñ bugün ‘ünvânıyuz cânâ

3 Ṭarîḳ-i meskenetde ḫâk-i pâyı ehl-i ‘irfânuz
Bi-ḥamdillah ma‘ânî cevheriniñ kânıyuz cânâ

4 Edâ-yı ḥüsn-i naẓma mâliküz Ḥassân-ı vaḳt olduḳ
Kemâl-i faẓl ile ‘aṣrıñ bugün Selmânıyuz cânâ

5 Şeh-i mülk-i ma‘ânîdir bugün Dervîş-i ḫaḳ bu kim
Ḥaḳîḳat ehl-i inṣâfıñ ḳulı ḳurbânıyuz cânâ

(Merâmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Şarâb-ı ‘aşḳıñıñ ser-mest ü ser-gerdânıyuz cânâ
Lebiñ esrârınıñ aşüfte vü ḥayrânıyuz cânâ

2 Gedâyisek ne var kim mâliküz berîde altuna
Bugün biz sâġar ile ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

3 Ṣorarsañ ḥâlimi Mecnûn u Ferhâd ile ‘âlemde
Ezelden deşt-i ‘aşḳıñ bî- ser ü sâmânıyuz cânâ

4 Ḳonub göçmekdedir herkes bu menzilde menâfir çoḳ
Bu günlük biz daḫi bu tekyeniñ mihmânıyuz cânâ

5 Bulunsa bu Merâmî sînesinde n’ola ger mihriñ
Ezelden genc-i ‘aşḳıñ tâ ebed virâniyüz cânâ

(Emânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Şeh-i iḳlîm-i ḥüsnüñ bende-i fermânıyuz cânâ
Esîr-i bend-i ‘aşḳuz ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Ḳabâdan ten bürehne ma‘z-ı ser-tâc-ı naḥvetden
Ḥarîm-i kûy-ı ‘aşḳıñ baş açıḳ ‘üryânıyuz cânâ

3 İḳâmet ide diyü genc-i ‘aşḳıñ ḫâne-i dilde
Cihânıñ bir ṭılısmıyla ṭurur virâniyüz cânâ

4 Tenezzül eyleyüb baş egmeziz Sâm u Nerîmâna
Bugün meydân-ı ‘aşḳıñ bî- ser ü sâmânıyuz cânâ

5 ‘Irâḳ u Fârisî ṭutduḳ Emânî biz feṣâḥatle
Cihânıñ Fâris-i meydân olan Selmânıyuz cânâ

(Emânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Maḥabbet gülşeniniñ bülbül-i nâlânıyuz cânâ
Ḳad-i şimşâdıñıñ biz sâye-i bî- cânıyuz cânâ

2 Ṭutuşduḳ küşt- gîr-i nâr-ı ‘aşḳıñla Tehemten-veş
Erenler himmetinde ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

3 Ne saḥbâ ile mest olduḳ ne deng ü beng-i efyûnuz
Bu keyfiyyet nedendir biz anıñ ḥayrânıyuz cânâ

4 Hüveydâyuz cihânda faẓl ile ḫurşîd-i enverden
Sipihr faẓîl u ifḍâliñ meh-i tâbânıyuz cânâ

5 Mu‘aṭṭar ḳılmışuzdur ṭîb-i enfâs ile âfâḳı
Emânî- veş ṣafâ bostânınıñ reyḥânıyuz cânâ

(Ümîdî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ne sâḳîsi bu bezmiñ bende-i fermânıyuz cânâ
Bir iki câm-ı meyle ‘âlemiñ sulṭânıyuz cânâ

2 Seri ṭob eyleyüb çevgân-ı zülf-i ‘anber- âsâña
Bugün kûy-ı belânıñ biz de ser- gerdânıyuz cânâ

3 N’ola bend-i ser-i zülfüñde her şeb nâleler ḳılsam
O bâġın biz daḫi bir bülbül-i nâlânıyuz cânâ

4 Geçüb bezm-i cihânıñ bâde-i ẕevḳ ü ṣafâsından
Bugün esrâr-ı ḫaṭṭ-ı sebziñiñ ḥayrânıyuz cânâ

5 Ümîdî gibi râh-ı derd-i ‘aşḳıñda geçüb serden
Ser-i kûy-ı fenânıñ bî- ser ü sâmânıyuz cânâ

(Niẓâmî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cân u dildir sen meh-i bedriñ maḳâmı dâimâ
Anıñ içün derler ey dilber saña bedr-i dü-câ

2 Va‘desine hecriñiñ ġâyetde alır ḳayd-ı cân
K’andan artıḳ nesneye dünyâda itmezsin vefâ

3 Dil şeb-i zülfüñde vaṣl ister niçün olmaz ḳabûl
Çün şeb-i ḳadr içre derler müstecâb olur du‘â

4 Şefḳat itdügünden açar sâġar-ı ṣahbâsını
İçi yanduġundan aġlar şem‘-i cem‘- ârâ baña

5 Aġzıñı öpsem didikçe ışırırsın la‘liñi
Yoḳ yere ben ḫastanıñ cânına eylesin cefâ

(262 b)
6 ‘Âşıḳıñ boynuna ḳol ṣalmaḳ günehdir dir iseñ
Sen günâhından ḳayırma ṭola ḳoluñ boynuma

7 Gerd-i râhıñ ger ire Firdevse ḥûrîler diye
Merḥabâ ey tûtiyâ-i çeşm-i devlet merḥabâ

8 Lebleriñ üstünde düşmüşdür gözüñ ġâyetde ḫûb
Ḫûb olur üstünde ḥalvânıñki bâdâmı ola

9 Yaşıñıñ bârân ḳomuşlardır Niẓâmî ideli
Ḥaḳ demiş “ tenezzelül emtâr min ṣavbi’s-semâ”

(Necâtî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Aldım aġzıñ ölçüsini ẕerrece yoḳdur vefâ
Pür- cefâsın hey güneş yüzlü ḥabîbim Muṣṭafâ

2 Tîġ-ı ġam boynım muḥarref çalub eylerse ḳalem
Yaza aḳan ḳanım işiginde âyât-ı vefâ

3 Lüṭfüñe idüb binâ yapdum maḥabbet-ḫânesin
Rence ḳılursañ ḳadem ehlen ve sehlen merḥabâ

4 Gide mi ey seng-i dil zülfüñ hevâsı sîneden
Çün bilürsin muḥkem olur kâfirî olan binâ

5 Nâmeye ṣığmaz Necâtîniñ muṭavvel ḳıṣṣası
Göz yaşıyla ‘arż ola ḳapuña baḳî mâcerâ

(Revânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Göz yaşıyla âhıma baḳmaz niçün ol bî-vefâ
Ey göñül merġûb olur her yerde çün âb u hevâ

2 Ey feraḥ şol ġam-ı dîn yaḳdı benim göñlüm odun
Ḳandesin billâhi gel ehlen ve sehlen merḥabâ

3 Cân ṣatub derdüñi aldıḳ ‘aşḳ bazârında çün
Umarız şeker-lebiñden dostum şerbet hebâ

4 Ötünür ben bî- nevâyiyle meṣâḥib olmaġa
Mey nice ‘âr itmesün ol pâdişâ ben bir gedâ

5 Ol ṭabîb-i cân buyurmaz leblerinin̂ şerbetin
Bir oñulmaz derde olmuşdur Revânî mübtelâ

(Ṭâlib)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Murġ-ı zerrîn-per zümürrüd- âşiyân lü’lü ġıdâ
Bâl açub uçmaḳ diler her ṣubḥ kûyuñdan yaña

2 Ṣu gibi ḳan içmede ‘aşḳ olsun ey meh çeşmiñe
Merḥabâsuz dil-rubâ berd-i selâm olsun saña

3 Ey dür-i yekdâne baḥr öykündigi-çün eşkime
Gömgök itdi yüzüni kef urmadan bâd-ı ṣabâ

4 Ben ġubârı gördi kûyunda o ḫaṭṭ-ı ġubarın
Didi miskîn ḳanġı yeller esdi geldiñ bu yaña

5 Ṭâlibiñ dâyim türâb-ı râh-ı kûy-ı dil-rubâ
Rûyını altun ider cevher degil mi zâtiyâ

(Şem‘î)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bunca ‘îd oldı bizimle itmediñ bir merḥabâ
Çoḳ vefâsız görmüşem illâ selâm olsun saña

2 Rûze vü ḳadr u berâtıñ bilmişiz mâhiyyetin
Bir hilâl-ebrû ile ‘îd-i viṣâle merḥabâ

3 İsm ile mevcûd olub cemîle ma‘dûm olanıñ
Birisi ‘anḳâ birisi kimyâ birisi vefâ

4 Ney gibi baġrın delüb yıllarla nâlân olmaġın
Bezm-i ġamda ‘âşıḳıñ âhın ṣınar bâd-ı hevâ

5 Her kişi bir kez olur bî-çâr Şem‘î her nefes
Zâhidâ böyle olur ehl-i maḥabbetde fenâ

(Viṣâlî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bir belâ- engîz bâlâsına oldum mübtelâ
‘Âḳıbet bu kez getürdüm başıma müşkil belâ

2 Gözleri bir Türk-i tîr-endâzdır kim ġamzeden
Câna bunca tîr urur itmez birisinde ḫaṭâ

3 Yüzüñe yüz sürmedi kimse meger kim kâkülüñ
İrmedi zülfüñ ucına el meger bâd-ı ṣabâ

4 Yâd idecek zülf ü ruḫsârıñ namaz içre imâm
Kâh velleyli izâ yaġşâ oḳur geh veḍḍuḥâ

5 Göricek yüzüñ Viṣâlîniñ du‘âlar itdigi
Bu ki derler subḥ-vaḳti müstecâb olur du‘â

(Remzî)
(263 a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yâre oḳurken bugün iḫlâṣ ile medḥ ü ṣenâ
Geldi ol mihmân neylersin didi didim du‘â

2 Ḳarşu feryâd eyleyüb âh itdikçe mi begim
Ḫışm idersin ben ḳuluña neyledim netdim saña

3 Leşker-i a‘dâyı ġarḳ eyler ecel deryâsına
Tîġıñ oldı ṭut ki şâhâ Musî-yi mu‘ciz-nümâ

4 Gitme bir dem ṭur diyü her laḥẓa ben yalvardım
Ol şeker güftârı gördüñ mi söger ṭurmaz baña

5 Remziyâ ol cân bülbülinden saña yoḳ bir vefâ
Derd-mend Allah ile ol sen efkârımı Ḫüdâ

(Yaḥyâ)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Kâşki göñülüñdekin bildirse Allahım baña
Sen güzeller şâhınıñ emrince olsam dâimâ

2 Göñlüme gelse ḫayâliñ cümle ḫaṭırdan gider
Ey perî ezberlesem tesḫîr içün biñ du‘â

3 Saña nisbet ḥüsn ile sulṭânlıġı dilberleriñ
‘Âşıḳ oynunda beg olmaḳ gibidir ey mehliḳâ

4 Kimse yoḳ benden şikâyet eyleyüb sulṭânıma
Bir bahâne ola varmaġa işiginden yaña

5 Ṣaḳın ey Yaḥyâ ṣaḳın yâre vefâsızdır dime
‘Âşıḳ itdügi büyük iḥsân degil midir saña

(Âhî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ha ciger yaşım beni ṭurmaz bu deryâdan yaña
Seyre çıḳmışdır meger dilber Ġalaṭadan yaña

2 Ḳandesin ey serv kim bâġıñ gül ü nergisleri
Göz ḳulaġ olmuş ṭurur sen serv-i bâlâdan yaña

3 Gözlerim yaşı deñizler gibi oldı ḳandedür
O ṣanem seyr itmege gelmez mi deryâdan yaña

4 Ka‘be ḥaḳḳı ol Firenk oġlanı ḳıblem olmasa
Kâfirim ger bir ḳadem baṣṣam kilîsadan yaña

5 İrmedin şâm-ı ecel Âhî naṣîbiñ var iken
Vaḳtidir şimdengirü ‘azm eyle mevlâdan yaña

(Ẕâtî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣu gibi göñlüm aḳar sen serv-i bâlâdan yaña
Ṭab‘ı mâildir anıñ hâli temâşâdan yaña

2 ‘Arż-ı di-dâr eyleseñ kûyuñda varmaz ey ṣanem
Ṣûfi mescidden yaña râhib kilîsadan yaña

3 Bir ayaḳ biñ erba‘îniñ ḥâletin virmez mi gör
Gec ayaḳ seyrine ey ṣûfî Ġalaṭâdan yaña

4 Ey müneccim yâr zevraḳda hilâl üzre bedr
Görmek isterseñ eger gel seyr-i deryâdan yaña

5 Dirdi ger Ḥassân göreydi ḥüsn-i ta‘biriñ seniñ
Yoḳ naẓîriñ Ẕâtiyâ eş‘âr u inşâdan yaña

(Yaḥyâ)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cân revân oldı çü sen serv-i dil-ârâdan yaña
Sidre ḥaḳḳı baḳmayam cennetde ṭûbâdan yaña

2 Görünen encüm degil ḥüsnüñ temâşâ ḳılmaġa
Revzen açmışdır melekler dâr-ı dünyâdan yaña

3 Sen dür-i yekdâneye küşte olur gûyâ ṣadef
‘Azm-i deryâ eyleyüb gitseñ Ġalaṭâdan yaña

4 Yerlere geçdi ḥayâdan ḫavf ile lerzân olub
Ḫışm ile baḳdıñ meger mihr-i mu‘allâdan yaña

5 Cânib-i Ḥaḳdan olurdı ey ṣanem aña naẓîr
Bir naẓar ḳılsıñ eger ‘âlemde Yaḥyâdan yaña

(Naẓmî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Meyl idersem n’ola her la‘l-i şeker-ḫâdan yaña
Mü’miniñ elbette olur meyli ḥalvâdan yaña

2 Baña kim kûyunda dâim ‘arż-ı dîdâr ide yâr
Ölür isem baḳmayam cennetde Ṭûbâdan yaña

3 Behçetiyle kûy-ı cânâne müşâbih olmaġın
Cân virir dil gitmege Firdevs-i a‘lâdan yaña

4 Âh bir sözüm benim yalın ḳılıçdır kim verir
Ṭâli‘imle cenge tâ çarḫ-ı mu‘allâdan yaña

5 Geçme İstanbuldan isterseñ eger Naẓmî bu dem
Geç ṣafâ câmını çek ṣâfî Ġalaṭâdan yaña

(Necâtî)
(263 b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yâr ola ṣandım göñül virdim saña
Ben baña itdim dirîġâ ben baña

2 İki gözsüz baḳayın dünyâya ben
Ḫâk-i pâyıñ bilmez isem tûtiyâ

3 Gâh zülfüñ ser-keş olur geh ḫaṭuñ
Eksik olmaz her yañadan bir belâ

4 Dostlardan yâd olupdur cân u dil
Olalı derd ü ġamıñla âşinâ

5 Kimdurur derseñ Necâtî dostum
Bende-i muḫliṣ muḥibb-i bî- riyâ

(Me'âlî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Cân virirdim gitmege ben dâr-ı 'uḳbâdan yaña
Gelse ger dilber namazuma muṣallâdan yaña

2 Eylemek diler Mesîḥâya o kâfirden gele
Âhım anıñ-çün gider çarḫ-ı mu'allâdan yaña

3 Gül yüzüñ nergis görüb dimiş gözüm çıḳsun eger
Baḳar isem andan üzre rû-yı zîbâdan yaña

4 Bir yaña Kevṯer ḳonulsa bir ṭarafda câm-ı mey
Kevṯere baḳmaya ṣûfî gide ṣahbâdan yaña

5 Ey Me'âlî reşkden a'dâ olurdı hep helâk
Meyl götürse eger dilber aḥibbâdan yaña

(Ẕâtî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Merḥabâ ey bûy-ı zülf-i dil-rubâ
Ḳanġı yeller esdi geldiñ bu yaña

2 Bu gece gel rûşen eyle bezmimiz
Şevḳiñ olursa eger ey mehliḳâ

3 Yollar öñüñde selâm olsun saña
Merḥabâsızlarda 'aşḳ olsun saña

4 'Âşıḳa düşnâm iderken nâ-gehân
Yâre neylersin diyem didi du'â

5 Öykünelden ḫâk-i pâyı dilbere
Çıḳdı Ẕâtî gözlerimden tûtiyâ

(Ḥüsâmî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 'Âşıḳ oldum ben ki cân ile saña
Ḳılma luṭf it cânıma cevr ü cefâ

2 Çoḳ güzeller görmişem illâ ki hiç
Gelmedi biri güzel senden yaña

3 Ḥaḳ budur yoḳdur naẓîriñ ḥüsn ile
Dil-rubâlar içre hergiz dil-berâ

4 Her gören bu ḥüsn ile cânâ seni
Yoluña cânın revân eyler saña

5 Gel teraḥḥüm ḳıl Ḥüsâmî bendeñe
‘Âşıḳ-ı üftâdeñ olmuşdur şehâ

(Mesîhî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ey yüzi âyine-i ‘âlem-nümâ
Ḫaṭṭ-ı la‘liñ âyet-i “ fîh-i şifâ”

2 Çünki İbrâhîm yapdı Ka‘beyi
Sen de göñlüm Ka‘besin yapsañ n’ola

3 Ka‘be-i kûyıñ ṣafâsı dem- be-dem
Ḥâci-i ‘uşşâḳıña virir ṣafâ

4 Dirhem-i eşkim alursañ rehn ile
Ḫâk-i pâyıñ gözde ṭursun tûtiyâ

5 Var ise raḥmıñ Mesîḥî bendeñe
Göz ucıyla ḳıl ıraḳdan merḥabâ

(Ẕevḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Çîn-i zülfünden getür bûy-ı ṣabâ
Budurur senden ricâmız dâimâ

2 Ḫâk-i pâyın ḳapuşır ḥûr u melek
Gözlerine itmek içün tûtiyâ

3 Şem‘-i ruḫsârıñ ġamıyla her gece
Aġlayub göynüklerin söyler saña

4 Dönmeyem senden ḳılursañ cânımı
Ġamzeñ oḳına nişân ey ḳaşı yâ

5 Her ne deñlü cevr iderse ol nigâr
Kesme vaṣlından ümîdiñ Ẕevḳiyâ

(Rûḥî)
(264 a)(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 ‘Aşḳıñ ……. virmem odur yâr cân baña
Evvel efendi cân gerek andan cihân baña

2 Mihriñle şimdi virmededir kâinâta reşk
Ḳapıñda reşk iderdi o kim her zamân baña

3 Biñde birisi gerçek ise vay esîriñe
Gördüm raḳîbi söyledi dün çoḳ yalan baña

4 Ḫuld-ı viṣâliñe dilerin olmadın irem
Ḳaṣdım bu Ḥaḳ virirse ecelden amân baña

5 Taḫt-ı taṣarrufumda ser-â-ser zemîn-i şi‘r
Reşk itse Rûḥiyâ n’ola şi‘r-i zamân baña

(Bezmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Sensiz sipihre irdi enîsim inan baña
Vay olmaz iseñ ey yüz-i gûn mihribân baña

2 Meddâḥıñım şu deñlü ki vaṣf-ı ḫaṭıñ ḳılam
Bir dem ecel virirse ölürken amân bana

3 Maḫfî degil femiñ naẓar-ı ‘ayn-ı ‘âşıḳa
Mihr-i maḥabbetiñle ‘ayândır nihân baña

4 Naḳd-i revânım aldı benim yâr olunca râm
El virdi vuṣlatı o mehiñ râygân baña

5 Ṣordum murâd-ı câmını devr-i zamânede
Dirlerse Bezmiyâ yaraşur kâm-rân baña

(Hâdî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Al cân-ı nâ-tüvânımı virme amân baña
Kim saña bî- amân denile nâ- tüvân baña

2 Bir ḥâle irdim ey gül-i ra‘nâ ki ‘andelîb
Ḳor kendü ḥâlin aġlayub eyler fiġân baña

3 Bildim ki ḳatl-i merdüm ider ol baḳışlarıñ
Peykân-ı ġamzeñ eyledi ḫâṭır nişân baña

4 Girdim gözine göñlüne yâriñ yer eyledim
Reşk itse n'ola ḫüsrev-i kişver- sitân baña

5 Hâdî ḳalursa bir günüm olsun raḳîb içün
Dünyâda Ḥaḳ virirse ecelden amân baña

(Sâḳinî)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bir yerde yoḳ ġamıñla ḳarâr u mekân baña
Dâr oldı sensiz ey gül-i ra'nâ cihân baña

2 Her servi bâġ-ı 'âlemiñ oldı birer elif
Her gül göründi dâġ-ı belâdan nişân baña

3 Ẓulmetde ḳaldı görmeyeli dil o meh-veşi
Ḳo ḥâl-i zârıñı biraz ey şem' yan baña

4 Ḥadden ziyâd añlayalı mihrimi benim
Raḥm itmez oldı ol meh-i nâ- mihribân baña

5 Şol deñlü aġladım ġam-ı hecriñle Sâḳinî
Aḥvâlimi görüb güler oldı cihân baña

(Beyâżî)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Çün luṭf iderdi her ṣanem-i dil-sitân baña
Raġbet ḳılaydıñ ey meh-i nâ-mihribân baña

2 Ġamzeñle çeşmiñ âfet-i devr-i zamân iken
Şimdi sen oldıñ âfet-i devr-i zamân baña

3 Dâġ-ı ġamıyla sînesi pür-çeşmi ḳana ġarḳ
Ḳonmuş çemende şâḫ-ı gül- i erġavân baña

4 Ben ol şeh-i memâlik-i 'aşḳım ki reşk ider
Sulṭân-ı Mıṣr u Ḫüsrev ü Hindûstân baña

5 Maḥşer gününde bulmaġa ol şâh-ı bendesin
Bestir Beyâżî dâġ-ı ḥabîbim nişân baña

(Yaḥyâ)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ġâyetde nâ-tüvânım efendi inan baña
Âh-ı fenâda bâr-ı girân oldı cân baña

2 Müşkil budur ki ḳalmadı âh itmege mecâl
Eglence idi nâle vü âh u fiġân baña

3 Ḫaṭṭıñ irişmedin dürişem râm idem seni
Allah eger virürse ecelden amân baña

4 Öldügüm istemez benim ol yâr gine cû
Çoḳ çoḳ cefâlar itmek içün merzübân baña

5 Yaḥyâ ġazelde şimdi ferîd-i zamânesin
N’ola dinürse ḫüsrev-i şîr-i zamân baña

(Sürûrî)
(264 b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Âfitâb-ı ṭal‘atıñdan ref‘ ola çünkim niḳâb
“ Ünẓürûna teḳabbes min nûriküm”dür âfitâb

2 Ḳâmetiñden ḫâke sayeñ düşdügün görüb oḳur
Sidreden rûḥu’l-emîn “ Yâ leytenî küntü turâb”

3 Veh ne mu‘ciz-nâmedir ḥüsnüñ kim anı ‘aḳl-ı kül
Eylemiş esmâ-i ḥüsnâ defterinden intiḫâb

4 Gülşen-i ḥüsnüñde la‘liñden beni men‘ itme kim
Ṣormuşum cennetde ey ḥûrî mübâḥ olur şarâb

5 Ey Sürûrî bismillâhirraḥmanirraḥîm
Oldı Ḥaḳdan tâ ebed “Min ‘indihi ümmül kitâb”

(Sürûrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Fâş olubdur gün gibi sırrım benim ey âfitâb
Dûd-ı âhımdan olur ortada bir pâre ḥicâb

2 Gül-ruḫuñ üzre ‘araḳdan derd-i ser irdi baña
Gerçi nâfi‘dir ṣudâġa derler ey ġonca gül-âb

3 Âteş-i ruḫsâr imiş bildim raḳîbiñ ṭapdığı
Ey yüzi muṣḥaf ṣanurdum ben anı ehl-i kitâb

4 Pâdişâhsın saña sekbanlıḳ yaraşmaz serverâ
Ḳoma billah olmasun yanıñda aġyâr-ı kilâb

5 Ey Sürûrî ‘aşḳdan ġayrı ḫaṭâdır bilmiş ol
Budurur ‘ilmim benim “Vallahu a‘lem biṣṣevâb”

(Ḥayretî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Eşḳ-i ḫunînimden oldı cümle ten ġarḳ-ı âb
Görinür yaşım bu ḳanlu ṣuda manend-i ḥabâb

2 Keṯret-i eşġâlle bir yerde ṣığmaz ‘aşḳ-ı pâk
Kim bu rûşendir ki ‘anḳayile ḳonuşmaz zübâb

3 Ruḳ‘a geldi baña yârimden yazılsa ṭañ mıdır
Nâme-i ‘aşḳ içre nâmım kâm-bîn u kâmyâb

4 Zübdedir ḥüsnüñ gülistânı seniñ kim anı Ḥaḳ
Gülşen-i râz-ı daḳâyıḳdan idibdir intiḥâb

5 Oḳıyaldan ‘aşḳ dersin levc-i ḥüsn-i yârda
Ḥayretîniñ her sözi ey ḫ^{v}âce oldı bir kitâb

(Riyâżî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Hây u hâda ‘aşḳ ile hüşyâr eger mestâne hep
Zâhid-i ḫalvet-i nîşîn u sâkin meyḫâne hep

2 Beñzemez cânâ biri saña bu ḥüsn ü ân ile
Girse perîler eger kim ṣûret-i insâne hep

3 Ḥüsnüñüñ bundan ziyâde olmaya i‘câz kim
Rûyını seyr eyleyen kâfir gelür imâne hep

4 Mümkün olmadı ṣaçıñ baḥṯinde itmek ḳîl u ḳâl
Dilleri ṣarmışdı ‘uşşâḳıñ miṯâl-i şâne hep

5 Bâde-i la‘l-i lebiñden mest olur âvâre hep
Oldı ‘âḳiller ṣaçıñ zencîrine dîvâne hep

6 Her kelâmı ‘ârife bir dâsıtân-ı ‘aşḳ idi
Gerçi Ḳaysıñ görinürdi sözleri yâbâne hep

7 Ey Riyâżî yine îcâd eyledim bir ṭarz-ı ḫâṣ
N’ola teklîf-i naẓîre eylesem yârâne hep

(Miṣâlî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Eşk-i çeşmimde ṭolar destimdeki peymâne hep
Sâḳiyâ her-dem gelür nem var ise meydâne hep

2 Var mı ‘aşḳımdan çekilmiş diyü ol Yûsuf-liḳâ
Göz terâzüsiyle urdı ‘âşıḳın mîzâna hep

3 Sûz-ı ‘aşḳım gibi döndürdi ……. rişteye
‘Âlemi gözden geçürdi ser-te-ser cânâna hep

4 Zülfüñe dil baġlayanlar düşdiler çâh-ı ġama
Ḥâṣılı bende geçenler girdiler zindâna hep

5 Cümle şi‘rim Ḳays- veş vâdiyi ḥayret vaṣfıdır
Söyledir ‘aşḳıñ Miṣâlî ḫasteli yabâna hep

6 Kimler üstüne açar devlet ḳapusun bilmezem
Nice şehler bende-i dermânda ol der-bâna hep

(Hâşimî)
(265 a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Dil-rubâlar bende oldı sen şeh-i ḫûbâne hep
Nâz ile evżâ‘ vü eṭvârıñ görüb şâhâne hep

2 Ṭıfl iken saña ne ḫidmetler ḳılubdur mâderiñ
Bezl idüb maḳdûrını cânâ bu ḫaste âne hep

3 Cân u başım virmedin yolına yâr itdi sefer
Ey dırîġâ gitdi ol himmetlerim yabâne hep

4 Ḳaddiñi çevgân idüb ṭob ile yaşıñ yâd ider
Girdiler ser virmege merdâneler meydâne hep

5 Ġamzesi tîġıyla câm lebleri ile Hâşimî
‘Âlemî ḳırdı geçürdi ol gözi mestâne hep

(Vaḥdetî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Olduñ ey dil ‘aşḳ ile ‘âlemlere efsâne hep
Ṭuydılar râz-ı derûnuñ âşinâ bî-gâne hep

2 Teng- dest olanlara yoḳ kûy-ı dilberden maḥall
Vüs‘at olsaydı olurduḳ yâr ile hem-ḫâne hep

3 Ol gözi leylâ yolunda bezl idüb cân u seri
Mâ-ḥażar ṣarf itdi maḳdurîn dil-i dîvâne hep

4 Râciḥ olmazsa beraber ṭartılırdı fi'l-meṯel
Yâr-i mevzûnumla Yûsuf girseler mîzâne hep

5 Düşmesün peymâne destiñden bilürsin Vaḥdetî
İ'tibâr itmez ḥarîfân rind-i bî- peymâne hep

(Necâtî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 'Âşıḳ olduġum ṭuyaldan yüzüne baḳmaz ḥabîb
Yöresine uġramaz ölümlü bî-mârıñ ṭabîb

2 Çîn-i zülfümden çekilsün der imişsin dostum
Hey maaẕallâh ne çâre işte boġaz işte ib

3 Mest olıcaḳ ḳan içer dirler seniñ-çün dostum
Hey gözi mestim şarâb-ı nâzı neylersin içib

4 Ża'f ile görünmez oldum kimden umayın viṣâl
Görmeyince ḫasta-i kime 'ilâc eyler ṭabîb

5 Acır iseñ gel Necâtî derd-mende acı kim
Ne leb-i dil-ber naṣîb oldı ne ḥalvâ-yı raḳîb

(Revânî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Âsitânında yaturdum üstüme geldi ḥabîb
Bu meṯeldir ḫasta düşeñde olur her ṭabîb

2 Gice ile varduġum budur ṭavâf-ı kûyuña
Ḳorḳarım sâyem daḫi bir gün baña ola raḳîb

3 Dînim îmânım ser-i zülfüñ ṭolaşmasun dile
Kâfir-i 'aşḳ olana ḥâcet degil hergiz ṣalîb

4 Ḥüsn-i dilberden żiyâ uġurlamadıysa eger
Dâimâ şem' şeb-i efrûzuñ neden boynunda ip

5 Ḳ'anı ol dem ki Revânî yüz süre ayaġıña
Degme bir üftâdeye devlet naṣîb olmaz naṣîb

(Lâmi‘î)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Budur efġân itdigim gördükçe ḥüsnüñ ey ḥabîb
Kim bahâr eyyâmı olsa nâle eyler ‘andelîb

2 Âteşi teskîn ider her-dem ḫayâl-i sînesi
Penbe ile ṣu virurṣan ḫastasına ol ṭabîb

3 Yaraşır ṣalsa çözüb zünnâr-ı zülfün ḥaddine
Ṭoġrılub îmâna gelse ḫûb olur ehl-i ṣalîb

4 ‘Azm-ı kûy-ı yâr ḳıldım dilde âteş elde bâd
Bilmezem âbûm mı ḫâkim mi çekdi yâ naṣîb

5 Lâmi‘î bilmez elif-ḳaddiñden artıḳ ḥarf-i râst
Anı başlatmış ezelden aña üstâd-ı edîb

(Gedâyî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ruḫlarıñda ḫaṭ mı bu yâ dest-i ḳudret ey ḥabîb
Safḥa-i ḥüsnüñe yazdı âyet-i “fetḥüñ ḳarîb”

2 Zîynet-i bâġ-ı cemâliñden kinâyetdir bahâr
Âyet-i ḥüsnüñ oḳur gül ṣafḥasından ‘andelîb

3 Derd ü ġam baḫṣ itmege ‘uşşâḳa oḳ atar güm-reh
Ol sa‘âdet sehmine cân muntaẓırdır yâ naṣîb

4 Gün yüzüñden ayırıb baḫtım günün devr eyledi
Dilerim Ḥaḳdan anı kim görmesün hergiz raḳîb

5 Ġam şebinde ey gözüm nûrı delîl olmazsıñ
Bu Gedâyî ḳalur ey ‘aynım gözi baġlu ġarîb

(Yaḥyâ)
(265 b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gizlü sözüm var dehânıñ gibi saña ey ḥabîb
Ḫâṭırum kimi yıḳıla ol ḳara yüzlü raḳîb

2 Cennet-i Firdevs olursa ide murâdım ḳarâr
Ḳalmasun ey mâh sensiz kimse şehrinde ġarîb

3 ‘Âlem içre ḳısmet-i rûz-ı ezeldir sevdigim
Kimine vaṣlıñ kimine fürḳatiñ olur naṣîb

4 Ölüm üstine ölüm bundan ziyâde olmaya
Cân virirken diyeler geldi raḳîbiyle ḥabîb

5 Virdi ol serv-i ḫırâmânım ıraḳdan bir selâm
İrdi ey Yaḥyâ tesellâ-yı viṣâl-i ‘an-ḳarîb

(Mesîḥî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ol ġonca kim yüzine ṭutar âl ile niḳâb
Bülbüllerinden utanub eyler meger ḥicâb

2 İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca lîk
Şebnem güc ile ḳoydı anıñ aġzına şarâb

3 Ṣûfî ‘aceb mi cennete girsem ḥisâbsız
Yoḳdur benim günâhıma maḥşerde çün ḥisâb

4 Deryâ-yı eşkim üzre benim oñmadıḳ başım
Bâd-ı hevâ ile ṭoludur nitekim ḥabâb

5 Sürme yüzün yüzüñe Mesîḥî ‘aceb degil
Tezhîbi olıcaḳ daḫi merġûb olur kitâb

(Fiġânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ṣu gibi ṣâf ḳıl sözi fikr ile vir cevâb
Her ne dilüñe gelse ögütme çü âsiyâb

2 Gök ṣuya döndi cism-i nezârım dögünden
Yer yer içinde almalar âbda ṣan ḥabâb

3 Göñlüm müşevveş olsa n’ola zülf-i yârda
Bir ḳuş ki dâma düşe bulur lâ-büd-i ıżṭırâb

4 Baḳub ḳalursa yaşıma n’ola o serv-i ḳad
Gözler alur revân olıcaḳ sür‘at ile âb

5 La‘liyle çeşmine vireli dil Fiġâniyâ
Gözde aġızda ḳalmadı hiç ḫûrd u ḫâb

(Ṣânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Muḳîm-i kûy-ı yâr olmaḳ dilerseñ ol gedâ -meşreb
Görüb reşk eylesün âsâyişiñ her pâdişâ -meşreb

2 Maḥabbet verzişinden ṣorma ey dil zâhid-i şehre
Ne bilsün meẕheb-i ‘aşḳı olan ehl-i riyâ -meşreb

3 Ṣoyunsam tekye-i ‘aşḳ içre ṭañ mı iḫtiyâr ile
Beni itdi Ḥüseynî bir ‘Alî Mûsâ Rıżâ- meşreb

4 Dilerseñ lâ’ubâli ṭarz- ı dil-berlerle yâr olmaḳ
Bu ġurbet- ḫânede olmaḳ gereksin bî-nevâ- meşreb

5 Şarâbı maşrabayla nûş idüb irgürdi pâyâna
Cihân bezminde Ṣânî gibi olmaz müntehâ- meşreb

(‘İlmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilâ kesb-i kemâl itmek dilerseñ ol gedâ-meşreb
Ma‘ânî seyrin idenler cihânda pâdişâ-meşreb

2 Ten-i fersûdemiz ḫâk ile yeksân göñlümüz alçaḳ
Velî ma‘nîde yoḳdur bundan özge müntehâ-meşreb

3 Seḫâlar ḳıl vefâlar eyle ‘uşşâḳa benim ‘ömrüm
Cihânda ḫalḳla olmaḳ diler iseñ Murteżâ- meşreb

4 Bugün meydân-ı ‘aşḳ içinde aġyâr ile ġavġâdan
‘Acâib teşneyim cânâ şehîd-i Kerbelâ- meşreb

5 Reh-i ‘aşḳıñda ‘İlmî çâkeriñ bir pây-mâliñdir
Elin el ḳâdir ol üftâde-i ey pâdişâ- meşreb

(Ṣâni‘î)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilâ mâyil olub dîbâya olma pâdişâ -meşreb
‘Abâ-pûş ol ḳanâ‘at eyle faḳra ol gedâ- meşreb

2 Görünce ṣu gibi göñlüm ḳad-i dil- cûñı aḳmazdı
Seniñle tâ ezelde olmasaydı âşinâ- meşreb

3 Seḫâlar ile cânâ vaḳtdir ‘uşşâḳ-ı nâşâda
Eger olmaḳ murâdıñsa ‘Aliyy-i Murteżâ- meşreb

4 N’ola baş egmesem ‘âlemde ey dil devlet-i dehre
Bi-ḥamdillah ḳalender- vâr oldum bî- nevâ- meşreb

5 Çemen bezminde nûş it ḫûblarla bâde-i nâbı
Ṣaḳın ey Ṣâni‘î olma cihânda pâdişâ- meşreb

(Recâyî)
(266 a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Seniñle hem- ḳadeḥ olmaḳ revâ mı her gedâ- meşreb
Gider aġyârı yanıñdan nedir ol bî- nevâ- meşreb

2 Raḳîb-i rû- siyah ile ḥabîbim ṣoḥbeti terk it
Ebû Cehl ile alışmaz bilürsin Muṣṭafa- meşreb

3 Açar gül gibi ‘uşşâḳıñ dilin ey ġonca- fem dâim
Olur mı şâhid-i naẓm gibi bir dil-güşâ- meşreb

4 Ḫarâbât erleriyle hem-sifâl olsam n’ola zâhid
Cihân içre benim gibi bulunmaz bî- riyâ- meşreb

5 Ecel câmını nûş idüb Cem- âsâ bezm-i ‘âlemden
Götürdi ey Recâyî ayaġı her pâdişâ- meşreb

(Merâmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Leb-i la‘liñ olupdur sâḳi câm-ı ġamzidâ -meşreb
Anıñ-çün cân virir câma müdâm ehl-i ṣafâ- meşreb

2 Bahâr olur çü câm-ı tevbeye irer şikest âḫir
Ḳadeḥ ṣun zühd ile alışmaz oldı sâḳiyâ- meşreb

3 Güneş aḫşama dek şâhım ṭolanır gögi her gün
İşigiñ yaṣlanur olmuş benim gibi gedâ- meşreb

4 ‘Adem ḳıl darlıġıñ cehd it yüri sulṭân-ı ‘âlem ol
Fenâ içre olursañ ol tek ol ehl-i fenâ- meşreb

5 Görüb her ḫûn-ı dil virmek Merâmî ‘âdetiñ olmuş
Seniñ gibi cihânda var mı eyâ mübtelâ- meşreb

(Ehlî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 ‘Aceb mi ḫidmet-i kûyuñ iderse her gedâ- meşreb
Olur şâhım gedâ-yı bî-nevâlar pâdişâ- meşreb

2 Fedâ it Aḥmede künc-i ġam-ı ‘aşḳında gel cânı
Dilersiñ kim olasın yâr-ı ġâr-ı Muṣṭafâ- meşreb

3 Derûnî ġıll u ġışdan ṣâf ider bir cür‘ası tek
Ḳ’anı sâġar gibi bezm-i cihânda bir ṣafâ- meşreb

4 Maḥabbet bâde-i gül- fâma ey zâhid celîdir
Aña meyl üzre ḫalḳ olmuş ezelde ġâlibâ meşreb

5 Elinden içe gör Ehlî şarâbı sâḳi-i bezmiñ
O şâh-ı ‘âlem ile gel alışdır ey gedâ- meşreb

(Ḫüsrev)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Bizimle imtizâc itse n’ola ol pâdişâ- meşreb
Gedâlar pâdişâ-meşreb gerek şehler gedâ- meşreb

2 Yüri var ḫırḳa vü tâcı baña ‘arż eyle ṣûfî
Nice ḫıfż eylesün anı gedâ-yı bî- nevâ- meşreb

3 Baña câm-ı maḥabbetden ṣunulmuş saña Kevṯerden
Ḥaḳîḳat hep bir olmaz muḫtelifdir zâhidâ- meşreb

4 Yine Manṣûr- veş bed- nâm-ı ‘âm olmaḳ diler göñlüm
Yine Mecnûn gibi şeydâlıḳ eyler iḳtiżâ- meşreb

5 Ṣaḳın esrâr-ı ‘aşḳı Ḫüsrevâ keşf itme zühhâda
Nice fehm eylesün anı olan ehl-i riyâ- meşreb

(Emânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilerseñ olasın mülk-i beḳâda pâdişâ-meşreb
Yüri dâr-ı fenâda ola gör dâim gedâ-meşreb

2 Maḥabbet- ḫâne danısıñ vücûduñ câmesin terk it
Ḳabâya mâyil olmaz ey göñül âl-i ‘abâ-meşreb

3 Diler zâhid şarâb-ı Kevṯeri dil la‘l-i cânânı
Bir olmaz cümle ‘âlem hep muḫâlifdir şehâ meşreb

4 Raḳîb-i rû-siyehle imtizâc itmez göñül hergiz
Alışmaz degme bir nâdân ile ey di-lrubâ-meşreb

5 Emânetle bulınur âsitânıñda bugün şöhret
Olaldan ey yüzi ḳıblem Emânî Muṣṭafa- meşreb

(Ġıyâṣî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 İçüb câm-ı şarâb-ı ‘aşḳı rindân-ı gedâ- meşreb
Geçüb ḫum taḫtına her biri olmuş pâdişâ- meşreb

2 İderdim şürb-i ḫamra tevbe ṣûfî gibi ey sâḳî
Żarurî çekmese her-dem beni andan baña meşreb

3 Ta‘accüb eylemesin Kevṯere ben câm-ı mey içsem
Bilürsin muḫtelifdir ‘âlem içre zâhidâ- meşreb

4 Kimiñle hem- dem olsuñ câm-ı mey gibi ṣafâ baḥş ol
Seni el üzre ṭutsunlar der iseñ ol ṣafâ- meşreb

5 Şarâb-ı ‘aşḳ ile ṣâf it derûnuñ câm-ı Cem- âsâ
Ġıyâṣî ola gör âyine-yi ‘âlem-nümâ- meşreb

(Miṣâlî)
(266 b) (Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Ḳaṣd eyle dilâ olmaġa serdâr-ı maḥabbet
Mecnûn gibi ḳonsun der iseñ başıña devlet

2 Bâġ-ı ruḫuña geldügi dem ṭûṭi-i ḫaṭṭıñ
Ucdı çemeniñ revnaḳı ey naḫl-ı leṭâfet

3 Ruḫsârı görünmez o mehiñ ḫaṭṭ-ı siyehden
Âyine ki ey dil …… gerd-i kudûret

4 Deryâda görünmez çekilüb zevraḳ-ı ṣahbâ
Ayaḳ ḳarada ḳoyalı ey şâh-ı ‘adâlet

5 Ṣıġmazdı Miṣâlî bu ḳadar gevher-i ma‘nî
Eş‘âr-ı terk oñmasa ger baḥr-ı belâġat

(Tuġî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Bu ḳavs-i ḳażâda biraz ol tîr-i maḥabbet
Himmet-i bezm-i menzilde vâdi-yi ḥasret

2 Her lâşe-i murdâra ḳonar zâġ degil ‘aşḳ
Destâr-ı siyeh ṣûfî ne sevdâ ne sefâ mest

3 Âb-ı ruḫunı ḫande ile ḳıldı girih-gîr
Ol ġonca-dehen baġladı bir gûne leṭâfet

4 Ey kâtib eger vaṣf-ı ḳad-i yârı irerseñ
Nâzik revişiñ yerleridir eyleme sür‘at

5 Şâm-ı ġam-ı zülfünde ḳoma Tûġî güm-râh
Ey bedraḳâ-i himmet pîrân-ı ṭarîḳât

(Ṣânî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Ḥalvâ-yı lebin aġzıma dün ṣoḳdı ol âfet
Didi nice levzînede var mı bu ḥalâvet

2 Ḳaddiñ var iken neyleyelim bâġda servi
Sensin çemeniñ revnaḳı ey naḫl-ı leṭâfet

3 Rîk-i ḥarem-i ḫâneñ ile şîşe-i çeşmin
Pür itdi dil ey ruḫları gün varduı sâ‘at

4 Tîr-i müjeñiñ itdügin unutmadı Ṣânî
Ey ḳaş-ı kemân çıḳmadı dilden bu cerâḥat

5 Üftâdeleriñ her birini ḳıldı ḳutlı
Ol şâh-ı ḥüsün itdi re‘âyâ-yı ri‘âyet

(‘Ulvî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Şemşîr-i ġamıñ olalı serdâr-ı maḥabbet
‘Âşıḳlarıñıñ ḳondı şehâ başına devlet

2 Aġzıñla beliñ varlığı hiç bilinmez
Bilmek dileyen ṭurma çeker yoḳ yere zahmet

3 ‘Uşşâḳıñı öldürmesine ol ḫaṭ-ı kâfir
Çoḳdan aña dil cân ile eylerdi şehâdet

4 Aġyârı yaḳîn eyleme kendüñden ırâġ it
Şâyed ki Firenk uyuzıdır ide sirâyet

5 ‘Ulvî n’ola baş egmez ise bâġda serv
Ṭoġrı ḳadiñe bendedir ey naḫl-ı leṭâfet

(Yakînî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Ḥammâmda gördüm o perî çehreyi ḫalvet
Hiç dâireye uġramaz itdim nice da‘vet

2 Yap yap saña teslîm ideyin naḳd-i ḥayâtı
Ey ḫançer-i ser-tîz baña eyleme ḥiddet

3 Gül ḫaddiñe mensûb geçer revnaḳı budur
Yoġ olsun ider ġonca özin aġzıña nisbet

4 Gökden ne yaġar k'anı ḳabûl eylemeye Ḫâk
Atsa o melek sîneñe tîr itme şikâyet

5 Aṣṣun ser-i zülfünde Yaḳînî ḳulun ol şâh
Bir bendesiniñ âḫir ola 'ömri nihâyet

(Ehlî)
(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Dünyâda dilâ her ġama var ḥadd ile ġâyet
Derd ü elem ü fürḳate olmaya nihâyet

2 Sînemden alub tîġını çün çekdi o ḫûn-rîz
Göñlümden anıñ ḫançerine ḳopdı maḥabbet

3 Râm eylerin esmâ çeküb anı dime zinhâr
Çekme adını kimseniñ ey şeyḫ-i ṭarîḳât

4 Añub adımı baña sögermiş dimiş aġyâr
İsmin kim alur aġzına anıñ aña la'net

5 Ahdine vefâ itmesi ma'hûd degildir
Ehlî inanub aña ṣaḳın itme safâhat

(Sipâhî)
(267a) (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Ḫayâl-i la'liñ olmuşdur yaşım ḳan olmaġa bâ'iṯ
Şarâb-ı nâb olur meclisde pes ḳân olmaġa bâ'iṯ

2 Mu'anber zülfüñ ile ḳadd u ḳaşıñ resmdurur rûḥum
Ten-i pejmürde-i 'uşşâḳda cân almaġa bâ'iṯ

3 Cihân deyrinde küfr-i zülfüñ oldı ey büt-i tersâ
Derûnumda benim bir şemme îmân olmaġa bâ'iṯ

4 Ġubâr-ı ḫaṭṭ-ı ruḫsârıñdır ey meh-rû benim gibi
Cihân ḫalḳı seniñ ḥüsnüñde ḥayrân olmaġa bâ'iṯ

5 Bugün bir şeb külâhı dilberiniñ ẕevḳ vaṣlıdır
Sipâhî tekye-i 'âlemde 'üryân olmaġa bâ'iṯ

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ġubâr-ı ḫaṭṭıñ olmaz çünki ḥayrân olmaġa bâ‘iṣ
Nedür la‘l-i lebiñ çoḳ böyle ḥayrân olmaġa bâ‘iṣ

2 Hevâ-yı zülfi ḳılmışdır seni ey ebr âvâre
Göziñ yaşı budur seyl-i firâvân olmaġa bâ‘iṣ

3 Olurken rûz u şeb hem-sâye ol ruḫsâr-ı zîbâya
Nedür zülf-i dil-âvîziñ perîşân olmaġa bâ‘iṣ

4 Yaḳarlar hep fitîl-i dâġ olur destâr ile câme
Budur abdâllar ‘aşḳıñda ‘üryân olmaġa bâ‘iṣ

5 Meger başıñ ser-i kûyunda ṭop olmaḳ hevâsıdır
Dem-â-dem Bâḳiyâ ḳavliñde çevgân olmaġa bâ‘iṣ

(Viṣâlî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Peyâm-ı lebleriñdir ġonca-i ḫandân olmaġa bâ‘iṣ
Ruḫuñ gül-zârıdır bülbül ḫoş- elḥân olmaġa bâ‘iṣ

2 Yüzüñden iḳtibâs-ı nûr idüpdür ey ḳamer- ṭal‘at
Budur ḫurşîd-i ‘âlem- tâb-ı raḫşân olmaġa bâ‘iṣ

3 Çemen-zâr-ı leṭâfetde ḳad-i dil-cûsıdır yâriñ
Sirişkim dem-be-dem seyl-i firâvân olmaġa bâ‘iṣ

4 Hevâ-yı ebr-i zülfüñle ġam-ı la‘liñ durur cânâ
Gözüm giryân göñül nâlân ciger ḳân olmaġa bâ‘iṣ

5 Dem-â-dem ṣâni‘i ḫân-ı Viṣâlî arzusıdır
Dil u cân tekye-i ‘aşḳında mihmân olmaġa bâ‘iṣ

(Ṣânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 O şehr âşub imiş dil mülki talân olmaġa bâ‘iṣ
Şeh-i bî-‘adl imiş iḳlîm virân olmaġa bâ‘iṣ

2 Ben itdim nâm veresin pâdişâh-ı ḥüsn-i naẓm ile
Ben öldüm sen begim ser ḫayl-i ḫûbân olmaġa bâ‘iṣ

3 Ḳapıñda hep belâ ḫ^{v}âhân-ı ‘uşşâḳ durur ṣaf ṣaf
Eline çöb alub aġyâr der-bân olmaġa bâ‘iṣ

4 ‘Arûs-ı naẓmım itse şöhre-i şehr ol şehi ṭañ mı
Zelîḫâ oldı Yûsuf Mışra sulṭân olmaġa bâ‘iṣ

5 Seniñ sulṭân Üveys-i ḥüsn olduġuñdur ey meh-rû
Bu Ṣânî-i suḫan-perdâz Selmân olmaġa bâ‘iṣ

(Ḳadrî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Duḫân-ı âh idibdir dîde giryân olmaġa bâ‘iṣ
Seḥâb olur belî her bâr bârân olmaġa bâ‘iṣ

2 Muḳarrerdir bu kim zülf ü ḳad u ḳaşın ḫayâlîdir
Ten-i ‘âşıḳda ey rûḥ-ı revân cân olmaġa bâ‘iṣ

3 Dem ü laḥm olmaġa meyle diliñ sûz u güdâzıdır
Dem- â- dem dûdmân-ı ġamda biryân olmaġa bâ‘iṣ

4 Şikest itdiñ dil-i mecmû‘umı başdan bu yetmez mi
Ser-i zülf-i perîşânıñ perîşân olmaġa bâ‘iṣ

5 Sevib bir ḫûb-ı dellâkı ḥarâretler çeker Ḳadrî
Budur germâbe-i miḥnetde ‘üryân olmaġa bâ‘iṣ

(Naḳşî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ṣaçıñdır ‘ârıżıñda dîde giryân olmaġa bâ‘iṣ
Nitekim ebr olur ey mâh bârân olmaġa bâ‘iṣ

2 Ḥarîf-i bezm-i ġam şimdi şarâb-ı erġavân ister
Budur ey sâḳi-yi gül- ruḫ yaşım ḳan olmaġa bâ‘iṣ

3 Cefâ vü cevr-i bî- pâyân-ı dilberdir Ḫüdâ ḥaḳḳı
Sirişk-i çeşm-i ḫûn- bârım firâvân olmaġa bâ‘iṣ

4 Beni öldürmege ‘ahd eylemişdiñ durmadıñ ‘ahde
Nedir bilsem benim rûḥum peşîmân olmaġa bâ‘iṣ

5 İrişdi ‘îd-i vaṣla gûs-fend-i cânı Naḳşînin ba‘ṣi
Budur kûy-ı maḥabbet içre ḳurbân olmaġa bâ‘iṣ

(Lisânî)
(267 b) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dem- â- dem tîġ-i hecriñdir ciger ḳan olmaġa bâ‘iṣ
Müjeñ zaḥmıdır ammâ böyle virân olmaġa bâ‘iṣ

2 Ser-i zülfüñ peşîmân oldugu ṣanma ṣabâdandır
Benim âhım durur cânâ perîşân olmaġa bâ‘iṯ

3 Meger gencîne-i ḥüsnüñ ṭolaşmış ḫaṭṭ içün cânâ
Budur çoḳ başlu zülfüñ şekl-i sü‘bân olmaġa bâ‘iṯ

4 Zenaḫdânıñ firâḳîdir düşüb çâh-ı meşaḳḳatde
Benim cânâ cihân başuma zindân olmaga bâ‘iṯ

5 Seniñ gül ruḫlarıñ vaṣfı durur ṭab‘-ı küşâd ile
Lisânî bülbülüñ böyle süḫendân olmaġa bâ‘iṯ

(‘Ulvî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ṣatma ey ḫ^{v}âce nebât-ı ḥamavîden bize hiç
Dehen-i yâr durur iken şekeriñ ez ṣuyun iç

2 Yâra didim ki niçün ṣabrımı yaġma ḳıldıñ
Faḳr u fâḳam göricek didi ki la‘net bir hiç

3 Dil-i ṣad- pâreme beñzetdigi-çün dendânın
Kâkülüñ oldı bugün şâne ile pîç-â- pîç

4 Sîneden gözlerimiñ yaşı revân oldı yine
Beñzer ol şehre kim içinde o Tuncayla Meriç

5 Meyl iderse seni ḳoyub dil-i ‘Ulvî ġayra
Ḳaleb-i mürdesini tîġ-i müjeñle iki biç

(Ṯânî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Nideyin ḫûşe-i bâġı ‘araḳıñ yoḳ mu ki hiç
Yüri ey pîr-i ḫarâbât üzümüñ ṣıḳ ṣuyun iç

2 Ḫâne-i ‘aşḳına bir seng diliñ ṣarf eyleñ
Ben ölicek k’ide ḫâkimi devrân kerpiç

3 Sâye-i devḥa-i kûyuñda göñül ḳıldı ḳarâr
Ẕekeriyyâ gibi erreyle gerekse iki hiç

4 Ehl-i ‘aşḳıñ fuḳarâdır dirsen alma didim
O ‘Acem-zâde dönüb didi ki la‘net bir hiç

5 Eşk-i Ṯânî ki revân oldı ser-i kûyuñdan
Guyiyâ Edirnedir uġrar aña âb-ı Meriç

(Sipâhî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Olmadı çâre teb-i tâb-ı ġamıñ def‘ine hiç
Yazduġuñ nüsḫanıñ ey ḫ^{v}âce yüri ez ṣuyun iç

2 Nuḳre-i eşkimi gözyaşıdurur alma didim
O şeh-i sîm tenim didi ki la‘net bir hiç

3 Sen ‘Alî- sîrete cân ile muḥibb olmayanı
Ẕülfiḳâr –ı müje-i ḳahr ile luṭf it iki biç

4 Ser-i kûyuñda gözüm yaşları cem‘ olsa n’ola
Buluşur Edirnede Tunca ile âb-ı Meriç

5 Bend idelden berü aġyârı olupdur yârıñ
Ey Sipâhî ser-i zülfüyle göñül pîç-â-pîç

(Şühûdî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Oldı aşüfte göñül zülfüñ ile pîç-â-pîç
Geçmedi sen ṣanemiñ ḥalḳa-i zülfünden hiç

2 Bize ẕikr-i leb-i cânâne yeter virdi müdâm
Yüri ey ṣûfî duâ-yı ḳadeḥiñ ez ṣuyun iç

3 Elem-i ḫançerini ‘arż ider iken yâre
Didi müjgânları billahi geçenden sen geç

4 Cânı ‘arż eyleyicek bûs-ı dehânıma hemân
Aldı naziklik ile didi la‘net bir hiç

5 Sen ṭururken veli bir şâha daḫi meyl itmez
Erre-i ġamla Şühûdîyi dilerseñ iki biç

(Ġıyâṡî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Oḳudum vaṣf-ı dehânın yüzüme baḳmadı hiç
Didi ol lebleri ḳandim yüri var ez ṣuyun iç

2 Baş çekersem eger ol zülf-i dü-tâdan bir dem
Ẕülfiḳâr-ı müjeñ ile beni cânâ iki biç

3 Niçün aldıñ didim aġyâr-ı yezîdiñ göñlün
Nâz ile ḳıldı tebessüm didi la‘net bir hiç

4 Pâre pâre iderim başını anuñ bir gün
Şâne niçün olur ol ṭaraḳ ile pîç -â -pîç

5 Ey Ġıyâṣî yüri aġyâr-ı yezîdî öldür
Aṣmaġ istersiñ eger güngureh-i ‘arşa ḳılıç

(Ṣâdıḳ)
(268 a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Gelmeye derseñ eger göñlüñe dünyâ ġamı hiç
Ḳoma elden ayaġı lâle-ṣıfat ṭurmadın hiç

2 Ṭolaşur mû-yı miyânına diyü zülfini
Dil-i miskîn ile yoḳ yire olur pîç- â- pîç

3 Dil-i âvâre-i miḳrâż-ı ġam-ı ġamzeñ ile
Dönmez ey şûḫ-ı cefâ pîşe gerekse iki biç

4 Ḳolunı boynuna arda diyü eşk-i çeşmim
Aḳıd ol serv-i sehî yoluna mânend-i Merîç

5 Ṣâdıḳâ tîġıñ ile kişver-i şi‘ri açdıñ
Olmaya sencileyin ‘arṣa-i naẓm içre ḳılıç

(Ṣıdḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Zehr-i hecr-i ġamıñı terk ide mi bu dil hiç
Yüri tiryâk-ı eṭibbâ-yı şehâ ez ṣuyın iç

2 Niye ṭolaşdı ḳad-i serv-i ser- efrâza diyü
Zülf ile kâkülüñ oldı ṣanemâ pîç- â- pîç

3 Deheniñden yaña bir bûse vir al cânı didim
Nâz ile ḫandeler idüb dedi la‘net bir hiç

4 Çeşm ü ebrûña eger cân u teni virmez isem
Ḫançer-i ġamze ile bendeñi şâhım iki biç

5 Gözleri yaşına ġarḳ ola ḳuluñ Ṣıdḳî ne ġam
Ġarḳ ider âdemi cûş eylese ger Tunca Meriç

(Nişânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bâġa gelse ‘arż-ı ḳâmet eylese dil-ber ṣabâḥ
Ḥayretinden ṣalınur serv-i ḫırâmân her ṣabâḥ

2 Zâr-ı bülbülden gice aṣılmış u yırtmış yaḳa
Ġâlibâ gül yüzüñe öykünmüş durur beñzer ṣabâḥ

3 Ṣubḥ olunca nâleme dem- sâz olur her ‘andelîb
Bülbül-i nâlâna döndüm ṣayḥalar eyler ṣabâḥ

4 ‘Âleme fer virmege her gün güneş eyler ṭulû‘
Luṭf idüb ‘uşşâḳa cânâ yüzüñi göster ṣabâḥ

5 Şâhı sen dil mülkünüñ ‘arż it Nişânî cemâl
‘Âdet olmuş resmidir divân ider bekler ṣabâḥ

(Ṣabûḥî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Revzeninden ‘ârıżın ‘arż eyledi dil-ber ṣabâḥ
Maṭla‘ından ṭoġdı gûyâ ḫüsrev-i ḫâver ṣabâḥ

2 Zülfüñi yüzden götürdiler ṣafâ kesb eylesün
Gün ṭoġınca açılur ey lâle-ruḫ güller ṣabâḥ

3 Zülfüñ evṣâfında şi‘rim gece dil ḥıfż eylemiş
Mekteb-i kûyunda tâ kim oḳıya ezber ṣabâḥ

4 Bâġ-ı kûyuñ murġ-ı dil seyr eyleyüb temcîdden
Nâleler ḳıldı olunca ey hümâ- peyker ṣabâḥ

5 Dâimâ bir sâḳi-i gül-çehre ile nûş ider
Bâde-i ṣânî Ṣabûḥî diyü ṣânî her ṣabâḥ

(Şühûdî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Şâm-ı zülfünde ruḫun ‘arż eylese dil-ber ṣabâḥ
Mihr-i ḫâver ebrden güyâ ṭulû‘ eyler ṣabâḥ

2 Âfitâb olmasa diyü felekde şa‘şa‘a
Ṭaḳmaz idi boynuña zerrîn selâsil her ṣabâḥ

3 Göricek câm-ı ṣabûḥîden ‘araḳ- rîz olduġıñ
Ḫâke döküldi kevâkib ey bülend-aḫter ṣabâḥ

4 Bâġda reftâra gelseñ ey sehî-ḳâmet çenâr
‘İzzet idüb saña el başa ḳoyub ditrer ṣabâḥ

5 Mihr ṣanma ey Şühûdî âh-ı âteş-bârdan
Çarḫa dikdim bir livâ-yı ejdehâ -peyker ṣabâḥ

(Emânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Arż ider rûy-ı zemînde ḫüsrev-i ḫâver ṣabâḥ
Âfitâbım sen de raḫşân ol yüzüñ göster ṣabâḥ

2 Her seḥer luṭf-i ḫayâliñ ḳaṣd-ı cân idüb gelür
‘Âdet olmuşdur şikâra ‘azm ider şehler ṣabâḥ

3 ‘Azm-i gülşen eylerim sünbül hevâlardır diyü
Kâkülün gördüm perîşân eylemiş dil-ber ṣabâḥ

4 Gül yüzüñ görüb seḥer diller nice zâr olmasun
Bülbül-i şûrîdeler nâlân olur ekser ṣabâḥ

5 Ṭûb-ı ġafletten Emânî intibâh ise murâd
Gözi açıḳlardan ol ‘abher gibi gel her ṣabâḥ

(Emânî)
(268 b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Arż-ı dîdâr eyle cânâ gül yüzüñ göster ṣabâḥ
Ehl-i ‘aşḳa irişür fetḥ u fütûḥ ekser ṣabâḥ

2 Çâk çâk it sînemi tîġıñla gel cânâ seḥer
Ḳutlu ḳapular meseldür açılur derler ṣabâḥ

3 Gülleriñ evrâḳ-ı ḥüsni ebter olmuşdur diyü
Jâleler gül-zârda yaşın yaşın aġlar ṣabâḥ

4 ‘Âḳıbet başdan çıḳarır ġonca-i bâd-ı nesîm
Bâġda gördüm hevâya ṭurmayub yilter ṣabâḥ

5 Odlara yaḳdıñ ḫarâb itdiñ Emânî ol şehiñ
Gülşen-i kûyın ne eyler dûd-ı âhıñ her ṣabâḥ

(Nişânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Geşt-i bâġ itdikçe ey dil nâz ile dilber ṣabâḥ
Jâle ṣanma ayaġına dürr nisâr eyler ṣabâḥ

2 Gülşen-i kûyuñda güyâ çeşm-i ter ṭûlâbdır
Bûstân-ı kûyuñuñ eṭrâfını ṣular ṣabâḥ

3 Vaṣf-ı ḫaṭṭıñ murġ-ı dil kûyuñda tekrâr eyledi
Gûyiyâ bir ṭıfldır mektebde ezberler ṣabâḥ

4 Yâd ider kûyuñda vaṣf-ı ‘ârıżıñ ‘âşıḳlara
Virddir mescidde güyâ kim oḳurlar her ṣabâḥ

5 Dâimâ mîser Nişânî âsitânın devr ider
Ṭâs-ı zerle ḫâver-i ḫurşîd- tâbı her ṣabâḥ

(Ḥâletî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Ârıż-ı pâkizesine urdı ṣu dilber ṣabâḥ
Şebnem ile oldı ter güyâ ki verd-i ter ṣabâḥ

2 Ḳapuña cem‘ olsalar ‘uşşâḳ ṭañ mı her seḥer
Der-geh-i ‘âlîye varurlar mülâzimler ṣabâḥ

3 Bir yatur genc uġradım güyâ ki ben müflis bugün
Pister içre itdim ol sîmîn-beri der-ber ṣabâḥ

4 ‘Azm-ı kûy-ı dilber eyler çîn seḥerden ehl-i ‘aşḳ
Kâr-bârına gider her merd-i ṣan‘atger ṣabâḥ

5 Her ne dem açsam niḳâb-ı ḥüsnüni düşnâm ider
Ḥâletî meşhûrdur vaḳt-i du‘â derler ṣabâḥ

(Rıf‘atî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gördügümce ṭal‘at-ı zîbâ-yı yâri her ṣabâḥ
Ṣanurum mihr-i cihân- ârâ ṭulû‘ eyler ṣabâḥ

2 Gülşen içre sünbülüñ ḥâlin perîşân eyledi
Kâkül-i ‘anber- feşânın ‘arż idüb dil-ber ṣabâḥ

3 Her seḥer görsem yüzüñ cânâ gözüm yaşın döker
Ṭoġsa ḥurşîd-i cihân ġâyib olur aḫter ṣabâḥ

4 Subḥ-dem efġân idüb gögsin döger ‘âşıḳlarıñ
Nevbet-i şâhî urur güyâ ki ḫer mehter ṣabâḥ

5 Ḳaṭre-i şebnem degildir çeşm- i nergisde olan
Rıf‘atîniñ baḫt-ı ḫ^{v}âb- alûduna aġlar ṣabâḥ

(Ahdî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Arż-ı dîdâr itse çıḳsa ḳapudan dil-ber ṣabâḥ
Maṭla‘ından mihr-i enver ṣan ṭulu‘ eyler ṣabâḥ

2 Açılub gülse seḥer-geh n’ola ol piste dehân
Ġonca-i nevreste çünkim açılur ekṣer ṣabâḥ

3 Âfitâbım şa‘şa‘a ṣanma görinen şâh-ı rûz
Hindi-yi Şâm üstüne çekmişdurur ḫançer ṣabâḥ

4 Mâh-rûlar gördi rûyıñ utanub bozuldular
Gün yanında hiç yüz aġardmaz aḫter ṣabâḥ

5 Beñzi bozġun kendüden geçmiş ża‘îf u ḫaste dil
Gün yüzüñe ‘âşıḳ olmuş Ahdî- veş beñzer ṣabâḥ

(Raḥmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Aġlar Cemiñ firâḳına döymez şarâb-ı sürḫ
Ḳanlu yaşını dökmege çeşmi ḥabâb-ı sürḫ

2 Gül-gûni câmesiyle görünse seḥer nigâr
Güyâ şafaḳda tâli‘ olur âfitâb-ı sürḫ

3 Müjgânım üzre kim görünen pâre-i ciger
Tennûr-i dîdem içre olupdur kebâb-ı sürḫ

4 ‘Aks-i lebiñle dîdem olursa ‘aceb mi âl
Rengîn olur cemâli içen la‘l-i nâb-ı sürḫ

5 Gün görmedik nigâr durur jâle Raḥmiyâ
Oldı çemende lâle aña câme ḫ^{v}âb-ı sürḫ

(Hilâlî)
(269 a) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ey şeh-suvâr gün gibi geyseñ ṣiyâb-ı sürḫ
İster hilâl pâyıña olmaḳ rikâb-ı sürḫ

2 Bir ehl-i perde iken o daḫi açılmadıḳ
Kim ṣundı ġonca destine câm-ı şarâb-ı sürḫ

3 Deryâ miṣâli cûş ideli ḫûn-ı küşte-gân
Ser- tâ- ser oldı kelleler anda ḥabâb-ı sürḫ

4 Ḫunîn yaşımla dîdem ola ‘ayn-ı Kerbelâ
Destimde sübḥam olsa ‘aceb mi türâb-ı sürḫ

5 Baḳmaz Hilâlî ṭañ mıdır olursa ḳara ḳan
Seyl-i sirişkim eyledi sürḫ-âbı âh-ı sürḫ

(‘Ulvî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Bezm-i belâda yaşım olaldan şarâb-ı sürḫ
Ġam ateşinde baġrım olupdur kebâb-ı sürḫ

2 Gülşende ġoncanıñ yüzi gül- i gül olduġı
La‘l-i lebiñ ṣafâsına içmiş şarâbı sürḫ

3 Gül-gûni câme gibi yaraşur gerçi ḳaddiñe
Girdiñ boyuñca ḳana giyelden ṣiyâb-ı sürḫ

4 Rez duḫterini ṣatmaġ içün başı örtülü
Pür-i muġân çekdi yüzine niḳâb-ı sürḫ

5 Âl eyler oldı câmesin aġyâr-ı rû-siyâh
‘Ulvî cihânda görmedi kimse ġurâb-ı sürḫ

(Belîġî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Şol dem ki oldı şâhid-i meclis şarâb-ı sürḫ
Alındı reng-i rûyına anıñ kebâb-ı sürḫ

2 Ḳurdı çemende gül yine ‘işret otaġını
Ḫûn-ı sirişkin eyledi bülbül kitâb-ı sürḫ

3 Ḳaṣd itdi göñlün almaġa âl ile bülbülüñ
Gülşende giydi gül gibi ġonca ṣiyâb-ı sürḫ

4 La‘net yezîd-i rû-siyehe itmedi ḥicâb
Şermende oldı ḫûn-ı imâmdan türâb-ı sürḫ

5 ‘Aşḳıñ şehîdi oldı Belîġî yiter aña
Şâm-ı ‘ademde ḳanlu kefen câme- ḫ^{v}âb-ı sürḫ

(Nâmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ṣanmañ giyer içüb o perî-rû ṣiyâb-ı sürḫ
Cismi laṭîfdir ki görinür şarâb-ı sürḫ

2 Vâlâ-yı âl ile gözini bağladı nigâr
Mirriḫa ḥâyil oldı ṣanasın şarâb-ı sürḫ

3 Şâh-ı ḫayâl-i yâre gözüm âl ḫamîsedir
Müjgân-ı ḫûn- feşânım olupdur ṭınâb-ı sürḫ

4 Geydi o mâh-ı câme-i âl üstüne siyâh
Ebr-i siyâha girdi yine âfitâb-ı sürḫ

5 Nâmî gözüme ḳan görinürse ‘aceb degil
Gördüm nigârı ḳoynuna ḳoymuş şebâb-ı sürḫ

(Ṣânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Nûş eyler iken ol şeb-i ḫûnı şarâb-ı sürḫ
İsterse ḫûn geçmege gelsün kebâb-ı sürḫ

2 Tîġıñ şehîdi olduġuma bu yeter delîl
Ḳabrimde ger çıḳa ḳazılırken türâb-ı sürḫ

3 Ḳan itmek añladım revîşinden o ẓâlimiñ
Gördüm ser- â -ser egnine giymiş ṣiyâb-ı sürḫ

4 Burc-ı felekde ṭoġmaya mı necm-i ṭâli‘im
Raḫşend olmaya ḳala mı âfitâb-ı sürḫ

5 Cûy-ı şarâb-ı bâġ-ı dile Ṣâniyâ aḳıt
Virsün nihâl-i ‘ömrüñe neşve ol âb-ı sürḫ

(Resûlî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Aḳan firâḳ-ı yâr ile çeşmimden âb-ı sürḫ
Bezm-i belâda baña olupdur şarâb-ı sürḫ

2 Müjgân-ı yâr-ı hecri ile âh kim benim
Tennûr-ı ġamda cismim olupdur kebâb-ı sürḫ

3 Cânâ firâḳ-ı la‘lin ile bezm-i ġamda âh
İki gözüm ḳadeḥ durur eşkim şarâb-ı sürḫ

4 Ey meh var ise bencileyin oldı mübtelâ
Her gün işigini ṭolanur âfitâb-ı sürḫ

5 Ben ḳara günlü ḳatre irerdüm o meh-veşi
Ḳoysam Resûlî ḳoynuma hem-çün kitâb-ı sürḫ

(Selîmî)
(269b)(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Göñlüm alan o zülf-i dil- cûdur
Dili divâne eyleyen budur

2 Derd-i ‘aşḳıñla teşne diller içün
Lebleriñ ṣanki bir içim ṣudur

3 Gül gibi gülseñ aġzıñ içre dişiñ
Ḥoḳḳa-i la‘l içinde lü’lüdür

4 Çeşm ü ebrûña düşdi cân u göñül
Cân ne başımızda yazudur

5 Daim ehl-i niyâza nâz itmek
Ey Selîmî güzellere ḫûdur

(Raḥîmî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Kâkülüñ gerçi müşg-i ḫoş-bûdur
Dili sevdâlara ṣalan budur

2 Yalmanur teşne-i dil görüb deşneñ
Ḫastadır ṣandı bir içim ṣudur

3 Ġam-ı ḫaṭṭıñ hevâ-yı zülfüñ âh
Ben perîşâne ḳara yazudur

4 Nâr-ı hecre yaḳan beni her şeb
Bir yalıñ yüzlü yâr-ı meh-rûdur

5 Ehl-i ‘aşḳa Raḥîmî cevr ü ‘itâb
Ḫûb- rûlarda bir güzel ḫûdur

(Ġarîbî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ḫâk-i ‘anber hevâ-yı ḫoş- bûdur
Kûy-ı yârıñ göz-i illâ ki budur

2 Ḫûn-ı maẓlûm u eşk-i ‘âşıḳ ile
Kûyınıñ râhı la‘l u lü‘lüdür

3 Âh-ı şâhım firâḳ ile ölüneñ
Meşhedî ṭaşlarında yazudur

4 Dil-i şeydâ ġamıñsız eglenmez
Ḳoyamaz lebiñi yârân uṣludur

5 Pây- mâl eylemek Ġarîbî müdâm
Ey Muḥammed güzellere ḫûdur

(Nev‘î)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Resen-i sünbülüñ semen- bûdur
Diller anıñ ile baġlamadur

2 Baña rûz-ı ḳıyâmetiñ meṯeli
Gün yüzüñle o ḳadd-i dil- cûdur

3 Dilde fikr-i ġazâl-i çeşm-i nigâr
Geşt ider deşt içinde âhûdur

4 Teşnelikden hezârın öldürdi
Leb-i dilber ki bir içim ṣudur

5 Nev‘iyâ ḳuvvet-i rûḥdur şi‘riñ
Ṣan güzellerle sâde pehlûdur

(Ṯânî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 ‘Ârıż-ı yâr-ı verd-i ḫôd- rûdur
Ḫaṭṭı reyḥân u zülfi şebbûdur

2 Sîneye çekmedir nigârı ġaraż
Ẕevḳ-i dünyâda sâde pehlûdur

3 Ser-i kûyuñ begim Buḫâradur
Seyl-i eşk anda âb-ı Âmûdur

4 Mey-i gül-reng var iken sâḳî
Kim içer ḳahve-yi ḳara ṣudur

5 Şi‘iri irdi kemâle Ṯânîniñ
Pey-rev-i Kâtibî vü Ḫâcûdur

(Ġıyâṯî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Beni yaḳan o ḫâl-i ḫoş- bûdur
Nâfe baġrını ḫûn iden budur

2 Dîde germâbesinde eşkimden
Ḥaẕer it ey perî ehli ṣudur

3 Ṣu gibi göñlüm aḳıdan cânâ
‘Ârıżıñla o ḳadd-i dil- cûdur

4 Mey-i nâb ile sâġar-ı sîmîn
Dest-i sâḳîde bir içim ṣudur

5 Ehl-i ‘aşḳa Ġıyâṣî cevr itmek
Dil-rubâlarda ‘âdet u ḫûdur

(Ümîdî)
(270 a) (Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Dili bend eyleyen o gî-sûdur
Beni âşüfte eyleyen budur

2 N’ola göñlüm düşerse ḫançeriñe
Ki leṭâfetde bir içim ṣudur

3 Ḫâk-i pâyuña tûtiyâ dirsem
N’ola ey dost göz terâzûdur

4 Ḫâl-i ruḫsârı misk-i rû midir
Mûy-ı zülf-i siyâhı şebbûdur

5 Cûy- veş yaşımı revâne iden
Ey Ümîdî o ḳadd-i dil- cûdur

(Yaḳînî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ruḫuñ ey ġonca verd-i ḫoş- bûdur
Bülbül-i cânı zâr iden budur

2 Bir yalıñ yüzlü ḫûbdur tîġıñ
Göñlüm anıñla sâde pehlûdur

3 Ḫaṭṭ-ı pür- çîn içinde ḫâliñ ṣân
Sebze-zâr-ı Ḫutende âhûdur

4 ‘Âşıḳın her nefesde tâzelemek
Ḫûb-rûlarda eskiden ḫûdur

5 Kâkülüñden alub Yaḳînî şemîm
Didi şeydâ iden beni budur

(Ṣadrî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Añma rûz-ı ḥisâbı ḳayġudur
Sâḳiyâ ṣun şarâbı dem budur

2 Şafaḳ içinde mâh-ı nev güyâ
Mey-i nâb içre ‘aks-i ebrûdur

3 Diller almaḳda siḥr ider çeşmiñ
Bilmezen anı hiç ne câdûdur

4 Serv-i nâzım çenârı elleme kim
Reh-i ‘aşḳıñda ḳatı ṭoġrudur

5 Dimediñ Ṣadriye nedir ḥâliñ
Bunca demdir ḳapıñda ṣayrudur

(‘Âşıḳ)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Beni meftûn iden o gî-sûdur
Ḳaddimi dâl iden ol ebrûdur

2 Leb-i cân-baḫşı ile dendânı
Dürc-i la‘lin içinde lü’lüdür

3 N’ola ḫoş- bû olursa kâkül-i yâr
Zülfi anıñ yanında şeb- bûdur

4 İtdi siḥr ile ‘aḳlımı yaġma
Bilmezin gözleri ne cadûdur

5 Nice ṣabr eylesün dil-i ‘Âşıḳ
Bâġ-ı ḥüsn içre ḳaddi dil- cûdur

((Refîḳî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Didiler ‘âriżına gül budur
Gül ḳulaġında jâle lü’lüdür

2 Ehl-i diller iderse meyli n’ola
Bâde-i la‘li nûş-ı dârûdur

3 Dehen-i ġoncada olan jâle
Meşrebe içre bir içim ṣudur

4 Ravżada servler ḫırâm itmez
Her biriniñ ayaġı baġludur

5 Refîḳîniñ efendi ḥücresine
Görmege gel ki ḫayli ṣayrudur

(Yümnî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Dîde-i mesti çeşm-i câdûdur
Ḫâl-i müşgîni nâf-ı âhûdur

2 Murġ-ı ḥüsn itdi ḫaṭ gelüb pervâz
Ser-i zülfi ki bir piristûdur

3 Yem-i ġamda sirişk-i gevher- bâr
Ṣadef-i dîdem içre lü’lüdür

4 Tîġ-ı ḫûn-rîziñi görüb belde
Didi her kes kesici ḳanludur

5 Beni aşüfte eyleyen meh-rû
Yümniyâ bir hilâl ebrûdur

(Belîġî)
(270b)(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Rûy-ı dilber ki verd-i ḫoş- bûdur
Ḫaṭṭı reyḥân u zülfi şeb-bûdur

2 Yer ider cânda ḫançer-i dil-ber
Bir yüzi ṣulu yâr-ı dil- cûdur

3 Sensin ol gevher-i girân-mâye
Saña lâlâ efendi lü’lüdür

4 Bu cihânıñ nesine ṣâd olalım
Sûr-ı mâtem-i surûri ḳayġudur

5 Ey Belîġî belâya ṣabr itmek
‘Âşıḳ-ı ḫaste dillere ḫûdur

(Ḫüsrev)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Gözlerüm yaşı başlu bir ṣudur
Ḳan bulanıḳ aḳar ulu cûdur

2 Didi zülfün görüb dil-i şeydâ
Beni sevdâyi eyleyen budur

3 Baḥr-ı eşkimde ‘aks-i dendânıñ
Ṣanki deryâ içinde lü’lüdür

4 Yaşımı bir perî aḳıtmışdur
Dostlar ṣaḳınuñ eli ṣudur

5 Ḫüsrevî ṣanma dil-berâ bî-derd
Derdiñ ile derûnî memlûdur

(Tâbî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Dili bend eyleyen o gîsûdur
Dili âşüfte eyleyen budur

2 Vezn içün küḥl ile ġubâr-ı rehiñ
Dîdeler keffe-i terâzûdur

3 Dil-i bîmâra gel ṭabîbim içür
Ḫançeriñ çünki bir içim ṣudur

4 Sîneye çekmeden ġaraż tîġîñ
Bir yalıñ yüzlü ile pehlûdur

5 Ne ‘aceb mâyil olsa ehl-i kemâl
Sözleriñ Tâbiyâ aḳar ṣudur

(Raḥmî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ḥâl u ḫaṭṭı ki ‘anberîn- bûdur
Rûy-ı yâriñ göz … budur

2 Câm-ı la‘l-i lebiñ eyâ sâḳî
Ṭurṭuġuyla o bir içim ṣudur

3 Ḫâl-i pür- mû-yı bâġ-ı ḥüsnüñde
Perçemi var siyâh Hindûdur

4 Ḫaṭṭ-ı la‘lini ṣorıcaḳ didi yâr
Ötesin añma kim ḳarañudur

5 Şi‘r-i Raḥmîde vaṣf-ı dendânıñ
Ṣadef-i baḥr içinde lü’lüdür

(Emânî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Sünbülüñ zülf-i ‘anberîn-mûdur
Aña bir cism-i nihâl ebrûdur

2 Gülüñ ol lâle-gûn ‘iẕâruñdur
Berg-i sebz aña ḫaṭṭ-ı ḫoş- bûdur

3 Ruḫuña göñli ‘ârıżıñ aḳıdur
Gülsitânıñ yüzi ṣuyı cûdur

4 Ḫançeriñ-çün miyânıñ özler dil
Naẓarı yeri ḫastanıñ ṣudur

5 Kim siyeh baḫt u tîre- rûz olanıñ
Yârına mihribânı meh-rûdur

6 Ḳâmetiñ bir nihâl-i dil- cûdur
Eşk-i çeşmim müdâm aḳar cûdur

7 Kâkülüñ bir ḥayât-ı sermeddür
Bâġ-ı ḥüsnüñ riyâż-ı mînûdur

8 Deheniñ çeşme-sârı âb-ı ḥayât
Lebleriñ câne nûş- dârûdur

9 Leb-i la‘liñde ḫaṭṭ-ı jengârıñ
Lacüverd-i bedaḫş u sîludur

10 Cûlarıñ göñlün aḳıdan çemene
Be Emânî o serv-i dil- cûdur

(Rûḥî)
(271a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ruḫ-ı rengîniñe berg-i gül-i ḫandân dirler
Ḳad-i mevzûnuñ içün serv-i ḫırâmân dirler

2 Aḳıdur yaşını gözler ser-i kûyunda seni
Serv-i nâzım buña da dîde-i giryân dirler

3 Baḥr-i eşkim aña ġâlib didügüm işidicek
Ḫayli âzurde- dil olmış buña Loḳmân dirler

4 Saña benimle ne dirler diyicek didi o mâh
Sevmiş ol ḫûniyi bu âfet-i devrân dirler

5 N’ola ṣayd eyler isem âl ile ol serv-i ḳad
Ne ṣanursun baña da Rûḥî-yi fettân dirler

(Ṣabrî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Zülf-i şeb-bûyuñ içün gerçi ki reyḥân dirler
Sünbül-i bâġ aña ḫayli perîşân dirler

2 Ruḥi yoḳ ṣûret-i çîne nice teşbîh ideyin
O Mesîḥâ-lebe başdan ayaġa cân dirler

3 Kişver-i ḥüsne berât-ı ebedîdir rûyuñ
Ḫaṭṭ-ı müşgîn ile ḳaşıñ aña ‘ünvân dirler

4 Elde ḫâliñ ḳılıcıñ ḳabżası yanında gören
Ḫûn-ı ‘âşıḳdır o bir ḳaṭresine ḳan dirler

5 Zâr idüb Ṣabrî-yi hem- dem zâġ olma ṣaḳın
Bülbülün añladığı ġonca-i ḫandân dirler

(Rûḥî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḫûblar ḫaline cânâ seni sulṭân dirler
Mâlik-i Mıṣr-ı ḥüsn Yûsuf u Ken‘ân dirler

2 Leb-i yâḳûtuña ‘âşıḳ iki bendiñ vardır
Biriniñ cevher adı birine mercân dirler

3 Lebiñ esrârınıñ ey ḥoḳḳa- dehen ma‘cûnı
Eyledi ehl-i dili vâlih u ḥayrân dirler

4 Ey meh-i burc-ı ḥüsün kûyuñı her gün ṭolanur
‘Âşıḳ olmuş ruḫuña mihr-i dıraḫşân dirler

5 Sîneye çekdügü-çün ḫûbları Rûḥî gibi
Laḳab-ı ṣâniye bu ḫalḳ-ı cihân cân dirler

(Rumûzî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dişiñe dür lebiñe la‘l-i bedeḫşân dirler
Cevher-i pâkiñe başdan ayaġa cân dirler

2 Künc-i ġamda n’ola Ya‘ḳûb dinilse baña çün
Mıṣr-ı ḥüsn içre saña Yûsuf-ı Ken‘ân dirler

3 Ehl-i meclis eli altında iken sâġar-ı mey
Sâḳiyâ bir kez öpünce lebiñi ḳan dirler

4 Yâri aġyâr ile görmekden ise cânânı
Ġam-ı hecr ile bugün ölmegi âsân dirler

5 Zülfüñ aşüftesi olalı Rumûzî ḳuluña
‘Âşıḳ-ı şîfte-i bî -ser ü sâmân dirler

(Vaṣṣâf)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Cismiñe rûḥ-ı muṣavver lebiñe cân dirler
La‘l-i cân-baḫşıñ içün çeşme-i ḥayvân dirler

2 Ehl-i ḥikmet anıcaḳ lebleriñ ey rûḥ-ı revân
Biri ‘Îsî-yi zamân birine Loḳmân dirler

3 Ben nice fürḳat ile girye vü âh itmeyeyin
Ḫalḳ-ı ‘âlem gözümüñ yaşına bârân dirler

4 N’ola ey ġonca- dehen gülşen-i ‘âlemde eger
Sen gül iseñ baña da bülbül-i nâlân dirler

5 Naẓm idelden berü evṣâfıñı ey ḥüsn-i ḥasen
Cümle Vaṣṣâf-ı cihân Ḫusrev-i Ḥassân dirler

(Miṣâlî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Söze gelseñ lebiñe çeşme-i ḥayvân dirler
Yüriseñ ḳâmetiñe serv-i ḫırâmân dirler

2 Çeşmine sürdügü-çün iki gözüm ehl-i naẓar
Ayaġıñ ṭopraġına sürme-i a‘yân dirler

3 Üzerinde dirilen ṣanma ḥabâb-ı âlî
Câm-ı mey bir kez öpünce lebiñi ḳan dirler

4 ‘Aşḳ destârını ṣardı baña zülâl-i belâ
Lîk ey ḫ^{v}âce anıñ ṣoñunı virân dirler

5 Ey Miṣâlî ḫaṭṭı añ ṣoñra yıḳar ḫâṭırıñı
Cümle ‘âlem yüziniñ ṣoñunı virân dirler

(‘Ulvî)
(271 b)(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dehen-i yâre dilâ ḥoḳḳa-i mercân dirler
Ṣayrafîler lebine la‘l-i bedeḫşân dirler

2 Mıṣr-ı ḥüsn içre alur gözle baḳanlar yüzüñe
Göz terâzusı ile Yûsuf-ı Ken‘ân dirler

3 Bâġ-ı nâz içre ṣalındıḳça ḳadd-i dil- cûña
Ṭoġrusını diyelim serv-i ḫırâmân dirler

4 Kül-ḫan-âsâ nice bir ḫasta yatub tutmayayın
Seni germâbe ḳoyar ḳoynuna ‘üryân dirler

5 Dil-i ‘Ulvî açamaz ẕerrece söz aġzıñdan
Gerçi kim anı süḫan kûy-ı süḫan-dân dirler

(‘İlmî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dehen-i ġonca-yı mercân lebi ḫandân dirler
Jâledir ġonçada güyâ ki o dendân dirler

2 Nice zâr olmayayın bülbül-i bî- çâre gibi
Yüzüñe ehl-i naẓar taze gülistân dirler

3 Söze geldükçe virir câna Ṣafâ Merveye cân
Ey Mesîḥa lebiñe çeşme-i ḥayvân dirler

4 Ḳorḳum oldur ki düşe dîdelerim girdâba
Ḫayli merdümleri ġarḳ eyledi ‘ummân dirler

5 Bilmezem neyleye ‘İlmî bege ol âfet-i cân
Çeşmi cadû-yı cihân ġamzesi fettân dirler

(Ṣadrî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Leb-i şîrîniñe ey rûḥ-ı revân cân dirler
Zeḳanıñ çâhına ser- çeşme-i ḥayvân dirler

2 Mâcerâsın ġam-ı la‘liñ ile gözler gözümüñ
Göreyin çoḳ şîşesin dîde-i giryân dirler

3 Leb-i ḥalvâsın o şirîn dehenim luṭfundan
Baña mehd itmiş idi şimdi peşîmân dirler

4 Eşk-i ḫunînimiñ üstünde degil âl- ḥabâb
Merdüm-i dîde görünce ruḫuñı ḳan dirler

5 Dil u cân milketine fitne bıraḳdı bezmiñ
Nâm ile Ṣadrî aña rûḫî-i fettân dirler

(Ümîdî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Nâzenînim saña gerçi şeh-i ḫûbân dirler
Mıṣr-ı ḥüsn içre bugün Yûsuf-ı Ken‘ân dirler

2 ‘Ârıżıñda ḫaṭ u ḫâl iki ġulâm-ı Ḥabeşî
Biriniñ ‘anber adı birine reyḥân dirler

3 Çekeyim ḫâk-i rehiñ dîde-i nâ-bîyâne
Ayaġıñ ṭopraġına küḥl-i Ṣıfâhan dirler

4 Vâdi-i ġamda gezer bu dil-i Mecnûn dirseñ
Sen ṣaçı Leylî içün bî- ser u sâmân dirler

5 Sevdim ol şûḫı eger kimdir Ümîdî dirseñ
Şeh-i iḳlîm-i süḫan rûḫi-yi fettân dirler

(Kemâl)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ruḫ-ı rengîniñe berg-i gül-i ḫandân dirler
Ayaġıñ ṭopraġına küḥl-i Ṣıfâhân dirler

2 ‘Âşıḳın derdine dermân leb-i cân-baḫşıñdır
Nideyin ben anı kim çeşme-i ḥayvân dirler

3 Âl ile kimsede cem‘iyyet-i ḫâṭır ḳomadı
Ol sebebden ruḫuna zülfi perîşân dirler

4 N’ola yanub yaḳulub derd ile giryân olsam
Ḫûblar göz göre nâr-ı ġama giryân dirler

5 Bu ḫayâlâtı düşünde daḫi görmedi Kemâl
Bendeñe pâdişehim âd ile Selmân dirler

(Muḫtârî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḫalḳ-ı ‘âlem saña ey ḥûr-ı ṣıfat cân dirler
Gülşen-i kûyuñ içün ravża-i Rıḍvân dirler

2 Ḥüsnüñe ġırre olub ‘âşıḳa cevr itme ṣaḳın
Ber- ḳarâr olmaz efendi buña devrân dirler

3 ‘Âlemi bende ḳılursa n’ola luṭf u keremiñ
Pâdişâhım ḳul ider âdemi iḥsân dirler

4 Ey ṭabîb-i dil-i cân yoḳ mı meded derdiniñ
Düşdi bir derde göñül adına hicrân dirler

5 Hecre ṣabr eylese Muḫtârî n’ola ‘âşıḳlar
Her ne derd olsa taḥammül ider insân dirler

(‘Ahdî)
(272 a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Lâle- ḫadlar ruḫuña reşk-i gülistân dirler
Vâr bülbülleriñ ey ġonca hezârân dirler

2 Yeridir nâmıñı dîbâçe-i naẓma yazsam
Saña çün âd ile ser- defter-i ḫûbân dirler

3 Fetḥ ḳıldı ḫaṭṭ-ı Yâḳûtı ḫaṭıñ kilk-i ḳażâ
Yazmamış böyle muḥaḳḳiḳ ḫaṭṭ-ı reyḥân dirler

4 Ḥıżr olub la‘liñe gelse beni irgürse n’ola
Ḥaṭṭıña râh-ber-i çeşme-i ḥayvân dirler

5 Ḳullarıñ ḫayline ḳul olsa n’ola ‘Ahdî şehâ
İşigiñ bendelerin ‘âleme sulṭân dirler

(Ġınâyî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Bûse-i la‘liñ içün pâdişehim cân dirler
Leb-i cân-baḫşıñ içün meyini devrân dirler

2 Ruḫuña mâh-ı şeb- ârâ çeşm-i ebrûña hilâl
‘Araḳ-ı ‘arıżıña kevkeb-i raḫşân dirler

3 Nâme-i ḥüsne ‘iẕâruñı idenler teşbîh
Ḫaṭṭ-ı müşgîniñe ser- nâme-i ḫûbân dirler

4 ‘Arż-ı ḥâl eyleyemez ‘âşıḳ-ı bî-çâresidir
Zaḫm-ı sînem göricek ḫançeriñi ḳan dirler

5 N’ola ebyât-ı ṣafâ-baḫşım olursa gevher
Ṭab‘-ı pâküme Ġınâyî benim ‘ummân dirler

(Ṣabrî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Yüzüñe gül lebiñe ġonca-i ḫandân dirler
Kârı bülbül gibi ‘uşşâḳıñıñ efġân dirler

2 Dostum Ḥıżr diyenler ḫaṭṭ-ı rûḥ-efzâña
Leb-i cân- baḫşıña ser- çeşme-i ḥayvân dirler

3 Hecr-i ḫâliñ elemin çekse n’ola merdüm-i çeşm
Ki belâya müteḥammil durur insân dirler

4 Mey u maḥbûbdan a‘râżıñı zâhid göricek
Ḥâl-i zevḳi ne bilür ol ḫar-ı nâdân dirler

5 Şîve vü nâzına aldanma ṣaḳın ey Ṣabrî
Çeşm-i şûḫî gibi ol âfet-i fettân dirler

(Ġınâyî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ruḫ-ı zîbâñı görüb âyine-i cân dirler
Seyr idüb ġabġabıñı sîb-i Ṣıfâhân dirler

2 Seni germâbede ‘üryân görüb ey sîm-berim
Câmlar la‘l-i ‘araḳ-nâkıñ içün ḳan dirler

3 Saña ser- geşte hemân ben degilim çarḫ-ı felek
Nice biñ dîde ile ḥüsnüñe ḥayrân dirler

4 Rûy-ı pür-tâb u ‘araḳ- nâkıñı gülşende görüb
Süsen ü lâle vü sünbül gül-i ḫandân dirler

5 Lüṭf-i ṭab‘ımı Ġınâyî görüb erbâb-ı kemâl
Sende ḫatm oldı bugün şîve-i Selmân dirler

(Rıf‘atî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḳadd-i mevzûnuñ içün serv-i ḫırâmân dirler
Zülf-i müşgîniñe de sünbül ü reyḥân dirler

2 Bir gice meclis-i ‘uşşâḳı iderse rûşen
Her yalıñ yüzlüye bir şem‘-i şebistân dirler

3 ‘Âlemiñ ḫalḳını mihriñle musaḫḫar ideli
Ehl-i diller lebiñe mühr-i Süleymân dirler

4 ‘Âşıḳ-ı ḫasta dile sînede rûḥi yoġ iken
Naẓar iden kişiler ḳâleb-i bî- cân dirler

5 Rıf‘atî sen daḫi eş‘ârıñı iş‘âr eyle
Ṭurmayub naẓm-ı dil-âvîzini yârân dirler

(Tâbî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Göricek ḳanlu yaşım lücce-i ‘ummân dirler
Anda müjgânlarımı pençe-i mercân dirler

2 N’ola ḳısḳansa gözünden anı çeşm-i nergis
Güzelim ḫâk-i rehiñ pirâye-i a‘yân dirler

3 Olmadı kimse bir esrârına hergiz vâḳıf
Gözleriñ ḳanımızı içmede ḥayrân dirler

4 ‘Arż idelden ruḫuñuñ tâze bahâr-ı sipâs
Şu‘arâ hep düşüben şimdi gülistân dirler

5 Gözlerim dâġlarım üstüne yaş dökse n’ola
Tâbiyâ yaḳdı bizi âteş-i sûzân dirler

(Râyî)
(272b)(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Eylemez ġamze-i bî-dâdıñ dâd
Hey elâ gözlüm eliñden feryâd

2 Âḫir olsun güzelim al ḫayr it
Cân metâ‘ı nice bir ola mezâd

3 İrmedi gitdi elif ḳâmetiñe
Oldı biñ pâre ḥasedden şimşâd

4 Nâm-ı aġyârı çıḳar defterden
Ger çıḳarmaḳ diler iseñ eyü âd

5 Cân u dilden ḳul olur Râyî saña
Eger itmezseñ efendi âzâd

(Siyâhî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Kûh-ı ‘aşḳında olurdum Ferhâd
Acıyub eylese Şîrîn-lebi dâd

2 Baġladı sünbüle de ey meh-rû
Vaṣf-ı zülfüñdeki şi‘rim üstâd

3 Dil ceres gibi Hicâz-ı kûyuñ
Yâd idüb ṭurmadan eyler feryâd

4 Oñmasun bitmesün ey serv-i sehî
Göreyin bâġ-ı cihânda şimşâd

5 Dâne-i ḫâl-i Siyâhî ṣâdıḳ
Ḫırmen-i ‘ömrümi itdi berbâd

(Peykerî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sögerek ḳılsañ eger bir dem yâd
Ola hep mürdeleriñ ruḥı şâd

2 Beni ‘âlemlere rüsvâ itdiñ
Hey meded nâlelerimden feryâd

3 Leb-i şîrîniñe ḳarşu cânâ
Alınur ḳand-i mükerrerden dâd

4 Ki seniñ ḳaddiñe ḳul olmuş iken
Geçinür ṣaḥn-ı çemende âzâd

5 Peykerî bendeñi ser-defter idüb
Añdır ey şâh cihânda bir âd

(Rûḥî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Bendesin şâh-ı kerem itse yâd
Eylemezdin ne gelür güce ne dâd

2 Güli vaṣf eyler isem diñlenmez
Bülbülüñ nâlelerinden feryâd

3 Öykünürmüş leb-i yâre şekker
Ölmez isem alayın andan dâd

4 Genc-i esrâr-ı ma‘ânî olsun
Dil-i virânımı eyle âbâd

5 N’ola bed- nâm-ı maḥabbet olsam
Rûḥiyâ baḳi ḳalur çün eyü âd

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Leb-i ḫandânuñ ile ḳılduñ yâd
Eylediñ mürdeleriñ rûḥını şâd

2 Beni yâd eylediñ iḥyâ itdüñ
Öldiler gitdiler ammâ ḥussâd

3 Tîr-i hecriñle berâber ḳıldı
Nâvek-i ġamze yine zaḫm u ziyâd

4 Yüri ey serv u ser- efrâz yüri
Ḳadd-i bâlâña yitişmez şimşâd

5 Bâḳiye emr nedür sulṭânum
Saña ḳul oldı muṭî‘ u münḳâd

(Ümîdî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḫüsrevâ ‘âlemi ṭutdı feryâd
Söyle şîrîn deheniñ ḳılsun dâd

2 Yele virdüñ ol iki gîsûyı
Nâzenîn ‘ömrimi ḳıldıñ berbâd

3 Ḥalḳa-i ẕikre gelür diyü seni
Ḫayli döndi yürüdi dün zühhâd

4 Meh-i nev ṣanma dilâ şevḳinden
Tîşesin göklere atdı Ferhâd

5 Ḳuluñ olalı Ümîdî bendeñ
Başına oldı efendi âzâd

(Ḳâdirî)
(273 a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Benem ‘aşḳ ehline ‘âlemde üstâd
Ne Mecnûndur benim yanımda Ferhâd

2 Beḳâ-yı ‘ömrüñ içün her seḥer gül
Açub eczâ oḳur bülbüller evrâd

3 Bu fürḳatden ben öldüm ey mu‘allim
Daḫi ḳılmazsan ol servî-yi âzâd

4 Yüri ṣûfî ki bir dem ṣoḥbetiñden
Bu ṣınıḳ göñlümüz olmadı âbâd

5 Yeter cevrim dimişsin Ḳâdirîye
Eliñden hey vefâsız dâd u feryâd

(Ẕâtî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Ġulâm-ı ḳâmetiñdir serv-i âzâd
Gören ḫurşîd ise olur feraḥ- şâd

2 Felekden yücerekdir burc-ı ḥüsnüñ
Nice irsün aña ey mâh-ı feryâd

3 Esen ol ey ṣabâ kim bu dimâġa
Getürdüñ bûy-ı zülfin âferîn- bâd

4 Cevâb-ı merg geldi tîşesinden
Devâ ṣorduḳda derd-i ‘aşḳa Ferhâd

5 Varıbdur ḫâne-i ‘aḳlı ḫarâba
Şu kim Ẕâtî urubdur ‘aşḳa bünyâd

(Sehî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Lebiñ-çün ney şeker çoġ itdi feryâd
Göreyin hergiz anı bulmasun dâd

2 Ḫaṭı dîvân-ı ḥüsnün itdi inşâ
K’anıñ bir ḥarfini yazmaz hudâ-dâd

3 Ruḫuñ üzre ne zîbâ sünbülüñ var
Geçer ḫoş sâyesinde serv-i şimşâd

4 Ġamıñdan öldüġüme ḫande eyler
Lebiñ bilsem nedendir böyle dil-şâd

5 Sehî sen servi naḳş eyler naẓarda
Yazılur bir yere Şîrîn ü Ferhâd

(Sehâyî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 ‘Aceb merdümlik itdi ol perî zâd
Ki derd ü miḥnetin itdi baña zâd

2 Yine ol zülfe uġradıñ mı ḳıldıñ
Dil-i virânı âbâd eyle ey bâd

3 Beni Ferhâd- veş divâne ḳıldıñ
Kime Şîrîn-lebiñden ideyin dâd

4 Didim ki ḳuluñum ey serv-i ser-keş
Didi var ol ḳulumsañ daḫi âzâd

5 Ḳamu bî-gâne-yi yâd itdiñ ey şâh
Sehâyî bendeñi hiç itmediñ şâd

(‘Ahdî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Añıldı bir zamân Şîrîn ü Ferhâd
Zamanımda çıḳardım ben daḫi âd

2 Geleydi ol iki dîvâne ta‘lîm
İdeydim fenn-i ‘aşḳı olub üstâd

3 Enîsim ġuṣṣa vü miḥnet celîsim
Olupdur meskenim genc-i ġam- âbâd

4 Döner dil çarḫ-veş bâd-ı hevâda
Felek ḳıldı bu cismim âsiyâ-bâd

5 Reh-i ‘aşḳıñda cânâ zecr ü hecre
Olupdur ‘Ahdî-yi bî- çâre mu‘tâd

(Ḥayretî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Dilerseñ ola cânıñ mülki âbâd
Ululanma ṣaḳın ey âdemî-zâd

2 Ululanduġı içün serv-i ser-keş
Beşine her nefes ṭopraḳ ṣaçar bâd

3 Ululandıġı içün Bî- sütûnuñ
Yüridi üstine yol kesdi Ferhâd

4 Ne deñlü yüksek uçsa murġ-ı cânıñ
Geçer boynına nâ-geh dâm-ı mityâd

5 Ululanmaḳ düşer mi Ḥayretî hiç
Bir avuç âb u ḫâk u âteş u bâd

(Aḥmed)
(273 b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Oldı turunc-ı ġabġabıñ ey sîm-ber leẕîẕ
Olmaz behişt mîveleri bu ḳadar leẕîẕ

2 Vaṣlıñ na‘îmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
K’olur ġamıñ ḥarâretine gül- şeker leẕîẕ

3 Ölsem lebiñ-çün eyleseler ṭopraġım sebû
Ṣu ḳoysañ ol sebûye şarâb aḳısar leẕîẕ

4 Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefâ ile virir âḫir s̱emer leẕîẕ

5 Şol deñlü zehr-i ġam içirir Aḥmede lebiñ
Kim görinür müdâm aña ḫûn-ı ciġer leẕîẕ

(Necâtî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Zîbâ ruḫuñda oldı lebiñ ey ḳamer leẕîẕ
Gün germ olunca la-cerem olur s̱emer leẕîẕ

2 ‘Aşḳ odıdır ruḫuñla lebiñden ṣafâ viren
Mihriñ ḥarâretinden olur gül- şeker leẕîẕ

3 Rıḥlet gününde mihriñi dünyâya virmezin
Zîrâ olur misâfire zâd-ı sefer leẕîẕ

4 Boynuña ḳol ṭolayub alur bûseñi göñül
Peyvend olunca şâḫ-ı ter olur s̱emer leẕîẕ

5 Ġam acısı Necâtîye ḫoş geldi şöyle kim
Gelmez mezâḳa şehd ü şeker ol ḳadar leẕîẕ

(İsḥâḳ)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cân firâḳına dehânıñ şehd ü şekkerden leẕîẕ
Bûseñiñ bir keresi ḳand-ı mükerrerden leẕîẕ

2 Ṭatludur şîrîn dehânıñ şerbeti cüllâbdan
Lebleri senbûsesi pâlûde-i terden leẕîẕ

3 Yâriñ aġzı yarına leẕẕetde olurdı şebîh
Fi’l- mes̱el bir nesne olsa âb-ı kevs̱erden leẕîẕ

4 Hecr-i yâre mübtelâ olan cefâ- keş ‘âşıḳa
Nesne yoḳ hergiz cihânda cevr-i dilberden leẕîẕ

5 Şöyle İsḥâḳî tehî görme tena‘‘um ehlidir
Şi‘ri var görseñ ġıdâ-yı rûḥ-ı perverden leẕîẕ

(Ẕâtî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bir ġazel didim lebiñ vaṣfında şekerden leẕîẕ
Hey ne şeker belki cânâ âb-ı kevṯerden leẕîẕ

2 Ḳanda virseñ acı acı dilleri baña gelür
Sûre-i Kevṯer ḥaḳı ḳand-ı mükerrerden leẕîẕ

3 Ṭatlu ṭatlu n’ola vaṣf itsem mükerrer anı ben
Ḳandadır ‘âlemde bûsı dil-berânımdan leẕîẕ

4 Sögdügüñce sen baña ġâyet ferâḥdan aġlarım
Terdüşem ṣanma gelür ol mîve- i terden leẕîẕ

5 Vaṣf-ı dendân-ı nigârı şöyle cevher eylediñ
Ẕâtiyâ dünyâda naẓm olmaz o cevherden leẕîẕ

(Tâbî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 ‘Arż ider gevherini pâyıña çeşm-i terimiz
Naẓar it ayaġa urma güzelim cevherimiz

2 Tenimiz çünki ġubâr oldı reh-i ġamda bizim
Rûzgâr itse n’ola başlar üzere yerimiz

3 Cismimiz âteş-i ‘aşḳıñla yanub kül olıcaḳ
Dîde-i ehl-i dile kuḥl ola ḫâkisterimiz

4 Sîm-i eşk ü ruḫ-ı zerd ile ḳapuñ ḳullarıyuz
Ḫâk-i pâyıñda bulınur hele sîm ü zerimiz

5 Gül gibi bâġda Tâbî nice ḫandân olalım
Ġonca- veş bâd-ı fenâ çünki dürer defterimiz

(Ṣânî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Mâyil-i zer olalı dil-ber-i sîmîn- berimiz
‘Arż ider dirhemini merdüm-i çeşm-i terimiz

2 Âteş-i duzaḫ-ı ḥırmana ḳo yaḳsun bizi nâr
Kuḥl içün dilim ola bulmaya ḫâkisterimiz

3 Kişver-i faḳr u fenâ reh-revi bir dervişiz
Sengdür bâşımız ḫâkdurur pisterimiz

4 Açmazız biz dür-i genc-i suḫanı nâ-ehle
Görmeziz gerden-i ḫınzîre maḥal gevherimiz

5 Ṣadr-ı meyḥâne bizim-çün yapılupdur Ṣânî
Bellüdür meclis-i erbâb-ı ṣafâda yerimiz

(Ṣâfî)
(274a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Ṣabâ sünbül ṣaçıñsız ḫoş-dem olmaz
Açılmaz gül yüzüñsüz ḫürrem olmaz

2 Ġarîb-i şâm-ı zülfüñe seḥer-gâh
Nesîm-i ṣubḥ gibi hem-dem olmaz

3 Cemâliñden ıraḳ dem var mıdır kim
Göñülde âteş ü gözde nem olmaz

4 Viṣâliñ var iken hicrânı añma
Dem-i şâdîde cânâ mâtem olmaz

5 Güneş cân u cihândan geçmeyince
Ḥarîm-i vaṣla Ṣâfî maḥrem olmaz

(Necâtî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Cihânda âdem olan bî-ġam olmaz
Anıñ-çün bî-ġam olan âdem olmaz

2 Göñül gözi yaşın yaġdırmayınca
Maḥabbet sebze-zârı ḫürrem olmaz

3 Leb-i ġonca beli ince güzeller
Öpüp ḳucmaġ içün ġâlib kem olmaz

4 Güzeller ṭaş baġırlu olmayunca
Binâ-yı ‘aşḳ iñende muḥkem olmaz

5 Necâtî tevbeñi bozmaḳ dilerler
Çemende lâle vü gül öpsem olmaz

(Visâlî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Baña sensiz ne bir gün bir dem olmaz
Ki dîde pür- nem ü dil pür- ġam olmaz

2 Ḫayâliñ gitmedi gözden egerçi
Perî insana dirler hem-dem olmaz

3 Ḥasûd iken ṭanutma var özüñi
Ḫara aṭlas giyürseñ âdem olmaz

4 Didim olmadı ḳapıñda yaşım kim
Didi bu Ka‘bedir bî- zemzem olmaz

5 Viṣâlî sen gülüñ-çün bülbülîdür
Öter ḥüsnüñ bahârda öpsem olmaz

(Naẓmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Dem-i vaṣla irer bir ḫoş-dem olmaz
Cihânda andan özge ‘âlem olmaz

2 Reh-i ‘aşḳ içre ġam çoḳdur velîkin
Ġam-ı hicrâna beñzer bir ġam olmaz

3 Perî-peyker güzeller sevmeyenler
Behâyimdendir aṣlâ âdem olmaz

4 Ne bilsün ‘âşıḳıñ hâlât-ı ‘aşḳıñ
Ḥarîm-i ‘aşḳa ol kim maḥrem olmaz

5 Ḳo Naẓmî zâhid ile ‘aşḳ baḥsin
Ki ma‘ḳûl ile nâdân mülzem olmaz

(Fevrî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Emvâc-ı ḳülzüm-i ‘aşḳ bu nüh- ḳıbâba ṣıġmaz
Ehl-i dile ne maḫfî deryâ ḥabâba ṣıġmaz

2 Gencîne-i maḥabbet ḳa‘r-ı zemîne girmez
Aşüfte-dil anıñ-çün cism-i ḫ^{v}âba ṣıġmaz

3 ‘Aşḳ içre ser-güzeştim benden ṣorarsa yârân
Ḳanġı birin diyem kim derdim ḥesâba ṣıġmaz

4 Ben bendeñe ḳapıñda ḫışm u ‘itâb olıcak
Hey şâhım âsitân-ı ‘izzet- meâba ṣıġmaz

5 Fevrî hadîṯ-i ‘aşḳı ben nice şerḥ idem kim
Bir bâbını yazarsam yüz biñ kitâba ṣıġmaz

(Ża‘fî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 ‘Aşḳıñ hadîṯi zâhid faẓl ile bâba ṣıġmaz
Zîrâ muḳâl-i ‘âşıḳ hergiz kitâba ṣıġmaz

2 Gelmez şümâra derdim şerḥ eylesem tamâmı
Ḳanġı birin diyem kim ḥadden ḥisâba ṣıġmaz

3 Meydân-ı ‘aşḳ içinde çalsa ṭabl-ı sînem
Ṣît u ṣadâsı anıñ bu nüh- ḳıbâbe ṣıġmaz

4 Teşbîh-i bû-yı zülfüñ misk-i ḫıṭâya ey gül
Ḫâlî degil ḫaṭâdan râh-ı ṣavâba ṣıġmaz

5 Ża‘fî telâṭum-ı ‘aşḳ her dilde mümkün olmaz
Meşhûrdur bu ma‘nî deryâ ḥabâba ṣıġmaz

(Fevrî)
(274b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 ‘Anḳâ-yı ‘aşḳ Ḳâfî nüh-asumâne ṣıġmaz
Ol bir hümâ imiş kim her âşiyâna ṣıġmaz

2 Envâr-ı mihr-i ‘aşḳıñ ṣıġmaz bu cism u cânâ
Bu cism u cân nedir kim iki cihâna ṣıġmaz

3 Şükrüm budur ki ḳıblem me’men ḳılur mekânın
Ol şâh-ı lâ- mekânım kevn-i mekâna ṣıġmaz

4 Cânıñ dilerse cânân ḳıl bî- bahâne ḳurbân
Zirâ ki ‘aşḳ içinde hergiz bahâne ṣıġmaz

5 Aḥvâl-i ‘aşḳı Fevrî yazmaḳ olurdı yâre
Biñde biri emânî levḥ ü beyâna ṣıġmaz

(Ḥâfıẓ)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Zülf-i siyeh olmasa yüzünde ‘aceb olmaz
Firdevs-i cinândır ….. anda şeb olmaz

2 Oḳ çekdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı çemende
Merdüm ki igeñ mest ola anda edeb olmaz

3 Bostân-ı cemâliñde ṭuṭaġıñ gibi rengîn
‘Unnâb-ı ter irişmez u şîrîn ‘ineb olmaz

4 Ġamzeñ naẓarı müdde‘îye düşmese ne ṭañ kim
Pür-mest-i ḫarâb olana düşmek ‘aceb olmaz

5 Aġyâr ḳapıñ Ka‘besini beklemesün kim
Aḥmed var iken Ḥâfıẓ aña Bû- Leheb olmaz

(Niẓâmî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Gül ‘ârıżıña olsa mu‘ârıż ‘aceb olmaz
Kim yüzi açılmışda ḥayâ vü edeb olmaz

2 Tûbâ iremez sa‘y ile sen serv-i bülende
Bî-aṣl olan hem-ser-i ‘Âlî neseb olmaz

3 Göñlümde gözüñ fikri ile ẕevḳ ü ṣafâ yoḳ
Bir evde ki bîmâr ola ‘ayş u ṭarab olmaz

4 ‘Âşıḳlarıña ḫışm ile ḫançer ne çalarsın
Ceng itmege çün mihr ü maḥabbet sebeb olmaz

5 Gelmez yüzi şevḳiyle Niẓâmî göze zülfi
Her kûşede kim pertev-i şems olsa şeb olmaz

(Sinânî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Âyine saña olsa muḳâbil ‘aceb olmaz
Kim yüzi açılmışda ḥayâ vü edeb olmaz

2 Ṣun câm-ı lebiñ nûş idelim devr-i ruḫuñda
Bî- bâde vü gül ‘âşıḳa ‘ayş u ṭarab olmaz

3 Ol ġonca-lebiñ cân ile vaṣlını ṭaleb ḳıl
Ey bülbül-i dil ṣoḥbet-i gül bî- ṭaleb olmaz

4 Bir ḥüsn-i gülşen içre bize ġonca çoġ ammâ
Sen deñlü gül- endâm u güzel ġonca-leb olmaz

5 Ḫışm eyleme çeşmiñle Sinânîye igeñ kim
Merdüm ki mü'eddeb ola anda ġażab olmaz

(Faḳîrî)
(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Öykünse leb-i la'liñe ḫâtem 'aceb olmaz
Elden ele düşmüşde ḥayâ vü edeb olmaz

2 Dil ġam yer iken nâle vü âh itdügi bu kim
Ṣoḥbetdeki sâz olmaya 'ayş u ṭarab olmaz

3 Kûyuñda yaraşmaz şu ḳara yüzlü raḳîbiñ
Cennetde bilürsün ṣanemâ çünki şeb olmaz

4 Dil bülbülüne ey yüz-i gül bâġ-ı cihânda
Bir sencileyin serv- ḳad u ġonca- leb olmaz

5 Vaṣl olmaġ içün sevdi Faḳîrî seni gerçi
Kim ḥüsn-i 'amel cennete derler sebeb olmaz

(Naẓmî)
(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

1 Âyine saña olsa muḳâbil 'aceb olmaz
Zîrâ şu ki çoḳ yüz göre anda edeb olmaz

2 Bostân-ı cemâl içre bugün tâze irişmiş
La'liñ gibi rengîn ruṭab u ter- 'ineb olmaz

3 Ey saña bu ḥüsn ile kim beñzede kim mâh
Şimşâd-ḳad u lâle- ḫad u ġonca- leb olmaz

4 Cân naḳdini vir vaṣlına cânâneye maḳṣûd
Vaṣl olmaġa cânâna bu deñlü sebeb olmaz

5 Naẓmî ne ṣafâ k'anı olur câm-ı mey-i la'l
Bir bezme ki ol gelmeye 'ayş u ṭarab olmaz

('Amrî)
(275a) (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)

1 Çemende ḳurdı çün gül şâhı meclis
Eline câm-ı zerrîn aldı nergis

2 Lebüñ ẕevḳi alur cân naḳdin elden
Ki mey şevḳi ḳılur kişiyi müflis

3 Ḳaşuñ ṭâḳı bu resme müşk-i terden
Ta‘âlallâh ne ḫoş dizmiş mühendis

4 Bahâr oldı açıldı lâle vü gül
Müzeyyen oldı gül- ruḫlarla meclis

5 Şarâb u şâhid u muṭrib var iken
Ne çalar arada ‘Amrî tederrüs

(Helâkî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Çemen içre gül olub seyr-i meclis
Ṭutar zerrîn-ḳadeḥ ḫidmetde meclis

2 Olaldan sûḫte ol şem‘-i ḥüsne
Ḳażâya uġradı monlâ tederrüs

3 Ne ḫoş ṣayd itdi ol âhû-yı vaḥşî
Remîde göñlüme olaydı mûnis

4 Dehânı remzine vâḳıf degül ‘aḳl
Miyânî sırrın idrâk eylemez ḥis

5 Çalışur kimyâ-yı naḳd-i ‘aşḳa
Helâkî her ne deñlü olsa müflis

(Naẓmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Müşerref olıcaḳ ẕâtıñla meclis
Şeref bulur olanlar anda câlis

2 Yanub her şem‘i her şeb tâ seḥer-gâh
Seni arar yürür meclis- be- meclis

3 Görür gözi durur bâġ-ı bahârıñ
Müşâbih olmaġın çeşmüñe nergis

4 Ṣaḳınur beñleriñ dil bed-naẓarın
Şu ḥâris gibi k’ola toḫmı ḥâriṣ

5 Düşelden ‘aşḳıña cân ile dilden
Ġamıñ birle olupdur Naẓmî mûnis

(‘Aşḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Güneş ger olmasa ‘âlemde müflis
Gezer miydi ola meclis- be- meclis

2 N’ola gözden bıraḳmasa beni yâr
Olur âhû ḳaçansa Ḳaysa mûnis

3 Göz itdügin ne bilsün çeşm-i dilber
Ḳarañuda gözün ḳapmaġla nergis

4 Sirişk-i âhı añma yâr öñünde
Dilâ söyleme luṭf it raṭb u yâbis

5 Mübînîdir pes ‘Aşḳî idemez ḥal
Cihân ḫalḳı ger olursa müderris

(‘Aṭâyî
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Çün seḥer vaḳtinde bâd-ı ṣubḥ ide ‘Îsî- nefes
Kimde kim vardır hevâ-yı ‘aşḳ ider ‘ayşa nefes

2 Bâd-ı ṣubḥ iltür hemân peyġâmım ol ḫurşîde kim
Mihr ile ṣubḥuñ işidir hem- nefes olmaġa bes

3 ‘Aşḳ yolınıñ ḥarâmisin fiġânım ṭuydı âh
Kim bu yolıñ kâr-bânına fiġânımdır ceres

4 Sen ‘azîzîsin bu Mıṣr-ı ḥüsnüñ ey Yûsuf-cemâl
Şems gönder muḥtesib şehriñde ey gice ‘ases

5 Bâde virme ‘ömrüñi bir dem ‘Aṭâyî şimdi kim
Bâde âb-ı Ḥıżrdır bâd-ı ṣabâ ‘Îsî- nefes

(…….)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Zülfüñüñ bendine bend olmaġa cân eyler heves
Ṭâli‘-i şûrîdesin gör kim bulasın dest-res

2 Gitmesün peykânlu göñlümden ḫayâl-i ḫaṭṭ-ı dost
Çünki ‘âdetdür olur ṭûṭiye âhenden ḳafes

3 Ḫâl-i müşgîniñ yüzüñde yaraşur ḳılma nihân
Çün Ḫalîli- ḫânedir kim olmasun anda ‘ases

4 İltimâs-ı bûse eyledim dehânından didi
Çekme zaḥmet yoḳ yere ḥâṣıl degil bu ……

5 Zülf ü la‘liñ yâdına cânâ ḳanâ‘at ḳılalı
Baña ‘âlemde hemân bir loḳma vü bir ḫırḳa bes

(Aḥmed)
(275b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yine sevdâ-yı göñül bir zülfe itmişdir heves
Kim hevâsından olur bâd-ı ṣabâ müşgîn- nefes

2 Beñ mi la‘liñde veyâḫud naḫl bend-i ḥüsnüñüñ
Şekerin ḫurmaya dizmiş müşg-i ‘anberden meges

3 Âh kim ki kebke ṣaldım bu göñül şehbâzını
Bulamazam gerçi nâlemden taḳup durdum ceres

4 Nâya didim yâr elinden ḫalḳa feryâd eyleme
Diñmesün zârılıġı anıñ ki ṭutmadı nefes

5 Aḥmedî şîrîn sözidir düşüren hicrânıña
Ṭûṭi-i güftârıdur iden giriftâr-ı ḳafes

(Ṣâfî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ey cemâliñ pertevinden nûr-ı ‘âlem muḳtebes
Vey yañaġıñ âteşinden nâr-ı Mûsâ bir ḳabes

2 Mıṣr-ı ḥüsnüñ Yûsufusun luṭf u iḥsân vaḳtidir
Vaḳti fevt itme ey ‘ömr-i ‘azîzim bir nefes

3 Ḳâmetiñsiz şâḫ-ı ṭûbâ çöpçe gelmez gözüme
Gül-yüzüñsüz gülşen-i cennet görinür ḫâr u ḫas

4 Ney gibi baġrım delindi fürḳatiñde âh kim
Derdime nâlemden özge bulmadım feryâd-res

5 Devr elinden nice bir Ṣâfî ciger ḳanın içe
Sâḳiyâ bir cür‘a ṣun ko’ldur lebiñden mültemes

(Necâtî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Aṣılub dil ḳarşıña ider ser-i zülfüñ heves
Gel murâdını vir ol bî-çâreniñ ipini kes

2 Yıllar oldı yollar üstine düşüb ḫâk oldum âh
Bulmadım ol zülf-i ser-keş dâmenine dest-res

3 Billah ey servim giyâh-ı nâ-tüvândan çekme ser
Ol ḳad-i ra‘nâdan ancaḳ sâye durur mültemes

4 Ṭal‘atıñ mihri ṭoġub mâhıñ bitirdi çarḫını
Ḳâmetiñ servi yiyüb ‘ar‘arlara düşürdi kes

5 Ḥüsni devrinde ruḫ-ı zerd oldı ancaḳ ḥâṣılım
Uş bu ḫırmende Necâtî saña berg ü dâne bes

(Ẕâtî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Çün nesîm-i zülf-i yâre hem-dem olduñ bir nefes
Ey ṣabâ ṣâġ u esen olduḳça sen ‘âlemde bes

2 Kâr-bân-ı derd gelmişdir derûnum şehrine
Ṣanma cânâ iñlerim andan gelür bang-ı ceres

3 And içermişsin raḳîbiñ başına her-dem şehâ
Gel du‘â-yı seyf haḳḳıy-çün kerem ḳıl anı kes

4 Ṣûfiyâ ṣâfî yolun ṣu gibi pâk itmek gerek
Görmege dîdâr-ı yârı her kim eylerse heves

5 Ẕâtiyâ cân vir reh-i ‘aşḳında yârıñ öl diril
Çün yolunda ölene cân virir ol ‘Îsî-nefes

(Şem‘î)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bezm-i ġamda iñleyüb hem-demlik eyler hem- nefes
Nâr-ı ‘uşşâḳ olamaz ney gibi feryâd-res

2 Âfitâbuñ pençesin burdı kemâl-i ḥüsn ile
Rüstem-i ṣâḥib-ḳıranlar didiler ‘aşḳıñda bes

3 Sensüzin ‘ömrüm cihânda bir nefes itmez ḳarâr
Gün yüzüñsüz ey hümâ dünyâ demürden bir ḳafes

4 Kimse ‘aşḳıñ kâr-bânınuñ nişânın virmedi
Nâle-i ‘uşşâḳdan gerçi kim olmuşdur ceres

5 Kül idersin Şem‘iyâ âh-ı cihân-efrûz ile
Yâr yolunda eger dünyâ olursa ḫâr u ḫas

(Firâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gülşen-i ‘âlemde bu sırra irişmez hiç kes
Zâġlar âzâde bülbüller giriftâr-ı ḳafes

2 Geñ yaḳadan nâledir ancaḳ na‘îbî bülbülüñ
Dâmenin ol serv-i gül ruḫsârıñ almış ḫâr u ḫas

3 Yeltenürsem ey perî tañ mı hevâ-yı kûyıña
Vaḳt olur kim âdemi Baġdâda iltür bu heves

4 ….. bilmem ilâhî ……. misün ‘âlemde hiç
Kûyıña vardıḳça ‘âşıḳ seg-raḳîb eyler heves

5 Gül-cemâliñ muṣḥafın göster Firâḳî bendeñe
Bâri imân ile Ḳur‘ân ile gitsün ṣoñ nefes

(Fevrî)
(276 a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣayd-gâh-ı ‘aşḳ pervâzına idelden heves
Himmetim şeh-bâzı yanında degil ‘anḳâ meges

2 Sâr-bân-ı mülk-i ‘aşḳım ben ḳaṭârımda benim
Mihr ü mehden kûslerdurur ṣad feryâd-ı ceres

3 Ma‘anîde sulṭân gedâ-yı kûy-ı dilberdir hemân
Aña nisbet mâh-ı gerdûn şehri bekler bir ‘ases

4 Mecma‘u’l- baḥreyn-i eşkim görse ta‘ẓîm eyleyüb
Yüz yere ḳordı anıñ öñünde Ceyḫûn-ı Eres

5 Tîġ-ı dildâra raḳîbiñ ser-fidâ itdiklerin
Nice bir tafṣîl idersin Fevriyâ gel sözi kes

(Mesîhî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Nihân olalı ol la‘l-i güher- pûş
Ḳılur deryâ-yı eşkim dem-be-dem cûş

2 Beni yine ṭaladı it raḳîbiñ
Ölem gibi çıġurı çaġurı ûş

3 Miyânıñ-veş ḫayâl olalı çeşmim
Ḳıluram kendü kendümi der-âġûş

4 Nigâra şîve ta‘lîm itmek içün
Ḳulaġını çeker her laḥẓa mengûş

5 Mesîḥî tîr-i âhıñ ḳorḳusundan
Olupdur çarḫ-ı merdüm-küş zîn-pûş

(Helâkî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Ṣunub câm-ı lebin sâḳî dise nûş
Ḳılur bezm ehlini ser-mest ü medhûş

2 Nice sâḳînüñ öpmeyem ayaġın
Ki ṭoludan ḳomaz hergiz elin boş

3 Didi ḫoş mıydı öpem ḥükmi cânıñ
Didim baş üzre her ḥükmüñ buyur ḫoş

4 Beni ḫışm ile gösterdüb raḳîbe
Didi bu ite vireyin seni uş

5 Sem‘âîdür Helâkî naġme-i nây
Ḳıyâs ile sen anı ṭutmaġıl gûş

(Naẓmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

1 Ḳaçan kim bir perî-rûya olam ṭûş
Gelür divânelük benden gider hûş

2 Gelürdi cânım ânîde yerine
Edeydim âh o cânânı der-âġûş

3 Gözüm ḳaldı binâgûşunda yâriñ
Nitekim şol güzel gûşunda mengûş

4 Dem- â- dem ideyin kûyunda nâle
Beni yâr itmeye tâ kim ferâmûş

5 Düşer çün ṣoḥbete nâdân o demde
Hemân almaḳ gerekdir Naẓmî ḫâmûş

(Nişânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Zülf-i cânân ile ey dil tâze bir sevdâya düş
Nice bir hicrân u fürḳat gel berü me’vâya düş

2 Cür‘a-i câm-ı maḥabbet içmege ḫum-ḫâneden
Himmet iste dâmen-i pîr-i ṣafâ- peymâna düş

3 Kûy-ı vaṣl içre müyesser olmaz ise dest-bûs
Ayaġı ṭopraġına nâzik yüzüñ sür pâya düş

4 Bir yaña nâr-ı firâḳ u bir yañadan sûz-ı ‘aşḳ
Saña kim didi dil-i divâne bu ġavġâya düş

5 Baḥr-i bî-pâyân-ı ‘aşḳ içre bulursun dersin
Ey Nişânî gevher isterseñ yüri deryâya düş

(Ṣânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Kâkül-i yâri ider iseñ arzû sevdâya düş
Başıña gelsün belâlar dir iseñ ġavġâya düş

2 Cûy-bâr-ı eşke ġarḳ ol dise yâr olmazsın
Ey göñül düşmez misin ol şeh dise deryâya düş

3 Ben o Yûsuf- çihre ile ideyin seyr-i sülûk
Sen yüri ḫalvetde ṣûfî ‘âlem-i rü’yâya düş

4 La‘l-i nâb-i yâri dut ḳalbiñ ṣafâ kesb eylesün
Def ‘-i ġam itmek dilerseñ bâde-i ḥamrâya düş

5 Bir nigârı meṯnevî-ḫ^{v}ânı sevib Ṯânî gibi
İttiḥâd-ı ma‘nevî kesble dâr-ı semâya düş

(‘Ulvî)
(276b)(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cân atub her şeb dilâ ol şem‘-i cem‘- ârâya düş
Yaḳmasun pervâneler bâl u perin araya düş

2 Ol perîniñ bilmek isterseñ dehânı sırrını
‘İlm-i ẓâhirle bilinmez bu hemân iḫfâya düş

3 Bilmiş ol kim ḫalvet u ‘uzletle olmaz ṣûfiyâ
Men-‘aref sırrın bilem dirseñ yüri esmâya düş

4 Devri döndi sâġarıñ oldı mey-i gül-gûn işi
Var dilâ dil-ber lebiyle ……... düş

5 Sözleriñ dillerde meẕkûr ola dirseñ ‘Ulviyâ
Düzme ḳoşma sözleri ḳo ‘âlem-i ma‘nâya düş

(Ġıyâṯî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Âşıḳ-ı âvâre ol bir kâkül-i Leylâya düş
Nâfe gibi ey göñül Mecnûn olub ṣaḥrâya düş

2 Zevraḳ-ı câmı ḳoma elden kenâr-ı baḥre gel
Vaḳtidir mihr-i ‘âlem-tâb ile deryâya düş

3 Gerd-i miḥnetden murâd ise ḫalâṣ olmaḳ dilâ
Gel ḥabâb- âsâ gözüñ yum sâġar-ı ṣahbâya düş

4 Eyleme yârân beni ey sâġar-ı mey vaḳtidir
Duḫter-i rez gibi kim didi saña ortaya düş

5 Bâġ-ı ḥüsn içre yüri göñlüñ dehân-ı yâre vir
Ey Ġıyâṯî lâle-veş bir ġonca-i zîbâya düş

(Ṣadrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Genc içün ġam çekme ey dil künc-i istiġnâya düş
Devlet-i dünyâdan el çek ‘âlem-i uḫrâya düş

2 ‘Aşḳını ifşâ ile Leylâyı rüsvây eylediñ
Saña ey Mecnûn-ı şeydâ kim dedi ṣaḥrâya düş

3 Dostuñ pâyına düş düşmenlere ḳıl ser-fürû
Himmet iste ey göñül a‘lâya düş ednâya düş

4 Vâḳı‘â şâyed düşe seyr-i ruḫ-ı yâr idesin
Ey göñül gel bir zamân bu ‘âlem-i rü’yâya düş

5 ‘Aşḳ ile gün gibi fâş itmek dilersen Ṣadriyâ
İki gün bir serv-i ḫoş-reftâr ile hem-sâye düş

(Emânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bir ṣaçı Leylâya Mecnûn ol dilâ ṣaḥrâya düş
Vâdi-yi ‘aşḳa sülûk it ‘âlem-i uḫrâya düş

2 Zülfüne ber-dâr olmaḳdan ne ışṣı eylediñ
Saña mı divâne kim dir sevdâ yoḳ sevdâya düş

3 El vire derseñ saña pîr-i muġân-ı mey-kede
Mey- fürûşuñ ayaġın öp sâġar-ı ṣahbâya düş

4 Sâye-i bâ-devletinde ol hümâyun kâkülüñ
Ey dil-i sevdâ-zede var zülfüne hem-sâye düş

5 Sâḥil-i ġamdan Emânî bulmaġ isterseñ kenâr
Keşti-yi Nûḫ ile geşt eyle yüri deryâya düş

(Ḥaydar)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ey göñül kim der saña bu zülf-i pür- sevdâya düş
Bir ḳurı sevdâ ile şûrîde ol ġavġâya düş

2 ‘Ârıż u ḥaddinden ol mâhıñ vefâ gelmez saña
Sen gerek odlara yan ey dil gerek deryâya düş

3 Ben leb-i dil-dâr ile ‘ayş-i müdâm etsem gerek
Ḫalvetiñde ṣûfi sen esmâ ile rü’yâya düş

4 Rûmdan iltür ṣabâ gîsû-yı dilberden ḫaber
Sen hemân ey nâfe-i Çîn dâmen-i ṣaḥrâya düş

5 Düşdi ‘aks-i la‘l-i dil-ber sâġara ey Ḥaydarî
Mevsim-i ‘ayş u ṭarabdır bâde-i ḥamrâya düş

(Ehlî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ey göñül taḥsîl-i mâl içün yeter ġavġâya düş
Gel ḥabâb-âsâ hemân câm-ı mey-i ḥamrâya düş

2 Nâr-ı ġam yaḳsa vücûduñ eyle ġarḳ-ı seyl-i eşk
Ḳaṣd iderseñ ateşi def‘ itmege deryâya düş

3 Kûh-sâr-ı ‘aşḳı gâhî Kûh-ken-veş mesken it
Gâh hecr-i yâr ile Mecnûn olub ṣaḥrâya düş

4 Olma her bir serv- ḳadiñ sâye-veş üftâdesi
Çün düşersen bârî ey dil ol ḳad-i bâlâya düş

5 Bir dıraḫt altında nûş-ı câm-ı mey ḳıl yâr ile
Ol sehî- ḳâmetle ḳaṣd it Ehliyâ hümâya düş

(Sürûrî)
(277a) (Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Viṣâl-i yâre irüb her kim itse ṣoḥbet-i ḫâṣ
Felek semâ‘a girüb gün o bezmedir raḳḳâṣ

2 Dil itse baḥr-ı ġamıñda ḫayâl-i dendânın
‘Aceb mi dürr-i yetîme çü irişür ġavvâṣ

3 Behişte girmeye ḳoyub diyâr-ı yâre gide
Olursa ten ḳafesinden bu murġ-ı câna ḫalâṣ

4 Dırîġ ol perî-zâda müyesser olmayısar
Baḫûr idüb gice gündüz oḳursam aña ḫavâṣ

5 Surûrî ‘adli dilüñe daḫi gele ṣanma
Ġamıyla çünki idersin müdâm ṣoḥbet-i ḫâṣ

(Aḥmed)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ḫayâl-i yâr ile ḳıldım bu gice ṣoḥbet-i ḫâṣ
Semâ‘-i nâlem idübdür gözüm yaşın raḳḳâṣ

2 Niçün düşer yüzi ‘îdında dil zenaḫdâna
Gerek ki ‘îdde zindândan olunaydı ḫalâṣ

3 Lebiñ ḳanım içer emmek yeri degilse eger
Ḳo ḳanım ile ṣoruşayın el- curûḥa ḳıṣâṣ

4 Ne sengden yaradupdur Ḫudâ yüregiñi kim
Dürişirem ne ṭılısm aña kâr ider ne ḫavâṣ

5 Şımaġa şîşe-i nâmûsun Aḥmediñ nice bir
Hemîşe seng-i melâmet etse ‘avâm u ḫavâṣ

(Necâtî)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Duḫân-ı âh ile oldum şerer gibi raḳḳâṣ
Sirişk-i çeşm ile oldum güher gibi ġavvâṣ

2 Bu âh ile çıḳışırsam bu yaşı nic’ideyin
Yuḳaru ḳorsam is olur aşaġı ḳorsam pâṣ

3 Ḫalâṣ olımadı dil ḳayd-ı bend-i zülfüñden
Ḫaṭıñdan oḳudı biñ kerre sûre-i İḫlâṣ

4 Ṣaçın bilüb düşer ayaġa zülf-i fettânıñ
‘Azîz başıñ içün iyilik eyle fitne-yi bâṣ

5 Ne ezilür ne kesilür müjeñle zülfüñden
Gerek boġazla Necâtî ḳuluñ begim gerek âṣ

(Ca‘fer)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Çü geldi ortaya muṭrib kim ide ṣoḥbet-i ḫâṣ
Ṭaraf ṭaraf n’ola olsa piyâleler raḳḳâṣ

2 ‘Aceb mi sevmese ḳavvâl-i meclisi vâ‘iẓ
Meṣeldurur bu ki “elḳâṣu lâyuḥibbu’l- ḳâṣ”

3 Beni ġam eyledi ḫâk u piyâle ḳıldı helâk
Zamâne sâḳi-yi gül-ruḫ eliyle ḳıldı ḳıṣâṣ

4 Sevâd-ı ḫâli ki gösterdi ṣûret-i ḥâli
Yazıldı bir ‘adese ṣanki sûre-i İḫlâṣ

5 Ger âyine gibi rûşen żamîr iseñ Ca‘fer
Görürseñ ol mehi bir ṣûret ile baġrıña bâṣ

(İsḥâḳ)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ḳaçanki şem‘ ile pervâne ide ṣoḥbet-i ḫâṣ
Diler ki ḳayd-ı vücûdından ide cânı ḫalâṣ

2 Kişiye ḫ^{v}âr naẓar ḳılma i‘tiḳâdına baḳ
Büyükdurur ṣaḳın az ṣanma sûre-i İḫlâṣ

3 Sema‘ leẕẕeti ṣanma ḳıyâs-ı aḳl iledür
Ne bile bir kişi ṣorsañ neye döner raḳḳâṣ

4 Amîm-i luṭfuñı gör kim efendi ḳullarıñuñ
Yanıñda her biri ister ki ola ḫâṣṣü’l-ḫâṣ

5 Teveccüh eyledi İsḥâḳ râh-ı iḫlâṣa
Giderse râst-ı elif gibi vardı buldı ḫalâṣ

(Revânî)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Emîr-i bend-i ġam oldum ‘aceb bulam mı ḫalâṣ
Çün oldı yâr yanında raḳîb ḫâṣṣü’l- ḫâṣ

2 Kitâb-ı ‘aşḳıñ içün cenge düşdi cân ile dil
Meṣeldurur bu ki elḳâṣu lâyuḥibbu’l-ḳâṣ

3 Göreyin ây ile gün mi ya bezm-i ḥüsnüñde
İki def almış eline felek olub raḳḳâṣ

4 Ḳalurdı tîr gibi aġzunı açub ḥayrân
Göreydi bir kez eger ḳaşı yayını vaḳḳâṣ

5 Revânî derd ü belâsını dil-beriñ ḫoş gör
İki ġarîb yetîmi alub da baġrıña bâṣ

(Naẓmî)
(277 b) (Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Seniñle bir gice itsem eger ki ṣoḥbet-i ḫâṣ
Bulurdum ola ġamıñdan efendi ben de ḫalâṣ

2 Ġamıñla ben ölem ide tenim zamâne çü ḫâk
O demde zerrelerim ola bezmiñe raḳḳâṣ

3 Seni musaḫḫar idem diyü ey perî cândan
Oḳur hemîşe ‘avâm u ḫavâṣ vird-i İḫlâṣ

4 Geceyle nâleme incinmese ṭañ mı kûyuñ atı
Bilürsün anı ki elḳâṣu lâyuḥibbu’l-ḳâṣ

5 Bu Naẓmî sen dür-i pâke irem diyü dâim
Olupdur iki gözüm baḥr-i ‘aşḳıña ġavvâṣ

(Bâḳî)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 ‘Avâm oḳur seni tesḫîr içün hemîşe ḫavâṣ
Bu muḫliṣiñ işi dâyim maḥabbet u iḫlâṣ

2 Olurdı pûte-i ‘aşḳıñda yanmaġa râżı
Bulaydı şaṣt-ı ġamuñdan dil-i fikende ḫalâṣ

3 Alındı ‘aşḳıña dil fikr ḳaldı bî- ḥâṣıl
Sipâhî gibi ki tımârını iderler ḫâṣ

4 O dürri vaṣf iderin ḳarşu baḥr-i naẓmımda
Sözüm güherlerine ser-fürû ider ġavvâṣ

5 Elüñde ḫâtem-i fażl u belâġat ey Bâḳî
Yüri ‘adû eger inkâr iderse gözine bâṣ

(Ṣânî)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ḫavâṣ-ı ḳalb ile idüb maḥabbet u iḫlâṣ
Du‘â-yı devlet-i ḥüsnüñ oḳur ‘avâm ḫavâṣ

2 Zülâl-i tîġıña cân virmemişleri öldür
Kemend-i zülfüñe bend olmayan göñülleri aṣ

3 Ḫaṭıñ irişdi cefâyı ḳosun müjeñle ḳaşıñ
Ḫadengiñ işlemez oldı begim kemânını yaṣ

4 Cevâhir-i suḫan-ı baḥr-ı ṭab‘ımı gördi
Ferâġat eyledi deryâya ṭalmadan ġavvâṣ

5 Edâyı nâzik-i Ṣânî-yi añlamaz fânî
Kim oldı naẓm-ı belâġat şi‘ârı ma‘nî-yi ḫâṣ

(Helâkî)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ḫulûṣ-ı niyyet ile ‘arż idüb hezâr-iḫlâṣ
Devâm-ı devletiñ içün oḳur ‘avâm u ḫavâṣ

2 Dür-i ṣenâñî çıḳarmaġa ḫayli ṭâlibdir
‘Aceb mi baḥr-i ma‘ânîde ola dil ġavvâṣ

3 Ḥabîbe ḳıṣṣam añılsa raḳîbe ġuṣṣa düşer
Meṣeldurur bu ki el-ḳâṣu lâ yuḥibbu’l-ḳâṣ

4 Hemîşe bezm-i ṭarabda nedir bu ṭavr-ı ‘aceb
Ki ḳulḳul itse ṣürâḥî ḳadeḥ olur raḳḳâṣ

5 Helâkî bu ġazeliñ seb‘a-i mu‘allaḳadır
Var anı Ka‘be-yi ‘uşşâḳa tuḥfedir diyü aṣ

(Helâlî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Gün germ olub iñende ḥüsnüni itmesün ‘arż
Nisbet yüzüñle günde beyne’s-semâ ve’l-arż

2 Hecriñde sîm u eşke şol deñlü ḳâdirim ki
Ka‘be ḳapıñ ṭavâfı olmuşdurur baña farż

3 Bir oda yaḳdı ġurbet gözüm yaşı ucundan
Oldı revân ḳapuña ḥâlumi itmege ‘arż

4 Bir ḳaṭre yaş ḳomadı çeşmimde şevḳ-i la‘liñ
Gerçi ki ḫûn-ı dilden çoḳ oldı gözlerim ḳarż

5 Zülf ü ḫaṭıñ ṣıfâtın yazmaġ içün Helâlî
Tîr-i müjeñle varaḳda ḫoş çekdi ṭûlla ‘arż

(Resmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Bir ẕerre meh-ruḫuñdan çün ḳıldı gün żiyâ farż
Nûr ile rûşen oldı beyne’s-semâ ve’l-arż

2 Vâcibdurur ki gelmek sünnet bile ḫalâyıḳ
Ḫüddâma ḫidmet ise zirâ olupdurur farż

3 Düzaḫ gelür gözüme dîdâr-ı dil-berimsiz
Ḥûr-ı behişt-i heştî ger itseler baña ‘arż

4 Bir lem‘a-i cemâliñ ey nûr-ı âferîniş
İki cihâna ṣıġmaz ger ṭûl ola diler ‘arż

5 Gün aydan olur idi Resmî cihânda nûrı
Bir ẕerre gün yüzünden ger ḳılsa ne żiyâ ḳarż

(‘Aşḳî)
(278 a) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Çün naḳd-i nûr-ı ḥüsnüñ ay u güneş alur ḳarż
Nisbetleri seniñle beyne’s-sema ve’l-arż

2 Ben eşk-i çeşm ile varsam n’ola ḳapuña
Malı olan kişiye Ka‘be olupdurur farż

3 Gözüm yaşı revâne olsa ‘aceb mi şol dem
Ben mâcerâ-yı ‘aşḳı ḳapuña eylesem ‘arż

4 Tâ bir ḳadem yüzine başmaġ içün cihânda
Ḫâk eyledi yüzini ayaġıñ altına ‘arż

5 Bir vâdiye iletti bu ‘andelîbi ‘Aşḳî
İki cihâna ṣıġmaz andaġı ṭûl ile ‘arż

(Naẓmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Nice ide melekler ḥüsnüni ṭapuña ‘arż
Kim anlarıñla farḳıñ beyne’s- semâ ve’l-arż

2 Gün yüzüñ üzre ey mâh bir ẕerre fehm olunmaz
Var mı diyü dehânıñ biñ kerre eylesem farż

3 Rûşen bu ki cihânı ḳılmaġ içün münevver
Ne mihr-i ṭal‘atıñdan nûr u żiyâ alur ḳarż

4 Deryâ-yı ‘aşḳıñ olmaz ‘amîḳine ḥad u pâyân
Hergiz ḳıyâsa gelmez hem anda ṭûlla ‘arż

5 Hecriñde ḫasta Naẓmî ḥâlini n’ola ṣorsañ
Olmuşdurur ‘iyâdet ey cân-ṭabîbi çün farż

(Şem‘î)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gülşen-i kûyuñdurur Firdevs-i a‘lâdan ġaraż
Pertev-i ḥüsnüñdurur nûr-ı tecellâdan ġaraż

2 Ẕerrece gelmez baña sensüz cihânıñ varlıġı
Gün yüzüñdür ey ḳamer-ṭal‘at bu dünyâdan ġaraż

3 Bunca feryâd u fiġân u bunca âh u nâleler
Vaṣl-ı dil-berdir cihânda bunca ġavġâdan ġaraż

4 Olmayub bir ẕerrece gerd-i gudûretden eṣer
Ḳalbi ṣâfî itme der câm-ı muṣaffâdan ġaraż

5 İki ‘âlemde cemâl ise murâdıñ yâri gör
Şem‘iyâ bilsem nedir saña bu sevdâdan ġaraż

(Fevrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yâri görmekdir hemân kûyın temâşâdan ġaraż
‘Ârife dîdârdır Firdevs-i a‘lâdan ġaraż

2 Bir ḳadeḥde keşf olur ṣûfî hep esrâr-ı vücûd
Ṣanma ancaḳ def‘-i ġamdır câm-ı ṣahbâdan ġaraż

3 Kiminiñ maḳṣûdı dünyâ kiminiñ ‘uḳbâ velî
Baña ancaḳ yârdır dünyâ vü ‘uḳbâdan ġaraż

4 Çünki vâ‘iẓ penduñı gûş eylemez ehl-i cünûn
Yoḳ yire bilmem nedir hîzemle ġavġâdan ġaraż

5 Fevrî ḫoş geçmek diler sâyeñde ey ḳadd-i çenâr
Sâye- guster olmadır çün serv-i bâlâdan ġaraż

(Naẓmî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Âşıḳa ḥüsnüñdurur kûyun temâşâdan ġaraż
Nitekim dîdârdır Firdevs-i a‘lâdan ġaraż

2 Seyr-i dîdâr güle rûşen-ḫaṭır olmaḳdır hemân
Gün yüzüñ ey mâh şevḳ ile temâşâdan ġaraż

3 Bôstânda ḳâmetiñdir serv-i bâlâdan murâd
Gülsitânda ruḫlarıñdır verd-i ra‘nâdan ġaraż

4 Lebleriñden bûse almaḳdır benim cânım baña
Şol seniñle ṣoḥbet-i câm-ı muṣaffâdan ġaraż

5 Sevdigim cân câne vü göñlüñ yabâne olmasa der
Naẓmî-yi dil-dâdeñe vaṣlıñ temennâdan ġaraż

(Ḫıfẓî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ol Fırenk oġlanıdır bu seyr-i deryâdan ġaraż
Seyr-i deryâdan geçüb seyr-i Ġalatadan ġaraż

2 Ḫûbların gâh öpülmek gâh ḳoculmaḳdır murâd
Âh kim bilsem nedir ḳurı temâşâdan ġaraż

3 Hey ḳıyâmet ki baña göster ḳıyâm it ḳaddiñi
‘Arż-ı ḳâmetdir cihânda serv-i bâlâdan ġaraż

4 ‘Âşıḳa ölmekdurur taḥṣîl-i ‘aşḳıñ ḥâṣılı
Nitekim keyfiyet olur câm-ı ṣahbâdan ġaraż

5 Vaṣf ider Ḫıfẓî dişüñ naẓmını cânâ ḫaṭṭıñı
Kimseler bilmez nedir bu şi‘r-i inşâdan ġaraż

(‘Adlî)
(278b)(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde yazan müşg ile reyḥân- ḫaṭ
Eylemiş i‘râb-ı sünbül dâne-i fülfül- nuḳaṭ

2 ‘Ârıżıñdan ḫaṭṭ-ı müşgîniñ niçün ḳıldıñ terâş
Eylemez çün kâtib-i ḳudret bilürsin sehv-i ḫaṭ

3 Âteş-i âhım yaḳardı şem‘- veş başdan beni
Çeşme-i çeşmim benim ger olmasa ceyḫûn u şaṭ

4 Çün ṭarîḳ-i ‘aşḳa cân virmekdir ey dil ibtidâ
Kimse âḫir bulmaz aña kim nihâyet hem vasaṭ

5 Çeşmiñ ey dil-ber seniñ yaġma idelden ‘Adlî
Varı ol bî-çâreniñ ‘âlemde mihriñdir faḳaṭ

(Ahmed)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ġam degil bî-ḫâl olursa ḥüsnüñ evraḳında ḫaṭ
Resmdir ‘âriflere nâme yazarlar bî-nuḳaṭ

2 Zülfüñüñ dârında ber-dâr itmege dil düzdüni
Ḥâkim-i ḳudret ‘iẕârına viribdir dest-i ḫaṭ

3 Raḥm umarsa cân miyânıñdan maḥaldir dil-berâ
Çünki peyġâmber didi ḫayrü’l-umûr olur vasaṭ

4 Vech-i ḥüsnüñ ḥasretinden her-dem ey Yûsuf- cemâl
Nîl-i çeşmimden döker Baġdâd göñlüm Rûma şaṭ

5 Aḥmede cevr eylemekden dost i‘râż eyledi
Ya unutmuşdur ṭarîḳin yâḫud etmişdir ġalaṭ

(Ṣânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Eylesün aḥbâb ile düşdükçe cânân iḫtilâṭ
İtmesün tek ḳavm-i a‘dâ ile yek-sân iḫtilâṭ

2 Âb u bâd u âteş-i ‘aşḳıñla dil memlû idi
İtmiş iken bu ten-i ḫâkî ile cân iḫtilâṭ

3 ‘Ahd ḳıldıñ iḫtilâṭ itsem diyü aġyâr ile
Eylemişsin yine ey bî-ahd u peymân iḫtilâṭ

4 Ḫoş dimiş bu mıṣra‘ı şekvâ yüzünden kâtibi
Âh ez dest-i cüvânân-ı perîşân iḫtilâṭ

5 Ḳavm-i aġyâr ile Ṣânî eylemez seyr ü sülûk
Ḫâricilerle ider ṣanmañ Müselmân iḫtilâṭ”

(Vâlihî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 İtdi ‘aşḳ içre delîle çeşm-i giryân iḫtilâṭ
Eyledi güyâ ki enhâr ile ‘ummân iḫtilâṭ

2 Seyr ḳılsunlar der-âġûş itdügümde yârimi
Nice eylermiş cihânda cism ile cân iḫtilâṭ

3 Şâneden ḳaṭ‘â kesilmez hem çekilmez bâddan
Dâim illerle ider zülf-i perîşân iḫtilâṭ

4 Sen göz-i âhûya ey Leylî göñül meftûn idi
İtmiş iken daḫi Ḳays ile ġazâlân iḫtilâṭ

5 Vâlihîye iltifât itmez ‘adüvv yanında hiç
Düşmen ile eyler aña ḳarşu her ân iḫtilâṭ

(Belîġî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cân ile itdi o deñlü la‘l-i cânân iḫtilâṭ
Eylemez bu deñlü ey dil cism ile cân iḫtilâṭ

2 Hem-nişîn olmaḳ ümîdin eyler idim yâr ile
Eylese dervîş ile ‘âlemde sulṭân iḫtilâṭ

3 Cem‘ olub ‘uşşâḳ ile bir araya gelmez o mâh
Eylemez ẕerrât ile ḫurşîd-i raḫşân iḫtilâṭ

4 Dâimâ a‘dâyı nâ-cins ile seyr itmek neden
Zümre-i ḥayvân ile eyler mi insan iḫtilâṭ

5 Ey Belîġî nâ-gehân bir gün bozarlar ṣoḥbetin
Birbiriyle eylemez hem-sedâd çendân iḫtilâṭ

(Yaḳînî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cân ile ḳıldı ḫayâl-i zülf-i cânân iḫtilâṭ
İtdi câmesb ile güyâ şâh-ı yârân iḫtilâṭ

2 Ṣarmaşur bâd-ı ṣabâyile seḥer reyḥân-ı bâġ
Eylemişdir var ise zülfüñle bir ân iḫtilâṭ

3 Çâh iderler meskeniñ bir lû‘b ile Yûsuf- miṡâl
‘Âḳil iseñ ḳılma iḫvân ile her ân iḫtilâṭ

4 Şâne alub destine aġyârdan zülfün ṭarar
Âh ez dest-i cüvânân-i perîşân iḫtilâṭ

5 Ey Yaḳînî ḥaddi câ ṭutmaz dil-i meyyâlde
Eylemez âb ile zîrâ nâr-ı sûzân iḫtilâṭ

(‘Ulvî)
(279a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḳılmasun aġyâr ile yâr-ı perîşân iḫtilâṭ
Dîv ile lâyıḳ degil itmek Süleymân iḫtilâṭ

2 Cân ḥulûl itmezden evvel ḳâleb-i fersûdeme
Eylemişdi ‘aşḳ-ı pâkiñle dil u cân iḫtilâṭ

3 Sen şeh ile iḫtilâṭ itmek ḳapuñda ben ḳuluñ
Aña beñzer kim ide mihr ile keyvân iḫtilâṭ

4 Hiç ḳılamaz kendüye ḫayl-i gedâyâni ḳarîb
Mîrzâlarla ider ol şâh-ı ḫûbân iḫtilâṭ

5 Ṣadr-ı ‘âlî bulmaġ isterseñ cihânda ‘Ulviyâ
Eyleme dunân ile zinhâr bir an iḫtilâṭ

(Hüdâyî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Eşk-i âh u derd-i ġamla eylemiş cân iḫtilâṭ
Birbiriyle itmeden bu çâr- erkân iḫtilâṭ

2 Yalıñız seyr eyle şehri ey meh-i nâ- mihribân
Kimse ile eylemez ḫurşîd-i raḫşân iḫtilâṭ

3 Pîr-i pendin esle Yûsuf ḳıṣṣasından ḥiṣṣe al
Eyleme iḫvân-ı devrân ile bir an iḫtilâṭ

4 Ol semen- ten anıñ içün sîneme gelmez benim
Bilür itmez penbe ile nâr-ı sûzân iḫtilâṭ

5 Ḫâṭır-ı mecmu‘amız gitti perîşân eyledi
Ey Hüdâyî ol perîşân perîşân iḫtilâṭ

(Ṣadrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 İtmesün aġyâr-ı bet-sîretle cânân iḫtilâṭ
Eylemez zîrâ melâyık birle şeyṭân iḫtilâṭ

2 Dosta a‘dâ ile eyler berâber iltifât
Mî-koned bânîkübedân yâr-ı yeksân iḫtilâṭ

3 Gör ne yazmış kâtibi bu ma‘ni-yi taṣvîr içün
Âh ez dest-i cüvânân-ı perîşân iḫtilâṭ

4 Ḳıṣṣasından ḥiṣṣe al Ferhâdıñ ey dil bilmiş ol
Merd olan itmez zen-i devrâna bir an iḫtilâṭ

5 N’ola Ṣadrîye ḳarîn olsañ dem olur serverâ
Bir gedâ ile ider sulṭân-ı devrân iḫtilâṭ

(Zeynî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 İtmez ise n’ola ‘uşşâḳ ile cânân iḫtilâṭ
Eylemez ḳaṭ‘â re‘âyâ ile sulṭân iḫtilâṭ

2 Ger ṣorarlarsa baña düzaḫ ‘azâbından nişân
Câhil u nâdân ile dünyâda her an iḫtilâṭ

3 Âsitânıñ itleriyle hem-sifâl olsam ne vâr
Biribiriyle ider elbette yârân iḫtilâṭ

4 La‘l-i nâbın emmede nice emek çeksek n’ola
İtmemişdir beda ey dil cism ile cân iḫtilâṭ

5 Zeynî-i dil-dâdeñi cânâ ferâmûş eyleyüb
Eylemek lâyıḳ mı aġyâr ile yeksân iḫtilâṭ

(Cem)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlün Mef‘ûlü Mefâ‘îlün)

1 Añdıḳça lebiñ cânâ bulsam n’ola andan ḥaẓ
Kim ola ki eylese ol çeşme-i cândân ḥaẓ

2 Ḫaṭṭıñ gelicek gözden geçdi ġam-ı zülfüñ âh
Ḥayfâ ki bulımadım ‘ömr-i güẕerândan ḥaẓ

3 La‘lin añuben sâḳî ṣun bize mey-i bâḳî
Tâ kim olavüz bir dem bu ‘ayş-ı cihândan ḥaẓ

4 Cân vireli yoluñda ṣanmaki ziyân itdim
Iṣṣı baña oldur kim buldum o ziyândan ḥaẓ

5 Cem câmı ḳomaz elden lîkin bulamaz bir dem
Cânâne cemâlinsiz bostân-ı cinândan ḥaẓ

(Aḥmed)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlün Mef‘ûlü Mefâ‘îlün)

1 Cânâne cemâlinsiz dil bulmadı cândân ḥaẓ
Zîrâ ten-i bî-câna yoḳ ‘ayş-ı cihândan ḥaẓ

2 Geçdikçe ṣun ey sâḳî meyden ver ise bâḳî
Fırṣatdır elim tâ ki ‘ömr-i güẕerândan ḥaẓ

3 Ey dil ḫaṭ-ı sebzîn la‘linde temâşâ it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser- çeşme-i cândân ḥaẓ

4 Göñlüñ ḳatıdır cân̂a nerm olmadı eşkimle
Kim seng-i siyâh almaz hiç âb-ı revândan ḥaẕ

5 Raḥm isteme dil-berden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdirmez ol k'ala fiġândan ḥaẕ

(Behiştî)
(279b) (Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Dün gice rûy-ı yârı görüb encümende şem'
Şevḳinden aġlayıncaya dek itdi ḫande şem'

2 Başına altun üsküf urunmaz idi şehâ
Olmasa ḫidmetiñde yalın yüzlü bende şem'

3 Pervâne seni öldürüben kendü şeyḫ- vâr
Olmuş siyâh giysi giyüb ser- figende şem'

4 Nergis n'ola uyuḳlasa ṭurduġı yerde kim
Ṭutdı ṣabâḥa dek gice bezm-i çemende şem'

5 Şi'riñ Behiştî beytini ġayrıñ ḫarâb idüb
Döndürdi aña kim ṣala âteş sipende şem'

('Übeydî)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Sen serve beñzerin dir ise ḳad u tende şem'
Deste işidir eylemesün lâf iñende şem'

2 Pervâne seni barmaġı üstünde oynadır
Çoḳ başlu oldı ġâyet ile encümende şem'

3 Ḥüsnüñ ziyâd ola dir iseñ ser-keş olma kim
Artar żiyâ vü şevḳi serin kesse ḳanda şem'

4 Pervânesini öldiricek gice aġlayub
Gündüz ḳara ṣarındı bu deyr-i kühende şem'

5 Ṣaḳınsun odına ṭoḳınur bâd-ı ahımız
Öykünmesün 'Übeydî o ḳad-i bülende şem'

(Firdevs)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Görüb kemâl-i ḥüsni eyâ mâh sende şem'
Pür- na'le gösterür seni her encümende şem'

2 Yandım yaḳıldım âteş-i 'aşḳıñla ey ṣanem
Benden yaḳar çerâġı bu deyr-i kühende şem'

3 Gerçi ki şeb külâh giyüb ‘arż-ı ḥüsün ider
Lîkin şebîh olunmaz ol şeh-levende şem‘

4 Şevḳim ziyâdedir diyü meclisde germ olub
Yârâna dil uzatmasun aydıñ iñende şem‘

5 Firdevsî yârı istese her ṣoḥbete n’ola
Bezm ehliniñ görür gözidür encümende şem‘

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Baḥs itmesün ‘iẕâruñ ile encümende şem‘
Ḳanda çerâġ-ı mâh-ı şeb-efrûz ḳanda şem‘

2 Çün ṣubḥ olunca bellü olur yüzi ḳarası
Germ olmasun o ḥüsn ile ey mâh iñende şem‘

3 Bâd-ı ḫazân irişmedin ir ṣaḥn-ı bâġa kim
Bezm-i bahâra nergis olubdur çemende şem‘

4 Olsun çerâġı ruḫlaruñuñ rûşen ey ṣanem
Yaḳduḳça mihr u mâh bu deyr-i kühende şem‘

5 Bâḳî ‘aceb mi şi‘r-i dil- efrûzuñ itseler
Erbâb-ı ‘aşḳ cem‘ olıcaḳ encümende şem‘

(Agehî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Şem‘-i ruḫuña öykünüb ey şûḫ-ı ḫande şem‘
Manṣûr-ı ‘âlem olsa ne var encümende şem‘

2 Pervâne-vâr yanmaġa bezmiñde mumdur
Târ- veş ide cânını her encümende şem‘

3 Başında miḥnet odı ayaġında bend-i ġam
Mıḳrâż-ı ġuṣṣa ile olur ser- figende şem‘

4 Zerrîn ‘alem ile nîze kâfûri reng ile
Ẓulmet ‘asâkirini olupdur keşende şem‘

5 Ey Agehî bu girye-i bî-sûdeñi görüb
Meclisde ṭañ mı her gice eylerse ḫande şem‘

(Ḫayâlî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Bilsem ne gördi ol ṣanem-i sîm-tende şem‘
İḳlîm-i şâh-ı sürûr iken oldı bende şem‘

2 Fânûsa yol bulub gerçek yandı ṣanmañız
Pervânesiyle yanmadı bir pîrehende şem‘

3 Beñler yüzünde sûḫte pervâneler durur
Var mı ‘iẕâr-ı yâr gibi pür-keşende şem‘

4 Fânûs-ı âlini götürüb geldi lâleler
Bezm ehli yaḳdı diyü ṣaḥn-ı çemende şem‘

5 Oldum Ḫayalî Rûmda bir şâha bende kim
Ednâ naẓarla yaḳa sönmeye Yemende şem‘

(Aḥmed)
(280a)(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Görmedin cân terkin ile bî- nizâ‘
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimâ‘

2 Cân u dil virsem n’ola la‘liñe kim
Yoḳ bahâya istenür evvel metâ‘

3 Ṣormaġ isterdim lebi râzın didi
“Külli sırrın câveze’l-iṯneyni ṯa‘”

4 Aġdı başına hevâsı zülfüñüñ
Ol hevâdan serv urur her-dem semâ‘

5 Her şeb Aḥmed revzeniñden tâ seḥer
Görinür âhım çerâġından şu‘â‘

(Necâtî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 İtmedim cân içün aġzıñla nizâ‘
Yoḳ bahâya gitdi ol nâzik metâ‘

2 Ḫaṭṭ yerişmez ‘ârıżıñda dostum
Neyler ol defterde ḫaṭṭ-ı inḳıṭâ‘

3 Zülfüñüñ baş oynarım çevgânına
Başdan ṭopı ben itdim iḫtirâ‘

4 Kûyuña vardılar andan dostum
Cennet evṣâfın idenler istimâ‘

5 Yâ gibi bükdüñ Necâtîniñ belin
Bâri ayrıldıḳça itme imtinâ‘

(Hicrânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣanmaki bülbülden itmiş istimâ‘
Ol ṣafâdan serv ider ṭurmaz semâ‘

2 Çün ġam-ı ‘aşḳ ile itdiñ merḥabâ
Di ḳarâr u ṣabra ey dil elvedâ‘

3 Vâḳıf oldı ḫaṭ dehânıñ râzına
Ḫıżr buldı seyr-i ġayba iḥtilâ‘

4 Lebleriñden geçdügi cân bu kim
“Külli sırrın câveze’l-iṯneyni ṯa‘”

5 Yaḳdı vaṣlıñ leẕẕetin Hicrânî
……. aḳar deñiz imiş ictimâ‘

(Mesîḥ)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Zâhidiñ sözini itme istimâ‘
Gel mey iç ‘ömr-i ‘azîzi itme fînâ‘

2 Âferin eflâk üzre mihre kim
Fetḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılâ‘

3 Ṭıfl-ı ḥayâli çekübdür baġrına
Şâd olub urursa çarḫ olsun semâ‘

4 Mihre baḳsam sensiz ey ḳaş-ı kemân
Gözlerini çıḳarır tîr-i şu‘â‘

5 Sönmeye fetîl gibi çün ey Mesîḥ
İrmesün ol gül-ruḫa tâ kim ṣudâ‘

(Ẕâtî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Mevlevîler gibi itmezdi semâ‘
Nây-ı nâlem itmese çarḫ istimâ‘

2 Eyledüñ dürlü cefâlar iḫtirâ‘
Cânım ey âfet alursın bî-nizâ‘

3 Çâr- yâra eyle rif‘at bulasın
Bulımaz reb‘ ile ey mâh irtifâ‘

4 Lebleriñden bildik aġzıñ dirliġin
“Külli sırrın câveze’l-iṯneyni ṯa‘”

5 Gördi Ẕâtî ‘ârıżıñla lebiñi
Didi itmiş mihr ile mâh ictimâ‘

(Helâkî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Başdandır cânda sevdâ vü nizâ‘
Gitmeyince bâş def‘ olmaz ṣudâ‘

2 Ḥakk olunmaz levḥ-i dilden ḫaṭṭ-ı dôst
“Küllü ‘ilmin leyse fi’l-ḳırṭâsi żâ‘”

3 Ḥüsnüñe öykünemez irer zevâl
Her ne deñlü gün bulursa irtifâ‘

4 La‘l-i cân-baḫşıñ Mesîḥ-i vaḳt iken
Ḫasta diller görmesün mi intifâ‘

5 Câm-ı ‘ışḳ ile Helâkî mest olub
Nâydan bu nâleye ṭutar semâ‘

(Keşfî)
(280b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Mest olub meclisde yaḳsañ sîneye bir dâne dâġ
Ḥaḳ budur bir sikke ḳurduñ sînede cânâna dâġ

2 Nâr-ı ġamla şöyle germ olub tennûr-ı dîde kim
Ḳaṭre-i eşkimle yaḳdım âteş-i sûzâna dâġ

3 Ġonca-i zanbaḳdan itdim bezm-i gülşende fetîl
Mest olub gül yaḳduġunca lâle-i nu‘mâna dâġ

4 Bir nişâne olmaġ içün ehl-i ‘aşḳa dostum
Âteş-i mihriñle yaḳdım sîneme bir dâne dâġ

5 Keşfî ḫaṭṭ-ı ṣafḥa-i ruḫsâr-ı cânân şevḳine
Mihr ṣanma yaḳdı nâme ḳolına bir dâne dâġ

(Dâġî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ol ṭabîb-i cân n’ola yaḳsa ser-â-pâ dâġ
Dâġdır dermân olan endûh-ı bî-dermâna dâġ

2 Bir iken derdim benim biñ eylediñ ey cevri çoḳ
Bir elif var idi yaḳdıñ yanına üç dâne dâġ

3 Meclis içre ṣanurum bir şem‘-i kâfûrî yanar
Ḳoluna yaḳsa ḳaçan ol mâh- rû mestâne dâġ

4 Gün ṭoġar ol gün hemân başına ben üftâdeniñ
Şevḳe gelse ol ḳamer yaḳsa ser-i ‘üryâna dâġ

5 Efser-i keyḫüsreve virmezdi Dâġî cübbesin
Yaḳsañ ey şeh ṣadrınıñ başında bir şâhâne dâġ

(Ṣânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḥâlet-i bâd ile yaḳmış ḳoluna cânâne dâġ
‘Âdet olmuşdur yaḳar bâzûsına mestâne dâġ

2 Dâġ- dârıdır felek ol kevkeb-i raḫşendeniñ
Sînesine yaḳdı mihr ü mehden iki dâne dâġ

3 Râżıyın yâr-ı maḥabbet câna te’sîr eylesün
Yâr tek yaḳsun eliyle bu dil-i sûzâna dâġ

4 Post pûş olub ḳapıñda diyeyin ……
Yaḳayın abdâllar gibi ser-i ‘üryâna dâġ

5 Penbeler ile şerḥâlar Ṣânî itdi şîr-i dil
Tâki döndürdi ser-â-pâ cismini ḳaplana dâġ

(Belîġî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Nâr-ı hecriñ ol ḳadar yaḳdı dil-i sûzâna dâġ
Kûh-sâr-ı ġamda döndürdi anı ḳaplana dâġ

2 Merdüm-i dîdem degil çeşm-i çerâġımdır benim
Urdı ḫâl-i rûyıñ ey meh dîde-i giryâna dâġ

3 Âfitâb-ı ‘âlem-ârâ oldı ṣanma mün‘akis
Nâr-ı mihriñ yaḳmış ey meh-rû dil-i ‘ummâna dâġ

4 Ḫâl-i Hindûsı öper gördüm leb-i cânâneyi
Ey göñül ol ġuṣṣadan oldı süveydâ cána dâġ

5 Bu meṣeldir ey Belîġî ‘ârife bir gül yeter
Lâle-veş baġrımda yetmez mi benim bir dâne dâġ

(……)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Âh kim meclisde yaḳmış germ olub cânâna dâġ
Lâle-veş ḳan aġlayub yaḳsam n’ola sen cána dâġ

2 Tekye ġamda mürîd-i pîr-i ‘aşḳ oldum bugün
Ben nice yaḳmayayın sînemde abdalâna dâġ

3 Ġarḳa-i ḫûn oldı cismim lâle-i ḥamrâ gibi
Şol ḳadar yaḳdı dilâ bu sîne-i ‘üryâna dâġ

4 Âteş-i mihriñle ḫâkister olur ey meh fetîl
Bilmezem nice yaḳam bu sîne-i sûzâna dâġ

5 İşidüb cânuma od düşdi meded ey …….
Germ olub meclisde yaḳmış ol gözi mestâne dâġ

(‘Ahdî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gül gibi yaḳmış işitdim ḳoluna cânâna dâġ
Âteş-i ḥasretle yaḳdım lâle gibi cána dâġ

2 Yüzüñe beñzer diyü gül-çün şehâdet eyledi
Yaḳsalar şer‘ ile ṭañ mı lâle-i nu‘mâna dâġ

3 Mihr-i meh ṣanma görinen çarḫ-ı abdâlıñ durur
Sen meh-i bedr mihr içün yaḳmış bir iki dâne dâġ

4 Yaḳdı yandırdı cihânı saña te’sîr itmedi
Nâr-ı ġamla bunca kim yaḳdı dil-i sûzâna dâġ

5 Göz göz olmuş görmege rûyıñ tenim başdan başa
Ṣanma kim yer yer ḳoyubdur ‘Ahdî-yi dîvâne dâġ

(Şühûdî)
(281a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣanma ey gül ḫâr-ı hicrânıñla yundı ḳana dâġ
Ḳanlar aġlar dem-be-dem ben ‘âşıḳ-ı giryâna dâġ

2 Gûyiyâ olmuş muḳârin bir meh-i tâbâna mihr
Dest-i sîmînine yaḳmış gördüm ol cânâna dâġ

3 Def‘ olunmaz dâġ ile derdi dil-i dîvâneniñ
Ey ṭabîbim kâr ḳılmaz âteş-i sûzâna dâġ

4 Başdı şâh-ı ‘aşḳ bir tamġâ-yı tezvîr alnına
Ṣanma başında raḳîbiñ görinen şâhâne dâġ

5 Ey Şühûdî dûr olub mihr-i ruḫ-ı dil-dârdan
Nice bir yaḳa seni bu âteş-i ḥırmâna dâġ

(Vaḥyî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Meh-i ruḫsâr ile yaḳdım sîne-i sûzâna dâġ
Tâb-ı şevḳ-i yâr ile döndi meh-i tâbâna dâġ

2 Firaḳıñ bezminde ben üftâdeye ey ġonca- leb
Hem-demimdir eşk-i çeşmim sâġar u peymâne dâġ

3 Dâġ urdum gögsüme ḫâl-i ‘iẕâruñ şevḳine
Âteş-i reşk ile yaḳdım lâle-i nu‘mâne dâġ

4 Ta‘n idüb ṣûfî dime baña nişân ‘îddir
Derd-i hicrâna devâdır diyü yaḳdım câna dâġ

5 Efser-i dârâ- ṣıfat baş egsün aña şâh-ı ‘aşḳ
Vâḥyiyâ yaḳ başıña ‘aşḳ ile bir şâhâne dâġ

(Şîrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yaḳarın şimdengerü nâr-ı ġamıñla câna dâġ
Yanmadıḳ yer ḳalmadı cismimde yana yana dâġ

2 Ṣanma güldür açılan yer yer şehâ gül-zârda
Cismine yaḳdı ruḫuñ şevḳiyle bir ḳaç dâne dâġ

3 Tekye-i ġamda seniñ abdâlıñ oldı cân u dil
Dest-i lutfuñla n’ola yaḳsañ bir iki câna dâġ

4 Od yanar başımda ey zâhid beni incitme gel
Yaḳ diyü teklîf ider cânân ser-i ‘üryâna dâġ

5 Dâġ-ı dil ḫûn-ı cigerle dilde ġarḳ-ı ḫûndur
Öldürüb Şîrî beni yoḳ yire girdi ḳana dâġ

(Ehlî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Âşıḳ oldur kim teninde irmeyüb pâyâna dâġ
Cismine nâr-ı firâḳ ile ser-â-pâ yana dâġ

2 Şâh-ı miḥnet bir siyeh ḫil‘at giyürdi egnime
Ṣanma yandı nâr-ı ‘aşḳ ile ten-i ‘üryâna dâġ

3 Bes degil mi âteş-i ġamla yanub yaḳıldugı
Nice bir yana daḫi cânâ dil-i büryâna dâġ

4 Tâze dâġımla pür itdim sînemiñ her yanını
Cism-i ṣad-çâkım siyeh reng oldı yana yana dâġ

5 Sûz imiş âh-ı derûn-ı âteşînimden yanar
Ehliyâ yaḳmaḳ dilersem sîne-i sûzâna dâġ

(‘Ulvî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gül gibi nâzük sîneye çün yaḳa cânâna dâġ
Lâle-veş yaḳsam n’ola bende dil-i sûzâna dâġ

2 Şâh-ı ‘aşḳ içre yanar par par ṣabâḥ-ı ḥaşre dek
Sînesine bu gice yaḳsa kimiñ cânâna dâġ

3 Âteşîn güllerle zeyn itdi ser-â-ser ḥüsnini
Şeh benek bir câme giydirdi ten-i ‘üryâna dâġ

4 Şeyḫ-i şehriñ başda dâġı yaḳ diyü …… ḳamu
Tâcınıñ mîḫı yeter ol bî-ser ü sâmâna dâġ

5 Tâ ṣabâḥ-ı ḥaşre dek diñlenmeye mânend-i şem‘
Âteş-i ‘aşḳ ile ‘Ulvî bir ḳarâra yâna dâġ

(Merâmî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yaḳdı cânân şerḥasınıñ üstüne bir dâne dâġ
Döndi serv üstinde görinen tabâna dâġ

2 Sâ‘id-i sîmîni üzre ḫâllerdir ṣanmañız
Yâr yaḳmışdır ḳolına şevḳ ile mestâne dâġ

3 Keyḳubâda ta‘n eyler ḥarf atar Keyḫüsreve
Şol gedâ kim sînesine yaḳa iki dâne dâġ

4 Pâdişâh olur ḳaranfüller ṭaḳınur başına
Şol gedâ kim şevḳ ile yaḳar ser-i ‘üryâna dâġ

5 Her yerin ṣanma Merâmî görinen girdâbdır
Dest-i ḳudret tâ-ezel yaḳmış ten ‘ummâna dâġ

(Bâḳî)
(281b) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettân ṣaf ṣaf
Gûyiyâ cenge girer nîze-güẕerân ṣaf ṣaf

2 Seni seyr itmek içün reh-güzer-i gülşende
İki cânibde ṭurur serv-i ḫırâmân ṣaf ṣaf

3 Câmi‘ içre göre tâ kimlere hem-zânûsın
Şekl-i saḳḳâda gezer dîde-i giryân ṣaf ṣaf

4 Gökde efġân iderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
Çekilür kûyuña murġân-ı dil u cân ṣaf ṣaf

5 Leşker-i eşk-i firâvân ile ceng itmek içün
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummân ṣaf ṣaf

6 Ehl-i dil derd ü ġamıñ ni‘metine müstaġraḳ
Dizilürler keremiñ ḫ^{v}ânına mihmân ṣaf ṣaf

7 Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırâm itse ‘alem gibi ḳalem
Leşker-i saṭrı çeker defter ü dîvân ṣaf ṣaf

8 Kûyıñ etrâfına ‘uşşâḳ dizilmiş gûyâ
Ḥarem-i Ka‘bede her cânibe erkân ṣaf ṣaf

9 Ḳadriñi seng-i muṣallâda bilüb ey Bâḳî
Ṭurub el baġlayalar ḳarşuña yârân ṣaf ṣaf

(Ṣânî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḫayl-i ‘uşşâḳı budur dizdügi cânân ṣaf ṣaf
Geçirür ‘askerini gözden o sulṭân ṣaf ṣaf

2 Şu‘le-i şem‘-i ruḫuñ şevḳine mescidde geçer
Yaḳdı ḳandilleri bu âteş-i sûzân ṣaf ṣaf

3 Vaṣf-ı ḫaṭṭıñla diyen şi‘rini mıṣra‘ mıṣra‘
Bâġbândır ki diker gülşene reyḥân ṣaf ṣaf

4 Gitmesün seyre ‘adüvvle diyiñ ol çeşm-i ġazâl
Görmediñ gezdigini gürk ile ceyrân ṣaf ṣaf

5 Ol Mesîḥâ- lebe cân virdi görüb muġ-beçeler
Ṣanma deyr içre ṭuranlar büt-i bî-cân ṣaf ṣaf

6 Ḳavm-i aġyârı helâk eyledi Ṣânî bir bir
Ḳırdı küfr ehlini güyâ şeh-i merdân ṣaf ṣaf

7 Şeh-suvârım sen o sulṭân-ı cihânsın yaraşur
…… o gence piyâde gide ḫûbân ṣaf ṣaf

(Rûmî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ṭursa ‘uşşâḳ yoluñda n’ola ey cân ṣaf ṣaf
Pâdişeh çıḳsa ider ḫalḳ anı seyrân ṣaf ṣaf

2 Ḥayrete vardı görünce seni ḫûbân ṣanma
Deyrde ṣanma ṭuran ṣûret-i bî-cân ṣaf ṣaf

3 Seyr-i bâġ eyler iseñ gül gibi tanẓîmüñ içün
Ṭura ṣaf-ṣâfları ey şeh-i devrân ṣaf ṣaf

4 Ey Süleymân-ı zamân saña yaraşmaz kerem it
Ḳoma aġyâr ṭura ḳarşuña dîvân ṣaf ṣaf

5 Leşker-i âhımı çün gördi zırıh- pûş oldı
Ceng içün ṭurdı felek ey meh-i tabân ṣaf ṣaf

6 Ḳalb-i ‘uşşâḳa ṭoḳınmaḳ gibi maḳṣûd yine
Ḳara alay oluben ṭurdı o müjgân ṣaf ṣaf

7 Ḫayl-i Tîmur gibi Rûmî diler ġâret ide
Ḫaṭṭ-ı dil-dâr yüridi yine müselmân ṣaf ṣaf

(Ṣâbirî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Oḳlarıñ kim görinür sînede her ân ṣaf ṣaf
Ar‘ar-ı bâġdır ey serv-i ḫırâmân ṣaf ṣaf

2 Umarın sâḳi-yi gül-ruḫlar ile meykededе
Pîş-ḫân taḥtasına cem‘ ola yârân ṣaf ṣaf

3 Ḫ^{v}âba vardıḳça o mûmiyânı güzelde müjeler
Siḥre ḳavmîlerdurur secde ider ṣan ṣaf ṣaf

4 O Süleymân-ı zamânıñ ḥareminde aġyâr
Ehrimen ‘askeridir baġladı dîvân ṣaf ṣaf

5 Döndi sûzen-gere ‘aks-i müjelerle çeşmim
Ki ṭurub iki görüb zeyn ide dükkân ṣaf ṣaf

(282a)
6 İşigiñde n’ola ‘uşşâḳ dizilse yer yer
Çü durur bâb-ı hümâyunda der-bân ṣaf ṣaf

7 Ḫandeḳ-i çeşme düşe düşmen-i bed-ḫ^{v}âh diyü
Mîḫlar degdi müjem ey göz-i fettân ṣaf ṣaf

8 Ṣâbirî evc-i melâḥatde bugün ol mâhı
Ḫûb-rûyân-ı cihân eyledi seyrân ṣaf ṣaf

(Ümîdî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dizilür ḳarşıña erbâb-ı dil u cân ṣaf ṣaf
Ka‘beye ḳarşu ṭurur ehl-i Ḥicâzân ṣaf ṣaf

2 ‘Aks-i ruḫsârını seyr itmek içün cânânıñ
Dizilüb ṭurdı bugün dîde-i müjgân ṣaf ṣaf

3 Tâb-ı meyden uyarub şem‘-i çerâġ-ı câmı
Oturur şevḳ ile meyḫânede rindân ṣaf ṣaf

4 Ceng idüb ḫayl-i şitâyile bugün gülşende
Ṭurdı süsenler idüb tîġı ‘üryân ṣaf ṣaf

5 Ölicek ḫalḳ cenâzem götürüb baş üzre
Ey Ümîdî düşeler öñüme yârân ṣaf ṣaf

(Behiştî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Gördigi dem dedi ‘âşıḳları cânân ṣaf ṣaf
İdeyin bunları ben ḫâk ile yeksân ṣaf ṣaf

2 Sînesi üzre elifler mi iderdi peydâ
‘Ârıżıñ mevcin eger görmese ‘ummân ṣaf ṣaf

3 Bu ḫayâl ile yataġıñda şikâr eylemege
Sen ġazâlî gözedür dîde-i giryân ṣaf ṣaf

4 Ter düşer câmi‘ içinde seni arar bu diyü
Görse saḳḳâyı gezer dîde-i giryân ṣaf ṣaf

5 Ey Behiştî yoġ iken bende ḳadr-i miḳdârıñ
Şâh-ı beyt-i ġazeliñ bağladı dîvân ṣaf ṣaf

(Fevrî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Kûy-ı dildârda ‘uşşâḳ-ı firâvân ṣaf ṣaf
Şâh-ı dîvâni durur kim ṭurur a‘yân ṣaf ṣaf

2 ‘Aşḳ virmezse beḳâ âlem o kâfirden öcüm
Ḥaşr olub ṭurduġı dem Gebr-i müselmân ṣaf ṣaf

3 Ġamzesi oḳlarına çeşmimi ḳandîl itdi
Ṣanma gözde görinen sâye-i müjgân ṣaf ṣaf

4 Nûr-ı deryâsı durur mevcleri ẓâhir olur
Olsa ṭañ mı girih-i çihre-yi cânân ṣaf ṣaf

5 Fevrîniñ ḳabre giderken bileler ululuġun
Öñine düşe piyâde gide yârân ṣaf ṣaf

(Ḫâtemî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Der-i cânâna derildi yine yârân ṣaf ṣaf
Şâh işiginde olur niteki dîvân ṣaf ṣaf

2 Seyr-i bâzâr-ı Sitanbul ne güzel ‘âlem olur
‘Arż ider ḥüsn-i metâ‘ın saña ḫûbân ṣaf ṣaf

3 Bâyezîdîleriñ alayı ṭağıldı olıcaḳ
‘Asker-i ḥażret-i Sulṭân Selîm Ḫân ṣaf ṣaf

4 Seni seyr itmek içün gülşene varsañ nâẓır
Nergis ü süsen ü gül serv-i ḫırâmân ṣaf ṣaf

5 Devr oḳur ol ḳaşı miḥrâb varıb câmi‘e dün
Ḫâtemî ḳopar o dem laḫza vü efġân ṣaf ṣaf

(Şânî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Didim ol yüzde nedendir ḫaṭ-ı reyḥân ṣaf ṣaf
Adı şöyle yazulur âyet-i Ḳur’ân ṣaf ṣaf

2 Muṣḥaf-ı ḥüsnüñi ezberlemege mektebde
Dirilür ḳarşuña eṭfâl-i dil u cân ṣaf ṣaf

3 Seni seyr itmege âyineleri bâzârıñ
Yolda ṣarḳar ṭurur ey mihr-i dıraḫşân ṣaf ṣaf

4 Ẕülfiḳâr-ı müjeñiñ vaṣfına âġâz ideli
Ḳıṣṣa- h^{v}ânıñ alur eṭrâfını yârân ṣaf ṣaf

5 ‘Asker-i ṣabra sipâh-ı müje aḳın ṣaldı
Bozdı alâyların ġamze-i fettân ṣaf ṣaf
(282b)

6 Mihr ü meh ṣanma iki pencere aṣdı gerdûn
İde tâ ḫayl-i melâyik seni seyrân ṣaf ṣaf

7 Bir gün ola ki el üzre götürüb ey Şânî
Gide tâbutuñ öñünce nice iḫvân ṣaf ṣaf

(Ṣadrî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dile degsün ḳâmış oḳların o müjgân ṣaf ṣaf
Ṣu kenârında olur çünki meyistân ṣaf ṣaf

2 Yaşımıñ cûyların seyre meger çıḳmışdur
Ṭurdı ṣaf-ṣâflar ey serv-i ḫırâmân ṣaf ṣaf

3 Câmi‘iñ ḥüsnidür olur nice yerden nigerân
Câm ṣanma görünen ey meh-i tâbân ṣaf ṣaf

4 Nice zâr olmayayın şeş-der-i ġamdır güyâ
Dâġlar şerḥalar ile ten-i ‘üryân ṣaf ṣaf

5 Deheniñ ḥoḳḳa-i mercân durur ey gevher-i pâk
Dür-i nâyâbdurur andaġı dendân ṣaf ṣaf

6 Sîḫlerdür dükelü ḫandeḳ içinde güyâ
Zaḫm-ı sînemde oḳuñ ey göz-i fettân ṣaf ṣaf

7 Ârzû-yı ḳad-i mevzûnı ile ey Ṣadrî
Bâġbân ṭurma diker bâġa dıraḫtân ṣaf ṣaf

(Ṣâni‘î)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ṭolanur Ka‘be gibi kûyuñı yârân ṣaf ṣaf
Ḳapıña ḳarşu varur vâlih u ḥayrân ṣaf ṣaf

2 Beyt-i ma‘mûrı melâyık nice eylerse ṭavâf
Kûy-ı yârı ṭolanur ‘asker-i ḫûbân ṣaf ṣaf

3 Ḥâne-i ṣaf-şiken alayına yâ hû dise
Kendüden geçmez idi zülf-i perîşân ṣaf ṣaf

4 Ġamzesi tîġıyle lu‘b itmese hengâme edüb
Dizilüb ṭurmaz idi ḫançer-i müjgân ṣaf ṣaf

5 Cevherî incü dizer gibi lebiñ vaṣf idecek
Dizilür ḳarşusına la‘l-i bedeḫşân ṣaf ṣaf

6 Ol perî ḳabrimi seyr itse melek-rûlar ile
Ravżam eṭrâfı olur ḥûr u ġılmân ṣaf ṣaf

7 Ṣâni‘î mürşid-i erbâb-ı ṣafâ olduñ ise
Gelüb el ḳavşuralar ḳarşuña yârân ṣaf ṣaf

(Ṣiyâmî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ṭarasa şâne ile zülfüni cânân ṣaf ṣaf
Ḳalur ‘uşşâḳı dilâ zâr u perîşân ṣaf ṣaf

2 Çıḳdı ġonca ḳılub o reng-i zümürrüdde ḳarâr
Çekilür gülşene her bülbül-i nâlân ṣaf ṣaf

3 Ḳaşlarıñ yayına ḳurbân olur ‘âlemde seniñ
Tîr-i hicrâna nişân olmaġa yârân ṣaf ṣaf

4 Ḳanlu yaşum gören ider siper müjgânımda
Dizilür rişteye ṣan dâne-i mercân ṣaf ṣaf

5 Zeyn olub gülşen-i ḥüsnüñde ḳaranfüller ile
Ruḫuña virdi leṭâfet ḫaṭ-ı reyḥân ṣaf ṣaf

6 Dem-i germîde baña açsa ‘ummân ṭañ mı
Dökdi bârân-ı belâ dîde-i giryân ṣaf ṣaf

7 Ṭarz-ı eş‘âr-ı Ṣiyâmî olalı şîrîn-ter
Oḳur ebyâtımı her rind-i ġazel-ḫ^{v}ân ṣaf ṣaf

(‘Azîzî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ṭolanur kûyuñı ‘uşşâḳ-ı ġarîbân ṣaf ṣaf
Nitekim Ka‘be-i Ḥaccâc-ı Firâvân ṣaf ṣaf

2 Ḳanı ol dem ki mey-i la‘l-i lebiñ şevḳiyle
Çekülirdi der-i meyḫâneye rindân ṣaf ṣaf

3 Ḳan idüpdür diyü ṭutmaġa ḥarâmî gözüñi
Baġlamış her ṭarafın ‘asker-i müjgân ṣaf ṣaf

4 Görinen ḳara bulutlar degil ejder- mânend
Çekilür göklere derd-i dil-i nâlân ṣaf ṣaf

5 Yitürüb ‘aḳlını bî-çâre ‘Azîzî dem olur
Beng ‘aşḳıñla geçer kendüden ey cân ṣaf ṣaf

(‘İlmî)
(283a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḫayl-i ‘uşşâḳı dizer seyrine cânân ṣaf ṣaf
Nitekim leşker-i dîvân ile sulṭân ṣaf ṣaf

2 Gördi reftârıñı ey serv-i ḫırâm ḥayretden
Dikili ḳaldı hemân serv-i ḫırâmân ṣaf ṣaf

3 Şâh-ı gül bâġa gelürmiş diyü istiḳbâle
Ṭurdılar bülbül-i ḫôş naġme hezârân ṣaf ṣaf

4 Kûy-ı ‘aşḳ içre ḳapular iki cânibde saña
…. açmışlar olub ḥüsnüñe ḥayrân ṣaf ṣaf

5 Ḫâric ez-defter-i ‘uşşâḳ ide mi ‘İlmî hiç
Yoḳlanub ‘âşıḳını eylese dîvân ṣaf ṣaf

(Ḫıfẓî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Yoluñı ṭutsa n’ola zümre-i ḫûbân ṣaf ṣaf
Şâh râha ṭurur âṣaf ṣaf-ı devrân ṣaf ṣaf

2 Manẓarıñ olsa maḥal sîne eliflerle ki bâġ
Ḳadr-i ‘âlî bulur olduḳça dıraḫtân ṣaf ṣaf

3 Âyet-i ḫaṭṭıña medd oḳıya ḳaşıñ yâsın
Ger ola ḫâṭır-ı vaṣṣâfda Ḳur’ân ṣaf ṣaf

4 Mülke yer mi ḳıla nûrına ṣûret bula kim
Ḫûb-rûlar ṭuralar ḳarşıña dîvân ṣaf ṣaf

5 ‘Asker-i naẓma çeküb kilk-i güher-bârı ‘alem
Baġladı her ġazelim ḳarşuma dîvân ṣaf ṣaf

6 Bâġ-ı kûyuñda çıḳar göklere ṣaf ṣâf şekil
Sitem-i ḳaddiñ ile âh-ı ġarîbân ṣaf ṣaf

7 Sehm-i müjgânıñ içün cenge girüb süsen-i bâġ
Çekeler birbirine ḫançer-i bürrân ṣaf ṣaf

8 Dâġlar yaḳdı gelüb sîneme cânân bir bir
Ṣanki mirâtla zeyn eyledi dükkân ṣaf ṣaf

9 Câmi‘ içre görünen ṣanma duḫân-ı ‘anber
Seni ârâyı çıḳar bu dil-i sûzân ṣaf ṣaf

10 Düşer ey Ḫıfẓî aña ẓıll-i hümâdur zülfi
Dizilür silsile-i ‘aşḳa esîrân ṣaf ṣaf

(Belîġî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Âsitânında ṭurursa n’ola ḫûbân ṣaf ṣaf
Baġlanur dergeh-i ‘âlîde çü dîvân ṣaf ṣaf

2 Zülfüne virdi alay gül-begin itdi serdâr
Ḳalb-i ‘uşşâḳı ṣıdı başdan o müjgân ṣaf ṣaf

3 Nice cân ḳurtarayın her yalıñız baş ile ben
Ṭura müjġânı gibi nîze güẕârân ṣaf ṣaf

4 Sînemi ḫâne-i zenbûra müşâbih ḳıldıñ
Görülür ey ḳaşı yâ zaḫm-ı firâvân ṣaf ṣaf

5 Çâr-ı sûy-ı ġam-ı miḥnetde dükân açdı yine
Dizdi gevherlerini dîde-i giryân ṣaf ṣaf

6 ‘Îd-i vaṣluña irem diyü seniñ ey yüz-i mâh
Çekilür kûyuña ḳurbân-ı dil u cân ṣaf ṣaf

7 Yine bî-bâk oturub ‘ayş ide mi gülşende
Ey Belîġî mey ü maḥbûb ile yârân ṣaf ṣaf

(……)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Çekilür işigine ‘âşıḳ-ı giryân ṣaf ṣaf
Ṣân Süleymâna gelür ‘asker-i mûrân ṣaf ṣaf

2 Gül gibi taḥta geçüb nâz ile dîvân itse
Dikilür ḳarşusına serv-i ḫırâmân ṣaf ṣaf

3 Ka‘be-i ehl-i ṣafâ olalı kûy-ı dil-dâr
Ṭolanur işigini ḥûri vü ġılmân ṣaf ṣaf

4 Geldiler bâb-ı hümâyûna yaḳalar yırtub
‘Arż-ı ḥâl itmek içün defter ü dîvân ṣaf ṣaf

5 Yılda bir kere ider Ka‘be ṭavâfın ḥüccâc
Ṭolanur ehl-i ṣafâ kûyuñı her an ṣaf ṣaf

6 Ṣanurum dilber uçurduḳça kebûterlerini
Per açar üstüne murġân-ı Süleymân ṣaf ṣaf

(Yaḥyâ)
(283b) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dâġlar ṭoldı tenüm vuṣlata imkânım yoḳ
Ḳaldım ayaḳda ḳara başıma dermânım yoḳ

2 Aġladuġum budurur gülşen-i ‘âlemde benim
Göñlümi eglemege bir gül-i ḫandânım yoḳ

3 Beni bî-cân idüben gitdi raḳîb ile ḥabîb
Hey meded kûyını seyr itmege bir cânım yoḳ

4 ‘Âşıḳ olanları ḳulluġa ḳabûl itmeyici
Ben de bildim ki o beg-zâde gibi ḫânım yoḳ

5 Baña bayrâm yirini añma ṣaḳın ey Yaḥyâ
Yele ṣalınmaġa bir serv-i ḫırâmânım yoḳ

(……..)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Nideyin ṣaḥn-ı çemen seyrini cânânum yoḳ
Bir yanımca ṣalınur serv-i ḫırâmânum yoḳ

2 Emdürür gerçi lebin vaṣlına cânlar virene
Leb-i cân-baḫşını emsem dimege cânum yoḳ

3 Nice da‘vet ideyin ol perîyi dâireye
Ḫatem-i la‘li gibi mühr-i Süleymânum yoḳ

4 Baġrımıñ başına dâġ-ı ġamı odlar yaḳalı
Ḳaldım ayaḳda ḳara başıma dermânum yoḳ

5 Gülşen-i kûyuñda …….. fiġânlar eyler
Nice dehen-i murġ-ı ḫoş elḥânım yoḳ

(Kâşifî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 N’ola kim aġlar isem ġonca-i ḫandânum yoḳ
Gelüb açılmaġa bir tâze gülistânum yoḳ

2 Elde câm-ı mey ü başımda hevâ-yı kâkül
Ḳaldım ayaḳda ḳara başıma dermânum yoḳ

3 Serve didim ki ṣalın yâr ile câmıñ var ise
Didi anıñla ṣalınmaġa benim cânum yoḳ

4 Âfitâb-ı ġam-ı ‘aşḳ ile yanub yaḳıldum
Üstüme sâye ṣalar serv-i ḫırâmânum yoḳ

5 Kâşifî nâle ider gülşen-i kûyuñ içre
Dime gel ey gül-i ter bülbül-i nâlânum yoḳ

(Raḥmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Cihândan geçmek içün ‘âşıḳ-ı cânâneye lâyıḳ
Nitekim şem‘a per yaḳmaḳ durur pervâneye lâyıḳ

2 Ayâġ üzre durub miḥrâb içinde ḫ^{v}âb-ı nâz eyler
Bu ḥâletler degil ol nergis-i mestâneye lâyıḳ

3 Serim sâġar iderse ben ölicek n’ola ger devrân
Fenâ bezminde devr itmekdurur peymâneye lâyıḳ

4 Ṣadâ-yı erġanûnı bezm-i ḥayretde nedir …….
Cünûn zencîriniñ âvâzı bes dîvâneye lâyıḳ

5 Maḥabbet cevherin dilde ṣaḳın ‘arż itme nâdâna
O genciñ Raḥmiyâ hıfẓı hemân virâneye lâyıḳ

(Ṣânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ṣaçın aġyâra ‘arż itmek degil cânâneye lâyıḳ
O bir zencîrdir zîra (….) ol dîvâneye lâyıḳ

2 Müyesser olmadı dil-ber nihânî ḫâneme gelmek
Meger ol genc görmez kendüyi virâneye lâyıḳ

3 Ḫayâl-i yâre ‘âşıḳ-ı dilde mâ-ḥażar çeksün
Ri‘âyet itmedir mihmânı ṣâḥib ḫâneye lâyıḳ

4 O zülf-i müşg-bûy u ‘anber-agînin ṭarar gördüm
Didim cânâna ḫidmetdir bu olmuş şâneye lâyıḳ

5 Ne ḥayretdir ser-i kûyuñda ṣûfî na‘ralar urmaḳ
Bu bir şurîdelikdir Ṣânî-yi mestâneye lâyıḳ

(……)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Maḥabbet şem‘ine yansam bu ben pervâneye lâyıḳ
Ḥarâb-ı genc-i ‘aşḳ olsa dil-i virâneye lâyıḳ

2 Saña cân virdügim ‘ayb olmasun tâ cândan ġayrı
Nesi vardur maḥabbet ehliniñ cânâneye lâyıḳ

3 İçüb ayaġıña düşsem baña incinme ey sâḳî
İçüb ayaġıña düşmekdurur mestâneye lâyıḳ

4 Ḳoyub kûyını cânânıñ cünûn vâdilerin ṭuttı
Ne deñlü ṭaş atarlarsa dil-i dîvâneye lâyıḳ

(‘Ulvî)
(284a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dil-i şeydâ görür kendin ġam-ı cânâneye lâyıḳ
Ṣanur dîvâne her genci olur virâneye lâyıḳ

2 Ṣürâḥiyle aġız bir eyleyüb peymâne meclisde
Öperler la‘l-i mey-gûnun degil cânâneye lâyıḳ

3 Ezel bezminde nûş itdi maḥabbet bâdesin her kim
Ḫarâbâtı olub küp düşe ger meyḫâneye lâyıḳ

4 Dilâ hemşîresin zer- duḫteriniñ bulduġı yerde
Çekerse rind-i dürd-âşâm olan merdâneye lâyıḳ

5 Şular kim âşinâdır naẓmla bu şi‘r-i ‘Ulvîyi
Sezâdır daẖl iderlerse degil bî-gâneye lâyıḳ

(Ṣânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Görürsen sen ruẖuñ şem‘ini her bir ẖâneye lâyıḳ
Yanarsa nâr-ı ġayretle dil-i pervâneye lâyıḳ

2 Erâzil meclis-i mihr-i cemâliñ ḳılmasun rûşen
Begim şem‘-i cemâliñ görse her kâşâneye lâyıḳ

3 Ṣayub kâşâne-i ‘ahdîye ey sîmîn- beden ursa
Degildir genc-i vaṣlıñ çünki her virâneye lâyıḳ

4 Ḳodum ser rişte-i zülfüñ elimden dem-be-dem ḳadrin
Ne bend eylersiñ ey meh şimdi ben dîvâneye lâyıḳ

5 Ḳo yansun Ṣânîniñ ‘aşḳıñla ey meh dâimâ göñül
Ṭutuşmaḳdır cemâliñ şem‘ine pervâneye lâyıḳ

(‘Ahdî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Görür mi sevdigin ‘âşıḳ olan efsâneye lâyıḳ
Olur mı şöyle isnâd eylemek cânâneye lâyıḳ

2 Ṣalardı ẖâneñe tâb-ı ruẖı pertev o meh-rûnuñ
Eger görseydi şem‘-i vaṣlını her ẖâneye lâyıḳ

3 Ümîd-i genc-i vaṣl ile yıḳılub bî-nişân olma
Olur genc-i viṣâlî ṣanma her virâneye lâyıḳ

4 Eliñden zülfüni çeker ‘aceb mi ol perî-peyker
Degil zencîr-i zülfi çünki her dîvâneye lâyıḳ

5 N’ola pervâne olsañ şem‘-i ruẖsârıma ‘Ahdî-veş
Bilürsin tâb-ı şem‘a yanmadır pervâneye lâyıḳ

(Ṣadrî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilâ bir naẓm-ı ter ḳıl ol dür-i yekdâneye lâyıḳ
İdüb rengîn edâlar ‘ârıż-ı cânâneye lâyıḳ

2 Yüzüñ göster hemân cân virmeden ḳaçmaz begim ‘âşıḳ
Degildir nîmde pervâ yimek pervâneye lâyıḳ

3 Niçün ‘aks-i ḫaṭıñ görmezsin elyaḳ çeşm-i nemnâk
Bilürsin ḫod ḫaṭ-ı zîbâ olur kâneye lâyıḳ

4 ‘Acebdir âşinâya cân verirken baḳmaz ol ḫûnı
Viṣâlin râygân ammâ görür bîgâneye lâyıḳ

5 Begim eş‘âr-ı Ṣadrî-yi ṣaḳın ġayra ḳıyâs itme
Sözü efsûndur anıñ degil efsâneye lâyıḳ

(Belîġî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Olur mı her göñül mesken-i ġam cânâneye lâyıḳ
Serîr-i şâhi kim gördi ola her ḫâneye lâyıḳ

2 Çıḳar aġyâr-ı bed -kişi göñülden ey ṣanem hergiz
Ḥarîm-i Ka‘be olmaz râhib-i büt-ḫâneye lâyıḳ

3 Raḳîbiñ ḳalbine derd ü ġam-ı ‘aşḳıñ maḥall görme
Bu bir gencînedir şâhım dil-i virâneye lâyıḳ

4 Ṣürâḥi gibi bezmiñde n’ola ḳan aġlasam her-dem
Görürsün bûse-i la‘l-i lebiñ pervâneye lâyıḳ

5 Belîġî ‘âḳil iseñ bu ḫarâb- âbâda meyl itme
Bu bir virânedir görmez misin dîvâneye lâyıḳ

(Şânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Fürûġ-ı ‘ârıżıñ olsun mı her kâşâneye lâyıḳ
Bu bir şem‘-i ṣafâdır meclis-i şâhâneye lâyıḳ

2 ‘Adûlar bâde-i la‘l-i ṣafâ-baḫşıñdan el çeksün
Çün olmaz câm-ı bezm-ârâ-yı cism bî-gâneye lâyıḳ

3 Kemend-i kâkül-i ‘anber-feşânıñ ṭaḳma aġyâra
Begim zencîr-i zülfüñ görme her dîvâneye lâyıḳ

4 Niṣâr eyler sirişkim ḫâk-i pâyı yâre her-demler
Nemiz var dîde-i terde daḫi cânâneye lâyıḳ

5 Neşâṭ-ı ġamda başın oynadub rûḥun revân itdi
Ḳarîb-i şâh olursa Şâni-yi ferzâneye lâyıḳ

(Emânî)
(284b) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dil-i şeydâya incinmek degil cânâneye lâyıḳ
Delüye uymamaḳdır ‘âḳil ü ferzâneye lâyıḳ

2 Ṣürâḥî-veş n’ola sâḳî ṣımazsa ‘ahd u peymânı
Dürüst peymânlıḳdır bende-i peymâneye lâyıḳ

3 Cemâliñ şem‘ine diler yaḳalar bâl u per cânâ
Yanar şem‘i görünce yanmadır pervâneye lâyıḳ

4 Getür ‘aşḳ-ı pâkiñ ey şeh-i mülk-i melâḥat kim
Çekerse raḫt u baḫtın sîne-i virâneye lâyıḳ

5 Göñülde naḳş-ı dil-dârı şu resme ḫûb taṣvîr it
Emânî ṣûret-i zîbâdurur büt-ḫâneye lâyıḳ

(Rûḥî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Râh-ı ‘aşḳ-ı yârda cismim ġubâr itsem gerek
Bu ṭarîḳ ile yine geşt ü güzâr itsem gerek

2 Bâġbân-ı gülşen-i ‘aşḳ oldum ey serv-i revân
Sînemi dâġ-ı ġamıñla lâle-zâr itsem gerek

3 Çeşme- sâr-ı eşkimi pâyına îṣâr itdügüm
Ol boyı servi bu âl ile kenâr itsem gerek

4 Sînede dâġıñ seniñ bir yâdiġâr güẕer baña
Pâdişâhım ben anıñla iftiḫâr itsem gerek

5 Ṭa‘na-i aġyârdan ḳurtulmaġ içün Rûḥiyâ
Râh-ı ‘aşḳ içre girüb terk-i diyâr itsem gerek

(Râ‘î)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gülşen-i kûyuñda eşkim cûy-bâr itsem gerek
Sen sehî-ḳaddi nezâketle kenâr itsem gerek

2 Bâḳî ‘uşşâḳıñ olursa ṭâlib-i mihr-i vefâ
Ben seniñ cevr ü cefâñı iḫtiyâr itsem gerek

3 Ġarḳa virüb ‘âlemi seyl-âb-ı eşk-i çeşm ile
Âsyâlar gibi çarḫı bî-ḳarâr itsem gerek

4 ‘Âşıḳa ṣabr u seferdir lâzım olan derler âh
Ṣabra yoḳdur ṭâḳatim terk-i diyâr itsem gerek

5 Âteş-i ḥasret derûnum ḫânesin yaḳdı meded
Râ‘iyâ sûz-ı nihânım âşikâr itsem gerek

(Ṯânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Zecr-i hecr-i yâr ile terk-i diyâr itsem gerek
Râh-ı iḳlîm-i felâket iḫtiyâr itsem gerek

2 Ḫançer-i ser-tîz-i yâriñ yâdigârıdır diyü
Sînem üzre şerḥalarla iftiḥâr itsem gerek

3 Ḳad-i mevzûnuñ firâḳından varıb gül-zârda
Gördügüm naḫl-ı revânı der-kenâr itsem gerek

4 İftirâḳından o Leylî- çehreniñ Mecnûn-var
Vâdi-yi hâmûnı çoḳ geşt ü güẕâr itsem gerek

5 Bir leb-i mül sâḳî-yi gül-çehre ile Ṯâniyâ
Bâdeler nûş eyleyüb def‘-i ḫumâr itsem gerek

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Çeşm-i pür-ḫûnum yoluñda eşk-bâr itsem gerek
Ayaġıñ tozına gevherler niṯâr itsem gerek

2 Gül gibi pirâhen-i nâmûsı ṣad-çâk eyleyüb
Ġonca-veş dâġ-ı nihânum âşikâr itsem gerek

3 Ḳırma yazıyla ‘adûnuñ dişleri vaṣfın yazub
Nusḫa-i çeşm-i sevâdın pür-ġubâr itsem gerek

4 Eyleyüb zühdüñ binâ-yı süst-bünyâdın ḫarâb
Ḫâne-i ‘aşḳıñ esâsın üstüvâr itsem gerek

5 Bezm-i keṯretden çeḳildi câm-veş Bâḳî göñül
Tekye-i vaḥdetde ‘uzlet iḫtiyâr itsem gerek

(Sipâhî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Eşk-i ḫunûnîmle dehri lâle-zâr itsem gerek
Bâġ-ı kûyuñ dostum her-dem bahâr itsem gerek

2 Her ṣaçı Leylî hevâsîyle düşüb ṣaḫralara
Bir zamân Mecnûn gibi geşt-i güẕâr itsem gerek

3 Pây- bûsuñ ola kim bir gün naṣîb ola diyü
Reh-güẕârıñda vücûdum ḫâk-sâr itsem gerek

4 Mest-i ‘aşḳım dehr-i pür ḳahrıñ ṭoḳuz peymânesin
Sâḳiyâ nûş eyleyüb def‘-i ḫumâr itsem gerek

5 Ey Sipâhî ol perîniñ zülfüne dil baġlayub
Dâr-ı dünyâyı ser-i a‘dâya dâr itsem gerek

(İlâhî)
(285a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cism-i pür dâġım yoluñda ḫâk-sâr itsem gerek
Bu ṭarîḳ ile işigiñ lâle-zâr itsem gerek

2 Yâdigârıñdır çeküb sînemden alma tîriñi
Tâ ölünce ben anıñla iftiḫâr itsem gerek

3 Ter düşer mi bilmezin ol ġonca-i bâġ-ı murâd
Çeşm-i ḫûn-pâşım yolunda jâle-bâr itsem gerek

4 Ḳalb-i ‘uşşâḳı dedim niçün yaḳarsın didi yâr
Ḫâne-i cevr ü cefâyı üstvâr itsem gerek

5 Ḳorḳarın anı götürmeye İlâhî rûzgâr
Âsitân-ı yârda cismim ġubâr itsem gerek

(Miṯâlî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Toḫm-ı eşki ḫâk-i ümîde niṯâr itsem gerek
Ol tezerv-i kebk-reftârı şikâr itsem gerek

2 Zâhidâ irşâd-ı şeyḫ-i şehri sen eyle ḳabûl
Ben daḫi pîr-i muġânı iḫtiyâr itsem gerek

3 Kûy-ı yâre rûzgâr ile düşem şâyed diyü
Cism-i zârı bu hevâyile ġubâr itsem gerek

4 Ġam ṣudâ‘ı cána geçdi bâde-i mergi bulub
Kâse-i serle içüb def‘-i ḫumâr itsem gerek

5 Cism-i zârı hecr ile berg-i ḫazâna döndürüb
Ol şeh-i ḥüsne Miṯâlî ber-güzâr itsem gerek

(Fenâyî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Dâġlarla sînemi naḳş-ı nigâr itsem gerek
Bir ḳurı şâḫ üzre güller âşikâr itsem gerek

2 Yaḳa çâk u mest ü rüsvâ çihre pür-ḫûn dem-be-dem
Yâr kûyunda bu vech ile güẕâr itsem gerek

3 Merve ḥaḳḳı-çün Ṣafâ ile şehâ sa‘yım budur
Ka‘be-i kûyuñda cismim ḫâk-sâr itsem gerek

4 Ruḫlarıñ hecr ile cânâ dem-be-dem ḳan aġlayub
Ġam beyâbânın ser-â-ser lâle-zâr itsem gerek

5 Her ḳaçan bir serv- ḳaddiñ la‘lini vaṣf eylesem
Şi‘r-i mevzûnum Fenâyî âb-dâr itsem gerek

(Ahdî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Çeşm-i ḫûn-bâr ile kûyuñ lâle-zâr itsem gerek
Lâle-veş dâġ-ı derûnum âşikâr itsem gerek

2 Görmesün a‘dâ yüzüñ diyü gözün ṭoldurmaġa
Cism-i zârı rûzgâr ile ġubâr itsem gerek

3 Kâkülüñ sevdâsı ile gün yüzüñsüz bu gice
Dûd-ı âh ile cihânı târ-mâr itsem gerek

4 Dögmege ṭûb-ı belâya ey ḳaşı yâ cân u dil
Cismime demürleriñden bir ḥiṣâr itsem gerek

5 Bâdeden geç başda ‘aḳlıñ var ise Ahdî dime
‘Aḳl yâr olmaz baña ‘aşḳ iḫtiyâr itsem gerek

(Rumûzî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Aġlayub eşk-i revânım cûy-bâr itsem gerek
Âh idüb derd-i derûnum âşikâr itsem gerek

2 Yâr-ı der-bân itmek istermiş raḳîbi dostlar
Ben bu derde dönmeyüb terk-i diyâr itsem gerek

3 Ayaġıñ tozun budur gözden geçürmekden ġaraż
Şîşe-i çeşmim anıñla pür-ġubâr itsem gerek

4 Her kişi aṣḥâb-ı devletden bizimle faḫr ider
Ben seg-i kûyuñla cânâ iftiḫâr itsem gerek

5 Yine bir şâhin baḳışlu Rûm ili şeh-bâzını
Ey Rumûzî avlayub aña şikâr itsem gerek

(Refî‘)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Göñlümi âşüfte-i zülf-i nigâr itsem gerek
Bu hevâyile perîşân rûzgâr itsem gerek

2 Geydürürse zülfüñüñ sevdâsı baña ḳara çul
Ol libâs-ı fâḫir ile iftiḫâr itsem gerek

3 Ḳurudub ḳazıtmaġa nâm-ı ‘adûyı nâmeden
Üstüne ṣaçmaġ içün cismim ġubâr itsem gerek

4 Ölmeg ile ‘aşḳda taḥrîr iderlerse beni
‘Aşḳdan geçmem ölümüm iḫtiyâr itsem gerek

5 Almasun diyü raḳîbiñ kûyuñıñ benden ḫayâl
Refî‘â kûyunda bu cismi nizâr itsem gerek

(Şânî)
(285b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Hecr-i ruḫsârıñla eşkim cûy-bâr itsem gerek
Ḳanlu yaşımla cihânı lâle-zâr itsem gerek

2 Ḫân-ḳâh-ı zühdi berbâd eyledim şimden gerü
Ḫidmet-i pîr-i muġânı iḫtiyâr itsem gerek

3 Dönmediñ maḳṣûdum üzre ey felek tâ ḥaşre dek
Ṣarṣar-ı âhımla çarḫıñ bî-ḳarâr itsem gerek

4 Ẕerre-veş ser-keşteyin dâyim raḳîbe meyl ider
Gün gibi başım alub terk-i diyâr itsem gerek

5 Nergis-i câdûların naẓmımda ta‘rîf eyleyüb
Şâniyâ siḥr-i belâġat âşikâr itsem gerek

(Ḥayderî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Mürşid-i ‘aşḳıñ ṭarîḳin iḫtiyâr itsem gerek
Baş açuḳ râh-ı fenâda terk-i ‘âr itsem gerek

2 Müdde‘î nice melâmet ide ‘aşḳıñda beni
Ben melâmet olmaġ ile iftiḫâr itsem gerek

3 Gün gibi ol mâha bir gün eyleyüb ‘aşḳı a‘yân
Aġlayub râz-ı nihânım âşikâr itsem gerek

4 Ey göñül sevdâ-yı zülf-i yâr ile dîvâne-vâr
‘Aḳl u fikriñ raḫt u baḫtın târ-mâr itsem gerek

5 Terk-i tecrîd-i fenâfillah olub ey Ḥayderî
Yâ bezmine ‘âlemi geşt ü güẕâr itsem gerek

(Ṣâdıḳ)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Dem-be-dem bülbül gibi feryâd u zâr itsem gerek
Netdügüm bezm-i belâda âşikâr itsem gerek

2 Tâbiş-i mülden ‘iẕârı gül gibi olduḳça dilâ
Nâle vü feryâdı gülşende hezâr itsem gerek

3 ‘Aşḳ-ı Leylâyı ile fâş iddügü-çün kûyda
Merḳad-i Mecnûnı bulub seng-sâr itsem gerek

4 Eşk-i ḫûn-alûdımı deryâlar idüb âl ile
Yine bir serv-i ḫırâmânı kenâr itsem gerek

5 Ol hümâ-yı evc-i istiġnâyı bir gün Ṣâdıḳâ
Şâh-bâz-ı himmeti ṣalub şikâr itsem gerek

(Ṣâdıḳ)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Aşḳ iḳlîminde göñlüm şehr-yâr itsem gerek
Tâcını Dârâlarıñ başına dâr itsem gerek

2 Terk-i zehr-âlûd-ı tîriñden ne ḳanlar yuttuġum
Sînem üzre raḫnelerden âşikâr itsem gerek

3 Bir avuç ḳanın niçün ‘âşıḳlarıñ aldıñ diyü
Tîġıñıñ çalub yüzine şerm-sâr itsem gerek

4 Ḳan ṭolar tîġıñ ucundan öldürür âdemleri
Ten nedir ol demlere cânlar niẖâr itsem gerek

5 Ol hümâ-yı evc-i istiġnâyı bir gün Ṣâdıḳâ
Hecr ile ẕevḳin ‘aṭâyâ zehr-i mâr itsem gerek

(Ṣadrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Her elif kim ḥânım içre âşikâr itsem gerek
Şehr-i ġamda her birin bir reh-güẕâr itsem gerek

2 Bâġ-ı ‘aşḳa göñlümi bir bülbül-i zâr eyleyüb
Derdimi ey vird-i ter yine hezâr itsem gerek

3 Üstüẖ^{v}ânın cismimiñ zâd u sifâlin çeşmimiñ
Kâse-i bezm-i seg-i kûy-ı nigâr itsem gerek

4 Cismimi zâr eyleyen çarẖ-ı sitem-kâr ile ben
Olmaz isem döne döne kâr-zâr itsem gerek

5 Bâd-ı âhımla dönerdi Ṣadriyâ şimden gerü
Âsyâb-ı çarẖa eşkim cûy-bâr itsem gerek

(Nişânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 H̱aṭṭ belürmiş ṣafḥa-i ruẖsârına cânânımıñ
Pür-ġubârım ḳondı toz âyinesine cânımıñ

2 Eşkim ile ravża-i dil dâimâ ser-sebz olur
Başı ẖşdur yâş ile bu dîde-i giryânımıñ

3 Bezm-i câna câm-ı miḥnet devr ider ṭurmaz ‘aceb
Kîni deler ġâlib dil-i nâlânıma devrânımıñ

4 Geh ḳonardı ẖâne-i çeşme ẖayâl-i vaṣl-ı yâr
H̱ayli demdir görmez oldum ḳonduġun mihmânımıñ

5 Lâle- ruẖlar vaṣfın eylersen Nişânî n’ola ger
Gülsitâna beñzese her kûşesi dîvânımıñ

(Ẕânî)
(286a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Beglerin cânım çıḳınca kûyını cânânımıñ
Bende-i fermân- beriyin şâh-ı ‘âlişânımıñ

2 Ebruvânıñ medḥidir her mıṣra‘ı eş‘ârımıñ
Ḫaṭṭıñıñ ta‘rifidir her ṣafḥası dîvânımıñ

3 Nâliş-i bî-hûdesinden göñlümüñ âzâdesin
Bî-ḥużûrın ıżṭırâbından dil-i nâlânımıñ

4 Âb-ı rûyumdur ki dökdi fürḳat anı yerlere
Seyl-i eşki ṣanma aḳdı dîde-i giryânımıñ

5 Gördi ol sulṭân-ı üveys ḥüsn-i eş‘ârım didi
Defter ü dîvânı ancaḳ Ṣânî-i Süleymânımıñ

(Vâlihî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Görmedin peykân-ı dil-dûzin dilâ cânânımıñ
Tâ gözine girmeyince zaḫm-ı ḫûn efşânımıñ

2 Tûtiyâyı n’ola ki gözden bıraḳsa eşk-i çeşm
Kuḥl idelden ḫâk-i râhın ol şeh-i ḫûbânımıñ

3 Ey kemân ebru aradan çıḳdı yaşım göricek
Tîriñ içün birbirine girdügin müjgânımıñ

4 Ṭoḳunur göñline her-dem ġoncanıñ bâd-ı ṣabâ
La‘line öykündügü-çün ol gül-i ḫandânımıñ

5 Gözine göñline girmiş zaḫmınıñ ey Vâlihî
Ḳomasa peykânın aġzından n’ola cânânımıñ

(Emrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḳorḳum oldur ḳana yur peykânını cânânımıñ
Ḳan bürimişdir gözini zaḫm-ı ḫûn efşânımıñ

2 Şekker-i la‘liñ çün oldı ḳaṭre-i eşkim nebât
Beñzedi çûb-ı nebâta her biri müjgânımıñ

3 Bir gümüş ṭop ile aḳıtdı ḫayâl-i ġabġabıñ
Kendüsine ṭıfl-ı eşki dîde-i giryânımıñ

4 Yırtar aġzın zaḫmıñ barmaḳ ṣoḳub tîr-i nigâr
Aġzına alur diyü dâim dilin peykânımıñ

5 Ṣanma müjgân bâġ-ı ġamda ḫâr batmış pâyına
Ḳanı aḳıtduġı bu Emrî çeşm-i ḫûn efşânımıñ

(Rûḥî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ḥammâma girdi nâz ile bir sîm- ten güzel
Ḥûr u perîye beñzemez âfet iñen güzel

2 Noḳṣanı yoḳ tenâsüb-i a‘żâda ber- kemâl
Pehlû vü sâḳ u sâ‘idi hep cümle güzel

3 Ḥammâmı rûşen eyledi gün gibi ṭal‘atı
Yoḳdur cihânda ol büt-i meh-pâreden güzel

4 Bilmek dilerseñ ol ṣanemiñ nâz u ‘işvesin
Benden ṣor ey göñül bilirim anı ben güzel

5 Bir serv-i ḳad nigâra göñül virdi Rûḥî kim
…… çihre gül gibi ra‘nâ dehen güzel

(İshâḳ)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ḥammâma girdi nâz ile bir sîm-ten güzel
Leb-âbdâr u zülf muṭarrâ beden güzel

2 Ḳaddi bülend ü şâh-ı levend ü ṣaçı kemend
Ḫûb u laṭîf u nâzik u şîrîn-dehen güzel

3 Ḥammâm-ı Ḥalvetiydi hemân ol perî idi
Nazüklük ile sîneye çekdüm iñen güzel

4 Biñ ‘âşıḳ öldüren kimi ki bir nigâh ile
Bu işi kimse eylemez illâki sen güzel

5 Baḳma bahâr-ı ‘âleme İsḥâḳ merd iseñ
Zînetle hergiz olmaya ol pîre-zen güzel

(Bahârî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ḥadd- lâle ḫaṭṭ- benefşe dehen- ġonca ten- güzel
Bâġ-ı cinâna dönmüş o nâzük beden güzel

2 Sensin güzel didikleri ‘âlemde ey perî
Ḥûr u melek ne dir ki diyem aña ben güzel

3 Şehriñ güzellerinde kimesne bu nev‘ ile
Âşüfte kılmadı beni illâ ki sen güzel

4 Cevr ile cândan elleri bîzâr eyleyüb
Sensin cihânda dilleri zâr eyleyen güzel

5 Aldanma zînetine Bahârî zamâneniñ
Biñ zeyn olursa olmaya bir pîrezen güzel

(Aḥmed)
(286b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Naḳşa getüreyin dise bu ṣûret-i ḫâl
Bu dehem aña taṣavvur bâṭıldurur ḫayâl

2 Âb-ı ḥayât aġz ile olsa leb-be-leb
Göreydi kim nicesi olur çeşme-i zülâl

3 Ḳaddiñe serv nice diyeler ki dikmedi
Rıḍvân behişt içinde bu luṭf ile bir nihâl

4 Sensin kemâl-i ṣun‘-ı ilâhî ki görmedi
Ḥûr u melekde kimse yüzüñ naḳşına miṡâl

5 Güzelleriñ füsûnunı şerḥ ider Aḥmedî
İş bu nefes durur aña siḥri ider ḥelâl

(Niẓâmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Cânâ bu nâz u ġonca ‘aceb n’ola me’âl
Dil ḫod seniñdurur diliñiñ cânına meh al

2 Aldadı aldı göñlümi ġamzeñ ki âl ile
Aḥsent-i ḥüsn içinde gözüñe zihî kemâl

3 Ṣan beyt-i ‘ankebûta ṭolaşmış meges durur
Bu sîne-i müşebbek içinde ḫayâl-i ḫâl

4 Ehl-i ṣafâya ḫûn-ı ṣürâḥî mubâḥdır
Kim şer‘ içinde ḫûn-ı ḥarâmî olur ḥelâl

5 Mümkün degil Niẓâmîye sensiz ḥayât kim
Cânsız cihân içinde dirilmek olur muḥâl

(Necâtî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Çün tevbelüsün isteme ey dil şarâb-ı âl
Sâḳî sözünü ṣıma ayaġı elüñe âl

2 Göñlümi zülfi ayaġa urursa ġam degil
Bâzâr-ı ḥüsn içinde biriñ gör birin âl

3 Şöyle revân durur ki olur yürüyü virir
Serv-i sehî yazarlar ise ḳaddiñe miṯâl

4 Dünyâda her ne var ise terkindedir hüner
Ṣanma ki mâl üstüne kef geçmedir kemâl

5 Bayram irişdi her kişi beg gibi şâd-mân
Miskîn Necâtî mu‘tekif-i gûşe-i melâl

(Vaṣfî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ebrûña beñzerem der imiş luṭf ile hilâl
Beñzer ki ey ṣanem yeñile oldı bu ḫayâl

2 Gördi tamâm beñzemez ebrûña ‘özr içün
Ḳaddin dü-tâ ḳalub diler eksüklügün hilâl

3 Ḳanlu yaşımla lâleye dönmişdurur gözüm
Ṣan dâġ-ı lâledür aña dâġ-ı ḫayâl-i ḫâl

4 Beñzer ki buldı âb-ı revân ile perveriş
Sînem zemîni kim ṭoludur tîrden nihâl

5 Vaṣfîye rûzedür diyü vaṣluñ ḥarâm idüb
Sen ġayrılarla mey içesin ola mı ḥelâl

(Ṯânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Dil eylemekde nâle vü feryâd muttaṣıl
Bu inkisâr-ı ḳalbe o şeh şâd-ı muttaṣıl

2 Ẕevḳ ü ṣafâda Ḫüsrev-i Şîrîn rûz u şeb
Kimiñde seng-i ḫâre-i Ferhâd muttaṣıl

3 Def‘ itmeye ġamum dili naġmeler açub
Bezmimde çalsa ‘ûdunı ‘avvâd muttaṣıl

4 Olsun revâne kûyuñ içinde ḳo seyl-i eşk
Kim oldı nehr-i Dicleye Baġdâd muttaṣıl

5 Ṯânî ile muṣâḥabete cân virür
Aġyâr arada itmede ifsâd muttaṣıl

(Sipâhî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Dil hecr-i yâre olalı mu‘tâd muttaṣıl
Oldı işim fiġân ile feryâd muttaṣıl

2 Ben ḳan yudub ġamıñ yiyem ey şeh revâ mıdır
Sen olasın raḳîb ile hem-zâd muttaṣıl

3 Tâki żamîr-i yâre ġubâr irişe diyü
Pâk eylemekde reh-güẕerin yâd-ı muttaṣıl

4 Yüz sürmek istedikçe sirişkim ayaġına
Ser-keşlik itdi ol boyı şimşâd muttaṣıl

5 Ġamdan Sipâhî ister iseñ olasın ḫalâṣ
Nûş it mey-i dü-sâleyi ol şâd muttaṣıl

(Bâḳî)
(287a) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Çün ḫâk-i cismim olmada ber-bâd-ı muttaṣıl
İtsün çü gird- bâd-ı feryâd muttaṣıl

2 Serve ṣarıldı ḥasret-i ḳaddiñle yâsemen
Ayrılmaz andan ey boy-ı şimşâd muttaṣıl

3 Sen gözleri ġazâli niçün ṣayd ider diyüb
Kûyıñ kilâbı eyleye isnâd muttaṣıl

4 Pîr-i muġâna ir yüri maḳbûl-i ḥażret ol
Ehl-i ṣafâya olmada irşâd muttaṣıl

5 Naẓm-ı bülendim uya mı hiç şi‘r-i Bâḳiye
Ṭa‘n eylemekde gerçi ki ḥussâd muttaṣıl

(Ṣiyâmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Bezm-i belâda bu dil-i nâ-şâd muttaṣıl
Eyler ġamıñla ney gibi feryâd muttaṣıl

2 Zülfüñ hevâsı ḫırmenimi urdı âteşe
Maḥṣûl-i ‘ömrüm eyledi ber-bâd muttaṣıl

3 Ṭutdı cihânı leẕẕet-i evṣâfı ḫüsrevâ
Şîrîn degil mi ḳıṣṣa-i Ferhâd muttaṣıl

4 Ḳaddi ḳıyâmetin göricek serv-i nâzımıñ
Oldı esîri bende-i âzâd muttaṣıl

5 Yaġmaya virse göñlümi sevdâ-yı zülf-i yâr
Olur Ṣiyâmî ġâret-i Baġdâd muttaṣıl

(Revânî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Mâh-rûlarda seni medḥ iderem çün güzelim
N’ola bir ayda tamâm olur ise her ġazelim

2 Gerçi yoḳ saña bedel ‘işve vü nâz eylemede
Derd ü ġam çekmede olmaya benim de bedelim

3 Ḫ^v^âba varsam ḫaṭ-ı müşgîn görürem ḫaddüñde
Ḳorḳarım ġâyet o düşden ki yaḳındır ecelim

4 Baḥr-i eşkümde nidem pençe-i mercân oldı
Gözümüñ ḳanlu yaşın silmedin ey dost elüm

5 Yoḳdurur çünki ṣarılmaġa Revânî çâre
Eñegin oḫşayalum bâri ṭudaġın emelüm

(Hilâlî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Mihr-i ruḫsârıñı medḥ eyledigin-çün güzelim
Ṭutdı şehr içre benim gün gibi şöhret ġazelim

2 Öykünürse leb-i mey-gûnuna yârıñ mey-i nâb
Anı tenhâya çeküb âl ile sâḳî emelim

3 Sâye-veş ḳaldım ayaḳlarda bu ben üftâde
Eger ol serv-i ser-efrâze irişmese elim

4 Sâḳiyâ ḳarşumuza gün gibi par par yanasun
Şâhid-i şem‘i getür bezme temâşâ idelim

5 Ey Hilâlî geçelim zâhidiñ öpmekden elin
Varalım seyr-i ḫarâbâtıñ ayaġın öpelim

(Ḫıżrî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ger ḥicâb olur ise ṭal‘at-ı cânâna tenim
Bir avuç ḫâk nedir kim ḳala gözümde benim

2 Sen meh-i mihr ile ‘âlemde elim yumaġ içün
Âbım oldı güneş ü ṭâs-ı felekde legenim

3 Nice ṣabr ideyin ey dost cefâ tîrine kim
Ṭaş degildür yüregim burç degildir bedenim

4 Dil yanar şem‘ gibi sîne ṭolu naḳş-ı nigâr
Ṣanki fânûs-ı ḫayâl örtüsidür pîrehenim

5 Ṭoldı ḳanıyla ciger lâle gibi Ḫıżrî henüz
Yüzüme bir güle baḳmadı o ġonca-dehenim

(Âhî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Şol ḳadar lâle gibi ḳanlara ġarḳ oldı tenim
Ḳabrüm üzre açılan lâleye döndi kefenim

2 Vaṣlalardır ki ciger zaḥmına bend itmek içün
Yaralu sînemüñ üstinde benim pîrehenim

3 Çekerim ḫârını ol gülşeniñ ‘ömrüm gülünüñ
Kendü bâġum çemenidir yine kendü dikenim

4 Ḫançerüñe dikilen ḳanlu yürekler gibidür
Her sögütde ṭuran elma ser-i ḳabrümde benim

5 Yirde pehlûlarımıñ naḳş ile Âhî hemân
Bir ḥaṣıra ṣarılu mürdeye döndi bedenim

(Şem‘î)
(287b) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 ‘Âr ider imiş beni öldürmege ol sîm -tenim
Varayın yarayın boynuma daḳub kefenim

2 Ḥulle-i cennet olursa çekeyin çâk ideyin
Dem-i vuṣlatda baña ḥâṣıl olur pîrehenim

3 Göremez girsem eger mûr-ı ża‘îfiñ gözine
Ey Süleymân-ı zamân şöyle ḫayâl oldı tenim

4 Tek beni zülf-i dil-âviziñe ber-dâr eyle
Çekeyin pâdişehim kendü elimle resenim

5 Şem‘iyim gûşe-i meyḫâneyi virmem felege
Gülşen-i bâġ-ı cinândan baña yegdür vaṭanım

(Ṣâbirî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Pürdür ṣadâ-yı âhım ile bezm-i ġam benim
Nâlem yanında ney ura mı hiç dem benim

2 Sancâġ-ı mihribânım sipihre diñilmedin
Âhım odı çekerdi öñümce ‘alem benim

3 Ruẖsâr-ı âliñe yine ey gül baḳam kimi
Oldı yaşım firâḳ ile reng-i baḳam benim

4 La‘liñ yanında gelse eger sâḳî bezmime
Yüregim sifâl olur idi câmım benim

5 Ben ol belîġ-i kişver-i reḥim ki Ṣâbirî
Reşk ide şi‘rime fuṣaḥâ-yı ‘Acem benim

(Ṣânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Bir câm-ı bâdemi ki gelüb içe cem benim
Bezmimde kâse-lîsim ola nice cem benim

2 Geldi cihâna seyre irem diyü kûyuña
Yerim iken derûn-ı riyâż-ı irem benim

3 Aġyârıñ aldı yâr selâmın dü-tâ olub
Ḳaddim bu derd ile nice olmaya ḥam benim

4 Rûm içre dirler idi ẓuhûr itdi bir ẓahîr
Görse idi şi‘irimi şi‘r-i ‘Acem benim

5 Ben ol şeh-i memâlik-i ‘aşḳım ki Ṣâniyâ
Nâlem nefîr u âhım olupdur ‘alem benim

(Ṣadrî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Sen ‘âlemiñde cânıma geçdi elem benim
Güldürmedi belâlu başım hiç ġam benim

2 Ḥarf-i vücûdum itmedin imlâ debîr-i ṣun‘
Levḥ-i dilimde olmuş idi ġam raḳam benim

3 Baẖş idelim cihânı gel ey ẖ^{v}ace-i cemâl
Ẕevḳ ü ṣafâsı hep seniñ olsun sitem benim

4 Bir kez öpünce ḳan yudarın ben revâ mıdır
Ḳarşumda câm öpe lebiñi dem-be-dem benim

5 Âhım odıyla Ṣadrî yıḳsam cümle ‘âlemi
Alınmaya maḥabbet elinden yaḳam benim

(Sipâhî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Cânuma geçdi ḫançer-i hecr ü sitem benim
Neyler ölüm vücûduma virüb elem benim

2 Serdâr-ı miḫnetim görüben ṣanma mâh-ı nev
Burc-ı sipihre degdi bu âhım ‘alem benim

3 Bir lîke yetdi anıñ ile zaḫm-ı ten budur
Göñlümde yer idündügi peykân-ı ġam benim

4 Baş ḳurtarub görmemeyi ṣubḥ u viṣâliñi
Fürḳat şebinde dest-i ġam aldı yaḳam benim

5 Baḳmaz yüzüme yâr-ı Sipâhî ‘aceb midir
Ḫunîn olub aḳarsa yaşım dem-be-dem benim

(Ṭab‘î)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Degdi burûc-ı çarḫa figânım ‘alem benim
‘Âlemde şimdi pâdişeh-i mülk-i ġam benim

2 Bu bezm içinde daḫi ne Cem var idi ne câm
Ol demde cür‘a nûşum idi ḫâk-i cem benim

3 Nâr-ı firâḳı yâre ḳaçan yazmaġ istesem
Yanar elimde sûz-ı dilimden ḳalem benim

4 Ṣunma raḳîbiñ aġzına şehd-i lebiñ meded
Cânım acıtma sükkerime ḳatma sem benim

5 Çekmezdi her-dem üstüme tîġın Ṭab‘iyâ
Ḳaṣd itmeyeydi ḳatlime ol pür-sînem benim

(Şühûdî)
(288a) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Yazdıḳda ser-güẕeştimi evvel ḳalem benim
Sevdâ-yı ḫaṭṭıñ itdi başımda raḳam benim

2 Ṭâḳ-ı felekde meş‘al-i ḫurşîd-i ḫâverî
Âhım şerâridir eviren ṣubḥ-dem benim

3 Çeşmiñle zülfüñ itdi beni ḫasta vü dü-tâ
Fikr-i femiñle oldı vücûdum ‘adem benim

4 Ġayret ḳuşaġını nice yerden ḳuşandı nâmı
Nâlemle hem-dem olımadı dem-be-dem benim

5 Ber-bâd ideydi tâcın u taḫtın Şühûdiyâ
Nûş itse câm-ı bâdemi bezminde Cem benim

(Emânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ṭâḳ itdi ṭâḳatim bu cefâ vü sitem benim
Ḳaddim ḫam itdi bâr-ı firâḳ u elem benim

2 Luṭfuñ eli irişmeye ey şâh-ı kâm-yâb
Alınmaz idi dest elimdem yaḳam benim

3 Görseydi ‘ayş u nûşumı sen şâh-ı ḥüsn ile
Sâḳî olurdı bezmime dârâ vü cem benim

4 Ġam tekyesinde nice zamân tekyelenmedin
Esrâr-ı la‘l-i yâri ne bilsün dedem benim

5 Sâpâş virülür idi Emânî bu ‘arṣada
Görse belâġatim büleġâ-yı ‘Acem benim

(Ehlî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 ‘Aşḳıñ belâsı göñlüme gelmez ne dem benim
Cânımdan eksik olmaz efendi nedem benim

2 Peykân-ı yâre sînede cânı verem diyü
Baġrımda ol ümîd k’oldı verem benim

3 Saña cefâ vü cevr iderin bilmiş ol didi
Ḥâlim n’olur o yâr ile hiç bilmem benim

4 Hiç öykünür mi bülbül aña diyiñ bağırmasun
Nâlem terennüm eyliyicek hiç ġam benim

5 Ben ol esîr-i miḥnet-i ‘aşḳım ki Ehliyâ
Dest-i ġam-ı maḥabbet alupdur yaḳam benim

(‘Ahdî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ṭıfl-ı sirişkim ağlar ele dem-be-dem benim
Bilmen o yaşa mâyî nem gördi nem benim

2 Rûy-ı zemîni ḳılsa eşkim n’ola şehâ
Eflâke degdi âteş-i âhım ‘alem benim

3 La‘lin ne dem ki yâr ṣunar düşmen ağzına
Âġız bir ider almaġa cânım o dem benim

4 Ol şâh-bâz kesse başım itse pây-mâl
Devlet gelür ḳonar başıma bî-elem benim

5 ‘Ahdî diyâr-ı Rûma gelüb ideli naẓar
Görülmez oldı gözüme mülk-i ‘Acem benim

(‘Azîzî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ṣad-pâre ḳıldı bağrımı şemşîr-i ġam benim
Hecriñde geçdi cânıma tîr-i elem benim

2 Âhım odıyla dâmen-i cismim yaḳam meger
Ḳaldı alınmadı ġam elinden yaḳam benim

3 Ġam illerine ‘azm idicek şâh-ı ‘aşḳ olub
Âhım duḫânı çekdi o gece ‘alem benim

4 Dilde ḫayâl-i la‘l-i lebiñ var iken seniñ
İtmez ḫuṭûr-ı ḫâṭırıma câm-ı Cem benim

5 Fikr-i dehânı gitmeye dilden ‘Azîziyâ
Devr-i zemâne itse vücûdum ‘adem benim

(Ġıyâṡî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ḳaddim kepâde ḳıldı ol ebrû-yı ḫam benim
Bükdi belümi bâr-ı belâ-yı elem benim

2 Levḥ-i vücûda naḳş-ı ḳalem olmadın raḳam
Sevdâ-yı ‘aşḳıñ alnıma yazmış ḳalem benim

3 Keyfiyyetümi ṣûfi görüb bengi ḥaml ider
Esrâr-ı ‘aşḳ-ı pâkimi bilmez dedem benim

4 Ṣaḥn-ı ṣefâda olmaz ise muṭribim ne ġam
Bezm-i belâda âhım olupdur ne ġam benim

5 Rûy-ı nigâra nice baḳam ey Ġıyâṯî ġam
İtdi gözümi hecr ……..

(Rûḥî)
(288b) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sûz-ı ‘aşḳıñla nice itsün dil u cân oldugı-çün
Oda yansun mı efendi bu cihân oldugı-çün

2 Bu gice burc-ı bedenden dil alur ġamzeleriñ
Ten ḥiṣârı ṭoluşur ‘asker-i cân oldugı-çün

3 Ṣaḳın esrâr-ı ġamı kimseye fâş eyleme dir
Neylesün nâle vü feryâd u fiġân oldugı-çün

4 Reh-i râh-ı ‘aşḳ içre göre virdi başın Ferhâdı
Ne vefâ itdi aña devr-i zemân oldugı-çün

5 Rûḥiyâ sâġar-ı mey raḳṣa girüb devr eyler
Yâr elinde yüregi ṭopṭolu ḳan oldugı-çün

(Sipâhî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dil diler kûyunı gülẕâr-ı cinân oldugı-çün
Meyl ider la‘liñe ser-çeşme-i cân oldugı-çün

2 Ṣaḳlarım sînede cânım gibi ey ḳaşı kemân
Tîriñiñ çekme ġamın dilde nihân oldugı-çün

3 Ḫ^{v}âbda ḫânelerin çeşmimiñ itdi ḫâli
Her gice ḫayl-i ḫayâlüñe mekân oldugı-çün

4 Ḫalḳ-ı ‘alem götüri küşte-i müjgân geçer
Ey göñül neylesün ol rûḥ-ı revân oldugı-çün

5 İtleriñ ‘izzet ider oldı Sipâhî görüb
Bende-i muḳbil-i sulṭân-ı cihân oldugı-çün

(Ṣânî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dilerin bûseñi baḫşende-i cân oldugı-çün
Severin la‘liñi ‘Îsî-i zamân oldugı-çün

2 Mâ-cerâ-yı ġam-ı ‘aşḳı diyemem kerîmden
Ser-i kûyuñda gözüm yaşı revân oldugı-çün

3 Ser-i kûyunı nigârıñ göricek reşk iderin
Âsitânı aña her gice mekân oldugı-çün

4 Mâyilin bûsesiniñ bir ṣulu şeft-âlûsına
Yâr-ı sîb-i ẕeḳanım piste-dehân oldugı-çün

5 Ġazel-i Ṣânîye taḥsîn ider erbâb-ı kemâl
Ṭarz-ı eş‘ârda Süleymân-ı zamân oldugı-çün

(Tâbî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Kûyuña beñzeye mi bâġ-ı cinân oldugı-çün
Ḳaddiñe öyküne mi serv-i revân oldugı-çün

2 ‘Âlemi rûşen iden şu‘le-i şem‘-i âhım
Râz-ı mihrim giceler ḫalḳa ‘ayân oldugı-çün

3 Ġam-ı ḳaşıñla hilâl iki bükildi çünkim
Nice çeksün güzelim anı kemân oldugı-çün

4 Umarız leblerini câm-ı meyiñ meclisde
Çekeriz sînemize rûḥ-ı revân oldugı-çün

5 Ḳaşınıñ yâları Tâbî çekilür sînelere
Atılur ġamzeleri câna nişân oldugı-çün

(Ḥamîdî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḫaṭṭıña yüz süreyin Ḥıżr-ı zamân oldugı-çün
Lebiñe cân vireyin çeşme-i cân oldugı-çün

2 Tende cânım gibi ḥıfẓ eylerin ey ḳâşı kemân
Üstüḫ^{v}ânım müjeñ oḳlarına nişân oldugı-çün

3 Ḳorḳarın ḥüsnüñe noḳṣân gele ey bedr-i tamâm
Ḫalḳ-ı ‘âlem saña hergün nigerân oldugı-çün

4 Nâz ile ‘işve ile bende ider âzâdı
Ḳâmetiñ serv-i ser-efrâz-ı cihân oldugı-çün

5 Pây-mâl eyledi bî-çâre Ḥamîdî başın
Râh-ı ‘aşḳıñda ana bâr-ı girân oldugı-çün

(Vaḥdetî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Aña gülmek yaraşur ġonca-dehân oldugı-çün
Aġlamaḳ baña maḥall dil ṭolu ḳan oldugı-çün

2 N’ola cân virse seniñdür lebi dil- teşnelere
Lebiñ ey rûḥ-ı revân çeşme-i cân oldugı-çün

3 Ḫavf ider dil lebiñ esrârını fâş eylemeyin
Şimdi ‘ayyâşlarıñ ‘ayşı nihân oldugı-çün

4 Didiler serv-i revân ḳadd-i ḫırâmânıñ içün
Sen ṣalunduḳça gözüm yaşı revân oldugı-çün

5 Vaḥdetî bir demi biñ mürde-i iḥyâ eyler
Ḳaṣd itmeyeydi Mesîḥâ-yı zamân oldugı-çün

(Ṣadrî)
(289a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Mâyilüz la‘liñe baḫşende-i cân oldugı-çün
Ḳâyilüz sözleriñe ḳût-ı revân oldugı-çün

2 Cism-i pür-dâġ-ı nişân u dili ḳurbân ideyin
Müjesi nâvek-i ebrûsı kemân oldugı-çün

3 Pîrlik başdı beni iki büküldi ḳaddim
Yâr bir serv-i ḳad ü tâze civân oldugı-çün

4 Seniñ ey sîm-beden cevriñe ṭaşlar mı döyer
Nice döysün güle inṣâf ide cân oldugı-çün

5 Bûseye gelse ḳaçar ol leb-i mül yüz virmez
Neylesün Ṣadrî saña devr-i zamân oldugı-çün

(Ṣadrî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ġonca dirler femine beste-dehân oldugı-çün
Serv oḳurlar ḳaddine naḫl-ı revân oldugı-çün

2 Yoluna cân virüren yâr bilür mi dime kim
Cân virir herkes aña ‘ârif-i cân oldugı-çün

3 Saña hem-vâr olımaz kimse benî- âdemden
Yüzüñ ey ḥûr- ṣıfat reşk-i cinân oldugı-çün

4 Gün gibi mihrini ḫalḳ içre a‘yân eyledi dil
Dîdeden yâr-ı perîşânı ‘ayân oldugı-çün

5 İşidüb teşneler eş‘ârım aḳışdı geldi
Sözlerim Ṣadrî benim âb-ı revân oldugı-çün

(Sebzî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Pîr oldum ġam ile ‘aşḳ-ı civân oldugı-çün
Dildeki râz-ı nihân ḫalḳa ‘ayân oldugı-çün

2 Ḥarekât eylese şîveyle ḳıyâmet ḳoparır
Ḳaddiñ ey ġonca- dehân serv-i revân oldugı-çün

3 Menzil-i mihr u maḥabbetde ḳodı nâm-ı nişân
Tîriñe ey ḳaşı yâ sîne nişân oldugı-çün

4 Cilveler eylese ṭâvûs-ı cinân gibi nigâr
Şîve vü nâz ile sevmez mi cinân oldugı-çün

5 Dürlü rengîne gülistân-ı cihânıñ ey dil
Aldanub virmedi dil Sebzî ḫazân oldugı-çün

(Ehlî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Severim yârimi maḥbûb-ı cihân oldugı-çün
Yoluna cân virürin rûḥ-ı revân oldugı-çün

2 Yâr kendüsine âşüfte olan cânı bilür
Cân virür herkes aña ‘ârif-i cân oldugı-çün

3 Gizlenür benden ider mihr ü vefâ aġyâra
Ṭañ mıdır aġlar isem yâr-ı nihân oldugı-çün

4 Bu cihânda aña beñzer daḫi bir ḫûb olmaz
Lâle-ruḫ ġonca- dehen serv-i revân oldugı-çün

5 Yoluna ölmege cânlar virir Ehlî yâriñ
Müjesi tîri anıñ ḳaşı kemân oldugı-çün

(Ṣânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Çoḳ girye itdi çeşmim ol gül-‘iẕâra ḳarşu
Bârân olur ziyâde evvel bahâra ḳarşu

2 Dimiş nesîmi cismin cellâdlar ṣoyarken
Bu ḳavm-ı kîne cûy-ı nâ-sâz-kâra ḳarşu

3 Aṣḥâb-ı dil dögünsün derd ehli mâtem itsün
Aḥbâb ḳara giysün ben ḫak-sâra ḳarşu

4 Müjgân oḳun ‘adûya gönderdi ol ḳaşı yâ
Tîrini atdı Rüstem İsfendiyâra ḳarşu

5 Pîr-i muġâna Ṣânî ṭurmuş ıṭâle eyler
Mestâne sögmek ister bir iḫtiyâra ḳarşu

(Tâbî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Tuġyân ider sirişkim ruḫsâr-ı yâre ḳarşu
Olur ṣular çü ṭaşġun evvel bahâra ḳarşu

2 Çıḳsam kenâra ey dil baḥr-ı ġamından anıñ
Emsem lebini kâmı çeksem kenâra ḳarşu

3 Nemrûd atdıġunda ey dil ḫalîli nâra
Bu beyt-i sûz-nâkı oḳurdı nâra ḳarşu

4 ‘Âşıḳ odur ki yana şem‘-i ruḫına yâriñ
Ḳaçmaya her belâdan nâr olsa vâra ḳarşu

5 Tâbî ḳo seyl-i eşkiñ deryâya dönsün aḳsun
Çek câm-ı hecr-i yârı ol cûy-bâra ḳarşu

(‘Ulvî)
(289b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Ġamdan gözüm açılmaz ḫaṭṭ-ı nigâra ḳarşu
Ġâlib olurmuş uyḫu evvel bahâra ḳarşu

2 Olmazdı çaḳ bu deñlü âyineniñ ṣafâsı
Ger itmese teveccüh rûy-ı nigâra ḳarşu

3 Şîruya urduġında Pervîzi ḫançer ile
Bu beyt-i rûḥ-baḫşı oḳurdı yâra ḳarşu

4 Ḫüsrev odur ki tîġ-ı derd ü belâya ḳarşu
Döndürmeyüb yüzini her bâr vâra ḳarşu

5 ‘Ulvî ḳadeḥ du‘âsı pîr-i muġânda vardur
Var almaġa du‘âsın ol iḫtiyâra ḳarşu

(Belîġî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Dil nâle itmesün mi ben gül-‘iẕâra ḳarşu
Bülbül fiġâna başlar evvel bahâra ḳarşu

2 Divâne göñlüm iñler aşüfte vü perîşân
Çözdükçe ḳara zülfün ben bî-ḳarâra ḳarşu

3 Bu beyt-i derd-nâkı tekrâr idüb oḳurdı
Teslîm-i cân iderken dil tîġ-ı yâra ḳarşu

4 Cânım murâdı üzre maḳṣûduma ererdim
Biñ cânım olsa virsem ol ġamze-kâra ḳarşu

5 Çarḫ-ı berîne cânım virmezdim ey Belîġî
Gelse müşerref itse ol mâh-pâre ḳarşu

(Ġıyâṣî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Âh eylesem ‘aceb mi ḫaṭṭ-ı nigâra ḳarşu
Sünbül- hevâlar olur evvel bahâra ḳarşu

2 Pervâneler oḳurmuş bu beyt-i sûz-nâkım
Biñ şevḳ ile varırken yanmaġa nâra ḳarşu

3 ‘Aşḳ ehli aña dirler merdâneler cihânda
Cân vire döne döne dîdâr-ı yâra ḳarşu

4 Râh-ı belâda görseñ ger merḥabâ dimezsiñ
Bâri naẓar ḳıl ey meh ben ḫâk-sâra ḳarşu

5 Añlanmasun Ġıyâṣî nâmım cihânda hergiz
Cân virmez isem âḫir ol ġamze-kâra ḳarşu

(‘İẕârî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Ḫûn-âb olur sirişkim ol gül-‘iẕâra ḳarşu
Olur ṣular bulanıḳ evvel bahâra ḳarşu

2 İşi tamâm mâhıñ olmazdı ḳomasaydı
Germiyyet ile mihr-i ḫadd-i nigâra ḳarşu

3 Bu beyt-i ḥâlet-âmîz vird-i zebânı olmuş
Ferhâd ṭutduġunda yüz kûh-sâre ḳarşu

4 Ṣu gibi yârlardan uçurdı ehl-i ‘aşḳı
Ṭurmadı kimse hergiz bu rûzgâra ḳarşu

5 Mirât-ı ḫadd-i dil-ber yüz virmese ‘İẕârî
Söz söylemezdi ṭûṭî ruḫsâr-ı yâra ḳarşu

(Rıf‘atî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Yaḳdım hezâr-ı dâġı ruḫsâr-ı yâra ḳarşu
Güyâ açıldı güller evvel bahâra ḳarşu

2 Ezber oḳurdı Mecnûn bu beyt-i dil- nüvâzı
Mektebde baḳduġunca ol gül-‘iẕâra ḳarşu

3 Kesdikde tîġ-i hicrân başım yuvalanursa
Meydân-ı ‘aşḳ içinde Leylâya vâra ḳarşu

4 Sen serv-i bâġ-ı ḥüsne lâyıḳ mıdır ki her gün
Aġyâr ile ṣalınmaḳ ben bî-ḳarâra ḳarşu

5 Ey Rıf‘atî nigâra el üzredir göricek
Gülşende çekdi ḫançer süsen çınâra ḳarşu

(Emânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 İçsem n’ola ṭolular ol gül-‘iẕâra ḳarşu
Yaġar ṭolu muḳarrer evvel bahâra ḳarşu

2 Miḥrâb secde ḳılmış minber rükû‘a varmış
Ḳâmet ider minâre ḳadd-i nigâra ḳarşu

3 Bu beyt-i cân-firâḳı naḳş u nigâr itmiş
Ferhâd Bî-sütûnda yürir mezâra ḳarşu

4 ‘Âşıḳlar içre ṣâdıḳ oldur ki ḳabri üzre
Rûḥ-ı revânı gelse cân ata vara ḳarşu

5 Ḫâkister oldı nâr-ı ġamla Emânî-yi zâr
Ref‘ eyle ḫâkdan gel ol ḫâk-sâra ḳarşu

(Ṣâbirî)
(290a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḫidmet içün sen şehiñ ḳaṣr-ı serûr encâmına
Mihr bir ḳolluḳcıdır ḫurşîd dirler nâmına

2 Şa‘şa‘a ṣanma alub zerrîn kemendi âfitâb
Çıḳmaḳ ister ey bülend-aḫter sarâyıñ bâmına

3 Sebze-zâr-ı gülşen-i kûyuñdur ey ṣidre maḳâm
Bâġ-ı ḫuldıñ ṭa‘n ider ṣaḥn-ı zümürrüd fâmına

4 Ḫûblar naḳş itdiler dilde bu vaṣfıñ ḫüsrevâ
Sikkelerdir ḳazdılar pulâd-ı şâhıñ nâmına

5 Ḫoş zamânına düşürdi seyr ider meh-rûların
Ṣâbirî şehr-i Sitanbuluñ irüb bayrâmına

(Ṣânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yazdı cism bu nükte-i câm-ı sürûr encâmına
Ṭoymadıḳ pîr-i muġânıñ bâde-i gül-fâmına

2 Zülf-i misk-âsâyla ḫaṭṭ-ı ‘anber-efşân-ı yâr
Ḫ^{v}âce-i Hindiñ ḳomadı ḳadr-i ‘anber ḫâmına

3 Ḳadd-i dil-cûñı görüb alındı beñzer serv-i bâġ
Lerzeden ḫâlî degil billahi baḳ endâmına

4 Ḳâmet ü ruḫsâr u çeşmiñ var iken ey pîste-leb
Bâġ-ı dehriñ baḳmazın serv-i gül ü bâdâmına

5 Şi‘rini yazdırdı Ṣânî pâdişâhın vaṣf ider
Şeh Süleymânıñ oḳındı ḫuṭbe güyâ nâmına

(Fevrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Râżı ol ey murġ-ı dil rûz-ı ezel aḳsâmına
Dâne-i maḳsûm içün düşme ḥalâyıḳ dâmına

2 Çün ḥabâb-ı eşk ile besdir şerâre-i dil
Ḳalmadı ḥâcet kevâkible felekler bâmına

3 Ol büt-i tersânıñ öykünmüş ṣanem taṣvîrine
Seyr it andan ṣûretin baḳ baḳ şunuñ endâmına

4 Kepş-i Rûmi neydi biñ cân ile ḳurbân eylemek
Rûze-dâr-ı hecr irince vuṣlatıñ bayramına

5 Mülk-i naẓmı aldı hep iḳdâm-ı aḳlâm altına
Âferînler Fevrîniñ ibrâmına iḳdâmına

(Tâbî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣalmadın âvâze bülbül ḳaṣr-ı gülşen-bâmına
Oḳınurdu ḫuṭbeler sulṭân-ı ‘aşḳıñ nâmına

2 Şâh-ı ‘aşḳıñ ḥükmüne ṭuġrâ-yı zerrîndir hilâl
Mihr güyâ mühr-i devletdir ḳazılmış nâmına

3 Hem-ṣifâl olan gül-âb-ı kûyuñ eyle ḫüsrevâ
Âfitâbıñ baḳmaya câm-ı sürûr encâmına

4 Çün teb-i tâb-ı ruḫuñla dostum sûzân degil
Âfitâbıñ lerzeler düşmek neden endâmına

5 Mest olaldan cür‘a-i câm-ı lebinden Tâbiyâ
Ḳalmadı meylim bu devriñ bâde-i gül-fâmına

(Recâyî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Sancaġ-ı âhı dikübb bu nüh sipihriñ bâmına
Ḳal‘alar fetḥ eyledim sulṭân-ı ‘aşḳıñ nâmına

2 Ey ḫalîlim Ka‘be-i kûyuñda ölmekden murâd
Cânı ḳurbân eylemekdir vaṣlıñıñ bayrâmına

3 Gerçi çoḳ ṣûret yazub sa‘y eyledi naḳḳâş-ı Çîn
Cânı yoḳdur beñzede ol dil-beriñ endâmına

4 Ṣofi mescidden çıḳub mey-ḫâneye varmazdı lîk
Neylesün pîr-i muġânıñ uġradı ibrâmına

5 Ey Recâyî ḳurtulub bulur rehâ Eyyûb-veş
Ṣabr iden gerdûn-ı dûnuñ miḥnet ü âlâmına

(Fiġânî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḥil‘at-i ḥüsni ser-â-ser giydi sîb-endâmına
Ol cemâl-ebrûyı gördüm seyre çıḳdı bâmına

2 La‘l-i nâbı şevḳine bir sâḳi-yi gül-çehreniñ
Câm-ı ‘aşḳın nûş idüb göñlüm irişdi kâmına

3 Zülf ü ḫâliñ gülşen-i ḥüsnüñde gördi murġ-ı dil
Dâneye meyl eyledi bend oldı ḳaldı dâmına

4 Bî-sütûnda cân virüb ey Ḫüsrev ü Şîrîn ṣüḫân
Ṣu gibi Ferhâd aḳıtdı şîr Şîrîn nâmına

5 Rûze-i hecriñ dutub ḳurbân iderdi cânını
Ger irişseydi Fiġânî vuṣlatıñ bayrâmına

(Fânî)
(290b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣalmadın bünyâd ezel bennâsı cismim bâmına
Eylemiş ‘âşıḳ beni bir âfetiñ endâmına

2 Beñzedirmiş kendü endâmın o gül- endâma serv
Kendüyi âdem ṣanur billâhi baḳ endâmına

3 Kevṯer-i cennet olursa ârzu itmez göñül
Lâle-ruḫ bir sâḳiniñ meylim mey-i gül-fâmına

4 Câm u ser ḫâk olmadın elden ḳoma câmı ki Cem
Zer-ḳalemle resm idüb yazmış bu remzi câmına

5 Rûze-i hecr ile geçdi rûzgârım Fâniyâ
Bir hilâl-ebrû nigârıñ irmedim bayrâmına

(Şühûdî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Nâm-zâd olmazdan evvel Ḳays Leylî nâmına
Bu dil-i dîvâne bend olmuşdı zülfüñ dâmına

2 Ẕerre-veş mihrüñle ser-gerdândım dest-i ḳażâ
Dikmiş iken meş‘al-i ḫurşîdi çarḫıñ bâmına

3 Mest olub câm-ı ġurûr ile dem-â-dem zâhidâ
Ḫor baḳma bezm-i ‘aşḳıñ rind-i dürd- âşâmına

4 Sâġar-ı ‘işret baña sümm-i semendiñ izidir
Şehleriñ meyl itmezin câm-ı sürûr encâmına

5 Ey Şühûdî ḫil‘at-i naẓm-ı dil-âvîziñ seniñ
Râsti ol serv- ḳaddiñ yâre şûr- endâmına

(Ṣadrî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ġam degildir ol şehiñ ḳaṣr-ı sürûr encâmına
Öykünürse dehr-i dûn oldur düşen endâmına

2 Sâḳi-yi devriñ ṭoḳuz câmın çekerdi yek deme
Bezm-i ‘aşḳıñ ṣunsalar bir rind-i dürd-âşâmına

3 Serde sevdâ-yı ḫaṭıñ seyr eyleyen vâḳıf olur
Ben ḳara yazulınıñ başındaki erḳâmına

4 ‘Arż-ı ḥüsn itse n’ola ḳaṣr-ı bülendinden o mâh
Nûr-baḫş o güneş çıḳsa sipihriñ bâmına

5 Pür ẓarâfet tâze bir dîvân peydâ eyledim
Ṣadriyâ ol ġonca-leb gül-yüzlü şâhıñ nâmına

(Re’yî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Pertevin ṣalmazdı evvel mâh çarḫıñ bâmına
Tâb-ı mihriñden irişdi lerze mihr endâmına

2 Çîn-i ebrûñ olalı ‘ünvân pür- âb-ı ḥüsnüñe
Şâhlar tevḳî‘ vü ṭuġrâ çekdiler aḥkâmına

3 Ḥumret-i meyle beyâż dîde-i sâḳî dilâ
Bâġ-ı bezmiñ güyiyâ döndi gül ü bâdâmına

4 İltifâtıñ beẕl-i her nâ-ehle ḳılma ḫüsrevâ
Sifle perverlik düşer mi pâdişâhıñ nâmına

5 Ḥâlet-i vaṣf-ı lebiñden Re’yîdir viren nişân
Bâde ẕevḳin ṣorma illâ rind-i dürd-âşâmına

(Ṣâbirî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ṣubḥ-dem alub güneş şâh-ı cihânıñ nâmına
Degdi altun başlu aḳ sancaḳ çarḫıñ bâmına

2 Çekdi süsen yine ṭâvûsî mürekkeple nişân
‘Asker-i ezhâr içün şâh-ı gülüñ aḥkâmına

3 Gül gibi sâḳî şarâb-ı la‘l-i dil-ber-vâr iken
Mey-fürûşuñ baḳmazın câm-ı sürûr encâmına

4 Ẕevḳ-i rûḥâniyle şol kim ḫaṭṭ-ı cismânî diler
Sîm-tenler seyrine girsün şehiñ ḥammâmına

5 Ṣâbirî ol serv-i sîm-endâma öykünmüş gibi
Şem‘-i kâfûruñ dolaşmış zer- varaḳ endâmına

(Nâmî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 İrmedi hiç pâye-i ḳaṣr-ı zümürrüd fâmına
Na‘ralarla âhlar çıḳdı felekler bâmına

2 Şîve-i reftâr-ı yârı ‘arż idüb bâd-ı ṣabâ
Lerze düşdi serv-i bâġıñ cümleden endâmına

3 Ârzû-yı dâne-i ḫâl-i ruḫuñ ile ‘âḳıbet
Düşdi ḥayfâ murġ-ı dil ṣayyâd-ı zülfün dâmına

4 Bezm-i ġamda câm-ı ‘aşḳıñ nûş iden âvâreler
Baḳmaya hergiz Cemiñ câm-ı sürûr encâmına

5 Nâmi-i dil ḫasteye cevr ü cefâlar eylemek
Ol güzeller pâdişâhınıñ düşer mi nâmına

(Rahmî)
(291a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Şâh-ı dehriñ çıḳmaġa ḳaṣr-ı zümürrüd fâmına
Nerdübân-ı zer ḳomuş ḫurşîd-i çarḫıñ bâmına

2 ‘Îd-i vuṣlatdan ba‘îd oldum meger ḫayâṭ-ı ‘aşḳ
Biçdi hicrân ḫil‘atın dil bülbülüñ encâmına

3 Devlet ol üftâdeniñdir yollar üzre sâye-vâr
Maḳdem-i yâre yüzin sürdi irişdi kâmına

4 Şol ḳadeḥ kim nûş ola bezm icre la‘liñ yâdına
Virmezin ednâ ḥabâbın sâḳiyâ cem câmına

5 Rûze-i ġamda zer olub ḳâmetin itdiñ hilâl
İrmedi Raḥmî-yi zârıñ vuṣlatıñ bayrâmına

(Vaḥdetî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 La‘liñiñ dil-teşneler câm-ı zümürrüd fâmına
Ġamzeñiñ cânlar virirler tîġ-ı ḫûn-âşâmına

2 Rûz-ı hecriñde seniñ ġam yimeden perhîz ider
Rûze-i hicrânda ḳaldı irmedi bayrâmına

3 Öykünür bâde leb-i dîl-dâre gör dîvâneyi
Nisbet eyler ḳaddine serviñ baḳ ol endâmına

4 Burc-ı ḥüsnüñ şâhısın sen saña mânend olımaz
Ṭutalım çıḳmış melekler çâḳ felekler bâmına

5 Ḳaṭ‘ iderler pây-ı himmetle beyâbân-ı ġamı
Vaḥdetî hiç nesne döymez âdemiñ iḳdâmına

(……)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Câm-ı nâmı zâhidâ yâd olmadın Cem nâmına
Bu dil-i ser-mest düşmüşdi maḥabbet câmına

2 La‘l-i nâbıñ şevḳine rindân-ı erbâb-ı ṣafâ
Teşne dillerdir bu deyriñ bâde-i gül-fâmına

3 Bu hümâ-yı murġ-ı dil ma’il degilken dâneye
Dâne-i ḫâliñ görüb ṣayd oldı zülfüñ dâmına

4 Küşt-gîr-i âteş-i ġamla bu göñlüm dün gice
Ḫoş dutuşdı dostum inṣâf anıñ iḳdâmına

5 Dest-bûsı yâr-rûzı oldugı-çün rûz-ı ‘îd
Ḫalḳ-ı ‘alem Ḫüsreviñ reşk itdiler bayrâmına

(Miṣâlî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Seyr-i pehlû itmege girmiş vefâ ḥammâmına
Baḳ raḳîb-i nâr-ı eşk dostum endâmına

2 Rûşen oldı bezmimiz geldikde meydâna şarâb
Ḳaṣr-ı şevḳiñ sâḳiyâ ḫurşîd ṭoġdı câmına

3 Bâde-i merg ile bî-hûş oldı geçdi kendüden
Cem bu derdiñ dutmayub câm-ı belâ encâmına

4 Ṣanma encümdür şeb-i ‘işretde ḥaddiñ şevḳine
Bir nice güller yaşadurdum sipihriñ bâmına

5 Ey Miṣâlî ḫaṭṭ-ı yâḳûtın terâş idüb o şâh
La‘l- ḳaşlu bir yüzük ḳazıtdı güyâ nâmına

(Ḫüsrev)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Düşeli göñlüm ḫarâbât mey-i gül-fâmına
İ‘tibârım yoḳ Cemiñ câm-ı sürûr encâmına

2 Cür‘asın nûş eyleyenler mest-i bî-hûş oldılar
Bilmezin sâḳî ne ḳatdıñ bezm-i ‘aşḳıñ câmına

3 Yâ ilâhî tek hemân hicrân-ı cânân olmasun
Rûzgârıñ râżıyın hep miḥnet ü âlâmına

4 Pend-kâr itmez ferâġat eyle zâhid söylese
Zâhidâ kûy-ı ḫarâbıñ rind-i dürd- âşâmına

5 Kendü şeklin bile yunmuş Ḫüsrevâ Şîrinle
Baḳ şu Ferhâdın diyen dîvâneniñ endâmına

(Ḥayderî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Murġ-ı dil düşdi dedim ṣayyâd-ı zülfüñ dâmına
Geldi ol serv-i semen-ber didi baḳ endâmına

2 Aġzıñ ile kendüyi gülşende nisbet eylemek
Ġoncanıñ ey serv-i gül-ruḫsâr düşmez nâmına

3 İrdi ey sâḳî niye seng-i ḫ^{v}âhımdan şikest
Bâde-i nâbıñ yazıḳ câm-ı sürûr encâmına

4 Nergisi bî-mâr idüb dem-beste ḳıldı ġoncayı
Âferîn ol naḫl-ı ḳaddiñ pîste vü bâdâmına

5 Şem‘iñ elden cân virince ḳomadı dâmânını
Âferîn ey Ḥayderî pervâneniñ iḳdâmına

(‘Ubeydî)
(291b) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ne açıldıḳ fezâ-yı gülşene gül pîrehenlerle
Ne ṣalındıḳ murâd üzre boyı serv-i semenlerle

2 Faḳîr olduḳça istiġnâ ṣatarlar bilmeziz yârâb
Neye varır bizim aḥvâlimiz sîmîn- bedenlerle

3 Gidüb ‘aḳl ile cân zülfünde yâriñ ḳaldılar ammâ
Dili gönderdim anlara o da ḳaldı ḳalanlarla

4 Ġam ile nâfe-veş pür-ḫûn iderler ḳalb-i ‘uşşâḳı
Ḫaṭâdır ‘aşḳ u meşk itmek ḫaṭı müşgîn Ḫutenlerle

5 Vefâ eyleñ deseydiñ incinürler söylemezler hiç
‘Ubeydî söyleşilmez ḥaḳ budur ġonca-dehenlerle

(Ḫâverî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Seni gözler dü-çeşm ḫûn-feşânım nice demlerle
Gel ey nûr-ı baṣar merdümlük it diler ḳademlerle

2 Ḳad u zülf ü dehânıñ ḥasreti lâm eyledi ḳaddim
Ḫudâ bilür benim ṣaġ olacaġım bu elemlerle

3 ‘Aceb nice yazıldı başıma bu ḳara yazular
Benim ḫod miḥnet ü derdim yazılmaya ḳalemlerle

4 Baña raḥm eylemez merdümlük idüb ol perî-peyker
Raḳîb-i dîvi gerçi yâd ider luṭf u keremlerle

5 Nice zünnâr-ı ‘aşḳa Ḫâverî bel bağlamayam kim
Der ü dîvâr-ı deyr-i dil pür olmuşdur ṣanemlerle

(Raḥmî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Beni zülfüñle ḳadiñ öldürürse derd ü ġamlarla
Mezârım hep müzeyyen ola ‘Abbâsi ‘alemlerle

2 Ḳad u zülf ü dehânı ḥasreti ol bî-vefâ yâriñ
Helâk itse ‘aceb midir beni her- dem elemlerle

3 Ḳara yazulı baş şol deñlü ağlar künc-i ġam içre
Ki ṣığmaz defter ü dîvâna yazılsa ḳalemlerle

4 Hevâ-yı ḳadd-i zülfüñle ölürsem âh idüb cânâ
Mezârımda ṭuram maḥşerde ‘Abbâsî ‘alemlerle

5 İşitse ṭa‘n-ı aġyârı felekden ağlama Raḥmî
Yüri ‘ayş it cihân içre ider isem perî- peyker ṣanemlerle

(Ṣânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Göñül mülkine geldikçe ḫayâliñ şâhı ġamlarla
Aña ḳarşu çıḳub ‘izzet ider isem ‘alemlerle

2 Lebiñ dârü’ş-şifâ iken benim ‘ömrüm dil-i ḫasta
Revâ mıdır geçinem ben elemlerle il emlerle

3 Ya öldür zecr-i hecriñle ya dirgür âb-ı vaṣlıñla
Ṭabîbim bir yaña eyle beni anlarla semlerle

4 Görinen mû degildir sînem üzre ey ḫaṭı ‘anber
Yazarın naḳş-ı ḥüsnüñ levḥ-i dilde ḳıl ḳalemlerle

5 Ḫayâl-i dil-rubâlarla ṭolaldan Ṣâniyâ göñlüm
Hemân ol deyre döndüm kim pür olmuşdur ṣanemlerle

(Muḥibbî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Beñzeyelden gözlerim yaşı şarâbıñ ‘aynına
Yandı miḥnetle ciger döndi kebâbıñ ‘aynına

2 Çarḫ elinden iñlesem ṭolâb-veş olmaz ‘aceb
Gözlerim yaşı dönübdür âsiyâbıñ ‘aynına

3 Mezra‘-ı dilde maḥabbet toḫmı sebz olsun diyü
Anı ṣuvarmaġa çeşmim döndi âbıñ ‘aynına

4 Bâr-ı ġamdan miḥnet eyle ḳâmetim çeng olalı
Sînemiñ nâlişleri döndi rebâbıñ ‘aynına

5 Ey Muḥibbî ḳanda gitsem iki cûdur gözyaşı
Ḳalmadı şimdeñgirü ḥâcet türâbıñ ‘aynına

(Dervîş)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bezm-i ġamda ḫûn-ı dil döndi şarâbıñ ‘aynına
Beñzedi çeşmim iki ḫûnîn ḥabâbıñ ‘aynına

2 …… çenber dôlâb-ı çarḫa ḳıl naẓar
Cûş-ı eşkimle dönübdür âsiyâbıñ ‘aynına

3 Şa‘şa‘a ṣanmañ felek meşşâṭası zer-mîl ile
Çekdi kuḥl-ı ḫâk-i pâyıñ âfitâbıñ ‘aynına

4 Ḥasret-i câm-ı lebiñle bezm-i gülşen sâḳiyâ
Çöpçe gelmez nergis-i mest ü ḫarâbıñ ‘aynına

5 Ṣanma Dervîşe gedâ olduġı-çün itmez naẓar
Kimseler görünmez ol ‘âlî- cenâbıñ ‘aynına

(Rıf‘âtî)
(292a) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Serdâr-ı dil-rubâlar dirler o ser-terâşı
Abdâlı oldı anıñ ḫâtem ḳazıtdı kaşı

2 Başımdaki zaḫmlar burc-ı beden ḥiṣârın
Almaġa her birisi ḳaldırdı şimdi başı

3 Aldı eline tîġ-ı ser-keşte itdi çarḫı
Âşıḳlarıñ ‘aceb mi ḫûnîn olursa yaşı

4 Hecr ile aġladıḳça bu çeşm-i ḫûn-feşânı
Gören kimesne ṣanur şehr-i ġama ṣubaşı

5 Ḫançer gibi yanından kesmezdi Rıf‘atîyi
Ortada olmasaydı dâim fesâda nâşı

(Emânî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Aġyâr-ı nâ-terâşıñ gelmiş gibi terâşı
Hâle gibi ṭolanur ol mâh-ı ser terâşı

2 Bâşım saṭîl itdim dükkânı içre ṭañ mı
Bu lüle-i dü-çeşmiñ dem dem aḳarsa yaşı

3 Ḳarşıñda boynun egüb lâyıḳ mı ṭura her bâr
Ḳâzıya gitsün ey meh aġyâr-ı nâ-terâşı

4 Ḫurşîd-i âfitâba meh bir saṭîl-i sîmîn
Çarḫ u hilâl o mâhıñ destinde tîġ u ṭaşı

5 Başıñ terâşa ol meh ḳaṣd eyledi Emânî
İş başa varmadın lîk arayalardı nâşı

(Recâyî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Geldi terâşa ‘uşşâḳ ser- cümle egdi başı
Tîz ol bile getür gel yanıñca tîġ u ṭaşı

2 Didim terâş iderken kâfir raḳîbi dil-ber
Mûsâyı gör ki eyler Fir‘âvnla ṣavaşı

3 Ey dil cemâl-i yâri görmek dilerseñ evvel
‘Aḳlı gider başıñdan neyler orada nâşı

4 Mıṣr-ı melâḥat içre ḫaṭṭı belürdi yâriñ
Rûm içre fitnelerdir ḳaldırdı yine başı

5 Meh beñzeyimez anıñ bir ẕerre gün yüzine
Par par yanar Recâyî gördüm o ser-terâşı

(Merâmî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Dil nice virmeye cân görüb o ser-terâşı
Kim aña ṣan‘at olmuş …… içre ser-terâşı

2 Ḳayış gibi yanınca ṣalınmaġ ister imiş
Yunarlar ise ḥaḳdır aġyâr-ı nâ-terâşı

3 Tîġından ol perîniñ çekdiklerini bir bir
Dimege bir dil olmuş ey dil bilegi ṭaşı

4 Zerrîn legence ḫurşîd mirât-ı mâh-ı enver
Ebr aña futa vü çarḫ olmuş dükân ṭâşı

5 Şâyed terâş ide diyü o ser-i terâşıñ
Dükkânı işigine ḳodum Merâmî bâşı

(Ġınâyî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Bir ḫûb-ı ser-terâşa bir cümle oldı başı
Erbâb-ı ehl-i ‘aşḳıñ geldi gibi terâşı

2 Olmuş o ser-terâşa mâh-ı felek legence
Dükkânı çarḫ-ı aḥżar tîġ-ı hilâli ḳaşı

3 Lâyıḳ olursa ey dil ol pâdişâh-ı ḥüsne
Gerdûn-serâyı kâşi mihr ile meh ṭavâşı

4 Her ne ise görürem yazusını başumuñ
Ḳodum yolına başım sevdim o ser-terâşı

5 Vaṣf-ı ḫaṭ-ı nigârî yazdım Ġınâyî meger
Söyleşemez benimle gördüm ḳamu ḥavâşı

(‘Aṭâ)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Sen nâz ile ṭururken nâ-geh gelürse nâşı
Başdan ṣavam dir iseñ resmine ḳıl terâşı

2 Tîġına veş bilürsen gerçi o ser-terâşıñ
Baş egme aña ḳatı virmez düşüle ṭaşı

3 Tîġın ne dem degerse döndürmeyüb yüzüni
Her kim virirse başı sen aña dime nâşı

4 Geldi ḫayâl-i dil-ber ḫalvet serâ-yı çeşme
Cûy-ı sirişk-i dîdem olsa ‘aceb mi nâşı

5 Tîġ-ı firâḳa derdin ṭañ mı ‘Aṭâ çekerse
Bir ḳurı başı vardır n’ola dögerse yaşı

(Nihânî)
(292b) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilâ kendüñ ‘alâyıḳdan mu‘arrâ itseñ olmaz mı
Bu keṯretden ne ḥâṣıl terk-i dünyâ itseñ olmaz mı

2 Sirişkim cevheriyle dîde dür-pâşı müzeyyendir
Baḳub aña nice dürlü temâşâ itseñ olmaz mı

3 Eliñ öpmek geçerken dilden ey meh ayaġa ṣaldıñ
Alub göñlüm ele bendeñ tesellâ itseñ olmaz mı

4 Dimişsin ‘âşıḳıñ ḳanın aḳıtmaḳ ‘âdetim olsun
Bu ḳânunı sen evvel benden icrâ itseñ olmaz mı

5 Nihânîye ṣunub sükker lebiñ ey ṭurrası miskîn
Anıñ ṭûṭî gibi ṭab‘ını güyâ itseñ olmaz mı

(Ṯânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Göñül mirâtını ṣûfî mücellâ itseñ olmaz mı
Cemâl-i yâri bu yüzden temâşâ itseñ olmaz mı

2 Nigârı da‘vet içün bezme ey ṭab‘-ı süḫan-sencim
Yine bir şâ‘irâne nâme inşâ itseñ olmaz mı

3 Bahâneyle çaġırsañ yâri görsek ḫâneden ey dil
Ser-i kûyunda aġyâr ile ġavġâ itseñ olmaz mı

4 Gezerken vâdi-yi ḥayretde gördüm Ḳays-ı nâşâdı
Didim bî-çâre ‘azm-i kûy-ı Leylâ itseñ olmaz mı

5 Nice demdir yatur ḫâmûş-ı ṭûṭî-yi dil-i Ṣânî
Lebiñ ḳandini ṣunsañ anı güyâ itseñ olmaz mı

(Ṣadrî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ḫayâl-i yâri dîdeñde hüveydâ itseñ olmaz mı
Bu şeb hecriñde bir maḥbûb peydâ itseñ olmaz mı

2 Şikeste dilleri öldürmede şemşîr-i fürḳatle
Ṣunub âb-ı ḥayât-ı vaṣlıñ iḥyâ itseñ olmaz mı

3 Ḥabîbiñ çihresin çün cilve-ger ḳılmaḳ murâdıñdır
Dilâ âyine-i ḳalbiñ mücellâ itseñ olmaz mı

4 Temâşâ oldı dil seyr eyleyelden sen perî-rûyı
‘Aceb bir gün varub anı temâşâ itseñ olmaz mı

5 Su’âl itdükçe aġyâr-ı pelîde ḫâmdır diyüb
Viṣâliñ mîvesin Ṣadrîye iḥṭâ itseñ olmaz mı

(Emânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Çeküb el mâ-sivâdan terk-i dünyâ itseñ olmaz mı
Ḳoyub dünyâ hevâsın meyl-i ‘uḳbâ itseñ olmaz mı

2 Uyarsañ ḫ^{v}âb-ı ġafletden diliñ mânend-i rûḥullah
Dem-i can-baḫşıñ ile mürde iḥyâ itseñ olmaz mı

3 Girüb bir ḥırḳa-i tecrîde terk itseñ bu dünyâyı
Rıżâyı ḥaḳḳi-çün perhîz-i ‘Îsâ itseñ olmaz mı

4 Kelîmullahı ḥaḳḳı-çün baña ey âteş-i dîdâr
Ẕalâm-ı ġamda bir gice tecellâ itseñ olmaz mı

5 Dür ü mercân ‘irfâna irişseñ kâm-rân olsañ
Emânî eşk-i çeşmim yine deryâ itseñ olmaz mı

(……)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilâ ölseñ dirilseñ kevni câ itseñ olmaz mı
Yerüñi sa‘y idüb Firdevs-i a‘lâ itseñ olmaz mı

2 Raḳîb ile cemâliñ şem‘ine yanmaḳda baḫs itdin
Ṭutuşdursañ bizi ey mâh temâşâ itseñ olmaz mı

3 Göñül biñ pâre oldı Ṭûr-ı Mûsâ-veş tecellîden
Anı bir vech ile cânâ tesellâ itseñ olmaz mı

4 Mücellâ eyleyüb reng-i riyâdan ḳalb-i virânın
Cemâl-i yâre ṣûfî anı mücellâ itseñ olmaz mı

5 Görüb aḥvâliñi Selmân teraḥḥüm eyleye şâyed
Nigâh-ı ‘âşıḳâna nâme peydâ itseñ olmaz mı

(‘Ulvî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Varıb aḥvâlim ol der-gâha inhâ itseñ olmaz mı
‘Aceb ey âh u nâle meyl-i ‘ulyâ itseñ olmaz mı

2 Leb-i dil-dârı añdıḳça ne var âh itseñ ey dil
Nezâketle anı bî-dûd ḥalvâ itseñ olmaz mı

3 Şehâ her dîv-sîreti Ehrimenle iḫtilâṭ itme
Perî-veş kendüñi ‘âlemde iḫfâ itseñ olmaz mı

4 ‘Aceb kâfirligi var ey ṣanem zünnâr-ı zülfünüñ
Anı deyr-i cemâliñde çelîpâ itseñ olmaz mı

5 Dür-i dendânı vaṣfın ‘Ulviyâ bir naẓm-ı pâk etseñ
Kelâmıñ dür gözüñ yaşını deryâ itseñ olmaz mı

(Bâḳî)
(293 a) (Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Devrân ayaġın şöyle şikest itdi şarâbıñ
Güyâ ki mey-i nâba gözi degdi ḥabâbıñ

2 Keyfiyyet-i esrâra döşendi ẓürefâ hep
Yârân ayaġın almada ḥayrân mey-i nâbıñ

3 Esbâb-ı ṭarab seyl-i mey-i nâb ile gitdi
Âvâzı boġıldı giderek çeng ü rebâbıñ

4 Peymâne şikest oldı yatur ḫayli zamândır
Yanub yaḳulur ḫâṭır-ı mecrûḥî kebâbıñ

5 Bâḳî yine ṣaçıldı nemek bade-i nâba
Bilsek ‘acebâ aṣlı nedür bu şeker-âbıñ

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün)

1 Ol iki zülf-i ġâliye-fâm
Olmuş ebrûlarıñ hilâline lâm

2 Ḳaş râ ḳad elif dehân ise mîm
Ḳıldıñ ey mâh ḫalḳı emrüñe râm

3 Sîme beñzer diyenleriñ tenüñi
Hele ey dost sözleri ḳatı ḫâm

4 Vuṣlatıñ ‘îdine irersem eger
Bâde-i la‘liñ ile ṣav mı ṣıyâm

5 Kime vaṣf eylesem dehânıñ eger
Bâḳiyâ oldum aña ben de ġulâm

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ezelden şâh-ı ‘aşḳıñ bende-i fermâniyüz cânâ
Maḥabbet mülkiniñ sulṭân-ı ‘âli-şânıyuz cânâ

2 Zamâne biz de gevher sevdügi-çün dil-ḫırâş eyler
Anıñ-çün baġrımız ḫûndur ma‘ârif kâniyüz cânâ

3 Mükedder ḳılmasun gerd-i küdûret çeşme-i cânı
Bilürsin âb-ı rûy-ı milket-i ‘Oṣmânıyuz cânâ

4 Seḥâb-ı lüṭfuñ âbın teşne-dillerden dirîġ itme
Bu deştiñ baġrı yanmış lâle-i nu‘mânıyuz cânâ

5 Cihânı câm-ı naẓmım şi‘r-i Bâḳî gibi devr eyler
Bu bezmiñ şimdi biz de câmı devrânıyuz cânâ

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Pür olub devr idicek meclis-i mestânı ḳadeḥ
Çarḫ olur ḫalḳa-i rindân meh-i tâbânı ḳadeḥ

2 Felek-i ‘işrete bir aḫter-i ferḫunde iken
Yine Mirrîḫ- ṣıfat ṭurma döker ḳanı ḳadeḥ

3 Meclis-i mey ki bedenlerle ḥişâr olmuşdur
Şehr-i ‘işretdür anıñ âfet-i devrânı ḳadeḥ

4 Devr-i meclis ki ṣafâ câmi‘iniñ çenberidir
Âb-ı rengîn ile ḳandîl-i fürûzânı ḳadeḥ

5 Yaraşur ḥalḳa-i rindâna disem ey Bâḳî
Ḫâtem-i Cemdir anıñ la‘l-i Bedeḫşânı ḳadeḥ

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Rindler câmıñ ḥabâb-âsâ yüzine baḳdılar
Mey gibi sâḳi-yi bezmiñ ayaġına aḳdılar

2 Keştî-i ṣahbâ keş-â-keşden ḫalâṣ olmaz daḫi
Ṭutdılar ḳanlu gibi muḥkem resenler ṭaḳdılar

3 Raḫt u baḫtın zevraḳıñ ḫışm âteşine yaḳmaġa
Vardılar ġammâzlar şâh-ı cihâna çıḳdılar

4 Bir iki mismârına var ise göz dikdüñ diyü
Başına ġammâzıñ erbâb-ı ẓarâfet ḳaḳdılar

5 Bâḳiyâ ḳılsun mu‘aṭṭar bezm-i âfâḳı nesîm
Pâdişâhıñ micmer-i ‘adlinde ṣandal yaḳdılar

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cûy-bâr-ı vâdi-yi ġam eşk-i çeşm-i ter yiter
Rûy-ı zerd ol cûy-bâra berg-i nilüfer yiter

2 Aġzı la‘lin ḥoḳḳa vü yâḳût müferriḥ lebleri
Cevheri terkîb isterseñ leb-i dil-ber yiter

3 Ḫ^{v}âce ursun başına destâr-ı mermer şâhiyi
Lâubâli ‘âşıḳıñ farḳında bir sâġar yiter

4 Pâdişâh-ı ‘aşḳa besdür gûşe-i külḫan serîr
Bister-i sincâb ise maḳṣûd ḫâkister yiter

5 Bâḳiyâ meyl eylemez ârâyiş-i dünyâya dil
Rûy-ı zerd ü gevher-i eşküm zer ü zîver yiter

(Bâḳî)
(293b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 ‘Âlemde ẕerre deñlü degülken vücûdumuz
Müşkil budur ki ẕerreden artıḳ ḥasûdumuz

2 Evtâr-ı ceng-i bezm-i ṣafâdur ṣanur gören
Münc-i belâda gözden aḳan iki rûdumuz

3 Tâc-ı zümürrüdi görinür var ise meger
Bâlâ-yı serde illere dûd-ı kebûdumuz

4 Zer- beft câme giydi ser- â- ser ṣanur gören
İtse iḥâṭa cismimizi yanar odumuz

5 Bâḳî metâ‘-ı naẓm ile bâzâr-ı dehrde
Cevr-i leyâl u miḥnet-i eyyâm sûdumuz

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Derd ü ġam bezmine ḳaddim gibi bir ceng olmaz
Nâylar nâlelerim sâzına âheng olmaz

2 Ḳanḳı gündür ki seniñ seng-i ġamıñ zaḥmından
Günbed-i çarḫ-ı felek başımıza teng olmaz

3 Olamaz meşreb-i rindâna muvâfiḳ şol kim
Câm- veş bâde-i gülgûn ile hem-reng olmaz

4 İçeyim ‘âleme rüsvây olayım n’olsa gerek
‘Âşıḳım ‘âşıḳ bed-nâma ġam-ı neng olmaz

5 Âl ile ruḫlarıñ olsun dil-i Bâḳiyi hemân
Aña ey şûḫ-ı cihân böyle güzel reng olmaz

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Cûy-ı fenâyı ḫalḳ birer ikişer geçer
Baḥr-i belâdan ehl-i tecerrüd yüzer geçer

2 Reşk- i zülâl-i ḫançeri ḫalḳıñ belin büker
Şehr-i dile gelince hezârân kemer geçer

3 Câm-ı şerâb-ı nâbdan irmez gözin ḥabâb
Bir rûzgâr-dîde vü ṣâḥib-naẓar geçer

4 Yollarda görse aġladıġım baña ṭaş atar
Gâhî bu çeşm-i eşk- feşânı siler geçer

5 Geçmez tena‘‘umından o kim bezm-i ‘âleminñ
Câm-ı fenâyı ‘âḳıbetü’l-emr içer geçer

6 Gül- zâr-ı câna ṣu aḳıdur ṣanki Bâḳiyâ
Dilden sinân-ı ġamzeleri şöyle ter geçer

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ġonca lebiñe ‘âşıḳ-ı ḫûnîn ciger geçer
Nergis gözüñe bende-i ṣâḥib naẓar geçer

2 Bencileyin günün geçürür âh u zâr ile
Sencileyin vefâsızı her kim sever geçer

3 Ṣaḳın ṣaḳın ki ey ḳaşı yâ tîr-i âhdan
Ger gök demür olursa felekler deler geçer

4 Bu göz u ḳaş u ġamze vü ḫal u ḫaṭ ile yâr
Âşûb-ı dehr ü fitne-i âḫir beşer geçer

5 Her kim ki meyl ider zen-i dünyâya Bâḳiyâ
Merdâneler içinde anı ṣanma ki er geçer

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḥalḳa ḥalḳa zülf kim ol ḫaṭṭ u ḫâl üstindedir
Şekl-i tuġrâdır miṣâl-i bî- miṣâl üstindedir

2 ‘Ârıż-ı gül-gûnuñ üzre çeşm-i fettânıñ seniñ
Fitneden ḥâlî degil her laḥẓa al üstindedir

3 Sâ‘id-i sâḳî ile câm-ı mey-i gül-gûna baḳ
Bir gül-i sîr-âbdır güyâ nihâl üstindedir

4 ‘Âşıḳ-ı bi-çâreler bâr-ı belâñ altındadır
Dermend üftâdeler görseñ ne ḥâl üstindedir

5 Rû-yı baḫtı bedr olur burc-ı şerefde ‘âḳıbet
Şol ki mâh-ı nev gibi kesb-i kemâl üstindedir

6 Mîmdir gûyâ dehânıñ ṣafḥa-i mâh üzredir
Sîne beñzer şâne-i zülfüñ ki ṣâl üstindedir

7 Çarḫ yüz döndürmedin gülşende ‘ayş it Bâḳiyâ
Sebzeler zîbâ hevâlar i‘tidâl üstündedir

(Bâḳî)
(294a) (Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün)

1 Divân ider vaḳt-i seḥer nevrûz-ı sulṭânı meger
Devr-i ufuḳta gösterür taḫt-ı zümürrüd tâc-ı zer

2 ‘Âlem münevver pertev-i ḫurşîd-i ‘âlem- tâb ile
Nat‘-ı ser-â-ser ṣaldılar rû-yı zemîne ser-te-ser

3 Faṣl-ı şitâda Beyża-i sîmîn idi gûy-ı zemîn
Aldı ḳanadı altına sîmurġ-ı zerrîn bâl u per

4 Ḫ^{v}âb-ı ‘ademden dîde-i ezhârı peydâ eyledi
Taḥrîk-i bâd-ı subḥ-dem âvâze-i murġ-ı seḥer

5 Sulṭân Murâd-ı tâc-ver fermân- revâ-yı baḥr u ber
Ṣâḥib-ḳırân-ı dâd-ger şâhenşeh-i ‘âlî- naẓar

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Piyâle ḫüsrev-i mülk-i ġama tâc-ı Keyânîdir
Ḫum-ı mey pâdişâh-ı ‘aşḳa genc-i ḫüsrevânîdir

2 Daẖi Cemşîdi yâd eyler gözünden ḳan döker meclis
Mey-i gül-gûn sirişk-i dîde câm-ı ẖûn- feşânıdır

3 Leb-â-leb câm-ı dil ẖûn olsa ṭañ mı bezm-i fürḳatde
Güzeller ‘aşḳına nûş itmek içün dost ḳanıdır

4 İşigiñde raḳîb ey meh bulur bir gün ‘adû nâ-geh
Ḳażâ-yı âsmânıdır belâ-yı nâ-gehânidir

5 Ṣafâ-yı şi‘r-i Bâḳî bâ‘iṯ-i mihr u maḥabbetdir
Bu âb-ı zindegâni ol ḥayât-ı câvidânidir

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ḥarf-i ġama devât u ḳalem şekl-i âhdır
Aña mürekkeb âhda dûd-ı siyâhdır

2 Naḳş-ı ẖaṭıñla yazıludur ṣafḥa-i derûn
Odlara yaḳma yazuġ efendi günâhdır

3 H̱um gibi sen de taṣfiye-i bâṭın it yüri
Dergâh-ı mey-fürûş ulu bâr-gâhdır

4 Na‘l u elifler ile göñülde nişân-ı ‘aşḳ
Ṭuġrâ-yı ḥükm-i ẖüsrev-i ‘âlem- penâhdır

5 Sulṭân-ı ‘aşḳa bende ṣatar şimdi kendüyi
Bâḳî de ḥaḳ budur ki ‘aceb pâdişâhdır

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Raḥm eyle âb-ı dîde-i gevher- niṣâre gel
Emvâc-ı baḥr-i eşkümi seyr it kenâra gel

2 Zâhid ne lâzım ehl-i dile kîne-i şütür
Gir bezm-i ‘ayş u ‘işrete sen de ḳıṭâre gel

3 Meydir miḥekk-i tecrübe-i pîr-i mey-fürûş
‘Arż eyle naḳd-i ḳalbiñi ṣâḥib- ‘ayâre gel

4 Gördüñ ḳabâ-yı ‘ömre beḳâ yoḳ bu bâġda
Gül gibi sen de pîreheni pâre pâre gel

5 Bâḳî dem urma seyr-i maḳâmât-ı ‘aşḳdan
Gic âh u nâle naġmelerinden ḳarâre gel

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Cûy oldı âb-ı dîde leb-i cûy-bâre gül
Dîdâr-ı ‘âşıḳıdır esîr ki kenâre gül

2 Ey câm-ı la‘l ile ṭolu câm-ı Cem isteyen
Ṣoḥbet-i ṣu nümûnesidir lâle-zâre gül

3 Maḳṣûd-ı ḥûr-i ‘în ise zâhid behişte-vâr
Dîdâr ise murâdıñ eger kûyı yâre gül

4 Ġam eylesek server ile çün kârı zâre gül
Germerd-i ġuṣṣa vü ġam iseñ kâr-ı zâre gül

5 Ey ḫ^v^âce naḳd-i naẓma çü ṣarrâf emridir
Ṣaf eylediñ ḳapıñı ṣâḥib-i ‘iyâle gül

(Bâḳî)
(Fa‘ûlün Fa‘ûlün Fa‘ûlün Fa‘ûlün)

1 Ne devrân muvâfıḳ ne tâli‘ müsâ‘id
Ḳolın boynuna ṣalmaz ol sîm- sâ‘id

2 Żamîrin şikest itme erbâb-ı nażmıñ
Yine saña râci‘ yine saña â‘id

3 Yeter kirpigim kûy-ı aşḳında cârûb
Üzülsün kesilsün hemân rîş-i zâhid

4 Ferâġat güzel sevmeden tevbe meyden
Zehî re’y-i bâṭıl zehî fikr-i fâsid

5 Sözünden ne ġam Bâḳiyâ müdde‘îniñ
Saña mâ’il olunca ‘âlemde şâhid

(Bâḳî)
(294b) (Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün)

1 Ḫaṭ-ı la‘liyle ḳaşı cânânıñ
Bir rubâ‘îsidir gülistânıñ

2 Göricek sîn-i miske beñzetdim
Şâne-i zülf-i ‘anber- efşânıñ

3 Bir belâdır ṣalındı ‘uşşâḳa
Dostum ḳâmet-i ḫırâmânıñ

4 Degenek lâzım oldı aġyâre
Olmaḳ ister ḳapuñda der-bânıñ

5 Bâḳî senden cefâ vü cevr ummaz
Eger olursa luṭf u iḥsânıñ

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bir lebi ġonca yüzi gül-zâr dirseñ işte sen
Ḫâr-ı ġamda ‘andelîb-i zâr dirseñ işte ben

2 Lebleri mül ṣaçları sünbül yañaġı berg-i gül
Bir semen- ber serv-i ḫôş-reftâr dirseñ işte sen

3 Pâyine yüzler sürer her serv-i dil-cünûñ revân
Ṣu gibi bir ‘âşıḳ-ı dîdâr dirseñ işte ben

4 Zülf-i sâḥir ṭurrası ṭarrâr şûḫ-ı şîve-kâr
Çeşm-i câdû ġamzesi mekkâr dirseñ işte sen

5 Fürḳatüñde teşne-leb ḫâṭır- perîşân ḫaste-ḥâl
Münc-i ġamda bî-kes ü bî-mâr dirseñ işte ben

6 Gözleri ṣabr u selâmet mülkini târâc ider
Bir amansız ġamzesi Tatar dirseñ işte sen

7 Bâḳiyâ Ferhâd ile Mecnûn-ı şeydâdan bedel
‘Âşıḳ-ı bî- ṣabr u dil kim var dirseñ işte ben

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Mâh-rûlar bî-‘aded bir ‘âşıḳ-ı sevdâyı ben
Yitmeye biñ pâre ḳılsam bu dil-i şeydâyı ben

2 ‘Aşḳınıñ sevdâsına düşdüm yitirdim kendümi
Ḳanda buldum bilmezin ol şûḫ-ı bî-pervâyı ben

3 Bir ḥarâret baġladım tâb-ı teb-i ‘aşḳıñla kim
Sûzumı def‘ eylemez nûş eylesem deryâyı ben

4 Hep seniñ-çündür benim dünyâ cefâsın çekdügim
Yoḳsa ‘ömrüm varı sensiz neylerin dünyâyı ben

5 Âsitân-ı yârda mesken bulursam Bâḳiyâ
Ḳâfda seyr itdirem ‘Anḳâya istiġnâyı ben

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Şarâb-ı bezm-i ġamda ẕevḳin ne mîr ü ne vezîr itdi
Anıñ keyfiyyetin benden suâl eyleñ faḳîr itdi

2 Şaçıldı cür‘a-i câm-ı maḥabbet bâġ-ı Rıḍvâna
Şuyın Kevṯer nebâtın ney- şeker ḥâkin ‘abîr itdi

3 Binâ-yı ‘aşḳa ṭûfân-ı hevâdiṯ kâr-ger olmaz
Esâsın gûyiyâ bennâ-yı ḳudret kâr-gîr itdi

4 Civânlıḳ ‘alemi gitdi ne vaḳtin ṭoġrulam yâ Rab
Egildim bâr-ı ‘aşḳ-ı yâr ḳadim bükdi pîr itdi

5 Cihânda başıma sulṭân iken âzâde vü fâriġ
Beni zencîr-i ‘aşḳıñ boynı baġlu bir esîr itdi

6 Ne ġam endîşe-i ẕilletden ey Bâḳî bu menzilde
Hidâyet reh-beri luṭfun aña kim dest-gîr itdi

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ḫalḳ-ı ‘âlem gül seveydi kâşki bülbül gibi
O lebi ġonca baña tenhâ ḳalurdı gül gibi

2 Zülf-i ‘ânber- bûyuñuñ sevdâlarıdır dostum
‘Âşıḳıñ ḥâlin perîşân eyleyen sünbül gibi

3 Eksik olmaz sîneden gül gibi tâze dâġlar
Nâleler ḳılsa ‘aceb mi murġ-i dil bülbül gibi

4 Kâkülüñ sevdâlarından düşdi göñlüm zülfüñe
Bir belâ daḫi ol oldı başıma kâkül gibi

5 Çeşmim üzre görinen ḫûn-âbe ṣanma Bâḳiyâ
Gözüme geldi şarâb-ı ‘aşḳ-ı dil-ber mül gibi

(Keşfî)
(295a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ṣalınsañ ser- ḳadiñ reşk-i ṭûbâ itseñ olmaz mı
Cemâliñ bâġını Firdevs-i a‘lâ itseñ olmaz mı

2 Ölümlüdür yatur ġam pisterinde derd-i hecriñle
Ṭabîbim ḫastaña gâhî müdâvâ itseñ olmaz mı

3 O Leylîniñ ġamıyla nide çün reftâra ḳudret yoḳ
Dilâ Mecnûn- ṣıfatsın ‘azm-ı ṣaḥrâ itseñ olmaz mı

4 Bu ben maḥzûnıña bir bûse iḳrâr eyleseñ çoḳ mı
Bir ağız söz ile göñlüm tesellâ itseñ olmaz mı

5 Ḳoyar ḳoynuna her sîmîn-teni deryâ sever zevraḳı
Gözüñ yaşını Keşfî sen de deryâ itseñ olmaz mı

Nazîre-i Emânî
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Gel ey cân sîne gül-geşt-i ṣaḥrâ itseñ olmaz mı
Yaşım ṭutdı cihânı seyr-i deryâ itseñ olmaz mı

2 Kebûter-veş uçar zülfüñ hevâsında bugün diller
Gelüb ey ṭıfl-ı nevres seyr-i remmâ itseñ olmaz mı

3 İki çeşmim yeter şâhid hemân ey şâhid-i Mıṣrî
Şekerden lebleriñ dâdını da‘vâ itseñ olmaz mı

4 Gelüb Mecnûn gibi hâmûn-ı ġamda ey ṣaçı Leylâ
Ne ḥâle uġramışdır bir temâşâ itseñ olmaz mı

5 Seḫâ kânıdır ol şâh-ı kerem yoḳ gelmez aġzımdan
Emânî bûse-i la‘lin temennâ itseñ olmaz mı

(Emânî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilâ ol kâkül-i zîbâyı me’vâ itseñ olmaz mı
Be miskin meskeniñ a‘lâdan a‘lâ itseñ olmaz mı

2 Ḳapıñda âteş-i ‘aşḳıyla bir bir dâġlar yaḳsañ
Yeñi başdan yine bir tâze sevdâ itseñ olmaz mı

3 Felek deñlü sitâreñ yoḳ mı eyâ ey gözüm yaşı
O mâhı sen daḫi bir gice peydâ itseñ olmaz mı

4 Eyâ ḳaşı kemânım çünki kendüñ bâri gelmezsin
Beni peykân-ı tîriñle tesellâ itseñ olmaz mı

5 Dedi bu ḳayd ile sen de Emânî gel muḳayyed ol
Ne var bir gün benimle seyr-i ṣaḥrâ itseñ olmaz mı

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Baña çoḳ cevr itdüginñ-çün ey sipihr-i bî-vefâ
Âhumuñ dûd-ı kebûdı uydı ulaşdı saña

2 Eşkimiñ gevherlerin dizdim işigi ṭaşına
Yâre ‘arż idem diyü sögmüş raḳîb-i bed-liḳâ

3 Gömgök itdi sille-i âhım sipihriñ ṣûretin
Gök yüzüne baḳ inanmazsañ eger ey meh-liḳâ

4 Gözüme ‘âlem görünmez görmesem ruḫsârıñı
‘Ârıżıñ mirâtıdır âyine-i ‘âlem-nümâ

5 Ruḫlarıñ vaṣfında Bâḳî bir ġazel naẓm itdi kim
Ehl-i diller didiler adına mirâtü’ṣ- ṣafâ

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Cevr ü cefâña ḳâ’il olurdum velî şehâ
Maḫṣûṣ olaydı ol da cihânda hemân baña

2 Ṣabr u ḳarâr u ‘aḳl alıcı bir perî imiş
Âdem ṣanurdum ol ṣanemi gerçi ṣûretâ

3 Bir kez ṭavâfın itmegi biñ ‘ömre virmezin
Ey ḥacı saña Ka‘be baña kûy-ı dil- rubâ

4 Evvel vefâya va‘deler itmişken ey ṣanem
Cevr itdiñ âḫir eylemediñ va‘deye vefâ

5 Vaṣṣâfısın o serv-i ḳadiñ râstı bu kim
Ṭab‘-ı bülend-ṭarzuña aḥsent Bâḳiyâ

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Eylesün vaṣlını dermân dil-i bî-mâra meded
Dostlar işte ben öldüm baña bir çâre meded

2 Zaḫm-ı sînemden oḳuñ pârelerin hep alma
Ṭursun Allahı severseñ hele bir pâre meded

3 Güher-i câmı yitürdük bizi ġam öldürdi
Sâḳiyâ gel bulıver ḳanda ise ara meded

4 İḥtirâz eylemediñ aldılar elden câmı
Vâḳıf itme ṣaḳın ol kimesne esrâra meded

5 Medediñ ḳalmadı feryâd u fiġân eylemege
Saña kimden ire ey Bâḳî-i bî-çâre meded

(Bâḳî)
(295b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Şöyle olmış câm-ı ‘aşḳ-ı yârdan mest u ḥarâb
Kendüsin divârdan divâra urmış âfitâb

2 Nâfe ḳıldı zülf-i miskîniñ görüb ser-ber-zemîn
Ayaġuñ topraġına miskinlik itdi misk-i nâb

3 Doḳınubdur bâde-i gül-gûna çeşm-i rûzgâr
Sâġar üzre ṣanmañuz peydâ olur yir yir ḥabâb

4 Ṣahne-i devrân n’ola çekse çevürse dem-be-dem
İki ḳanludur añılmış bâde-i nâb-ı kebâb

5 Bâḳiyâ senden ferâġat virdi ey gerdûn-ı dûn
Südde-i devlet me‘âb-ı pâdişâh-ı kâm-yâb

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün)

1 Umarız câm-ı la‘liñi emmek
Çoḳ çekilmişdir ol ümîde emek

2 Ḳatı eyler dili ser-i zülfüñ
Dilek ey şûḫ-ı şîve- kâr dilek

3 Na‘re-i mest-i ‘aşḳa beñzedemez
Lâf çatlatmasun iñende tüfek

4 Baḥs idüb bir daḳîḳa ḥüsnüñden
Hâle mâh-ı sipihre aṣdı elek

5 Ḫûn-ı eşkim yeñilmez ey Bâḳî
Çoḳ döner daḫi âsiyâb-ı felek

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün)

1 Göñüller aldıġın inkâr ider meger zülfüñ
Elini muṣḥafa urmış yemîn ider zülfüñ

2 ‘Araḳlar eyler ise bâġ-ı ‘ârıżıñ gül-geşt
İñende olmasun andan efendi ter zülfüñ

3 Ḳatıñda ḳanlar idüb oldı mu‘teber ġamzeñ
Yanıñda yollara indi idindi yer zülfüñ

4 Ayaġıñ öpmeden el çekmez ol virir başın
Ḳoyubdur ey boyı şimşâd o yolda ser zülfüñ

5 Miṣâl-i ḥüsnüñe ṭâvûs ḳuyruġı çekeli
Cihânı çekmege râm itdi ser-be-ser zülfüñ

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 İtdürür zühhâda ol miḥrâb-ı ebrû ser- fürû
Ḳıldırur ‘uşşâḳa ol ḫâk-i ser-i kû ser- fürû

2 ‘Ârıż-ı gülgûnunuñ dâim ḫaṭ-ı fermânına
Ḫᵛâh u nâ-ḫᵛâh eyler ol zülf-i semen-bû ser- fürû

3 Bûy-ı zülfüñden mu‘aṭṭar olmasa ṣahrâ-yı ḥîn
Eylemezdi sünbül-i müşgîne âhû ser- fürû

4 Bâġa gel âyine-i âb içre gâhî cilve ḳıl
Eylesün ol ḳâmete her serv-i dil-cû ser- fürû

5 Dürr-i naẓmıñ Bâḳiyâ baş egdürür ṭâliblere
Kim żarûri itdürür ġavvâsa lü'lü ser- fürû

(Bâḳî)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Bend-i ḳabâ çözilmeye tâ câme çıḳmaya
Naḳd-i viṣâl 'âşıḳ-ı nâ-kâme çıḳmaya

2 Berr-i Ḥicâza şemme-i vaṣlıñ irüse bâd
Ḥuccâc ḳala bâdiyede Şâma çıḳmaya

3 Vâ'iẓ çıḳarsa kürsiye her cum'a ġam degil
Ammâ bolayki luṭf ide bayrama çıḳmaya

4 Bamıñda bâs-bânlıġıñ itmezse mâh-ı nev
Bâme irişmeye dilerin şâme çıḳmaya

5 Bâḳî ḥarîr-i zülfi gibi şöyle añların
Sâir ḳumâş o serv-i gül- endâma çıḳmaya

(Bâḳî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Nâle-i dil ol ḫam-ı zülf-i hümâ- pervâzdan
Ṣan fiġân murġıdurur ser-pençe-i şeh-bâzdan

2 Beydak-ı ḫâl-i ruḥuñ zülfüñle mestûr eyleme
Almaġa şâhım göñül ferzânesin acmâzdan

3 Aġlayu aġlayu gözden çıḳdım âḫir ḳaṭre-vâr
Ayrı düşdüm çeşm-i ḫûn-bârım gibi dem-sâzdan

4 Muttaṣıl ġamzeñ geçer bir laḥẓa baḳsañ ḥâlime
'Âciz olduḳ dostum ve'l-ḥâṣıl ol ġammâzdan

5 Vaṣf-ı nâz-ı nâzenînimdir bu şi'ri Bâḳiyâ
Muṭrib-i meclis ser-âġâz eylesün şehnâzdan

(Bâḳî)
(296a) (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fâ'ûlün)

1 Ḫoş geldi baña mey-gedeniñ âb u hevâsı
Vallâhi güzel yirde yapılmış yıḳılası

2 Men‘ eyler imiş mes’ele-i ‘aşḳı müderris
Ey ḫ^{v}âce anıñ var ise yaḳlaşdı ḳażâsı

3 Zîbâ yaraşur ḫil‘at-i nâz ol boyı serve
İki ḳolumı ḳılsam aña bil ṭolaması

4 Diḳḳatler ile seyr ideriz yârı ser-â-pâ
Görmez mi idik biz de eger olsa vefâsı

5 Dünyâ deger ol mâh-liḳâ dil-ber-i ġarrâ
Yûsufda daḫi yoḳdur anıñ ḥüsn ü bahâsı

6 Gitmez o mehiñ râ gibi ḫançer kemerinden
Üftâdelerin öldürür âh itse burası

7 Meddâḥ olalı çeşm-i ġazâlâneñe Bâḳî
Ögrendi ġazel ṭarzını Rûmuñ şu‘arâsı

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 İtdi şikâr göñlümi bir şûḫ-ı şeh-levend
Müjgân-ı tîr u ḳaşı kemân ṭurrası kemend

2 Telḫ-i şarâb-ı ġuṣṣa-i devrânı def‘ ider
Şîrîn lebin dehânıma alsam niteki ḳand

3 Bâzârlarda başladı naḫli ṭonatmaġa
Dil baġlayalı ḳâmet-i bâlâña naḫl-i bend

4 Her dûna şâh-ı gül gibi meyl itme dostum
Düşmez giyâha hem- sâr ola serv- i ser-bülend

5 A‘dâ yanıñda ḫürrem ü ḫandân u şâd-nâm
Bâḳî ġamıñda zâr u dil- figâr u derd-mend

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fâ‘ûlün)

1 Feryâdıma irmezse n’ola ol boyı şimşâd
Kûyında feleklerden aşar nâle vü feryâd

2 Devriñde güle niçün olur bende benefşe
Üstine ḳılıçlar mı dutar süsen-i âzâd

3 Bir ġonca benefşe ḳoparub tâcına ṣoḳmuş
Ṭâġlarda külüng atduġı dem başına Ferhâd

4 Eşkâl-i vefâ resmi ḳabûl itmede ḳalbiñ
Âyinedir ammâ begim âyine-i pûlâd

5 İbrâmı gel ey sâḳî-yi gül-çihre ḳo sen de
Almışdur olan ‘aḳlımız ol şûḫ-ı perî-zâd

6 Rengîn ider evṣâf-ı ruḫuñ ḫâne-i Bâḳî
O ṣûreti virmez ṣanemâ naḳşına Bih-zâd

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gül-sitân bezm-i şarâb u câm-ı mey güldür baña
Ḳulḳul-i ḥalḳ-ı ṣurâḥî ṣavt-ı bülbüldür baña

2 ‘Ârıżıñda ol iki zülf-i girih- gîri seniñ
Ṣuya ḳonmış iki ġarrâ tâze sünbüldür baña

3 Mest ü medhûşam velî ḫâlî mey-i engûrdan
La‘l-i nâbıñ ḥâleti keyfiyet-i müldür baña

4 Seng-i bî-dâdıñla serde zaḫm-ı ḫûnînim ki var
Gûşe-i destârda rengîn ḳaranfildir baña

5 Ḥayder-i Kerrârıyam meydân-ı naẓmıñ Bâḳiyâ
Nevk-i ḫâme zü’l-fiḳâr u ṭab‘-ı Düldüldür baña

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Belini ḳucmadadır ol ṣanemiñ derd ü belâ
Yoḳsa şîrîn lebi ‘âşıḳlara ḥâżır ḥalvâ

2 Ser-i zülfiyle ḫaṭın örter imiş dirler o şûḫ
Acmadı kimseye ammâ orayı bâd-ı ṣabâ

3 Âteş urmış yüzi gül ḫırmenine ol mâhıñ
Devr-i sâġarda daḫi ‘aksini ḳılmış peydâ

4 Ḳızarub ruḫları gülgûne-i tâb-ı mülden
Şu‘le-i sâġar-ı mey destine yaḳmış ḥınnâ

5 Meclis-i meyde leb-i yâre ṭolaşur derler
Elüme girmeye mi bir daḫi câm-ı ṣaḥbâ
(296b)

6 Öykünürdi lebiñe câm-ı mey ammâ dönmiş
Bugün almışlar ele bir yere gelmiş ẓürefâ

7 Lüle-i ḫâme ile çeşme-i dilden Bâḳî
Eyledi ḳâ‘ide-i âb-ı ḥayâtı icrâ

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Yazdı bahâr âyet-i ḥüsnüñ varaḳ varaḳ
Gül muṣḥafında oḳudı bülbül sebaḳ sebaḳ

2 ‘Aşḳıñ yolunda bulmadı dil emn ü râḥatı
Tâtâr-ı ġamzeñ eyledi yaġma ḳonaḳ ḳonaḳ

3 Yâd-ı lebiñle ‘işret içün bûstânlara
Allah çekildi bâde-i gülgûn ḳabaḳ ḳabaḳ

4 Mesken ṭutalı ol ḫam-ı ebrûda çeşm-i yâr
Âşûb u fitne gözlenür oldı bucaḳ bucaḳ

5 Dün gice ol ġazâlî ḳaçurmış raḳîb-i seg
İtler gibi aradı bulunca yataḳ yataḳ

6 Bâḳî işigi ḫâkine düşmüş niyâz ider
Miskîn fütâde ‘âşıḳ-ı bî- dil babaḳ babaḳ

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḫaṭ-ı ruḫsârıña teşbîh idüb ey şûḫ seniñ
Bâġda ġonca biraz rîşine güldi çemeniñ

2 Ḫaṭ-ı nev-ḫâsta kim ‘ârıżıñ üzre görinür
Döndi dendâneleri şekline sîn-i semeniñ

3 Bâġda dürr-i ‘Aden gibi yine yâseminiñ
Cigerin deldi bu gün şîve-i çâh-ı zeḳânıñ

4 Hele ey lâle-i sîr-âb-ı çemen- zâr-ı cefâ
Baġrımız yaḳdı seniñ ḥasret-i ḫâl-i deheniñ

5 Eliñ irişmedi ol serve diyü ey Bâḳî
Ṭa‘n u teşnî‘i belâsın çekeriz irişeniñ

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Gönder efendi sîneme tîr-i belâlarıñ
Olsun siper belâña seniñ mübtelâlarıñ

2 Mihr ü vefâlar itmez iseñ dostum n’ola
Minnet degil mi cânıma cevr ü cefâlarıñ

3 Rez-duḫterini sîneye çeksem ‘aceb midir
Cevrinden özge nesnesi yoḳ dil-rubâlarıñ

4 Şehr içre ḫalḳ birbirine gösterir beni
Mihr-i hilâle beñzedeli meh-liḳâlarıñ

5 Bâḳî-yi ḫasta ḫâṭırı iñletme dostum
Maḳbûl olur du‘âsı ṣaḳın mübtelâlarıñ

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Serv- ḳâmetler iki yanın alurlar yoluñ
Râh-ı gülzâra döner yolları İstanbûluñ

2 Ne ‘aceb dâġlarıñ işler ise ey dil-i zâr
Çürimiş râh-ı maḥabbetde bir iki yoluñ

3 Devr-i ġamzeñde seniñ kimseye ḫançer çekmez
Boynuma alurın ey şûḫ-ı dil-ârâ ḳoluñ

4 Ḳad-i bâlâya göre şîve-i reftâr gerek
Ey ṣanavber yüri ‘arż itme iñende ṭûluñ

5 Añlamaz dehr-i denî merdüm-i dânâ ḳadrin
Bâḳiyâ minnetini çekmeyelim her gülüñ

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Geyer gülşende la‘lin tâc lâle
Elinde nergisiñ altun piyâle

2 Çemende ‘ayşa gelmiş ġonca-i ter
Biraz gül baġlamış bir dest-mâle

3 Felek cevlân ider bâġ-ı cihânda
Düm-i ṭâs naḳşın virdi hâle

4 Çemen pür- mevc bir deryâ ṣadef gül
İçinde lü’lü-yi şeh-vâr jâle

5 Gül ey Bâḳî seḥer bülbüller ile
Hezârân ḥamd pâk-i Lâ-yezâle

(Bâḳî)
(297a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sîne gencînesin ol ġamze-i cânân deldi
Bugün ol şûḫ-ı dil-ârâ yine bir kan deldi

2 Müje-i dîde-i pür-nem gibi ter-dest olmaz
Yine bir demde nice la‘l-i Bedeḫşân deldi

3 Cân ġam-ı ġamzeñ ile maḥbes-i tenden çıḳdı
Ṣanki bir merdüm-i maḥbûs idi zindân deldi

4 Tîriñiñ ey ḳaş-ı yâ manḳıra geçmez sa‘yi
Sînemiñ dâġını ol ḫançer-i bürrân deldi

5 Bâḳiyâ bezm-i belâda neye döndük görseñ
Nây-veş baġrımızı nâle vü efġân deldi

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Cevr ile terk ider mi kişi şehr-i yârını
Lâyıḳ mıdır ki terk ide ḳul şehr-i yârını

2 Şâyed teraḥḥum ide görüb ḫâk-i pâyını
‘Ömrüm geçince bekleyeyin reh-güẕârını

3 Ṣarf itdi dîde sîm-i şiken vefâñ içün
Bilmezlik ile yoḳ yire ḫarc itdi vârını

4 Ḫâric vecihden ey ṣanem-i dil-rubâ ḫaṭıñ
Yazmış kitâb-ı ḥüsnüñ egerçi kenârını

5 Cân virdi şevḳ-i ḥüsnüñe Bâḳî-yi ḫaste-dil
Pür-nûr ide Ḫüdâ-yı Te‘âlâ mezârını

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Yâr olup aġyâra âdemler begenmez ol perî
Kendüye hem-râz idindi ya‘ni bizden yigleri

2 İtleriñden ġayrıyı görmez raḳîbiñ gözleri
Böyle ḫod-bîn eyleyen hep sensin anı ey perî

3 Şâm-ı ġamda meskenim bir künc-i ẓülmeddir velî
Şu‘le-i âhım yaḳar her ṣubḥ şem‘-i ḫâverî

4 Bezm-i meyde bûse-i la‘l-i nigâra ḳaṣd ider
Gögsine ursa n’ola câmıñ ṣürâḥî ḫançeri

5 Almaz oldum Bâḳiyâ küḥl-i cilâyı ‘aynıma
Tûtiyâ-yı çeşm idelden ḫâk-i pây-ı dil-beri

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ârzu eyler kemend-i kâkül-i câneneyi
Baġlasañ zencîrler ṭutmaz dil-i divâneyi

2 Gerdiş-i câm-ı mey görsün ṣürâḥî üstüne
Şem‘-i bezmi devr iderken görmeyen pervâneyi

3 Medḥ iderdiñ lebleri devrinde ey pîr-i muġân
‘Âḳıbet îmânıña döndürdiler peymâneyi

4 Ḫ^{v}âb-ı ġaflet nice bir ey ṭâlib-i dünyâ-yı dûn
Var ise râḥat yeri ṣandıñ bu miḥnetḫâneyi

5 Zâhidâ ‘aşḳ içre te’ṣîr eylemez Bâḳiyâ pend
Mest-i lâ ya‘ḳıl bilürsin diñlemez efsâneyi

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Hergiz ne ḳadr-i câh u ne sîm ü zer isterin
Bir serv boylu dil-ber-i sîmîn-ber isterin

2 Bâġ-ı bihişt-i kûyına yârıñ irem diyü
Ḥaḳdan hemîşe uçmaġa bâl u per isterin

3 Ṣaḥrâ vü kûhi geşt ü güẕâr itdügim bu kim
Dîvâne gönlüm eyleyecek bir yer isterin

4 Meylim cihânda bâde-i gül-gûnadır benim
Ma‘cûn olursa bâri leb-i dil-ber isterin

5 Sîm-i sirişki ḫarc iderin ḫâk-i pâyiñe
İksîr-i ‘aşḳ ṭâlibiyin cevher isterin

6 Devr-i ġamıñda ġamzeñe meyl itdügim bu kim
Kendüm helâke ḳaṣd iderin ḫançer isterin

7 Bâḳî gedâ-yı mey-gede-i ‘aşḳ olub yine
Bezm-i ġamında ol ṣanemiñ sâġar isterin

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Nice ṭûfân oldı peydâ dîde-i ḫûn-pâşdan
Nûḥ çeşmim yanına gelse dem urmaz yâşdan

2 Tîr-i ġamzeñ nice ġarrâ râstlar ḥayretdeyim
Ḳana müstaġriḳ ciger aṣla görünmez bâşdan

(297b)
3 Jâle düşmüş berg-i süsendir muraṣṣa‘ ḫançeriñ
Bekdir ey seng-dil ammâ demirden ṭâşdan

4 Ḫânḳâh-ı ‘aşḳıñıñ mihmânlarıdır cân u dil
Tekyedir ḥâli degil evbâşdan ḳallâşdan

5 Bâḳiyi ġam öldürür ‘aşḳıñ yolunda ḳorḳarın
Şimdi mi çekdi belâyı râh-ı rev yoldâşdan

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Bildüñ mi sen de kendüñi ey bî-vefâ nesin
Âşûb-ı dehr-i âfet-i devr-i zamânesin

2 Saña bahâ ne idi cefâ- pîşe olmasañ
Ḥaḳḳâ budur ki bî-bedel ü bî-bahânesin

3 Müşkil belâ degil mi vefâsız güzel sevib
Ġuṣṣayla yata derd ü ġamıyla uyanasın

4 Ḳandîl gibi dîde pür-âb u dilimde tâb
Eflâke çekdim âteş-i âhım zebânesin

5 Ey çarḫ gerçi cânuma geçdi cefâñ oḳı
Ammâ ḫadeng-i âhuma sen de nişânesin

6 Bâḳî yolunda döke ṣaça ḫarç idüb gözüm
Âḫır düketdi naḳd-i sirişkim ḫızânesin

HÜVE'L-FERD
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)

1 Telef itme iñende ṣaḳla malı
…… ḫalḳ içinde sevdigim âc

2 Ḳalursa düşmene ḳalur ol âḫir
Cihânda dosta sen olma muḥtâc
(Ḥaydarzâde)

(Bâḳî)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Nâm u nişâne ḳalmadı faṣl-ı bahârdan
Düşdi çemende berg-i dıraḫt i'tibârdan

2 Eşcâr-ı bâġ ḫırḳa-i tecrîde girdiler
Bâd-ı ḫazân çemende el aldı çenârdan

3 Her yañadan ayaġına altun aḳub gelür
Eşcâr-ı bâġ himmet umar cûy-bârdan

4 Ṣaḥn-ı çemende ṭurma ṣalınur ṣabâ ile
Âzâdedir nihâl bugün berg ü bârdan

5 Bâḳî çemende ḫayli perîşân imiş varaḳ
Beñzer ki bir şikâyeti var rûzgârdan

(Bâḳî)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

1 Fermân-ı 'aşḳa cân iledir inḳiyâdımız
Ḥükm-i ḳażâya ẕerre ḳadar yoḳ 'inâdımız

2 Baş egmeziz edâniye dünyâ-yı dûn içün
Allahadır tevekkülümüz i‘timâdımız

3 Bir mütteḳâ-yı zer-keş-i câha ṭayanmazız
Ḥaḳḳıñ kemâl-i lüṭfünedir istinâdımız

4 Meyden ṣafâ-yı bâṭın-ı ḫumdur ġaraż hemân
Erbâb-ı ẓâhir añlayamazlar murâdımız

5 Minnet Ḫüdâya devlet-i dünyâ fenâ bulur
Bâḳî ḳalur ṣaḥîfe-i ‘âlemde adımız

(Bâḳî)
(298a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Temâşâ-gâh-ı ‘uşşâḳa cemâl-i ‘âlem- ârâdır
Ser-i kûyunda ‘âlem mest ü şeydâ bir temâşâdır

2 Ḥarîf-i sâde-i sâġar velî mey ḫûb hem-demdir
Nedîm-i şûḫdur bülbül gül ammâ meclis ârâdır

3 Tekellüfsüz gelür bâd-ı ṣabâ târâc ider her gün
Çemen bezminde güyâ süfre-i gül ḫân-ı yaġmadır

4 Ḫaṭ-ı menşûr-ı devletdir benefşe rind-i mey-ḫ^{v}âra
Çemende şâḫ-ı sünbül aña bir ṭuġrâ-yı ġarrâdır

5 Edâsı ḫûbdur ma‘nâsı ra‘nâ şi‘r-i Bâḳîniñ
Aña reşk itdiren erbâb-ı naẓmı hep bu ma‘nâdır

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Hele ben şöyle ḳıyâs eylerin ey ġayret-i ḥûr
Kûyuña nisbet ola gülşen-i cennetde ḳuṣûr

2 Bezm-i ḥüsnüñde müjeñ nişteri mıżrâbından
Reg-i cân nâle ḳılur niteki târ-ı ṭanbûr

3 Lebleriñ mâyili ḳaçmaz ḫaṭ-ı nev-ḫâsteden
Ġam degil ṭâlib-i nûş olana nîş-i zenbûr

4 Ser-i kûyunda benim âh-ı seḥer-gâhlarım
Ne bilür ‘aşḳ elemin çekmedi ol daḫi uyur

5 Ruḫlarıñ medḥini eflâke çıḳardı Bâḳî
Şevḳden ṭoldı bugün nûr ile Beytü'l- Ma'mûr

HÜVE'L- AZÎZ
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)

1 Telef ḳılma beġâyet ṣaḳla malı
Ki zîrâ mâlı ġâyet ṣaḳla malı

2 Kemâl u faṣl olupdur gerçi maṭlûb
Kemâliñ daḫi mâl olur malı
Ḥaydarzâde

(Bâḳî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Ṣalınan kûyında ol serv-i semen- sîmâ mıdır
Gülşen-i cennetde şâḫ-ı sidre vü ṭûbâ mıdır

2 Zaḫm-ı sînem içre cânâ ḳanlu peygânıñ seniñ
Ġoncada pinhân olan berg-i gül-i ra'nâ mıdır

3 Mürde-i derd ü ġama cânlar baġişlar cür'ası
Sâḳiyâ billah mey-i ḥamrâ dem-i 'Îsâ mıdır

4 Aġzıñ içre diş midir ya ġonca içre jâle mi
Kevkeb-i dürri ṣadef ya lü'lü-i lâlâ mıdır

5 Bâḳi-yi dil-ḫasteye cevr-i firâvân itmeden
Ḳaṣdıñ öldürmek mi yoḳsa nâz u istiġnâ mıdır

(Bâḳî)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Her ḳaçan göñlüme fikr-i 'ârıż u dil-ber düşer
Gûyiyâ mirâta 'aks-i pertev-i ḫâver düşer

2 Ger ölürsem ḥasret-i ḳaddiyle ol serviñ beni
Bir yire defn eyleñüz kim sâye-i 'ar'ar düşer

3 Ṭañ mı ġam öldürse meydân-ı melâmetde beni
Bu neberd-i 'aşḳdır anca dilâverler düşer

4 Anıñ içün varmazın ben kûyuña giryân olub
Ḫâk-i râhıñ ḳorḳarın cânâ gözümden ter düşer

5 ‘Ârıż u ruḫsârıñı vaṣf itse Bâḳî her ḳaçan
Şi‘ri ey gül-çehre anıñ böyle rengîn-ter düşer

(Bâḳî)
(298b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Zülf-i nigâre şâne-veş olursa dest-res
Miḳrâż gibi rişte-i peyvend-i ġayrı kes

2 Kim gûş ururdı ḳavline meclisde def gibi
Nây olmayaydı nâle-i ‘uşşâḳa hem-nefes

3 Güftâra ḳâdir olsa eger çalmasa dili
Taḳrîr iderdi derd-i derûnum saña ceres

4 Bâzâr-ı dehr içinde gözüme ṭoḳınmadı
Ḫâl-i ‘iẕâr-ı yâr gibi ‘anberîn meges

5 Bâḳî hevâ-yı ‘aşḳ ne müşkil belâ imiş
Benden naṣîḥat ister iseñ eyleme heves

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Yârdan cevr ü cefâ luṭf u kerem gibi gelür
Ġayrdan mihr ü vefâ derd ü elem gibi gelür

2 Fürḳat-i yâr beni zâr u zebûn itdi beni
Döymeyem miḥnet-i hicrâna ölem gibi gelür

3 Uydurub leşger-i ‘uşşâḳını ol şâh-ı cihân
Nâz ile ṣalını ṣalını ‘alem gibi gelür

4 Dil-i pür- ḫûn elem-i ‘aşḳuñ ile cûş ideli
Çeşme-i çeşmüñ aḳan ṣuları dem gibi gelür

5 Bâḳiyâ ḳanḳı göñül şehrine gelse şeh-i ‘aşḳ
Bile endûh-ı belâ ḫayl u ḥaşem gibi gelür

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Feryâduma ol ḳâmet-i şimşâd yitişmez
Beñzer ki anuñ gûşına feryâd yitişmez

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ûlün)

1 Baş egmezüz edâniye dünyâ-yı dûn içün
Allahadur tevekkülümüz i‘timâdımız

2 Zühd ü ṣalâḥa eylemezüz ilticâ hele
Ṭutdı egerçi ‘âlem-i kevni fesâdumuz

3 Biz müttekâ-yı zer-keş-i câha ṭayanmazuz
Ḫaḳḳuñ kemâl-i lüṭfunadır istinâdımız

4 Minnet Ḥudâya devlet-i dünyâ fenâ bulur
Bâḳî ḳalur ṣaḥîfe-i ‘âlemde adımız

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe ‘ilün)

1 Bâd şol dem ki ġubâr-ı reh-i cânân getürür
Naẓar-ı ehl-i dile küḥl-i Ṣıfâhan getürür

2 Göricek mu‘cize-i naḳşını ṣûret-ger-i Çîn
Götürüb ḫâme-ṣıfat barmaġın îmân getürür

3 Çihresinden lebi yâdıyla gelür dil gûyâ
Şarḳdan ḫ^{v}âce gelür la‘l-i Bedaḫşân getürür

4 Eşk-i ḥasret yüzümüz âl ider añduḳça lebin
Mey-i gül-gûn içerüz beñzümüze ḳan getürür

5 Zülfi endîşesine varma ṣaḳın ey Bâḳî
Anda mecmû‘ ileden aḳlı perîşân getürür

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Kûyuñ yolunda nice kez ey mihr-i bî-naẓîr
Şeb-rev diyü giceyle ṭutuldı meh-i münîr

2 Ḥüsnüñ zekâtınıñ eger ey ḫ^{v}âce-i cemâl
Bir müsteḥıḳḳın ister iseñ işte ben faḳîr

3 Fi’l-cümle öykünürdi şehâ ġamzeñ oḳına
İller ḳanadı ile uçar olmayaydı tîr

4 Ḫaṭdan żarar ne ḥüsnüne yârıñ ki mûrdan
Olmaz niẓâm-ı mülk-i Süleymân ḫalel- pezîr

5 Bir pâdişâh-ı ḥüsne ḳul oldum ki Bâḳiyâ
Anıñ esîr-i ‘aşḳı olupdur cevân u pîr

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Oldı bir ṭıflıñ kemend-i zülfine cânla esîr
Ġamzesinden ḳan ṭamar aġzında ammâ bûy-ı şîr

2 Hey nice ṭıfl-ı belâ- engîz olur kim nicesin
Miḥnet-i ‘aşḳı cevân itmezden ol itdi pîr

3 Zülf-i müşg-efşânı vaṣfın yazduġım bildi devât
Ḫâmeniñ ṣaldı ayaġı altına miski ḥarîr

4 ‘Ârıżıñ mirâtına âb-ı zülâl olmaz şebîh
Dostum âyineye baḳ görmek isterseñ naẓîr

5 Ḫüsrevâ Bâḳî ḳulun naẓm içre Selmân olmada
Hep seniñ luṭfuñ mu‘în olmuşdur iḥsânıñ ẓahîr

(Bâḳî)
(299a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sîneye çekmege bir serv-i dil-ârâm olsa
Ser-keş olmasa iñen ‘aşıḳına râm olsa

2 Biz daḫi ḳâ’ilüz inṣâfa dilâ bûs u kenâr
Her gün olmazsa hele bâri her aḫşam olsa

3 Mevsim-i gülde n’olur medrese vü mescidden
Leb-i cûy u leb-i câm ü leb-i cânân olsa

4 Künc-i meyḫâne ile gülşen-i meclis birdir
Sâḳi-yi lâle- ‘iẕâr u mey-i gül-fâm olsa

5 Terk iderdi mey-i maḥbûb hevâsın Bâḳî
Cânda ṣabr u dil-i âvârede ârâm olsa

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sîne dâġın görüb ol ġonca-dehen lâle gibi
Bir avuç ḳanıma girmek diledi jâle gibi

2 Ża‘fdan şöyle ġam-ı ‘aşḳ ile nâ- peydâyem
Kim hemân ṣît u ṣadâm işidilür nâle gibi

3 Seg raḳîbe nic’olur göstereyin ölmez isem
Dehen-i yâre uyuzlanmaġa tebḥâle gibi

4 Umarım kevkeb-i baḫtım ire burc-ı şerefe
Sîneye ol meh-i tâbânı çekem hâle gibi

5 Dil-i Bâḳîyi ser-i zülfüñ elinden cânâ
Çeküben ḫışm ile çeşm-i siyehüñ ala gibi

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Eylesün vaṣlını dermân dil-i bî-mâra meded
Dostlar işte ben öldüm baña bir çâre meded

2 Zaḫm-ı sînemden oḳuñ pârelerin hep alma
Ṭursun Allâhı severseñ hele bir pâre meded

3 Güher-i câmı yitürdüm bizi ġam öldürüyor
Sâḳiyâ gel bulıvir ḳanda ise ara meded

4 İḥtirâz itmedüñüz aldılar elden câmı
Vâḳıf itmeñ ṣaḳınuñ kimseyi esrâra meded

5 Mededüñ ḳalmadı feryâd u fiġân eylemege
Saña kimden ire ey Bâḳî-yi bî-çâre meded

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün)

1 Bulmaġ isterdi ‘aşḳ içinde murâd
Yâr-ı şîrîn degil midir Ferhâd

2 Defter-i faẓl u dâniş evrâḳın
Ṣarṣar-ı âhım eyledi ber-bâd

3 Günbed-i çarḫ u şu‘le-i âhım
Tîġ-i elmâs u miġfer-i pûlâd

4 Şeşder-i ġamda zâr ḳaldı göñül
Olmadı vuṣlatıñ ḳapusı güşâd

5 Bâḳî hecrüñ ġamıyla cân virdi
Dâd ey pâdişâh-ı ‘âlem dâd

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Leb-i ḫandânuñ ile ḳılduñ yâd
Eylediñ mürdeleriñ rûḥını şâd

2 Beni yâd eylediñ iḥyâ itdiñ
Öldiler gitdiler ammâ ḥussâd

3 Tîr-i hecriñle berâber ḳıldı
Nâvek-i ġamzeleriñ zaḫm-ı ziyâd

4 Yüri ey serv-i ser- efrâz yüri
Ḳad-i bâlâna yetişmez şimşâd

5 Ḳâmetiñ ḳulluġına düşmeyecek
Olmadı serv-i ḫırâmân âzâd

6 Bâḳiye emr nedir sulṭânım
Saña ḳul oldı muṭi‘ u münḳâd

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 İrdi nesîm-i ma‘delet-i Kısrî-yi bahâr
Zencîr-i ‘adl çekdi çemen- zâra cûy- bâr

2 Sildi ġubâr-ı ġuṣṣayı dilden nesîm-i ṣubḥ
İrdi yitişdi himmet-i merdân-ı rûz-gâr

3 Güller siperler ile üleşdi filoriyi
Mülk-i şitâyı ġâret idüb leşker-i bahâr

(Bâḳî)
(299b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Eflâke devr-i dâ’im ile ṭurmayub ṣular
Neşv ü nemâda tâze vü ter ṣaḥn-ı sebze-zâr

2 Bir kîse içre lâle bugün bezm-i bâġda
Ġayb itdi jâle beyżaların ḥoḳḳabâz- vâr

3 Meydâna girdi şevḳ ile şemşîr bâz-berḳ
Çoḳ aḳçe ṣaçdı üstüne ebr-i güher niẖâr

4 Güller ṣafâda ẖürrem-i ẖandân-ı şâd-mân
Bülbül belâda bencileyin zâr u bî-ḳarâr

5 Bâḳî bu şi‘ri ṣafḥa-i çarḫ-ı berîne yaz
Görsün felek de söz niç’olur ẖaṣm-ı nâ-bekâr

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Ḳanâ‘at ḳıl göñül pâ-bûs-ı yâre
Elinden bûse alınmaz ne çâre

2 Saña taṣvîr-i mâhı benzedince
Ne gözler nûrını dökdi sitâre

3 Miyân-ı baḥr-i istiġnâdan âḫir
Gelürsiñ rûzgâr ile kenâre

4 Yıḳar bünyâd-ı çarḫı dûd-ı âhım
Efendi nesne dögmez rûzgâre

5 Belâdır gel bu sevdâdan geç ey dil
Ṭolaşma ẖalḳa-i zülf-i nigâre

6 Ḳıyâmı ḳâmet-i bâlâña eyler
Anıñ-çün mescide girmez minâre

7 Saña açmaz efendi gerçi Bâḳî
Ġamıñda gögsin itdi pâre pâre

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Düşse göñlüm n’ola ol ḫançer-i ḫûn- efşâne
Müjeñ oḳlarınıñ eylükleri batdı câne

2 Zülf-i zencîrine aşüfte göñül bende geçer
Kendüsin lâyıḳ-ı ḫidmet ṣanur ol dîvâne

3 Bir ḳul oġlınıñ esîr oldı ḳapusunda göñül
İntisâb itdi gedâ bâr-geh-i sulṭâne

4 Zer devâtın ṭaḳınub çıḳsa evinden seḥeri
Âfitâb aña berâber gelemez meydâne

5 Cân nisâr eyledi Bâḳî belini ḳucmaġ içün
Der- miyân itdi bu gün varını dervişâne

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Yoḳdur ṣebât çünki cihân-ı ḥarâbda
Birdür hezâr sâl ile yek-dem ḥisâbda

2 Gül devri irdi tâze civândır cihân yine
Sa‘y eyle ‘ayş ü ‘işrete ‘ahd-i şebâbda

3 Ḳapıñda nâle ḳılmamaġa iḫtiyâr yoḳ
Vallahi bî-günâhın efendi o bâbda

4 İnkâr itme ṣûfî şarâbıñ menâfi‘in
Üstâd-ı ḥikmet böyle buyurmış kitâbda

5 Rûyunda la‘li üzre ḫaṭ-ı müşg-bâr-ı yâr
Şîrînlik yazar şeref-i âfitâbda

6 Bâḳî şafaḳda mihr-i münevver ṣanur gören
‘Aks-i ‘iẕâr-ı sâḳî-yi câm-ı şarâbda

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dili al ey büt-i Çîn ḫayrıña bir deyr eyle
Saña bir bûseye ṣatdıḳ yüri var ḫayr eyle

2 Baḥr-i sîm-âb yaşım zevraḳ-ı la‘lin çeşmim
Gel deñiz yüzlerin ol zevraḳ ile seyr eyle

3 Nefesiñ rûḥ virüb tâ ola murġ-ı bâmıñ
Ey Mesîḥâ-dem ölürsem gilümi ṭayr eyle

4 Cânı def‘ eyle dilâ gelse ḫayâl-i cânâ
Ṣoḥbet-i ḫâṣ idelim ḫâne-i bî-ġayr eyle

5 Ḫayra gir dilde yir it diñle sözin Bâḳîniñ
Dili al ey büt-i Çîn ḫayrıña bir deyr eyle

(……)
(300a) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Kûyuñ gedâsı oldı dil-i mübtelâyı gör
Sevdâ-yı mülk-i salṭanat eyler gedâyı gör

2 Var ey ḫutende ḫâlî gibi misk olur diyen
Ṣaḥrâ-yı Çîni geşt ü güẕâr it Ḫıṭâyı gör

3 Âyîneniñ ṣafâsı nedir ṣûreti nedir
Mirât-ı ḥüsn-i yâre naẓar ḳıl ṣafâyı gör

4 Ey mübtelâ-yı şîve-i bâlâ-yı yâr olan
Sevdâ-yı zülfi başıña düşsün belâyı gör

5 Maġrûr iden vefâsına ol şûḫuñ ey göñül
Rüsvâ-yı ‘âlem eyledi şimdi cefâyı gör

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ruḫuñ ‘aksiyle ṣaḥn-ı dîde bâġ-ı gül-sitânımdır
Nihâl-i ser- bülendiñ ḫaylîden ḫâṭır- nişânımdır

2 Göñül iñler ġamıñda dem-be-dem rûḥ-ı revân aġlar
Bu bâġıñ çeşme-sârı hep benim eşk-i revânımdır

3 Temâşâ-yı gül-i gülşende ârâm eylemez cânım
Ser-i kûyunda cânânıñ ġaraż ârâm-ı cânımdır

4 Şirâr-ı nâr-ı âhımla sipihriñ ṭâs-ı pûlâdı
Döner her şeb belâ bezminde câm-ı zer- nişânımdır

5 Yaşım deryâdır ey Bâḳî içinde şâḫ-ı mercânı
Ḫayâl-i naḫl-i bâlâ-yı nihâl-i erġavânımdır

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Biz ki ṭab‘-ı pâk-ı ḳalb ü pür-ṣafâya mâliküz
Gûyiyâ âyine-i ‘âlem-nümâya mâliküz

2 Ḫânümânı neyleriz bu günbed-i mînâda biz
‘Âlemiñ sulṭanıyuz ṣırça sarâya mâliküz

3 Cismimiz şekl-i muraḳḳa‘dır ser- â-ser dâġ ile
Şimdilik ‘âlemde bir köhne ḳabâya mâliküz

4 Yaşımız deryâlara döndürdi cevr-i rûzgâr
Ḥâliyâ ey mâh-rû baḥr-i belâya mâliküz

5 Tîre dildir lâle-i Nu‘mânı ‘arż itmeñ bize
Gül gibi câm-ı şarâb-ı dil-güşâya mâliküz

6 Yaḳdı yandırdı ġamıñda dostum düşmen beni
Didi kim biz düzaḥ-ı cevr ü cefâya mâliküz

7 Ser- firâz olsaḳ bu devr içre ‘aceb mi Bâḳiyâ
Biz ṣürâḥî-veş bugün rengîn edâya mâliküz

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 İşiginñ ḫâkine ser-çeşme-i ḥayvân derler
Ḳapuña matla‘-ı ḫurşîd-i dıraḫşân derler

2 Zülfüñüñ dest-resin ṭuydı meger ruḫlarıña
Bâġda sünbülüñ aḥvâli perîşân derler

3 Ḫançer-i ġamze-i bürrânıña tîġ-i Ḥayder
Ṣafḥa-i ‘ârıżıña Muṣḥaf-ı ‘Oṯmân derler

4 Kimleriñ rûşen ider menzilin âyâ bilsem
Giceler seyre çıḳar ol meh-i tâbân derler

5 Gözlerim yaşı dile virdi fenâ ey Bâḳî
‘Âlemi ġarḳ ider ol baḥr-i firâvân derler

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Dilâ bezm-i cihânda kimse âḫir pây-dâr olmaz
Müdâm elden ḳoma ayaġı furṣat ber- ḳarâr olmaz

2 Ṣaḳın Mecnûnı ṣanmañ ehl-i ‘aşḳıñ iḫtiyârıdır
Güzel sevmekde zîrâ kimseye hiç iḫtiyâr olmaz

3 Kenâr itsem diyen ol gevheri ḳa‘r-ı yem-i ġamdan
Kenâra çıḳmasun hergiz ki gevher der- kenâr olmaz

4 Ne ḳanlar aġların hecrinde yâriñ derd-i fürḳatden
‘Aceb bir dem mi vardır çeşm-i pür-ḫûn eşk-bâr olmaz

5 Ol âhûyı saña ṣayd ola ṣanma iltiyâmından
Öñüñce ḳaçar ammâ Bâḳiyâ âḫir şikâr olmaz

(Bâḳî)
(300b) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Baḳ câm-ı ‘aşḳa âyine-i pür- ṣafâyı gör
Gel gör ḥabâb-ı sâġarı necm-i hüdâ budur

2 La‘l-i nigâra cân disem iṣbâta ḳâdirin
Erbâb-ı ‘aşḳ öñünde bugün müdde‘â budur

3 Göñlüm aḳıtdı şimdi beni ṭurmaz aġladır
Ol şûḫ-ı dil-sitân ile hep mâ-cerâ budur

4 Dil mûy-ı yâri memleket-i Çîne beñzedir
İller sevâd-ı mülk-i Ḫuten dir ḫaṭâ budur

5 Aġyâr diñler oldı pes-i perdeden bizi
‘Âlemde ehl-i ‘aşḳa görünmez belâ budur

6 Âheng-i âhı ṭurma hemân eyle ey göñül
Sâz u hevâ-yı ‘aşḳa münâsib hevâ budur

7 Ḫaddiñ ḳatında mihr-i felek bir zavalludur
Eliñ yanında bedr ise bir seyr-i mâhdır

8 Bâḳî kelâmı cümleden a‘lâ edâ ider
Ḥaḳḳ-ı suḫanda ḥâṣıl efendi edâ budur

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Cür‘adan abdâla gerçi maḥzenü’l-esrârdır
Rind-i dürd- âşâma sâġar maṭla‘u’l- envârdır

2 Her gedâ-ṭab‘ añlamaz âyin-i Cemdir bezm-i mey
Bunda bir şâhâne ṭavr u özge ‘âlem vardır

3 Dâm-ı âġûş içre düşmez ol tezerv-i ḫoş- ḫırâm
Dâne-i eşkim egerçi lü’lü-yi şeh- vârdır

4 ‘Aşḳ ile ḳaddiñ büküb Zü’n-nûn-ı vaḳt olsañ eger
Kâm-rân ol kimsedir kim Mâlik-i Dînârdır

5 Mihr-i ‘âlem-tâb olubdur ol büt-i meh-veş bugün
Aña nisbet mâh-ı enver ṣûret-i dîvârdır

6 Ol ṣanemden Bâḳiyâ bir bûse da‘vâ ḳıl yüri
Söylemezse öp hemân aġzın sükût iḳrârdır

(Bâḳî)
(F â‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Gerçi ġâyet mestdir ol nergis-i ḫûn-rîzler
Ḳatı geçkindir velî ol ġamze-i ser- tîzler

2 Sen yatursın mesned-i ḥüsn içre ḫ^{v}âb-ı nâzda
Ḫalḳı uyutmaz fiġân u nâle-i şeb-ḫîzler

3 Yaḳdılar dil kişverin cevr ile tâlân itdiler
Dil-berân-ı şûḫ u şehr- âşûb u şûr -engîzler

4 Meclis-i ‘aşḳıñda cengi Zühre deffâf âfitâb
Neylesün raḳṣ itmesün mi ẕerre-i nâçizler

5 Ġam degil Bâḳî iñen açılmasa ol gül- ‘iẕâr
Ser-girân olurlar ekser ġonca-i nev-ḫîzler

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Dil beste-i kemend-i ser-i zülf-i yârdır
Cân ḫaste-i girişme-i çeşm-i nigârdır

2 Bir ġamze ile laḥẓada biñ âdem öldürür
Ḫûni gözüñ ki âhû-yı merdüm şikârdır

3 Ḳucmaḳ degil ġaraż seni dîdârdır murâd
Deryâ-yı iştiyâḳ begim bî- kenârdır

4 Girdâb-ı ġamda ṣarṣar-ı âhımla fülk-i dil
Elbette bir kenâra çıḳar rûzgârdır

5 Bâḳî sürûd-ı bezm-i ṭarab- ḫâne-i ḫayâl
Ṣavt u ṣarîr-i ḫâme-i gevher- niṯârdır

(…….)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ey dürr-i pâk aġzıña nisbet seniñ ṣadef
Deryâ sevâḥilinde yatur pâre-i ḥazef

2 Baḥr-i muḥîṭ eşkime ger dil uzatma
Deryâ yüzine urmaz idi bâd-ı ṣubḥ kef

3 Ḫâk-i rehiñden irdi meger ṣubḥ-dem nesîm
Bû-yı ‘abîr-i ‘anber ile ṭoldı her ṭaraf

4 Zaḫm-ı ḫadeng-i yâr sa‘âdet nişânıdır
Sînem ideydi ol ḳaşı yâ kâşkî hedef

5 Eşkim gibi ġamıñla ḳılub terk-i ḫânümân
İtdim yoluñda varını çeşmim gibi telef

(Bâḳî)
(301a) (Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Riyâż-ı ḥüsnde olmuş o la‘l-i nâb leẕîẕ
Cinân içinde bilürsin olur şarâb leẕîẕ

2 Dem-i viṣâlde ḫoşdur yüzüñ görüb eflâk
Bahâr günleri olur seḥerde ḫ^{v}âb leẕîẕ

3 Cefâ-yı yâr ile mu‘tâd oluncadır müşkil
‘Aẕâb ‘aẕab olur âḫir gelür ‘itâb leẕîẕ

4 Ne deñlü şerbet ile yaraşursa her ni‘met
Şarâb-ı telḫ ile olur begim kebâb leẕîẕ

5 Ġazelleriñde lebi vaṣfın eyle ey Bâḳî
Şekerle olsa bilürsin olur ḫoş-âb leẕîẕ

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sâḳiyâ ḳalmaz imiş çünki bu ṣoḥbet bâḳî
Mey-i gül-gûn içelim bâde-i cennet bâḳî

2 Ḫᵛâbda almış idim bûs-ı leb-i cânânı
Cân dimâġında daḫi şimdi o leẕẕet bâḳî

3 Beni öldürdi firâḳıñ meded ey yâr yetiş
Hele bir pâre daḫi tende ḥarâret bâḳî

4 Aġlamazdım bu ḳadar zâr u zebûn olduġuma
Ḳalsa bir pâre ġamıñ çekmege ṭâḳat bâḳî

5 Bâḳî ölsün yoluña pâdişehim sen sâġ ol
Baḫt pâyende Ḫudâ yâr sa‘âdet bâḳî

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

1 Medḥûş-ı câm-ı la‘liñ mestânedir ṣanurlar
Mest-i şarâb-ı ‘aşḳıñ dîvânedir ṣanurlar

2 Cân u cenân-ı şeydâ birle ten-i ḥarâbı
Dîvâneler yatağı virânedir ṣanurlar

3 Şöyle fütâde mestem ḫâk-i der-i muġânda
Görenler âsitânın mey-ḫânedir ṣanurlar

4 Dâġ-ı siyehler ile cism-i nizâr-ı zerdim
Bir bâl u peri yanmış pervânedir ṣanurlar

5 Zülfünden ayru Bâḳî bir ḥâl ile yürür kim
Zencîrden boşanmış dîvânedir ṣanurlar

(Bâḳî)
(F â‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Sûz-ı ‘aşḳıñla ḳaçan kim dilden âh u zâr olur
Âh-ı dûd u dûd ebr u ebr itmiş bâr olur

2 Sen yürürsem mesned-i ḥüsn içre ḫâb-ı nâzda

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Berg-i gülden ruḫı ol lâle-‘iẕârıñ terdir
Nükte fehm eyle begim ḫaylice rengîn yerdir

2 Murġ-ı dil naġmeleri şevḳine gül ruḫlarıñıñ
Ne ṣafâ- baḫş edâlar ne güzel yerlerdir

3 ‘Aynına ṣanma ġubârı ala erbâb-ı naẓar
Bizi ḥayrân iden esrâr-ı leb-i dil-berdir

4 Mîve-i vaṣlına bir ḳâmeti Ṭûbâ güzeliñ
Zâhidâ her kim irişdiyse yitişmiş erdir

5 Cûy-ı ḥüsn âbı ṭaşub çıḳmış o serviñ biline
Bâḳiyâ ṣanma miyânında ṭuran ḫançerdir

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Bir iki gün çekelüm cevr ü cefâsın ḳadeḥiñ
Serevüz bir gün ola ẕevḳ u ṣafâsın ḳadeḥiñ

2 Lâle-veş bâġ-ı ṣafâda iñen açılduġı yoḳ
Ḫayli demdir göremez kimse ḳarasın ḳadeḥiñ

3 Câm-ı mey böyle şikest olacaġı bellü idi
Ḫalḳ çoḳdan oḳumuşlardı du‘âsın ḳadeḥiñ

4 Ḫaymeler ḳurduġı dem ḳanı ḥabâbıñ ‘ayşa
İ‘tidâl üzre görüb âb u hevâsın ḳadeḥiñ

5 Bâḳiyâ dün gice meclisde gül- efşânlar ile
Mâh-tâb itmiş idik bezme żiyâsın ḳadeḥiñ

(Bâḳî)
(301b) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Ġam-ı ḫaṭṭıyla yârıñ nice bir dil pür-melâl olsun
Sür ey sâḳî ayaġı mûr-ı ġuṣṣa pây-mâl olsun

2 Viṣâlüñ bezmine tek maḥrem eyle cân-ı maḥzûnı
İçerlerse ḥarâmî gözleriñ ḳanum ḥelâl olsun

3 Yiter ṣît u ṣadâ-yı cân-ı nâlânum bu gül-zâra
Çemen bülbülleri şimden girü ḥamûş u lâl olsun

4 Ser-i kûyuñda ger ġavġâ-yı ‘uşşâḳ olmasun dirseñ
Raḳîb-i câdûyı öldür ne ceng ü ne cidâl olsun

5 Dirîġ eyler mi Bâḳî cânı ḳurbân olduġum senden
Fidâ yoluña varı tek hemân ‘îd-i viṣâl olsun

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Baña cevr ile cefâ eyleme iḥsân eyle
Ġayrıya mihr ü vefâ eyleme iḥsâñ eyle

2 Ṣunuben ḫ^{v}ân-ı viṣâlüñi raḳîbe her-dem
Ġamuñı baña ġıdâ eyleme iḥsân eyle

3 İllere luṭf u kerem eyleyicek sulṭânım
Cevr ile ḳahrı baña eyleme iḥsân eyle

4 Oḳ gibi ṭoġruyam atma beni yâbânelere
Ḳâmetim hecr ile yâ eyleme iḥsân eyle

5 Bâḳiyâ ḫaste-dili derd ile dermânde ḳoyup
Ġayrı derdine devâ eyleme iḥsân eyle

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Meclis-i ‘aşḳa girüp ayaġı evvel çekdüm
Mâ-sivâdan götüri âḫır-ı kâr el çekdüm

2 Sînem üzre görinen ḳanlu elifler ṣanmañ
Ṣafḥa-i derd ü ġama sürḫ ile cedvel çekdüm

3 Nuḳra-i eşküm ile sîm-keş oldum şimdi
Müjemüñ aralarından bir iki tel çekdüm

4 ‘Alev-i âteş-i âhum degül eflâke çıḳan
Aḫter-i baḫtuma bir tîġ-i muṣayḳal çekdüm

5 Bâḳiyâ ḫûn-ı dili dîde düketdi gördüm
Mey-i nâbı bedel-i mâ-yeteḥallel çekdüm

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 ‘Ârıżıñ ḫurşîd-i ‘âlem-tâb mâhiyyetlüdür
Anuñ içün ḥüsnüñüñ bâzârı germiyyetlüdür

2 Câme-i dîbâ ile ḫurşîd zîbâlanmasun
Şimdi andan ḫil‘at-i ḥüsnüñ senüñ şöhretlüdür

3 Sen ṭarâvet bâġınıñ bir ġonca-i ḫandânısın
Jâle düşmiş berg-i gül bir aġlamış ṣûretlüdür

4 Ḫançer-i cânân ecel câmını ṭurmaz ṣu ḳatar
Yolına cân virmek anuñ şol ḳadar lezzetlüdür

5 Kimyâdur Bâḳiyâ ḫâk-i cenâb-ı mey-fürûş
Âsitânı hidmetinden ḳaçma bir devletlüdür

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Ruḫuñ gül-berg-i bustân-ı İremdür
Dehânıñ ġonca-i bâġ-ı ‘ademdür

2 Ayaġ elde ṭolı ḫûn-ı kebûter
Bi-ḥamdillah yine dem der-ḳademdür

3 O la‘l-i nâb içün ḫun-âb aḳıtma
Mey-i gül-gûnı ḫoş gördüm bu demdür

4 Semendüñ na‘li mirât-ı Sikender
Seg-i kûyuñ sifâli Câm-ı Cemdür

5 Meh-i ḥüsnüñ olupdur şöhre-i şeh
Bütün ‘âlemde ḳaddiñ ḫod ‘alemdür

6 Meger ḫurrem ṭutan gül-zâr-ı ḥüsnüñ
Nesîm-i luṭf-ı sulṭân-ı keremdür

7 O ḫurşîd-i sipihr-i salṭanat kim
Öñinde ḳâmet-i eflâk ḫamdur

8 Dem-i taḥrîr-i elṭâfında ‘âlem
Ṭufeyl-i ḫâme-i müşgîn- raḳamdur

9 Beyâż-ı ṣubḥ-dem bir levḥ-i sîmîn
Şu‘â‘-i âfitâb altun ḳalemdür

10 Ḳo şi‘ri Bâḳiyâ dâim niyâz it
Du‘â-i devlet-i sulṭân ehemdür

(Bâḳî)
(302a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Ḫayâlüñ ‘âşıḳa eglence besdür
Viṣâlüñ istemek zâ’id hevesdür

2 Ucından zülfüñüñ çoḳ baş kesildi
Meded ‘ömrüm anı bir pâre kesdür

3 N’ola ger ṣoḥbetine ṭâlib olsam
Ḳatı şevḳ ehlidür ehl-i nefesdür

4 ‘İẕâruñda şehâ ḫâl-i ‘iẕâruñ
Şeker üstine ḳonmış bir megesdür

5 Ser-i kûyuñdaki efġân-ı Bâḳî
Ḥicâzuñ ḳâfilesinde ceresdür

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 La‘lüñ ḳatında ḳıymet-i gevher şikest olur
Zülfüñ yanında revnaḳ-ı ‘anber şikest olur

2 Meclisde la‘l-i yâre iñende ezilmesün
Vallâhi yoḳsa kelle-i şekker şikest olur

3 Seng-i cefâ-yı dehr ile mirât-ı dil degül
Câm-ı cihân- nümâ-yı Sikender şikest olur

4 Şimşâd-ı ḫoş-ḫırâmana ol servüñ öykünür
Reftâre gelse pây-ı ṣanavber şikest olur

5 Bâḳî şikenc-i zülfi ġamın yazmaḳ istesem
Ṭâḳat getürmez elde ḳalemler şikest olur

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Ḳaddüñ ḳatında ḳâmet-i şimşâd pest olur
Zülfüñ yanında revnaḳ-ı ‘anber şikest olur

2 Tâb-ı ruḫuñla la‘lüñ añan aḳlın aldurur
Şevḳ ile içse kişi meyi ḳatı mest olur

3 Reftâre gelse ḳâmet-i ‘ar‘ar- ḫırâm ile
Bâlâ-yı yâre serv-i çemen zîr-dest olur

4 Zinhâr eline âyine virmeñ o kâfirüñ
Zîrâ görince ṣûretini büt-perest olur

5 Bâḳî çeker mi bâde-i engûr minnetin
Her kim ki mest-i cür‘a-i câm-ı Elest olur

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḳad-i bâlâña eger öykinür ise ‘ar‘ar
Sen üşenme güzelim bâd anı silker ṣarṣar

2 Dâġlar sînesine yaḳdı ġamıñla nice dâġ
Ṣanma âteş görinen her gice cânâ yer yer

3 Pây-ı bûseñ aña ḥamâmda el virmez idi
Ḳatı yüz beñligini eylemiş idi mermer

4 Meded öldürdi beni derd ile Mirrîḫ-ṣıfat
Tîġ-i ser-tîz ile başlar kesici bir berber

5 Şi‘r-i inşâ ile Bâḳî ele girmez maḳṣûd
Ḫûblar vaṣlına bir çâre dilersiñ zer zer

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Dehen-i ġoncada ol la‘l-i şeker-bâr olmaz
Bülbül-i bâġda bu lezzet-i güftâr olmaz

2 Bulmadum cána muvâfıḳ ġamuñ gibi maḥrem
Çoḳ olur yâr velî yâr-ı vefâ-dâr olmaz

3 Nice pinhân ideyin sînede dâġ-ı ‘aşḳuñ
Gül gibi ẓâhir olan nesneye inkâr olmaz

4 İde gör var ise luṭfuñ beni söyler ṣanma
Gencdür naḳd-i viṣâlüñ aña iḳrâr olmaz

5 Şöyle nâz uyḫusına varmış o yâr ey Bâḳî
Ki cihân ḫalḳı figân eylese bî-dâr olmaz

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Nev-bahâr irişdi vü gitdi şitâ
Keyfe yuḥyi’l-arża ba‘de mevtihâ

2 Leblerüñde ḫaṭṭuñ ey şîrîn-dehen
Mûrlar cüllâba üşmiş gûyiyâ

3 Yâr aġyârı ṣavar düşnâm ile
Def‘ olur ṣan kim du‘â ile belâ

4 Dest-i miḥnetden alınmaya yaḳam
Ger olursa iki ‘âlem bir yaña

5 Eşk-i çeşmüm yâre ‘arż itdüm didi
Bâḳiyâ ma‘lûm oldı mâ-cerâ

(Bâḳî)
(302b) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Yaşumuz dökmege ol dürr-i ‘Adendür bâ‘iṯ
Göñlümüz düşmege ol çâh-ı ẕeḳandur bâ‘iṯ

2 Ṭurra-i ṭâli‘umuñ böyle perîşânlıġına
Yine ol zülf-i pür-âşûb u fitendir bâ‘iṯ

3 Sünbülüñ niyetidir başuma sevdâ getüren
Çekdügüm miḥnete göñlümde bitendür bâ‘iṣ

4 Rûḫ-ı pâk ol yirüñ eflâk ola mânend-i Mesîḥ
Ḳalmaġa ḫâk-i meẕelletde bu tendür bâ‘iṣ

5 Ḳafes-i ġamda ḳalub ṭûṭî-i ṭab‘-ı Bâḳî
Çekdügi ḳahra anuñ luṭf-ı suḫandur bâ‘iṣ

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Göstermeseydi bâdesini sâġar-ı zücâc
Ẕevḳ itmez idi bezm-i ṣafâdan göñül mizâc

2 Bî-derd olana eylemede ṭurmayub devâ
Ol cân ṭabîbi ḫastesine eylemez ‘ilâc

3 Bir pâre nân-ı ḫuşk ile ‘ömrüñ geçerse ger
Açma bu râzı kimseye ‘arż itme iḥtiyâc

4 Mecnûnı gör ki ḳomadı ‘aşḳını Leylînüñ
Nâmûs u nengi ḳodı vü terk itdi taḫt u tâc

5 Ḥayretde ḳaluram göricek Bâḳî nergisi
Bunca zer ile ayaġı gûr içre gözi ac

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Bana ‘arż itmesün mihr-i seḥer ruḫ
Degül ḫaddüñ gibi ferḫunde ferruḫ

2 Ḳatı açılmasun devrüñde ġonca
İñen ‘arż itmesün gül-berg-i ter ruḫ

3 Alınmazdı göñül yâr olmayaydı
Ser-i zülfüñ gibi kej-bâze ger ruḫ

4 Ṭarâvet kesb ider olsañ ‘araḳ-nâk
Olur berg-i semenden tâze-ter ruḫ

5 Dil-i Bâḳî nice âbâd olur kim
Yıḳar ol ġamze-i fettân yaḳar ruḫ

(Bâḳî)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün)

1 Dil teb-i hecr-i yâre ḳatlanmaz
Kimse iḥrâḳ-i nâre ḳatlanmaz

2 Rind olan câm alur eline müdâm
Lâle-veş nev-bahâre ḳatlanmaz

3 Gül-i maḳṣûd ele getürmez o kim
Zaḫmet-i zaḫm-ı ḫâre ḳatlanmaz

4 Ḳullanur zevraḳ-ı meyi sâḳî
Çekdürür rûzgâre ḳatlanmaz

5 Tevbe âsân idi velî ‘âşıḳ
Bâde-i ḫôş-güvâre ḳatlanmaz

6 Belki dil ṣabr ideydi ammâ ‘ömr
Va‘de-i vaṣl-ı yâre ḳatlanmaz

7 Bir çaḳım ḳav olur ġamuñda göñül
Ṭutışur bir şirâre ḳatlanmaz

8 Sözi vâ‘iẓ dırâz ider ‘ârif
Ol aṣıl yâd-i gâre ḳatlanmaz

9 Neye dirlerse ḳatlanur Bâḳî
Miḥnet-i intiẓâre ḳatlanmaz

(Bâḳî)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Çekdi zencîre beni ‘aşḳuñ nitekim şîrler
Eşk-i çeşmüm iki yanumdan iki zencîrler

2 Na‘l kesmiş farḳına her biri olmış sîne-rîş
Nâvek-i müjgânuñuñ efgendesidür tîrler

3 Yanına alsun diyü kâfir gözüñ ġamzeñ gibi
Girdiler şimdi çelîpâ şekline şemşîrler

4 Şu‘le-i şem‘-i cemâli şevḳine cem‘ oldılar
Bir çerâġ idindiler ol nev-cevânı pîrler

5 İrmege ṣubḥ-ı viṣâl-i yâre hergiz çâre yoḳ
Bâḳiyâ âfâḳı ṭutdı nâle-i şeb-gîrler

(Bâḳî)
(303a) (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Bir ân içinde ġamzeñ oḳı nice ḳan ider
Dil cân evinde ṣaḳlayub anı nihân ider

2 Sen urduġuñca tîrüñi sînemden özgeye
Ṭa‘n-ı ḥasûd derd ile ḳaddüm kemân ider

3 Ḳüh-sâr-ı ġamda gözyaşı hecrüñle dem-be-dem
Ḫâşâk u ḫârı şâḫ-ı gül ü ergavân ider

4 Ḥüsnüñ ḫayâli vaṣluñ ümîdiyle ‘âşıḳa
Nâr-ı cehîmi gül-şen-i bâġ-ı cinân ider

5 Râh-ı vefâda yitüre diyü ġamuñ beni
Ḫun-âb-ı dîde yollara yir yir nişân ider

6 Ṣanmañ göñülde ṣaḳlana râz-ı maḥabbeti
Âṯâr-ı mihr gün gibi kendin ‘ayân ider

7 Vaṣlına cân dilerse dirîġ itme Bâḳiyâ
Zinhâr ġâfil olma seni imtiḥân ider

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 İrdi nesîm nefḫa-i ‘anber-şemîm ile
Eṭrâf-ı bâġ u râġ pür oldı nesîm ile

2 Yaḳlaşdı ol ki bâd ola enfâs-ı ‘İsevî
Şâḫ-ı gül ide baḥṯ dıraḫt-ı Ḳelîm ile

3 ‘Âḳil odur ki şimdi ḳoyub pend-i nâṣiḥi
‘Ayş u tana‘‘um eyleye ḳavl-i ḥakîm ile

4 Urmañ gedâ-yı kûy-ı ḫarâbâta seng-i ṭa‘n
Ḳoñ anı kendü ḥâline Rabb-i Raḥîm ile

5 Ḥüsnüñ kemâle irdügin iṯbât ider ḫaṭuñ
Âyât-ı beyyinât-ı Ḳelâm-ı Ḳadîm ile

6 Ṭoldurdı gerçi cûd u seḫâ gösterüp felek
Ceyb-i cibâl u dâmen-i ṣaḥrâyı sîm ile

7 Bâḳî velîk biz felek-i dûn-nevâzdan
Müstaġniyüz mürüvvet-i şâh-ı kerîm ile

8 Minnet Ḫudâya baḫt müsâ‘id sitâre yâr
İḳbâl-i Ḫân Murâd-ı sa‘âdet-nedîm ile

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Fa‘ûlün)

1 Ruḫsâruña ḫaṭṭ-ı ‘anber-efşân
‘Abd-i Ḥabeşîdür adı reyḥân

2 Ol ḫâl-i siyeh Bilâl o lebler
Yâḳût biri birisi mercân

3 Zülf-i siyehüñ mübârek olsun
Ẕî-ḫil‘at-i ‘anberîn-girîbân

4 İrüb şerefe sa‘îd olurdı
Ḳul olsa eger o mâha Keyvân

5 Bâḳî sözi gibi cevher itsün
Perverde iderse kân-ı imkân

(Bâḳî)
(Fa‘ûlün Fa‘ûlün Fa‘ûlün Fa‘ûl)

1 Ne dem kim ġamuñ câna hem-râz olur
Yaşum âh u nâlemle dem-sâz olur

2 Ser-i nîzeñe irgüren başını
Cihân ḫalḳı içre ser-efrâz olur

3 ‘Ayân itdi bir bir nihân râzunı
Dilâ eşk-i çeşmüm ne ġammâz olur

4 Nihâl-i cefâ şâḫıdur ḳadd-i yâr
Anuñ mîvesi şîve vü nâz olur

5 Çoġ olmaz bu ṭarza ġazel Bâḳiyâ
Güzel söz güherdir güher az olur

(Bâḳî)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Cânân odur ki meyl ide anı görince cân
Esbâb-ı ḥüsni ḫûb ola ammâ be-şarṭ-ı ân

2 Cânâ metâ‘-ı vaṣlıña dil müşterî iken
Olmamış idi ‘aşḳ iline kârvân revân

3 Mihmân olınca derd ü ġamuñ dilde mâ-ḥażar
İki enâr dâneledi çeşm-i ḫûn-feşân

4 Ceng itmege sitâre-i baḫtumla eyledüm
Bu âh-ı pür-şirârumı bir tîġ-i zer-nişân

5 A‘dâya bâş egdüremez kimse Bâḳiyâ
Şemşîr gibi olmıyacaḳ ser-be-ser zebân

(Bâḳî)
(303b) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Pür olub devr idecek meclis-i mestânı ḳadeḥ
Çarḫ olur ḥalḳa-i rindân meh-i tâbânı ḳadeḥ

2 Felek-i ‘işrete bir aḫter-i ferḫunde iken
Yine Mirrîḫ-ṣıfat ṭurma döker ḳanı ḳadeḥ

3 Meclis-i mey ki bedenlerle ḥiṣâr olmışdur
Şehr-i ‘işretdür anuñ âfet-i devrânı ḳadeḥ

4 Devr-i meclis ki ṣafâ câmi‘inüñ çenberidür
Âb-ı rengîn ile ḳandîl-i fürûzân-ı ḳadeḥ

5 Yaraşur ḥalḳa-i rindâna disem ey Bâḳî
Ḫatem-i Cemdür anuñ la‘l-i Bedeḫşânı ḳadeḥ

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Reh-i mey-ḫâneyi ḳaṭ‘ itdi tîġ-i ḳahrı sulṭânuñ
Ṣu gibi arasın kesdi Sıtanbûl u Ḳalâtânuñ

2 Miyân-ı âb u âteş oldı cây-ı keştî-i ṣahbâ
Baturdı rûzgâr âyîn-i ‘ayşın bezm-i rindânuñ

3 Yaḳan âb üzre âteş ṣanmañuz keştî-i ṣahbâyı
Şu‘â‘-i tîġ-i ḳahrından ṭutışdı Şeh Süleymânuñ

4 Hilâl-âsâ fürûzân oldı baḥr-i nîl-gûn üzre
Şafaḳdan dem urur âb-ı şarâb-âlûdı deryânuñ

5 Semâ‘ çeng u nây u devr-i sâġar devleti döndi
Ṣafâsın süre gör ey ṣôfî-i sâlûs devrânuñ

(Bâḳî)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Kemâl u faẓl ile ‘âlemde iftiḫârum yoḳ
Melâmet eylese ‘aşḳuñ cihâna ‘ârum yoḳ

2 Hezâr mertebe ‘aşḳuñda ġâlibem Ḳaysa
Nihâyet ey ṣanem ol deñlü iştihârum yoḳ

3 Ḥużûr-ı pîre yitişdüm egerçi her fende
Velî güzelleri sevmekde iḫtiyârum yoḳ

4 Çemende ġonca-i dil neyle gülsün açılsun
Yanumda sencileyin şûḫ-ı gül-‘iẕârum yoḳ

5 ‘Adem diyârına çoḳdan giderdüm ey Bâḳî
Şarâb-ı ‘aşḳ ile reftâra iḳtidârum yoḳ

(Muḥibbî)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Gülşen-i kûyı baña bâġ-ı İrem gibi gelür
Ḥaḳ naṣîb eyler ise aña irem gibi gelür

2 Aġlamayınca benim yüzüme baḳmadı nigâr
Eşk-i çeşmim baña dünyâ…….. gibi gelür

3 Nice demdir şeb-i miḥrinde yatur ḫasta göñül
Vaṣlına irmeyüben cânı virem gibi gelür

4 Eyledüm göz yaşını anıñ-çün âb-ı revân
Bâġ-ı ḥüsnüñe bu vech ile girem gibi gelür

5 Ey Muḥibbî yüzüne baḳmaġa yoḳdur ṭâḳat
Ṭağıdub ‘aḳlımı kendüm yitürem gibi gelür

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Dilâ meyl itme vaṣl-ı dil-rubâya
Hevâ-yı salṭanat düşmez gedâya

2 Hümâ-yı evc-i istiġnâdur ol mâh
Anuñ-çün böyle mâ’ildür hevâya

3 ‘İẕâruñ yâdı bir rengîn laṭîfe
Dehânuñ ẕikri bir şîrîn ḥikâye

4 Olur la‘l-i muṣaffâ dil-keş ammâ
Naẓîr olmaz şarâb-ı dil-güşâya

5 Ferâmûş it ġam-ı ferdâyı Bâḳî
Bugün ṣıḥḥatteyüz minnet Ḫudâya

(Bâḳî)
(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Sitem ol ḫusrev-i hûbâne geldi
Kerem sulṭân-ı ‘âlî-şâne geldi

2 Ḳaçub dil tâb-ı ḫurşîd-i sitemden
Penâh-ı sâye-i Yezdâne geldi

3 Ḳapuñda dâd umar ey şâh-ı ‘âdil
Dil-i mecnûnı gör dîvâne geldi

4 Cihânda ‘adl u dâd u faẓl u iḥsân
Şeh-i ‘âdil Süleymân Ḫâne geldi

5 Diler kim dâd ola Bâḳî felekden
Cenâb-ı Ḥaẓret-i Sulṭâne geldi

(304a)

پیش ماه عارضت بر چرخ خالی آفتاب
مست ناز یکی که سر گردان بود بر روی آب

ماه رخسار ترا تا خط مشکین شد نقاب
شد میان مردمان غوغا که بگرفت آفتاب

تا ز درد چشم بستان زمین بر روی آب
مردمان فریاد کردند که بگرفت آفتاب

نیست روی آن پری رخسار را خط از نقاب
بلکه مورانند بیرون آمده در آفتاب

نیست عکس عارضت افتاده در جام شراب
ماه من از رشک تو در خون نشسته آفتاب

ای ز زلف سرکشت در گردن جانها طناب
وی بدو در چشم مستت کار هشیاران خراب

نور کم شد تا گرفتاران ماه بر عارض نقاب
ابر چون در پیش مهر آید نماند آفتاب

ما بچشمت حق بیے بازیم داد و خون خراب
بر رخت حق نظر دارم ولی پوشند نقاب

خیمه بر پا میکند هر لحظه چشم چون سحاب
میکشد از رشتهای اشک رویم مثاب

تا ز برقع بر رخ چون ماه بر بستی نقاب
گویا در زیر ابری رفت پنهان آفتاب

موی را بر سر نگه میداشت مجنون بهر آب
تا شود روزی برای خیمه شب پیے طناب

چند تابی زین رخساره چون آفتاب
رحم کن یکذره ای بی مهر روا زین عتاب

گر شبی در خواب بینم طلعت آن آفتاب
تا دم صبح قیامت چشم بگشاید ز خواب

ساقیا بیے ده که در دور ماه کامیاب
باده نوشان را نمیگیرد کسے غیر از شراب

ساقیا صحبت لطفی کن بده جام شراب
تا بیکدم سر زند از مشرق آل آفتاب

ای خجل از پرتو رخسار ما مست آفتاب
نیست چون مضمون خاصم در میان مکتاب

حلقه حلقه زلف مشکین بر رخت ای آفتاب
مست شاخ سنبلے بر روی گل ریحان آب

آفتاب حسن طالع شد نکندی تا نقاب
حسن طالع بین که دیدم آن چون آفتاب

(304b)

نیست بر جاه تخت‌دان تو خط آن مشک‌سا — خیل مور از خانه بیرون آمده بر آفتاب

چون کند هنگام جولان با من بی‌پر رکاب — از میان خانه زین سر برآرد آفتاب

بلکه در بازی ز شوخی گردان اضطراب — ماه بود اکنون نماید از خوارستان آفتاب

ماه من بنشین و بگشا روزه گرد از شب — می‌توان روزه گشودن چون شنیدی آفتاب

می‌برد بر آب جوکان صبا گوی حباب — باد بنگر گوی بازی می‌کند بر روی آب

روی گردان سیکی شوم زان مه بهنگام خطاب — گرچه در کرسی بگردانند روی آفتاب

تا کی از عارض تراشی سنبل پیچ تاب — سایه را نتوان جدا کردن بتیغ از آفتاب

ای از جمال روی تو تابنده آفتاب — وز نور دولت تو گشته فروزنده آفتاب

ای از بنفشه ساخته کلبرگ را نقاب — در شب طبانچه‌ها زده بر روی آفتاب

هر کس بفصل دی سوی آتش کند شتاب — باشد تنور آتش مستان خم شراب

بیخ مردم خوار اگر روز دو مردم پرورست — نیست از شفقت کمر پروازه او لاغرست

کوس شد حالی و بانگ غلغلی و برست — هر کرا فانع شد بخنگ و تیر شیر و برست

کله خنکی بجور بستان پر از دندان درست — خنده دارد بر کسی کو را خروی بر سرست

گنبد گردون که خشتی نقره خشتی زر درست — لیک پیش اهل دانش توده خاکسترست

تاج سلطانی که اول ترک او ترکست — هر که سودایش نهاد از سر بادم سرورست

آن یکی درویش و دیگر پادشاه کشورست — وقت مردن سر و خشتی الحذر زیر سرست

بر مقام تو ز چرخ منتهی بالاترست — چشم چون بر هم زنی خشت لحد زیر سرست

هر که از جان دوست دارد خاندان سیدست — پایه قدرش ز منتهای فلک بالاترست

(305a)

آنکه شهرستان علم و دین احمد را در است صامت در دریای ولایت ذات پاک حیدر است
تاج شاهی کو بی صاحب دلان بر سر نهد این همه کلهای سرخ از باغ آل حیدر است
کسوت فقر و فنا این دم که دارا در سر است کاتبی طعنها بر افسر شاهی و تاج قیصر است
هر کرا پشمینه از نامرادی در سر است بیخودی پیش اهل فقر و خوشتر از لباس قیصر است

مولانا حافظ شیرازی

شنیده ام سخن خوش که پیر کنعان گفت فراق یار نه آن میکند که بتوان گفت
دلی که در دو جهانی بایدم بجانان گفت کاتبی رود زبان من از کار هیچ نتوان گفت
شنیده ام که بگل بلبل خوش الحان گفت جامی که شکر نعمت روز وصال نتوان گفت
بگلبن که تا تف میخانه دوش پنهان گفت قاسمی بمن حکایت از تربیت نتوان گفت
دلم که زلف تو زنجیر عنبر افشان گفت صبوری برو بهیچ که دیوانه پریشان گفت
نمی توان بتو حرفی ز شام هجران گفت واله که روز وصل حدیث فراق نتوان گفت
در چمن تا آتش رخساره گل در گرفت نوع مرزا سوخت چندانیکه بلبل رنگ خاکستر گرفت
تا قبای آن سرو سیم اندام را در بر گرفت خواجه آتشی افتاد در جانم که عالم در گرفت
در چمن تا باد برقع از رخ گل بر گرفت حسینی مرده بود از هجر بلبل زندگی از سر گرفت
تا مرا بیخ خنده تعلیم از لب دلبر گرفت نوری آتشی جست از دهان او که مجلس در گرفت
در نگین لعل لبش خود را نمی کمتر گرفت درنگین هر که قدر خود شناسد با بیش و بزرگ گرفت
آنکه سوزن بهر چاک سینه من بر گرفت بینشی سوزنش را سوخت دل تاریک خاکستر گرفت
در سرم باز آتش سودای یاری در گرفت همایون همچو شمعم رشته زبان سوختن از بر گرفت

مولانا تاتایی

تا لقا باز روی خود آن سرو سیمین بر گرفت آفتاب از ذره خود را پیش او کمتر گرفت
شد بهار و باز عالم زینت دیگر گرفت رمزی مرد و زنی جمله گل در چمن بر سر گرفت

(305b)

چونکه دود آه من دکنید اخگر گرفت — آیتی — هست برقی از شرار آنکه عالم در گرفت

ماه مهر افروز من تا پرده از رخ برگرفت — کمال — مشعل خورشید از شمع جمالش در گرفت

سلطان حسین رحمة الله علیه

دریا دلیم همت ما فارغ از درست — گر دست ما تهیست ولی چشم باز پست

بحریست این جهان و در و آبش بهاست — جامی — زین بحر هر که نان بدر آرد بهاد در

گر مفلسیم دست تهی از در و درست — ولی — صندوق سینه از گهر معرفت پرست

مفلس نیم چو دامنم از گریه پر درست — میرزا — ما را درون دل از این نقدها پرست

گفتم بدانکه سر که لبت خنده درست — اذری — خنجر کشید و گفت که پیمانه ات پرست

مولانا حضرت حافظ

حسنت باتفاق ملاحت جهان گرفت — اری باتفاق جهان میتوان گرفت

در دیر هر که دامن پیر مغان گرفت — اسیلی — بهر نجات دامن او میتوان گرفت

گفتم دل از تو پر کنم آتش بجان گرفت — ولی — پنداشتم که دل ز تو بر میتوان گرفت

لشکر کشید عشق و دلم ترک جان گرفت — اخیر — صبر گریز پای سر اندر جهان گرفت

مشک خطت که گرد گل ارغوان گرفت — صانعی — من ترک دل گرفتم و او ترک جان گرفت

عشقت وطن چو در دل بیجانمان گرفت — اسیلی — من ترک دل گرفتم و او ترک جان گرفت

زلف کمند افکنت اقلیم جان گرفت — سیفی — مشکل که دل ز مهر خوشی توان گرفت

از پا فتادم از غم دل ترک جان گرفت — غربتی — دستی فتاده بکرم میتوان گرفت

امیر صالح راست

صورت قبرم ز بعد مرگ ویران خوشترست — نامرادی هست من با خاک یکسان خوشترست

مهر حیدر در دلم ای همدمم از جان خوشترست — رفیقی — خانه گر مهر او خالیست ویران خوشترست

اشک غمازم بخاک افتاده غلطان خوشترست — کاملی — هر که افتاد از نظر با خاک یکسان خوشترست

(306a)

خانمان من خراب از سیل بیرون آمدست نظیری خانه گر مهوسی شی حالیست ویران سوختن

مولانا حضرت جامی

ای ترک شوخ این همه ناز و عتاب چیست با دل تنگ سنگان ستم بیحساب چیست
چندین سنان سوخته با آفتاب چیست نبالی این خالها بروی تو از مشک ناب چیست
گر دور دم از تو با تو سوال و جواب چیست صالح وز با توام همیشه مرا اضطراب چیست

مولانا صالح

در صحن باغ ان همه سرخی ناز گل است افتاده نار در چمن از آه بلبل است
بیخبر است انکه بر من مجروح بلبل است سهیلی ناپرنشسته ناوک بیدای گل است
ای شبنمی که بر ورق نازک گل است مسبب ان قطرهاست که اشک گهر از دل است
گل را چه غم که بر سر تخت تجمل است ایلی سرخاغمیست بر تن مجروح بلبل است
ان جامه کبود که بر دوش بلبل است غباری خاکستری زانش مجروی گل است

مولانا سعید

زمن مپرس که در دولت او چیست از و مپرس که انگشتهاش در خونست
بیا که دل ز غمت خون دمی پر نیست حسامی ببین ز دیده پر خون که حال دل نیست
فراق روی تو از شرح و بسط بیرونست سلمان زمانه پرسی که حال درون من چونست
کنونکه دامن صحرا ز لاله پر خونست وله درون خانه نشستن ز عقل بیرونست

انسی راست

ناز ابتدا بر یاقوت ناب افتاده است بر زلال خضر پنداری حباب افتاده است
عکس ان لبهای میگون در شراب افتاده است بلالی حیرتی دارم که چون اتش در اب افتاده است
بر مه روی تو گل گل از شراب افتاده است ایلی با پریشان گشته برگ گل در اب افتاده است
دل بیاد وصل او در اضطراب افتاده است خدایی تشنه را ماند که چشمش بر سراب افتاده است

(306b)

مکن خمارش چو در جام شراب افتاده است ولہ در دل آینه ز آز و اضطراب افتاده است
تا زماه عارضت طرف نقاب افتاده است آصفی لرزه از رشک رخش بر آفتاب افتاده است
تا ز سنبل بر گل رویت نقاب افتاده است بلالی عاشق بی صبر و دل در اضطراب افتاده است

مولانا انسی راست

حاصل از هستی بجز آه دل غمناک چیست بجز غبار درد و غم حاصل ز خاشاک چیست
دیده را کرباو کار افتاده دل غمناک چیست حسن مرغ عاشق میشود پیراهن گل چاک چیست
چاک از تیغ توام در سینه غمناک است نامیحی سینه غمناک از تیغ تو مردم چاک چیست
مردمت خنجر بدست از غمزه بی باک چیست ولہ مرزمان در جانم از تیغ تو چندین چاک چیست

مولانا عماد راست

مگو که قطع بیابان عشق آسان است که کوههای بلا زیک این بیابان است
رخ تو هر که در آینه دید گریان است آصفی چو مه ز ناله نماید دلیل باران است
مرا بدیدن تو اشتیاق چندان است قاسم که تشنه را به بیابان آب حیوان است
رسید فصل گل و باد عنبر افشان است ولہ بکار خانه حوران بهشت رضوان است
فروغ آفتاب رخت ماه چندان است ولہ دلی چه سود که از چشم بنده پنهان است
توان سیکلی که ترا صد هزار دستان است کاتبی ز باغ عارض تو هر گلی گلستان است
اگر هزار بجا از تو آید آسان است کمال که دوستی و محبت نیاز چندان است
کسی که عاشق روی تو نیست حیوان است خوردک چه گو ز عشق تو زر دیگی که انسان است
ترا که حال سیه در چه زنخدان است توری نیاز یوسف گم گشته در تو حیران است

مولانا حضرت حافظ

خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت بقصد جان من زار ناتوان انداخت
لب تو آب حیاتم بکام جان انداخت کمال بخنده نمکی شور در جهان انداخت

(307a)

بیک کرشمه که از چشم او در ابروان انداخت — فغانی هزار فتنه و آشوب در جهان انداخت

چو باده بر سمنت رنگ ارغوان انداخت — نایی دلم حقیق ترا از چشم خونفشان انداخت

چو باده بر سمنت رنگ ارغوان انداخت — حلیلی لبت ز رشحهٔ اشک بجان انداخت

هزار دراتش عشقت که آن میان انداخت — مراد که ابر رحمت حق سایه در جهان انداخت

چو فتنه بود که عشق تو در جهان انداخت — سعدی که یکدم از نظرم بر نمی توان انداخت

چه تیر بود که چشم تو از کمان انداخت — نسیمی که بر نشانهٔ دلهای عاشقان انداخت

چنان جمال تو آوازه در جهان انداخت — شمسی که لرزه بر تن خورشید آسمان انداخت

مولانا حضرت حافظ

زلف آشفته و خوی کرده و خندان لب و مست — پیرهن چاک و غزل خوان و صراحی در دست

نه مرا خواب بچشم و نه مرا دل در دست — خسرو چشم و دل هر دو بدیدار تو دادست

ما درین ورطه فتادیم هم از زور و زرست — حسن رند و دیوانه و قلاش و خراباتی و مست

واه که از سنگدلی کار دلم رفت بدست — سایلی سنگ بر دل زدم شیشهٔ ناموس شکست

آمی راست

با غم هجران ان مه شادمانی مشکل است — بحر اگر این نوح بماند زندگانی مشکل است

کام دل یابی از لب ان یار جانی مشکل است — جمشید خضر را بی آب حیوان زندگانی مشکل است

کام دل جستن ز لعل یار جانی مشکل است — ولی تیغی در میان بلا را کامرانی مشکل است

زاهدانه می توبه در عهد جوانی مشکل است — صبوری در میان بلا را کامرانی مشکل است

مولانا حضرت حافظ

یا رب سببی ساز که یارم بسلامت — باز آید و برهاندم از چنگ ملامت

صوفی که ز جم تو برد جان بسلامت — کمال سر بر نکند تا بقیامت ز غرامت

باکم نه ز تیغست و نه از تیر ملامت — حسن باید که ازین هر دو تو باشی بسلامت

(307b)

ای مظهر جمال تو مرات کائنات — مولانا قاسم آرات — ای جنبش صفات تو از مقتضای ذات

ای قبلهٔ جمال تو ام کعبهٔ صفات — نسیمی — حسن تو داده بخورشید و به زکات

ای آفتاب روی تو عکس فروغ ذات — جامی — ظاهر ز زلف و خال و خطت کثرت صفات

ای در هوای مهر تو ذرات کائنات — ولہ — واقف نه از کاسهٔ ذات تو هیچ ذات

ای لعل روح بخش تو سرچشمهٔ حیات — اهلی — موجود از وجود تو ذرات کائنات

ای مظهر جمال تو آفتاب ذات — آصفی — آمد محبت تو کلید در نجات

ای آب زندگی که ز لبت رخنه از حیات — آذری — سروی نخواست مثل تو از باغ کائنات

مولانا کاشی

بچشم عقل عقالین سبعه گنج زر است — ولی چه سود چو در کنج اژدهای هفت سر است

جهان که حجره شش طاق خانهٔ دو در است — طوسی — جهار رکن بساطش فغان الحذر است

بشهر دل که دیار بتان سیم بر است — آصفی — متاع صبر و سکون کس نیارد و کس بحر است

سمای چرخ که اقلیم کرد خشک و تر است — ولہ — برای حسرت قدر تو مرغ نامه بر است

کاتبی نشابوری

مست بر فرق تو آن گیسوی پرتاب شکنج — اژدهای که بود در زر شیان بر سر گنج

نه کاکلت ترا ای مه چهار و دو پنج — کاسی — تو گنج حسنی و ماری نشسته بر سر گنج

چو سر نوشت تو را روز نخست شد دو پنج — ولہ — اگر رسد بتو رنجی ز دور هفت پنج

مولانا حضرت جامی

سر زلفت که هست از باد کامی راست کامی کج — بران رخسار و عارض باد کامی راست کامی کج

ترا کاکل بدوش افتاد کامی راست کامی کج — خباری — بسان دود و شمع از باد کامی راست کامی کج

برآمد سنبل و شمشاد کامی راست کامی کج — فهمی — جز از قد و زلفش داد کامی راست کامی کج

نه بر گل سنبل است از باد کامی راست کامی کج — خوشی — که زلفت بر عذار افتاد کامی راست کامی کج

(308a)

دو دستان شه بیداد کامی راست کامی کج طالب شود همچو نهال از باد کامی راست کامی کج
دو گیسویت که گشت از باد کامی راست کامی کج شید بر دیت همچو بار افتاد کامی راست کامی کج
چو ساقی در میان افتاد کامی راست کامی ولہ بدستم ساغری داد کامی راست کامی کج
زانم کرد دان شمشاد کامی راست کامی کج ولہ چو سروی کو شود از باد کامی راست کامی کج

مولانا اصفی نور الله مرقده

بیا که پیر مغان میسزند صلای قدح که چون نسیم بهار است دلکشای قدح
بیا که خانه منور شد از صفای قدح شوریده گرفت شعشعه نور میفزای قدح
بدین هوس که بشی سر نهم بپای قدح بطلبی هزار بار فزون خوانده ام دعای قدح
فتاد تا بسرم ساقیا هوای قدح سایری بذکر خیر تو مشغولم و دعای قدح
بجام باده گلگون و خاکپای قدح ولہ که نیست در دو من امروز چیز دعای قدح

ابن حسام رحمه الله تعالی

سر بر کشید آتش رخسار ز آب سرخ بنمود تیغ صبح سفید از قراب سرخ
در چشم من نمود رخت بی نقاب سرخ حسابی مانند عکس گل که نماید در آب سرخ
تا بر فروخت دلبر من از شراب سرخ طلوعی شد بر فلک ز عکس رخش آفتاب سرخ
شد بهر قتل ما رخ او از شراب سرخ حسابی شد بر فلک ز عکس رخش آفتاب سرخ
مردم ز عکس لعل تو کرد و شراب وصفی از شرح عارض تو شود آفتاب سرخ

مولانا حضرت شیخ سعدی رحمه الله علیه

زانگه که بر آن صورت خوبم نظر افتاد از صورت بی طاقتیم پرده بر افتاد
پروانه سرم عشق جوانی بسر افتاد حافظ شیرازی وان راز که در دل نهفتم بدر افتاد
تا پرده ز رخسار تو ای ماه بر افتاد نسیمی از پرده منی راز نهانی بدر افتاد
باز این دل غمدیده بدام تو در افتاد کمال چون مرغ هوا بود بدام نظر افتاد

(308b)

چون بر لب لعلت چو مگس بر شکر افتاد ناصر باوصل تو دل همچو شبه بر کهر افتاد

تا از لب و چشم تو بعالم خبر افتاد وله صد مومعه ویران شد و صد خانه افتاد

زان روز که از حسن تو آوازه در افتاد صالح در عشق تو ام آتش غم در جگر افتاد

مولانا حضرت حافظ شیرازی

عکس روی تو چو در آینهٔ جام افتاد عاشق خام طمع در طمع خام افتاد

دوش مهتاب چو کرباس بهرام افتاد قاسمی تن عریان که او در طمع خام افتاد

آن نه خالیست که بر روی دلارام افتاد جلالی کافری بود که از کفر بر اسلام افتاد

مرگل و لاله که بر روی تو از جام افتاد حالی از رخت باز بروی سیمی گلفام افتاد

مولانا سلمان

در ازل عکس می لعل تو در جام افتاد عاشق سوخته دل در طمع خام افتاد

پرتو روی تو در بادهٔ گلفام افتاد جامی باده شد آتش از آن پرتوی در جام افتاد

دل رمیده از من و در زلف دلارام افتاد نامی از قفس مرغ برون آمد و در دام افتاد

خال و زلف چو بران عارض گلفام افتاد آسی مرغ رفت بی دانه و در دام افتاد

عکس رخسار تو اندر سیمی گلفام افتاد حالی تا گل از سرو بوستان تو در جام افتاد

مولانا امیر قاسم

از دولت وصال تو کارم بکام شد بختم بلند گشت و سعادت غلام شد

بر من کنون کسی تو جهان تیره خام شد خسرو ای شمع جان بیاد تو روزم بشام شد

عشاق را که حلقهٔ زلف تو دام شد حسن اول دل شکسته بدام تو رام شد

وقتی مرید بود دل اکنون غلام شد کمال زلف سیمی گرفت اگر قرار دام شد

مطلعت ترا بتمامی غلام شد وله در مطلع سخن با سخن با تمام شد

امروز دیگرم بفراق تو شام شد طوبی ای دین پاس دار که خفتن حرام شد

از این می جهد آسو بنزگاه نجیرش

که با خود حالیتی دارد ز آواز نی پیرش

گره شد در دلم صد آرزو از رنگ تحیرش

که او از خرمی بیکانش مرده دهن حسرت

بجوم عشق زار آسو شود هنگام نجیرش

ز بحر اگر در میدان نیفتند بر زمین تیرش

مولانا شاهی

درین گلشن چه سازد بلبل از زاری فریادش

که سوی عاشقان میلی ندارد سرو آزادش

چنین کوه من کر سنگ تخت بود بنیادش

کنون کاسی شده از ضعف و سر سوی بر بادش

چنان در عاشقی خو کرده دلی با جور بیدادش

که تا آید سالها از راحت و آسوده باشد

بگشت باغ اگر یکدم حسد سرو آزادش

دهد برگ خزان از رنگ زرد عاشقان بادش

چو بیرون آید از خانه خرامان سرو آزادش

نهال سرو را ماند که هر سو میبرد بادش

ندانستیت مایل هر طرف قد چو شمشادش

گرانی میکند از بار دلها سرو آزادش

ضیایی

بدندان خون کرد لیلی بیاد مجنون گلگونش

بدست خویشتن زنجیر سازد بهر مجنونش

مرا خون در دل ساغر بکام از لعل میگونش

اگر افتد بدست من بیکدم میخورم خونش

(309a)

بازار خط تو جنت خوبی تمام شد حسن بازان بلا که خاصه ما بود عام شد

حضرت شیخ سعدی

شوخی مکن ای دوست که صاحب نظرانند بیگانه و خویش از پس و پیش ات نگرانند

انها که بجز روی تو جای دگرانند قاسم کوته نظرانند چه کوته نظرانند

انها که مقیمان خرابات مغانند سلمان ره جز بدر خانه خمار ندانند

انها که بجز قامت سروت نگرانند عارف که راست بگوییم همه کوته نظرانند

مولانا حضرت حافظ

سالها در طلب جام جم از ما میکرد وانچه خود داشت ز بیگانه تمنا میکرد

دوش در حلقه زلف تو دلم جا میکرد جامی مردم از سر شکن او کسی وا میکرد

صبح چون مرغ چمن ناله و غوغا میکرد وصفی مرزمان بهر دلش غنچه گلی وا میکرد

انکه لعل لبش اعجاز مسیحا میکرد اسیری زار بی مردم و بازم بدم احیا میکرد

پیش ازین در طلب ساغر صهبا میکرد میر حاج اب پر چشمه حیوان طلب از ما میکرد

مولانا حضرت حافظ

ستاره بدرخشید و ماه مجلس شد دل رمیده ما را رفیق و مونس شد

بشی که روی تو ما را چراغ مجلس شد وله بسوختن دل پروانه وش مونس شد

بشی که سایه گل چهره میر مجلس شد نهانی نظر بدر دکشان کرد و یار مونس شد

گلی نگفت درین باغ و شمع مجلس شد جامی که چشم باغ و چراغ چمن چو نرگس شد

مولانا قاسم

زسوز عشق تو از جان دل برآمد دود چه چاره سازم و درمان من چه خواهد بود

بگشو تا بکف آری کلید گنج وجود بنایی که بی طلب نتوان یافت کو مقصود

اگر خدای نباشد ز بنده خشنود لیلی شفاعت همه مغفران ندارد سود

نوری

کمر گل خوبی و زد دید از رخسار گلگونش

که از صحن گلستان بسته می آید بیرونش

خضر در کوی او ره گم کند زان گل موزونش

تعالی الله که از آب حیوان تیغ بیرونش

امیر خسرو

رکهای کبودی نه ز رگهای تنش

آزرده تاریست که از پیرهنش

ان گل که بتن چون سمن و یاسمنش

از نازکی آزار تن پیرهنش

وله

ان شوخ که لب همچو حقیق یمنش

او غره بحسن است چه پروای منش

ان خال که بر عارض چون نسترنش

دل بر دز من بر سر کوی وطنش

رند مست نظر باز چه پروای منش

مولانا حضرت جامی

بیوفایا را چنین بی رحم سنگین دل مباش

دردمندان توام از حال ما غافل مباش

جان من چندین بقتل بیدلان بی دل مباش

تا توانی دیگری آزار اهل دل مباش

از نوای بلبلان ای شاخ گل غافل مباش

قدر خود بشناس و با هر خار و خس مایل مباش

ساقی از مستان خود بهر خدا غافل مباش

غافل از حال خودیم از حال ما غافل مباش

بهر موئی بی بستت جمعه جز دل مباش

(309b)

چو گلعذار فلک نرگس خمار آلود — اسیلی — بصد کرشمه ز خواب سحر گهی بگشود

چنین که در چمن آمد گل از عدم بوجود — نظامی — بنفشه در قدم او نهاد سر بسجود

رخ تو دیدم و از زلف تیره مشکل بود — جمال الله — نسیم باد صبا مشکل مرا بگشود

هزار موج برآمد حباب اگرچه نمود — مسعود — یکی ز روی لطافت چو خیمهٔ تو نبود

کتابه ایست برین سقف لاجورد اندود — ملک — که هست عاقبت کار عاشقان محمود

زمی جمال تو خورشید آسمان شهود — بلیغی — تو تیغی بدیع ترین کارگاه وجود

مولانا حضرت جامی

حقهٔ لعل بتان را نه زبان ساخته اند — گاهم بر خسته دهان حقهٔ نهان ساخته اند

حقهٔ لعل بتان را نه زبان ساخته اند — لسانی — بلکه جانرا ز لب لعل بتان ساخته اند

در دهان تو ز کلبرگ زبان ساخته اند — همایون — برگ گل در دهن غنچه نهان ساخته اند

رشتهٔ کاکلت از رشتهٔ جان ساخته اند — یادگاری — از مژه اهل نظر شانه از آن ساخته اند

از مه روی تو آیینهٔ جان ساخته اند — کاسی — واندر آن آینه جانرا نگران ساخته اند

شمع رخسار ترا آفت جان ساخته اند — ولہ — جان صد دلشده پروانهٔ آن ساخته اند

تار سر موی ترا رشتهٔ جان ساخته اند — کوسکی — آن قیامت که عیان بود نهان ساخته اند

مولانا اسیلی

نور رخسار ترا شمع جهان ساخته اند — عاشقان دیدهٔ خود روشن از آن ساخته اند

در ازل چشمهٔ ارواح روان ساخته اند — فیضی شمایی — هم از آن چشمهٔ گل و سرو و گلان ساخته اند

لعل شیرین تو از شیرهٔ جان ساخته اند — فیضی — بلکه صد مرتبه شیرین تر از آن ساخته اند

در ازل کوی ترا کعبهٔ جان ساخته اند — حسینی — عاشقان را بطواف تو روان ساخته اند

ماه خورشید که بر چرخ روان ساخته اند — بدخشی — لمعهٔ نور جمال تو عیان ساخته اند

حلقهٔ زلف تو از رشتهٔ جان ساخته اند — ولہ — بلبلان را همه دیوانهٔ آن ساخته اند

مگر حقیقت دلهاست در زلف پریشانش
نیابی در جهان سروی که من حیران بر آنش
سری ننهادم و ذکر ستم بر باد بالایش
جوارد در جستن سرو و از نخل آیش
صدای آب باشد نالهٔ زنجیر در پایش
نه از سستیست چندین پیچ و خم در نخل بالایش
که گاه جلوه می پیچد کند زلف بر پایش
بود روزی که بینم طلعت خورشید سیمایش
روم از خود بخود افتم چو سایه در پایش

حسامی

گرچه گشتم بی لب لیلی وشی مجنون خاص
از کمند عقل یاری ساختم خود را خلاص
چونیست بخت که یارم دهی بمجلس خاص
بر آستان ارادت نهم سر اخلاص
نه مرا خفتهٔ خاص نه اندیشهٔ خاص
هر کجا بانگ دف و نی منم انجا رقاص
کنشه تا رزه لطف و کرم بنده خاص
سر بپای تو نهادیم ز روی اخلاص

مولانا حسامی

چه خوش دمید ترا خط بگرد آن عارض
بنفشه زار بود خط و گلستان عارض
چو خط سبزه برآمد بگرد آن عارض
خطت سنبل بشوی و گلستان
چو خط سبز تو از ما کند نهان عارض

(310a)

طاق ابروی ترا قبله جان ساخته اند قدسیان سجده که خویش ازان ساخته اند نزار دلشده کرد اسیران عارض

امیر خسرو

صبا چو دران زلف نیم تاب شود شکیب در دل پسندهٔ تنگتاب شود
چو در نقاب شوی ماه در نقاب شود کاتبی بکن نقاب که سر زره آفتاب شود
نزد که خیمه سر سبز فلک خراب شود بنایی اگر نه رشتهٔ آه منش طناب شود
اگر دعای من از گریه مستجاب شود نقابی چنان بدر بگریم که سنگ آب شود
چو یار را سوی خوردن شراب شود حبابی قدح ز عکس رخش جام آفتاب شود
دمی که لعل تو آلوده شراب شود ملک مرا بر آتش دل مرغ جان کباب شود
ازان به پیش رخت ماه در حجاب شود فخری که ذره بنماید گر آفتاب شود
مه جمال تو چون طالع از نقاب شود لبی کمان مبر که دگر کار آفتاب شود
جمال تو چون طالع از نقاب شود وله کمان مبر که دگر کار آفتاب شود

شهیدی

اگر کسی که نام خود را نقش بر دیوار کرد سخت بی دردی که درد عشق را اظهار کرد
در هندیرا اگر تیغ مجرب یار انکار کرد مرادی عرض حال خود چه شد گر با در و دیوار کرد
رشکم آید ابجد بر دلها خدنگ یار کرد غفاری تیر او بر غیر خورد و بر دل من کار کرد
صبحدم از بس که بلبل نالهای زار کرد گریمی نالهای زار او در سنگ خارا کار کرد
چشم من دور از رخ او گریه بسیار کرد طوسی پیش مردم یک بیک حال دلم اظهار کرد
بس که فریاد از غم دل نالهای زار کرد بحری نالهای زار او در سنگ خارا کار کرد
بس که مجنون از غم لیلی فغان بسیار کرد وله آهویان دشت زار افغان خود بیدار کرد

آصفی رات

مجنون لباس کعبه سیه دید و حال کرد گویا لباس خانهٔ لیلی خیال کرد

فضلی

تا برد میدا از رخ زیبای یار خط
شد جان و دل معطر ازان مشکبار خط

عبدالله

گر من شوق خویش نویسم بیار خط
یک حرف ازان ادا نشود در هزار خط

اسیری

تا شد بدید بر رخ ان گلعذار خط
در دهای عشق بخوانم هزار خط

ریاضی

پیدا چو سایهٔ رخ من از عذار خط
دارم به بندگی تو جانا هزار خط

مولانا حضرت حافظ

در دهای عشق تو مشهور خواهم چو شمع
شب نشین کوی سر از آن زنم چو شمع
ز آتش عشقت علم زد رشته جانم چو شمع
اشک شد بکتیم و ز دیده میرانم چو شمع
دلبرا از آتش عشق تو سوزانم چو شمع
با خیالت بی تو روز گریانم چو شمع
دور از آن مه هر شبی تا دور گریانم چو شمع
دور از آن مه هر شبی تا دور گریانم چو شمع
ز غم دل تا بحد سر در گریبانم چو شمع
ز آتش دل سوخت چندان رشته جانم چو شمع
تا که روشن گشت آخر سوز پنهانم چو شمع
هر شبی از آتش عشق تو گریانم چو شمع
تا سحر از دیده اشک گرم افشانم چو شمع

(310b)

حافظ

سحر ببوی گلستان می شدم در باغ
که تا چو بلبل بیدل کنم صلای باغ
دلم ز گلبن احزان گشت بجانب باغ
که از نسیم گلم نکهتی رسد بدماغ
سارغ باز چو گل بفروخت لاله چراغ
کشید نرگس رعنا بروی سبزه ایاغ
امیری قد تو کز خیمت سرو اندر باغ
چراست فاخته در باغ سینه پر داغ

مولانا جامی

گفتم بعزم توبه نخسم جام می کف
مطرب ز دایم ترانه کی نمی ملاتحف
ساقی بدور لاله منه جام می کف
می خور باده با آواز چنگ و دف
خوبان اگرچه مرطربی میکنند صف
تو در میان جان سینه جا بر طرف
باخیر باچه میروی ای شوخ سرطرف
کز نیست حال با تو معادم بر طرف
تا کی رویم از پی ای شوخ سرطرف
از آنکه میل صحبت ما نیست بر طرف

مولانا حسرت جامی

ای خرم از سوای رخت نوبهار عشق
در سر دلی ز تازه گلت خار خار عشق
داریم گر غم بدل از زنگار عشق
همراه درد آمده ایم از دیار عشق

مجنون بباغ گرفت نظر بر نهال کرد نوری سروی بدید و قامت لیلی خیال کرد
مجنون رسن بگردن خود دید و حال کرد اسیری گویا طاق ابروی لیلی خیال کرد
مجنون نظر بسنبل شوریده حال کرد وصفی اشفته بود طرهٔ لیلی خیال کرد
ما را خیال ابروی او چون هلال کرد زمانی کشم چنان ضعیف که نتوان خیال کرد
گفتم دلم ز لعل تو بوسی خیال کرد خودک گفتا برو برو که خیال محال کرد

که خدنگ غمزهٔ خونریز ما رم میکشد امیر خسرو دهلوی
که رقیبان دو چشم بر خمار میکشد
شاد بودم بر امید آنکه یارم میکشد هلالی وه که هجران پیش دستی کرد و زارم میکشد

ضیائی

نرگس بدور چشم تو میل شراب کرد رفت آنچنان ز خویش که یکبار کن خواب کرد
ساقی چو می نماند قدح را پر آب کرد کاتبی آن ابر از عکس لب خود شراب کرد
با دل فراق او ستم بی حساب کرد هلالی ظلم فراق ملک دلم را خراب کرد
هر کس که میل آن لب چون لعل ناب کرد سیفی تفلق سر چون حباب در سر جام شراب کرد
گل گل بهار عارض او را شراب کرد بیدلی یا برگهای لاله پریشان در آب کرد
رند که بهر باده دل خود کباب کرد سیفی لعل لب تو دید و رنگ در شراب کرد

مولانا آصفی

چون در قدح بیاد تو ساقی شراب کرد دور از لب تو دیدهٔ حسرت پر آب کرد
آن تازه گل بباغ چو میل شراب کرد زمانی چشم چو لاله کاسه پر از خون ناب کرد
گل گل چو رنگ عارض او را شراب کرد قاسمی هر گل از آن معارضه با آفتاب کرد
آن ماه رو چو آینه جام شراب کرد ملسی جام شراب را رخ او آفتاب کرد
عکس رخت که جلوه بجام شراب کرد حرفی ماهیست کو مقابله با آفتاب کرد

(311a)

ان ترک باده نوش چو میل شراب کرد — تیغی جان را بسوخت مرغ دلم را کباب کرد

مولانا حضرت جامی

صبح ما از تو بغم شام بماتم گذرد — صبح و شام کسی در عشق چنین ام گذرد

چند افسانه عمرم بشب غم گذرد — آصفی این شب این قصه امیدست که از هم گذرد

بغم عشق تو از عمر دمی کم گذرد — حیدر یکدم از عمر ندیدیم که بغم گذرد

روزم از فرقت رویت بشب غم گذرد — ناهیی شبم از هجر تو تا روز بماتم گذرد

جای انست که ذکر مه نو کم گذرد — مجنون هر کجا قصه ان ابروی پرخم گذرد

بغم عشق تو بر من نفسی کم گذرد — ولی شاد از انم که همه عمر درین غم گذرد

امیر خسرو

انی که از کرشمه و نازت سرشته اند — نقش چو تو کلک قضا کم نوشته اند

زاب حیات مشک خطا را سرشته اند — جامی گرد لب توایت رحمت نوشته اند

روز ازل که طینت خوبان سرشته اند — آزری اول خطی بخون اسیران نوشته اند

روزی که اب و خاک تنم را سرشته اند — حیدر در سینه باز تخم وفای تو کشته اند

زان بیشتر که خاک وجودم سرشته اند — غیاث ما را حدیث عشق تو بر سر نوشته اند

مولانا اسیری

در ره عشق تو پا از سر کنم تا جان بود — گر رود سر همچنانم پای در میدان بود

دردمندی را که داغ گل رخی بر جان بود — ولی مانده ام سر در پی او در ثمر تا جان بود

سجده گاه من بسان مقدم جانان بود — حسامی بهر شستن اب کرم از دیده گریان بود

دردمندی را که داغ عشق او بر جان بود — فهمی داغ بندش پرده دلهای مشتاقان بود

مولانا حسن

ساقیا می ده که ابری خواست از خار و سفید — سرو را سر سبز شد گلبرگ را جا در سفید

ولی

خلقی و بی ملامت و من در دیار عشق
ایشان بکار خویشتن و من بکار عشق
ساقی بیا که یار دگر شد بهار عشق
جامی کرم نمای که دارم خمار عشق

مولانا حافظ

مزارد دشمنم ار میکنند قصد هلاک
کرم تو دوستی از دشمنان چه باک
جامی
دل خون و جان فگار جگر ریش و سینه چاک
هم خود بگو که چون نکشم آه دردناک
قاسم
رندیم و عاشقیم و جهان سوز و سینه چاک
با دولت غم تو ز فکر جهان چه باک
حسامی
می خواره و مقام و ندیم و جام و چاک
ما را ز طعن مردم عالم دگر چه باک

مولانا اسیری

دولت وصل ترا یافتم در کنکس
مظهر نور خدا یافتم در کنکس
جامی
تا قلندر صفت یار شدم در کنکس
عاشقانت همه رندند و گدا در کنکس
مولانا اسیری
تا شنیدم سخن از هجر خدا در کنکس
مست و مجنون شدم ولی سر و پا در کنکس
کاتبی
تا که رفتان صنم ماه لقا در کنکس
خون دل سرد و دار دیده ما در کنکس
ملک
رفته ام تا من سرمست گدا در کنکس
بوی دلدار شنیدم همه جا در کنکس

(311b)

ای از لب تو تنگ شکر ده بتنگ — دور از آن لب اشک من سرخ شد چشم تیر سفید جامی
روی تو کرده لاله و گل با خجل بهم — کم قدر زنیسان شراب لعل دم ساغر سفید
ای راست رو قضا بکمان تو چون کمند — خیز سلیمی که قروغ صبح شد خار و سفید ولی
بر ترکش تو چرخ مرصع دم پلنگ — زاغ سیه را ساخت گردون باز بال پر سفید
تا کی ز گردش فلک ایکه رسنگ — نیست شبها اگر بینی بر فلک اختر سفید بنایی
بر آبگینه خانه طاعت زنیم سنگ — از خجلت چشم لایک گشته بر تا سر سفید
چون صبح بر آفاق شد مشرق لوای — ای مراد بهجر رویت چشم تر چون تیر سفید کمال
منصور گشت خسرو چین سپاه ورنگ — شد ز رشک سوی اشکم جانها در بر سفید
از سم آه سینه شکافت بر و زنگ — ای ترا در باغ عارض یاسمین سر سفید فخری
از خود سیر بروی کشد چرخ نیل رنگ — ای مراد دور از رخت از گریه چشم تر سفید حیدر
دیده کوهر فشانم تو چون اختر سفید

امیر جامی

مولانا خسرو

دستی بودم مرهم چند کز زاری دل — مرشبم جان بر لب آید نالهٔ زار آورد
از نمکدان تو شد باز جگر خواری دل — تا کدامین بی بان شوخ جفاکار آورد
دوستان چند کنم نالهٔ زیاری دل — مرزمانم قامتش در نالهٔ زار آورد
کس گرفتار مباد ایکه گرفتاری دل — ترسم این نخل بلا دیوانگی بار آورد
درد و زلف تو گشاده ام گرفتاری — سرو من چون باده نوشد گل بخار آورد
جای گنجیدن موفیست بسیاری دل — وه که دیدست این که شاخ سرو گل بار آورد
نیست در هجر توام ضعف ز بیماری دل — مرزمان ما را بگویت شوق دیدار آورد حیدر
ترسم آشفته شود طبع تو از زاری دل — بلبلان را ارزوی گل بگل زار آورد

مولانا جامی

مولانا حیرتی

مسلمانان چه سان کارم که با آن خوش شکیبی دل — خدا مرا بوصال تو دلربا برساند
کرم کامم ز لبش جست ام صبر از خوش شکل — هوای وصل تو دارد خدا دلم برساند
مسلمانان چه سان یابم شمع خویش سوز دل — خدا چو روزی من دهد دم بلا برساند نثاری
که گردم میزنم سوی رقیبان میشود مایل — تو هم بلای خدا بیتی چه شد ترا برساند
اگر بیار من از من سیکی دعا برساند جامی
دعا کنم که خدایش بدعا برساند
کسی کجاست که درد مرا دوا برساند سایری
کمر دو این خسته دل خدا برساند
کرا محال که با او نیاز ما برساند کاتبی
مگر نسیم کند عرضه یا صبا برساند
کسی کجاست که از من ترا دعا برساند مجیبی
من غریب ندارم سیکی خدا برساند

مولانا حضرت حافظ

نگار من که از سنبل نقاب ارغوان دارد — ز مشک سوده بر ریحان خط عنبر فشان دارد
کو آن شمع در دل قصد جان عاشقان دارد بنایی
ندارد هیچ در دل هر چه دارد در زبان دارد

(312a)

دهان غنچه از گل برگ تر کرد صد زبان دارد — فیضی — ز شرم لعل مهر خموشی در دهان دارد
نه تنها زخم دل پیکان ابروکان دارد — غیاث — که بهر زخم دیگر آب حسرت در دهان دارد

مولانا حضرت حافظ

در ازل پرتو حسنت بتجلی دم زد — عشق پیدا شد و آتش بهمه عالم زد
نرگس مست تو گر ناز برابر خم زد — طالبی — که بیک چشم زدن هر دو جهان بر هم زد
بیغم عشق تو هر کس که بعالم دم زد — حیری — دم بی فایده بود که در عالم زد
غنچه تا پیش دهان تو ز تنگی دم زد — فیضی — باد صبح ابد و آن سلسله را بر هم زد

مولانا حضرت جامی

جز ابروی تو محراب کرم پیش نظر کردی — الهی روی من چون قبله از محراب بر کردی
سخن چون زان من گویم حدیث مختصر کردی — ریاضی — و گر نام لبش گیرم دهانم پر شکر کردی
خوش آن رندیکه در میخانه های پا و سر کردی — فیضی — ز هر خم در کشد جامی ز عالم بیخبر کردی
ز آشکم دمبدم دامن پر از خون جگر کردی — جعلی — و گر از سینه آهی بر کشم دود دگر کردی
خط سبزت که بر گرد لبت پیچ و شکر کردی — ضیایی — ز هر سو طوطی خال لبت را بال و پر کردی

حضرت مولانا خواجه حافظ

دوش می آمد و رخساره برافروخته بود — تا کجا باز دل غمزده سوخته بود
آتش در دل من شعله برافروخته بود — بنایی — دیده گر آب نمیریخت دلم سوخته بود
آتش آه دلم تا فلک افروخته بود — سلمانی — دوش کز شعله آن خرمن جان سوخته بود
لاله رویی که رخی چهره برافروخته بود — ولی — خواهمت تا بر دل من داغ نهد سوخته بود
میکدست و ز حیا چهره برافروخته بود — ولی — ای بسا خرقه که از آتش دل سوخته بود

دختر گبدی ماه

کو رسوای عشق از مردم عالم غمی دارد — که عاشق بودن و رسوا شدن هم عالمی دارد

سعدی

گرم باز آمدی محبوب سیم اندام سیمین دل
گل از خارم برآوردی و خاران را وفا با دل

ولی

مرا تا جان بود از مهر آن مه بر زبان باشد
که این دشوار بسیار است او تا هست آسان باشد

حیدر

مجو دور از رخ و زلفش قرار از بان و صبر از دل
که این دشوار بسیار است او حیدر بر دل

مولانا کمال

یار گفت از غیر با پوشان نظر کردم بچشم
وانگهی دزدیده در مانی نگر کردم بچشم
یار گفت از ما مکن قطع نظر کردم بچشم
وانگهی فارغ بر دیم می نگر کردم بچشم
یار گفتا بر رخ هم نگر کردم بچشم
ساز ابروی مرا در نظر کردم بچشم
ماه من گفتا مکن هر سو نظر کردم بچشم
سوی من بین و بمن سوی دگر کردم بچشم
گفت جانان سوی من بگذر ز سر کردم بچشم
ساز ابروی مرا در نظر کردم بچشم

بنایی

گر بمیرم ز غم یوسف گل پیرهنم
بهر پیراهن گل عطر بر آن گفتم
گر بخاکم گذرد یوسف گل پیرهنم
بوی پیراهن یوسف شنوند از کفنم
ز تاب آتش هجران چنان گداخت تنم
که تن شد اخگر خاکستر است پیرهنم

(312b)

بس کنا و که چشم تو میرسد به تنم — بنایی
شدست بیخور ز چشمه چشم پر ز منم
حجاب چهره جان میشود غبار تنم — ولی
خوش آن زمان که ازین چهره پرده فکنم

مولانا الهی

دود دیگر رود بر فلک از سینه چاکم
ابری شود و سایه کند بر سر خاکم — ولی
هر تیر که آن شوخ زند بر دل چاکم
سروی شود و سایه شود بر سر خاکم — ولی
سنگی که زدان سنگدل و کرد هلاکم
تا حشر همان سنگ بود بر سر خاکم — ولی
بیمار آمد بر آمد لالها از خاک کفنام
شود چون لاله فانوس الهی بر سر خاکم — ولی
بداغ نامرادی چون بر آید جان غمناک
چراغ من که دارد زنده جسر بر سر خاکم

سعید راست

او کرکس نگر نقیم بجای تو مقیم
الله الله تو فراموش کنی عهد قدیم — حافظ
فتوی پیر مغان دارم و عهد ازلی
بلبلان را همه شب خواب نیاید از بیم
که مبادا که برد برگ گلی باد نسیم — تمام
با صد محنت و دردیم درین عهد مقیم
آه اگر یار فراموش کند عهد قدیم — عصمت
خبر مقدم مه نیست دانیم

بعالم هر که را بینم دل او دردی دارد — مثال ای دل ز دست غم که غم هم حاکمی دارد
بعالم از جفایت هر که را بینم غمی دارد — جفا تا کی توان کردن قاسم عالمی دارد

شهید

خواب دیدم که نبود شاهین او صیدی بود — چون شدم بیدار مرغ دل بجای خود نبود
خواب دیدم کان هلال ابرو بچشم من نمود — کبودی دیدم خوابی که هرگز در گمان من نبود
ماه من از زیر برقع روی خود با من — نزکی دیدم خورشید را او هم بدین خوبی نبود

کمال رات

نام مه بردم شبی روی توام آمد بیاد — در دل شب حلقه موی توام آمد بیاد
سوی بوستان رفتم و کوی توام آمد بیاد — کامی روی گل دیدم گل روی توام آمد بیاد
چون نظر کردم بگل روی توام آمد بیاد — نرگسی ناشنیدم بوی گل بوی توام آمد بیاد
ماه نو چون دیدم ابروی توام آمد بیاد — نسیمی چون نظر کردم بگل روی توام آمد بیاد

مولانا جلال

ای خوش آن دم که رسد از بر جانان کاغذ — بوسم آن نامه و بر دیده نهم آن کاغذ
بهر نامه چو بگیرم بکف جان کاغذ — سایلری سوزد از آتش آه دل من آن کاغذ
می فرستیم بر آن شوخ سخن دان کاغذ — وصفی تا کند درد دلم عرض بجانان کاغذ

از آن حافظ شیرازی

یوسف گم گشته باز آید بکنعان غم مخور — کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور
بر دمید صبح وصال از مطلع جان غم مخور — سلمان وین شب هجران رسد روزی بپایان غم
ای دل از روز فراق و شام هجران غم مخور — حالی بشام وصلت هم رسد روزی بپایان
باز ای دل آن کرد گلشن جان غم مخور — فخری بشکفد گلها بجای خار هجران غم مخور
تکیه کن بر فضل حق ای دل ز هجران غم مخور — نسیمی یار باز آید شود زان خرم ای جان غم مخور

(313a)

ای دل از محرومی دیدار جانان غم مخور حالی صبح وصل آخر دمد از شام هجران غم مخور

کز پیش آمد خدنگش بر قفا بندم سپر دیگی تا بنا یه نوک پیکانش از از دسر بدر

کوکبت ان در گوش دار لطافت سحر ریاضی میکند تا آفتاب از یک گریبان سر زد

بر کنار دیده مژگان من از خون جگر بنانی شاه مرجانیست کز دریا برون آورده

چون قبای گل برافشاند صبا وقت سحر فرانی خوش بود با یاد ساقی جام در پیش نظر

داد با من از لب او طوطی خطش خبر آزری گفتم ای جان خوش خبر باشی و بانت پر شکر

مردم چشم کشیده تیغها شب تا سحر طالب بر سر کوی تو میریزند خون یکدگر

ای مرا ای پیش مستان می نهی پیوسته سر طوسی بر حریفان بر تواضع میکنی مستی کر

تا بجز چشم آرد شاخ مرجان سر بدر رفتی مینماید ان صنم از درج لب یاقوت تر

اسمان هر دم زره پوشد از انجم تا بحر دیگی تا خدنگ آه من بر وی نیاید کارگر

تیغ بر کف بر سرم می ایدان بیباک وصفی دولت تیزست می ترسم که زود ایدبر

ذاتی رحمه الله تعالی

هر که از لعل تو میاورد خبر — سازم از شادی دهانش پر شکر

میدهی ای نی از ان لبها خبر — نیک میگویی دهانت پر شکر

گفت زاهد از بهشتم دخبر — گفتش زنهار نام دو مبر

آمد بهار و گل ز من در سفر هنوز — خندید باغ و چشم من از گریه تر هنوز

چشم تو دلفریبست و عشوه گر هنوز — ابروی دلفریب تو تند نظر هنوز

آمد بهار و رفت مرا دیده تر هنوز — هر خاک کشت و کم نشد این درد سر هنوز

نارد بدو درخت شکر هنوز — کامد بخون من خط و من بیخبر هنوز

کز توان کرد بخاک قدمش جان تسلیم

مولانا سعد

من از ان روز که در بند توام آزادم
پادشاهم که بدست تو اسیر افتادم

حافظ

فاش میگویم و از گفته خود دلشادم
بنده عشقم و از هر دو جهان آزادم

کمال

باز در عشق یکی خط بغلامی دادم
خواجه را گوی که آید ببارک یادم

سلمانی

کن ای شیخ با و راه دعا ارشادم
جز دعای قبح و ذکر نیست اورادم

ای که هرگز نکنی یاد دل ناشادم
عمر بگذشت و نیفتی نفسی از یادم

سامی

بی جمالت خار نومیدی بدستان میکنم
وز درخت گل بجای غنچه پیکان میکنم

سینه ام چاکست و جان از دست جانان میکنم
ثانی

لعل جان بخش ترا ای مه بدندان میکنم
ولی

بر لب آب حیات از تشنگی جان میکنم
وصلی

صورتت بر لوح دل از خلق پنهان میکنم
بعد از ان در صورتت می بینم و جانان میکنم

مولانا حامی

من لخته مردم بهران نازک بدن میرم
که از رنگ قباکاهی زبوی پیرهن میرم

اسیری

اگر در گوشه غم دور از ان سیمین تن میرم
خلل در کار عشق آید همان روزی که من میرم

(313b)

خوش آن ساعت که رخ بر پای آن سیمین بدن ولی
حذر دارم که ایذا بر جبین مردکن من کم

چو نیم سوی گل بر بوی آن سیمین بدن ولی
نظر بر غنچه اندازم بیاد آن سمن سیم

مصرع شیخ سعدی

نشان بر تخته هستی نبود از آدم و عالم
که جان در مکتب عشق از تمنای تو بیرون

طلبکاری زحد بگذشت نامحرومم ای محرم
در فنا جان مجوران جبر احتمای بیرحم

اثر پیدا نبود از کار کشت مزرع عالم
که تخم عشق پیدا بود در خاک و گل آدم

تو و جام می خندان چو گل با خاطر خرم
من و خون خوردن و لبهای خشک و دیده پرنم

دران ساعت که آثاری نبود از ما و من عالم
غم عشق ترا بر ما رقم زد منشی عالم

مولانا باسمی

خیال روی تو در کاه دیده کشیدم
بصورت تو نگاری ندیدم و نشنیدم

هزار شکر که باز آمدی و روی تو دیدم
جز این نبود مرادم بدین مراد رسیدم

زبسکه در غم هجر تو رنج و غصه کشیدم
چو کاکل تو فتادم چو ابروی تو خمیدم

کنم که فرق ز لب لعل تو دیدم
نگار رقم دلشدگان بر تو کشیدم

گلها شکفت و خار غم در جگر سنوز
سر خاک کشت و کم نشد این درد سر سنوز

مولانا حضرت خواجه حافظ

خیز در کاسه زر آب طربناک انداز
پیش از آن دم که شود کاسه سر خاک انداز

یا بشمشیر جفا در جگرم چاک انداز جامی
یا برحمت نظری بر من غمناک انداز

در بهاران بقدح آب طربناک انداز نوتی
ابر سان غلغله بر گنبد افلاک انداز

خیز و سر در قدم آن بت چالاک انداز فخری
گل از شوق چو خورشید بر افلاک انداز

رفعاتی

ای دل بغیر عشق مکن شیوه هوس
کز آفرینش تو غرض عشق بود و بس

دارم امید وصل تو ای ماه نرگس طغیلی
برباد رفته گرچه بسی سر درین هوس

پرواز گاه ساخته شد شاخ سرو بس ولی
غافل بود ز بند و گرفتاری قفس

خواجه حافظ

دارم از زلف سیاهت گله چندانکه مپرس
که چنان زان شده ام بی سر و سامانکه مپرس

سوخت زانگونه دل از فرقت جانانکه مپرس جامی
ریخت خون دلم از مژه چندانکه مپرس

خنده زد لب تو بر من گریانکه مپرس حیدر
شاکرم از لب خندان تو چندانکه مپرس

مولانا جامی

من بیدل چو خواهم داد جانان دین و دیدارش
مده کن ای اجل تا زار میرم زیر دیوارش

دلم همچو کبوتر سی پرم بر کرد دیوارش آسیی
که شاید از شیی لطفش نوازد یکدمی یارش

بفریادم شب ای بلبل مکن از خواب بیدارش زلالی
که او نازکتر از گل خاطری دارد میازارش

چنان حیل کبوتر بیخود اند از شوق دیدارش آسیی
که چون پروانه در چرخند گرد شمع رخسارش

گلستان نیست خرم دیده ام از گلشن رخسار طغیلی
ز مژگان خار با بگرفته بر اطراف دیوارش

بیک دیدن باو دلدم گشتم گرفتارش سایری
دهم جان از من بیدل اگر بینم دگر بارش

(314a)

حضرت کلشنی نور الله مرقده

معوز ناکشیده مشکل قد و زلف رخسارش نهاده پست بر دیوار و حیران ماند در کارش

قد جانان که از هر سو دلی بینم گرفتارش حالی بان شاخ سیه گلی ماند که باشد غنچه بسیارش

تماشا میکند هر دلم در باغ رخسارش سهیلی بکام دل میی نوشم می لعل شکربارش

شب هجران سیه پایان مندوی بیکارش ولی مگر کوته شود از مهر روز افزون رخسارش

ز برقع چون نماید دامن خورشید رخسارش ولی ایضا رقص اینند جانها ذره سان از شوق دیدارش

مولانا حضرت حافظ

مجمع خوبی و لطفست رخ چو مهش لیکنش مهر و وفا نیست خدایا بدهش

کنه بنده گرانست که گردم کشش کمال رات دل بینا و شب و روز بجز در کنهش

مه فرو میرود از غیرت روی چو مهش حصمت نافه خون میخورد از تهمت زلف سیهش

ابرویش سرخط خوبیست بروی چو مهش یاری دال بر خوبی آن آمده زلف سیهش

چشم اسوی خطا آمده چشم سیهش سنر که میان گل صد برگ بود خوابگهش

گشته دل شیفته و عاشق بیم چهش سلیمی دیده حیران شده از دیدن وی چو مهش

همایون رحمت

نیایی و چمن سروی که من صد بار در پایش سری ننهادم و گر نسیم بر قد بالایش

چرا آرد در جنون سرو و از انخل بالایش آصفی بگاه جلوه میی سجده کند زلف در پایش

نه از مستیست چندین پر و تاب نخل بالایش سهیلی صدای آب باشد نالهٔ زنجیر در پایش

بود روزی که بینم طلعت خورشید سیمایش بنایی نمیدانم چرا با دردمندان نیست پروایش

بستان حسن بن سحر جلوه آمد قد رعنایش سایری بر آمد بر سر هر شاخ گل بهر تماشایش

خوش آن مستی که چون در جلوه آمد سرو بالایش قراری بپایش هر خدا سر بر ندارد دیگر از پایش

بستان سایه نبود بر زمین نخل بالایش سام میرزا بخاک افتاده سروی از پی بوسیدن پایش

ولی

کنم که بصد جان ز تو یکبوسه خریدم
گفتا که درین داد و ستد سود ندیدم

مولانا هاشمی

چنان کشتم ضعیف از غم که گرد دامن بر آیم
تن خاکی رود چون گرد از چاک گریبانم

کسی

گرفته گرد محنت بر سر کوی تو دامانم
چه دامن کیست خاکی دارد این منزل نمیدانم

حاجی

خون ای باغبان ایام گل سوی گلستانم
که هر برگ گلی از روی او دلخیست جانم

سایری

برای باد از لطف و کرم سوی خراسانم
که باشد میل کار رکاب و گلگشت حیاتم

مولانا صدری

توی برابر من یا جمال ذوالکرم
که من بطالع خود هرگز این گمان نبرم

کمال

بجست و جوی وصالت همیشه ذوالکرم
ز عشق تا خبرم شد ز خویش بیخبرم

سایری

بگذار تو ای مه چو خاک گشته سرم
بسوی من قدمی نه ز راه لطف و کرم

سعادتی

سعادتی که بنا گه در آمدی از در دم
خوش آمدی همه بیلطفی و مردم و کرم

حضرت خواجه حافظ

بیک کرشمه که بر جان فتی ز دست ندم
دگر شراب آمد ساقیا که مست شدم

ولی

چه ساقیی که من از دیدن تو مست شدم

(314b)

هنوز باده بدست تو من نه است شدم
شدم بمسجد و دیدم بتی ز دست شدم
بطاعت آمده ام بجا و بت پرست شدم

مولانا حسرت

پس از مردن بخاک من گذر کن غمگسار من
بود صد حرف غم پیوسته لوح مزار من
نه از تاب تب آلی در عرق جسم نگار من
که دارد سر سر موی کریه بر روزگار من

حسابی

پس از مردن بیا بنویس بر لوح مزار من
که بود این در دهند از عاشقان غمگسار من

ولہ

ز نور شید رخت پیوسته روشن روزگار من
چو در زلف تو پیچیدم سیه شد روزگار من

سنجی

ز خون دل من لاله زاری شد کنار من
بیا ای سرو شیرین بر کنار لاله زار من
پر از خون آب حسرت شد دو چشم اشکبار من
یکی بر روز من گریدی بر روزگار من

ولہ

پریشان گشته کاکل بر سر دوش نگار من
که در دوش بگوید حالت شبهای تار من

ولہ

خیالت گر نبودی مونس شبهای تار من
ز تنهایی سیه گشتی چو زلفت روزگار من

ولہ

حیالت گر نبودی مونس شبهای تار من
شب هجران بر آوردی دمار از روزگار من
نو بهاران که دمد شاخ گلی از گل من
غنچه ایش بود آغشته بخون دل من

شده مه بر فلک حیران بروی عالم آرایش
ولہ
عجب جایی بلندی یافته بهر تماشایش

مولانا کاتبی

چو خاکم میدهد بر باد زلف عنبر افشانش
در آب روی آتش میزند چاه زنخدانش

حسامی

پری رویی که چون من صد هزاران جان بجنبانش
دلم را گوی گویان برد زلف همچو چوگانش

ولہ

خدنگش میگذشت از جان دل بگرفت پیکانش
چو مهمانی که نارامی رود گیرند دامانش

ولہ

نشان شیروان دارد سر زلف پریشانش
دلیل و سنت اینک چراغی زیر دامانش

سحری

ترا نیلوفری پیراهن و من مانده حیرانش
که سر بر میزند خورشید سر روز از گریبانش

ریاضی

دل دیوانه دارم بر زلف عنبر افشانش
سر موی نمیدانم من از حال پریشانش

کمال

صبا دارد بکف چوگان زلف عنبر افشانش
ببازی میزند هر لحظه بر گوی زنخدانش

سلمان

بنم آشفته گر پوشید کاکل ماه تابانش
چه باک از ترکی شیراز جو باشد صبح تابانش

مولانا خواجه حافظ

شراب تلخ میخواهم که مرد افکن بود زورش
که تا یکدم بیاسایم ز دنیا و شر و شورش

آصفی

مگو ساقی بمن وصف می و کیفیت و ورش
خراب باده تلخم ولی میترسم از شورش

جامی

بکار من که باشد خانه از کوی وفا دورش
نه بینم خانه در شهر و در از فتنه و شورش

حامی

بدان ساقی خلاصی ده ز دنیا و شر و شورش
که از حکم سلیمان سرکشد گر در کشد مورش

حسابی

کمان داریکه در قلم نباشد هیچ تقصیرش
بروی سینه نعلی دارم از دندانه تیرش

جامی

کمان داریکه در قلم بود تعجیل تاخیرش
نه تیر شر از دل کندن توانم نه دل از تیرش

مسعود

کمان داریکه دل شد بسته زلف چو زنجیرش
نشان آل دارد بهر خون بیدلان تیرش

حسابی

کمان ابروی من تا در دل آمد میل نخجیرش
سیه شد آهوی سرگشته را چشم از پی تیرش

خزدک

کمان داریکه در قلم بپای میرسد تیرش
عجایب قادر اندازست رحمتاد بر تیرش

(315a)

موسم گل که دمد لاله ز آب و گل من — بیخ حسرت لاله کشد آب ز خون دل من

تا حریم حرم یار شد منزل من — رفته بیرون هوس خلد برین از دل من

لاله کان بدمد بعد وفات از دل من — چون شود خاک دمد مهر گیاه از گل

مهر آن نه زد و بعد وفات از دل من — چون شود خاک دمد مهر گیاه از گل

میروی میبرد و از دل بیحاصل من — تیغ بیداد مکن تیز برای دل من

بیخ عشق تو نشاندند بتان در دل من — تخم مهر تو نشاندند در آب و گل من

اگر شست نیاوردی وجودم از عدم بیرون — ز ایقم حدم نهادی هرگز قدم بیرون

مرا چشم ترا ای کستوین دنبندم بیرون — شدم رسوا منه دیگر ز فرمانم قدم بیرون

صبا جنبید و گل زد جمله از شهر قدم بیرون — عروسان ریاحین پا نهادند از حرم بیرون

شهید عشقم و از خاک من خون داده هم بیرون — وزان نم لاله را غرقه بخون کرده علم بیرون

منه ای مرغ دل از کعبه کویش قدم بیرون — چه آفتهاست مرغیرا که آید از حرم بیرون

چو ماند از خانه آن سرو قبا گلگون قدم بیرون — من و بیسر و دل را آتش از دل زد علم بیرون

گذشت تیر تو از جان چه مرغ تیز پرست این — دهان او شده پر خون ز خوار جگرست این

طواف کعبه و رنج سفر چه دردسرست این — بگرد کوی تو گردم که کعبه دگرست این

سرشک لعل مرا این گو عقیق ترست این — عقیق نیست نگارا نشانه جگرست این

چنین نمود دگر صبح وصل را ترست این — شب فراق سر آمد نقاره سحرست این

گره چو لب بگشایی که خنده شکرست — بخنده قفل گشادن نه حقه گهرست این

درون دین مرا رسیای بعرست این — سواد سودفای بتان سیم برست این

تبارک الله ازین چشم و سرچه چشم و سرست — نه سر چه ایزد پاک آفرید پاکترست این

(315b)

گذشتی از سر یاری زدی شمشیر کین بر من — لباس ناز پوشیدی فشاندی آستین بر من

نمایان کرد ساعد را ستین آن نازنین بر من — ید بیضا نمود آن نازنین از آستین بر من

اگر گردی نشیند در رهان نازنین بر من — فلک خواهد نهادن منت اوی زمین بر من

غباری گر نشیند در رهان نازنین بر من — بگیرد دامنش ترسم فشاند آستین بر من

ماه هلال ابروی من عقل مرا شیدا کن — غمزه زنان زینسان میا آهنگ جانها کن

گیسو مپیچان هر طرف قصد من شیدا کن — کمتا نقاب از روی مه خورشید را شیدا کن

ای اشک بر رویم مرو دیگر مرا رسوا کن — بنشین میان مردمان راز مرا پیدا کن

از چشم خونین دمبدم بر روی زردم جا کن — ای اشک بنشین در کوشه دیگر مرا رسوا کن

دلا مجنون صفت خود را غلام این خیام کن — ره صحرای محنت گیر و در وادی غم کن

دلا عاشق شو و قطع نظر از هر دو عالم کن — وطن در کنج محنت ساز و جا در گوشه غم کن

دلا عیسی صفت مردانه ترک کار عالم کن — قدم بردار و منزل بر فراز چرخ اعظم کن

دلا تا کی خوری غم ساده نوش ترک عالم کن — دمی بنشین بزم عیش خود را فارغ از غم کن

دلا بگذر ز شادی رو بسوی عالم غم کن — بشهرستان غم بنشین و ذکر عیش عالم کن

ای دل سخن ز دوست دل بو تراب کن — آباد بار کعبه و خیبر خراب کن

کلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن — یعنی که رخ نما و جهانی خراب کن

چون از شک خویش ما یم سر در جهان تنها — کامی میان مردم که گوشه فتاده

تا مهران پری وش شد در دلم زیاده — پنداشتم که مجنون از مادری نزاده

(316a)

تا در سرم خیال سیلی وشی فتاده — ولہ — کم نیستم ز مجنون گر نیستم زیاده

در کنج باغ عشرت با دلبران نشاده — ولہ — بلبل ز شوق رویت نالان بپا فتاده

ایزد بماه رویان حسنی اگر نداده — ولہ — این بسکه داد حسنی از مهر و مه زیاده

مولانا باقی

ساقی بیا که لاله پر کرده از جام باده — نرگس بزر فشانی دست کرم گشاده

ساقی بیا که امشب جام سبو ملی داده — رفیقی — از دست می فروشان در پای خم فتاده

داغیست روی ساقی ما را ز فکر باده — بیتی — چو شیشه شراب بی بهر بگلی نهاده

از عکس روی ساقیست گلرنگ جام باده — نعیمی — یا از فروغ رویش در دل او فتاده

عیدست موسم گل ساقی بیار باده — شیخی — هنگام گل که دیدست بی می قدح نهاده

خوش آنکه مست باشیم در دست ظلم باده — آیتی — مستی بجا نکرده در پای خم فتاده

غرق عرق رسیدی بهر نشاط باده — جلالی — خندان و تازه و تر چون باغ آب داده

تا جام باده بر لب جانان من نهاده — جانی — ای همدمان ساقی جان منست باده

سر که کرشمه و نازم بر لب گرفته باده — ولہ — من لاجواب دارم بر روی دست نهاده

در باغ عارضش زلف تاب داده — ولہ — دامیست بهر بلبل بر روی گل نهاده

جانا بدور لعلت جان منست باده — ذاتی — هر شب منم بساقی جان در میان نهاده

از دست یار خوردم در صبح جام باده — خباری — من مست جام اویم سر در جهان نهاده

مولانا جامی

برفت آن ماه و ما را در دل از وی صد هوس مانده — غم هجران او با جان شیرین همنفس مانده

جهان گشته خلقی را بدل داغ هوس مانده — آیتی — بیا ساقی که این ویرانه از بسیار کس مانده

ز هم یکنفس باقی و در دل صد هوس مانده — حیدر — مرا حاصل ز عمر زندگانی یکنفس مانده

بیا ساقی بده جامی که ما را یکنفس مانده — بیتی — ز دنیا داغ حسرت بر دل بسیار کس مانده

(316b)

در سرای مغان رفته بود و آب زده — مولانا حافظ — نشسته پیر و صلای شیخ و شاب زده

نه جو مرست بر تیغ تو پیچ و تاب زده — کاتبی — برای کشتن من نقشها بر آب زده

ز چشم من بگذار ای پری شتاب زده — قاسم — که تیز کس نرود از زمین آب زده

سحر چنین ز کجا می رسیدی شراب زده — کاتبی — بروی گل ز عرق سر طرف کلاه زده

چو روی دلبر من گل گل از شراب زده — طبیبی — طبانچه از ورق گل بر آفتاب زده

حباب بس که دبا دم شراب تاب زده — کاتب — زمی برآمده خوش چیمه می طناب زده

خلت که بر چمن حسن پیچ و تاب زده — مغلی — ز سبزه بافته چتری بر آفتاب زده

رسیده مسیح دم آن گل شراب زده — طالبی — بروی گل ز عرق سر طرف کلاه زده

برآمده از سر کوه ماه من شراب زده — ملک — لبش بخنده سنگی بر دل کباب زده

اگر چه زلف تو طعنه بمشکناب زده — صامی — خطت برآمده و نقشها بر آب زده

طغیلی

آن چیست که در جهان که فلک منظر آمده — شب رفته و صباح بصد زیور آمده

آن ساده لوح چیست که خوش منظر آمده — آینه — از ساده یکی بصورت مرکس در آمده

آن چیست کز سران جهان سر آمده — شمشیر — انرا که بر سر آمده از پا در آمده

آن حقه چیست کز گهرش زیور آمده — خاتم — نیمی حلال و نیمی دیگر خور آمده

امیر خسرو

ای ز ما عارضت نوری بهر کاشانه — وی اسیر هم خم زلفت دل دیوانه

ای ترا چون من بهر ویرانه دیوانه — امیر خسرو — پیش ماه عارضت شمعی بود پروانه

کشته دیوانه جایی نذارم خانه — ریاضی — شب بکوی یار باشم روز در ویرانه

در خم زلفش دل ما گفت سازم خانه — دیگر — عاقل انجا خانه کی سازد مگر دیوانه

ساقیا بیا که جیحم از بهر یک پیاله — نوح دیگر — پهلوی هم نشسته چون برگهای لاله

(317a)

ساقی بیا که دارد اکنون بکف پیاله — بر طرف باغ نرگس بر روی خسته لاله

ساقی شکفت گل گل روی تو بجو لاله — از گریهٔ مرا بیح و ز خندهٔ پیاله

ساقی ز می برافروخت رخسار همچو لاله — آتش ز شمع رویش افتاد در پیاله

مشک تر است گویا داغ درون لاله — با عکس روی ساقی افتاد در پیاله

مه من بی گل رویت دلم خون گشت چون لاله — جگر نیز از غم هجرت شده پرکاله پرکاله

بروز حشر از دست بتان جا برده سالهٔ — چو لاله سر برون آرم کفن پرکاله پرکاله

همی دارم دو رخسارش شکفته چون گل لاله — از آن گشته شفق در آسمان پرکاله پرکاله

بدیدم دلبر خود را میان بزم لاله — بتیغ غمزه سیمی سازد مرا پرکاله پرکاله

من بهر تو بدیده و دل خانه ساخته — وز من تو خویش را ز چه بیگانه ساخته

باز م جنون عشق تو دیوانه ساخته — باز م فسون چشم تو افسانه ساخته

مطرب که صد ترانه ز مستانه ساخته — کو جم که دور از آن گل پیمانه ساخته

مهر تو ناگه در دل ما خانه ساخته — ما را ز هر چه غیر تو بیگانه ساخته

ما را بهار حسن تو دیوانه ساخته — مجنون صفت بعاشقی افسانه ساخته

بلبل بباغ جهد به ویرانه ساخته — هر کس بقدر همت خود خانه ساخته

حسن خویش از روی خوبان آشکارا کرده — بس بچشم عاشقان آن را تماشا کرده

رفته ای حال در کنج لبش جا کرده — در سیه چای خود را نغز پیدا کرده

لعل را بر آفتاب حسن گویا کرده — بلبلان عاشقان سرمست و شیدا کرده

اگر مجنون توانستی سر از تربت برون کردی — نشستی سالها پیش من و عشق جنون کردی

(317b)

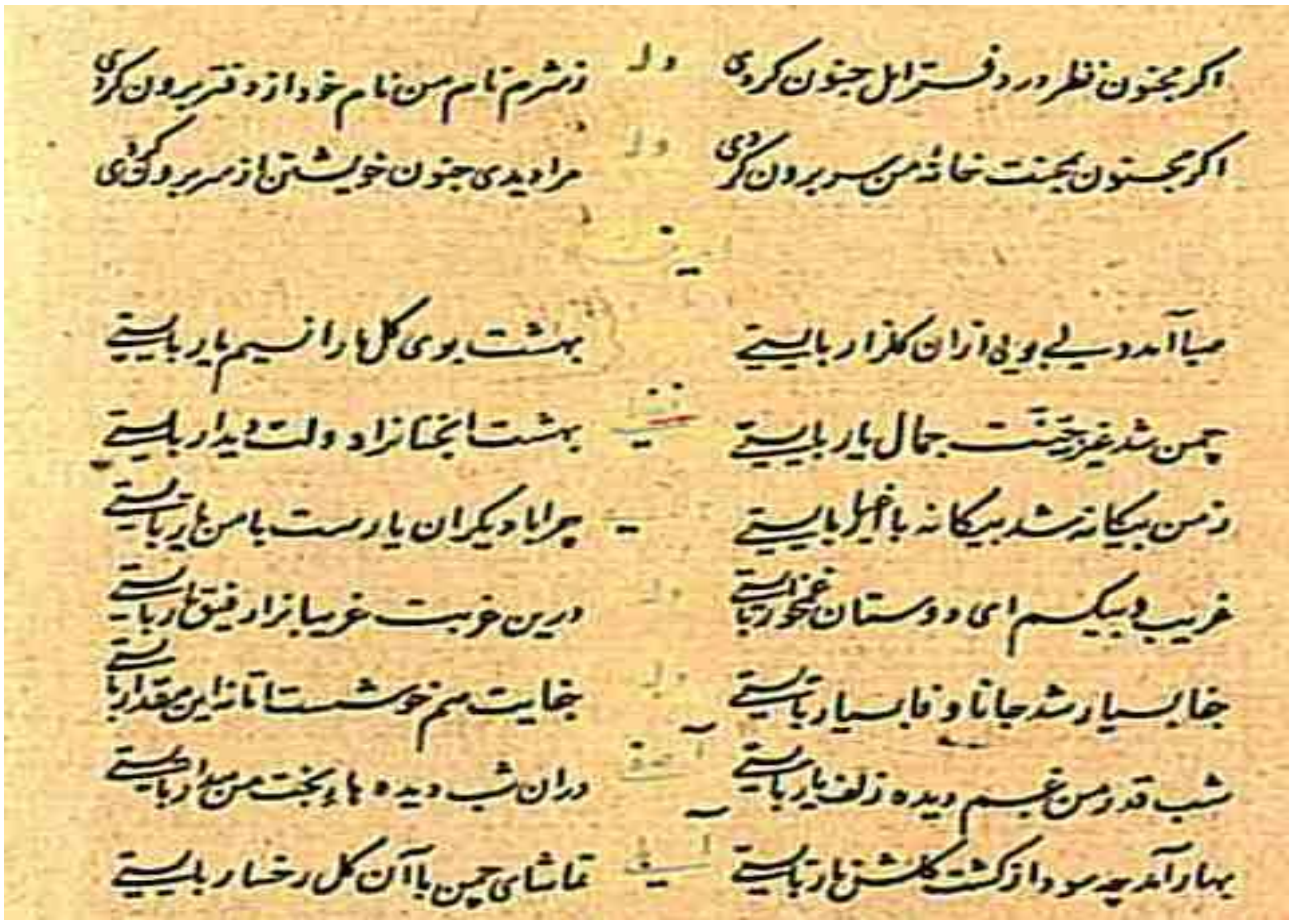

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Elif geldi kelâmullâhdan her ne ki fâl itdim
Ḳıyâmet ḳaddiñe öldüm dirildim intiḳâl itdim

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Egmesem İskender u Ḫıżra n’ola hergiz boyun
İçmezem ben minnet ile kimseniñ ṣovuḳ ṣuyun

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Bir mâh-ı nev yeñiçeri sevdim yine dilâ
Ey vay eger ki gelmez ise bu gice ḳola

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

Ey nâşi ‘aceb naḳd-i dil u cána ḳıyarsın
Her sîm- beden saña gümüş dise uyarsın

(Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

Va‘de-i vuṣlat-ı yâre yoḳ naṣ
Er olub var hemân iḳrârına baṣ

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ṭolular içirüb ol dil-beri yıḳmaġadır ḳaṣdı
Ṣürâhî anıñ içün sâḳiye meclisde yan başdı

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Yüzüñi miṣbâḥ oḳurdum neyleyem ammâsı var
Serv derdim ḳaddiñe illâ ki istis̱nâsı var

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

Ḳısmet idicek ‘aḳl u dil u cânı güzeller
Göñlüm saña düşdi benim ey rûḥ-ı muṣavver

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Dehri hep dûn u denî ṭutdı ḫabîs oldı cihân
Ehl-i dil pâl olub paşmaḳçılarda ḳaldı şân

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

Edeb yeri dir iken varma her ki anlara sen
Ḳażâ-yı ḥâcet içün varuram ekâbire ben

(318a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Gözüm baḥr-i ‘adem mażmûnumuñ dürr-i güher-bârı
Muḥaṣṣıl ḳıṣṣamız şâhım gedânıñ naḳl-i …….

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

Baña hem-reng ol ey Ferhâd-ı evbâş
Ki hiç dîvâr olur mı yalıñız ṭâş

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Pâyıña çünkim nis̱âr-ı naḳd-i eşkim oldı deyn
Çeşmesin merdümini görmek olupdur farż-ı ‘ayn

(Fa‘ûlün Fa‘ûlün Fa‘ûlün Fa‘ûl)

Ṭonanur egerçi eyâ mihribân
Ḳurı ḳalafatdır ḳadırġa hemân

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

Hevâ-yı naḳa-i Leylî ile olub meftûn
Ṭurur ṭurur da deve der cemâliyâ Mecnûn

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Çünki ki yazuma ger yanlışlıḳ idüb bir du‘â
Luṭf idüb ‘ayb eyleme yazmaz yañılmaz bir Ḫüdâ

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Hind cevzini rebâb eyleyüb uydur sözüñe
Yüri ‘ayş eyle bugün alma cihânı ḳozuña

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

O Yûsuf çihreniñ yüriye ey dil düşmeni ṣandım
Bugün bu sûḳ-ı sulṭânîde bey‘ men yezîd itdim

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Birisi ‘aybımıñ aḳça yolına olmadugum
Birisi daḫi hemân hûdı sıdı bilmedügüm

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

‘Arż itdi çünki muṣḥaf-rûyın o meh-liḳâ
Şükr ana bir ḫatm oḳudum yüzüne beḳâ

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Oldı ‘aşḳıñ baña ıṭlâḳına ‘âlem mu‘terif
Çün meṣeldir ki olur muṭlaḳ kemâle taṣarruf

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Cihânı kû-be-kû gezdim esâsın idüb ezber
Ḫaṭıñ didikleri kâfirdur ancaḳ ḫâric ez-defter

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Varub mey-ḫâneye sâḳî üzüm ṣuyun ile ṣıḳdıḳ
Yine pîr-i muġân ile dilâ bezmim ‘aṣr çıḳdıḳ

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün)

Civânıñ yaşmaġından dolı içdim
Ṭopuḳ mesti olub pâyına düşdüm

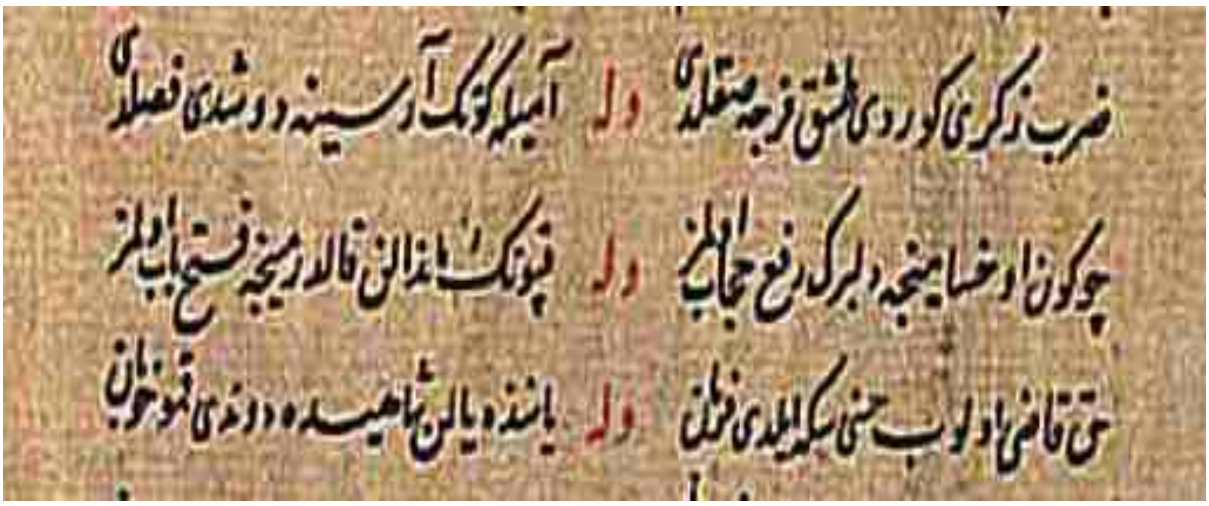

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Yek severmiş zeyni dil-berden olub meftûnı
Ḥayf vâdîde degilmiş acıdım Mecnûnı

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Didim ol dil-ber-i ma‘cûniye ḥab işle baña
Gül gibi geldi didi aḳçe getür ḥab ḥâẓıra

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

Didim ṣanemâ muşmula gibi lebiñ emsem
Ḫışm itmiş iken yazıla döndi didi döngel

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

On iki yaşında şu ki dil-bere çatdı
Dehr içre bugün nerd-i cihânda düşeş atdı

(318b) İşâret-i Pîşâneyi Seyyid Nesîmî Raḥmetullahi ‘Aleyh

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

(Alın)

1 Müşterîdir dürr-i raḫşân alnuña
Zühre vâlih şems ḥayrân alnuña

2 Nice beñzer mâh-ı tâbân alnuña
Bende hem necm-i dıraḫşân alnuña

3 Beñzeye mi mâh-ı tâbân alnuña
Oldı mihr u mâh ḥayrân alnuña

4 Baḳmasun dîv ile şeyṭân alnuña
Yazdı bismillahiraḥmân alnuña

(Kaş)

5 Baş çatub her-dem kemânkeş ḳaşlarıñ
Göñlümi ḳıldı müşevveş ḳaşlarıñ

(Göz)

6 Bir ‘aceb ṣâḥib-ḳırândır gözleriñ
Pâdişâh-ı ins u cândır gözleriñ

7 Âfet-i cân u cihândır gözleriñ
Mihr u mâh-ı âsumândır gözleriñ

8 Naḳdini mercâna virdi gözleriñ
Yeryüzini ḳana virdi gözleriñ

9 ‘Âlemi ṭûfâna virdi gözleriñ
Dürrini ‘ummâna virdi gözleriñ

(Ruḫ)

10 Pertev-i nûr-ı Ḫüdâdır ruḫlarıñ
Maẓhar-ı ehl-i ṣafâdır ruḫlarıñ

11 Şem‘-i cem‘-i aṣfiyâdır ruḫlarıñ
Rûşen ol kim mîm u hâdır ruḫlarıñ

(Beñ)

12 Nâfe-i Çîn-i Ḫıṭâdır beñleriñ
Dâne-i dâm-ı belâdır beñleriñ

13 Micmer-i şem‘-i ṣafâdır beñleriñ
Mülk-i Rûmâ pâdişâdır beñleriñ

(Sûret)

14 Gerçi kim sırr-ı nihândır ṣûretiñ
‘Ayn-ı cânda ḫod ‘ıyândır ṣûretiñ

15 Sîret-i cân u cihândır ṣûretiñ
Dâsitân-ı ‘âşıḳândır ṣûretiñ

16 ‘Âlemi pür-nûr idüpdür ṣûretiñ
Pertevin meşhûr idüpdür ṣûretiñ

17 Ḥüsn ilen ma‘mûr idüpdür ṣûretiñ
Mihr u mâhı ḫûr idüpdür ṣûretiñ

(La‘l)

18 İrmedi şol âb-ı ḥayvân la‘liñe
Lâ‘l u yâḳût ile mercân la‘liñe

19 Cân-ı şîrîn oldı ḳurbân la‘liñe
Rûḥ-ı muṭlaḳdır fidâ cân la‘liñe

(Leb)

20 Bir ‘aceb şîrîn kelâm oldı lebiñ
Âyet-i yuḥyı’l- ‘iẓâm oldı lebiñ

(319a)

21 Ḫoş zümürrüd la‘l-i fâm oldı lebiñ
Şol ḫümârı yoḳ müdâm oldı lebiñ

(Aġız)

22 Cân gibi sırrı nihândır aġzıñıñ
Varlığı daḫi gümândır aġzıñın

23 Âb-ı kevṯer Ḥıżr-ı cândır aġzıñıñ
Nuṭḳı dür gibi ‘ayândır aġzıñıñ

(Diş)

24 Ey leb-i mercân güherdir dişleriñ
Ya ṣadef içre dürerdir dişleriñ

25 Ey ṣanem seyl-i cevâhirdir dişiñ
Bir ‘aceb lü’lü-yi fâḫirdir dişiñ

26 Âb-dâr u pâk-ṭâhirdir dişiñ
Genc-i maḫfîye meẓâhirdir dişiñ

(Dil)

27 Bir ‘aceb yâḳût-ı nâṭıḳdır diliñ
Her ne kim söylerse ṣâdıḳdır diliñ

28 Vaḥdet iḳlîminde sâbıḳdır diliñ
Rûḥ-ı ḳudsî daḫi ḫâlıḳdır diliñ

(Söz)
29 Ṭûṭi-yi câna şekerdir sözleriñ
Gel niṣâr it kim dürerdir sözleriñ

30 Lebleriñ la‘l-i güherdir sözleriñ
Söyle ey bülbül ki terdir sözleriñ

(Ġabġab)
31 Oldı çün âb-ı mu‘allaḳ ġabġabıñ
Kûy-ı sîmîn durur el-ḥaḳ ġabġabıñ

32 Ṭîb-i cennetdir muḥaḳḳaḳ ġabġabıñ
Sâde vü pâk mürevvaḳ ġabġabıñ

(Yüz)
33 Fażl-ı Ḥaḳdan câvidânîdir yüzüñ
Ehl-i a‘râfa çü ma‘nîdir yüzüñ

34 Büt-perestiñ şem‘-i cânıdır yüzüñ
‘Âlemiñ nâm-ı nişânıdır yüzüñ

35 Maḥşeriñ ḫurşîd u mâhıdır yüzüñ
Her ne ki vardır kemâhîdir yüzüñ

36 Ṣûret-i ḥaḳḳıñ güvâhîdir yüzüñ
……. nutḳ-ı İlâhîdir yüzüñ

37 Âyet-i seb‘a’l-meṯânîdir yüzüñ
Otuz ikiniñ nişânıdır yüzüñ

38 Mihr u mâhıñ armaġanıdır yüzüñ
Bâġ-ı cennet erġuvânıdır yüzüñ

(Burun)
39 Ḫâm gümüşdür dimiş aḥmaḳ burnuña
Gül gibi şol iki yapraḳ burnuña

40 Beñzeyem dir gör uzuncaḳ burnuña
Şol sütûn-ı câna ipeḳ burnuña

(Boyun)
41 Ṭaġıdub ol zülf ü ḫâli boynuña
Almaġıl cânım vebâli boynuña

(319b) (Göğüs)
42 Kim dedi kim sîm-i ḫamdır gögsüñe
Ya billûrdan ṣâfi câmdır gögsüñe

43 Her ki derse ol ki nâmdır gögsüñe
Din derim beytü'l-ḥarâmdır gögsüñe

(Sîne)
44 Maḥzen-i ṣıdḳ u ṣafâ sîneñdedir
Mesken-i miḥr ü vefâ sîneñdedir

45 Ḫasta göñlüme şifâ sîneñdedir
Hem ne derd olsa devâ sîneñdedir

(Bel)
46 İncedir mûdan disem mû biliñe
Yaraşur zerrîn kemer bu biliñe

47 Ṭolaşıcaḳ mû-yı hindû biliñe
Çünki idrâk iremez bu biliñe

(Barmaġ)
48 Çeşme-i iṯnâ 'aşerdir barmaġıñ
Hem kitâb-ı bü'l-beşerdir barmaġıñ

49 Vaḥdete ṭoġrı ḫaberdir barmaġıñ
Dürr-i beyżâ bir güherdir barmaġıñ

(Pây)
50 Cân u dil olsun ġubârı pâyıñıñ
'Aḳl u ser daḫi niṯârı pâyıñıñ

51 Cümle 'âlem ḫâk-sârı pâyıñıñ
'Âşıḳıñ mecmû'-ı vârı pâyıñıñ

(Boy)
52 Ḫoş ḳıyâmet ḳadd-i bâlâdır boyuñ
Sidre-i ṭûbâdan a'lâdır boyuñ

53 Bir gül endâm serv-i ra'nâdır boyuñ
Çün ṣanavber lîk zîbâdır boyuñ

54 Âyet-i raḥmet yüzüñdür vesselâm
Maẓhar-ı 'izzet özüñdür vesselâm

55 Nusḫa-i 'ibret özüñdür vesselâm
Nükte-i ḥikmet gözüñdür vesselâm

(Göñül)
56 Ḥoḳḳa-i lü'lü-i lâlâdır göñül
Berr ü baḥriñdeki deryâdır göñül

57 El-heyulâmız müḥeyyâdır göñül
Maẓhar-ı evṣâf-ı mevlâdır göñül

58 Bir ‘acâyib dil-bere düşdi göñül
Bir eli irmez yire düşdi göñül

59 Bir meh-i nîk aḫtere düşdi göñül
Bir büt-i sîmîn-bere düşdi göñül

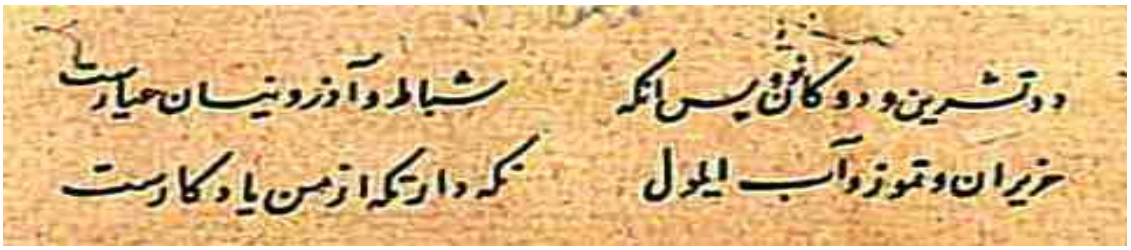

(320a) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

1 Kişi kendüye itdügi belâyı
Cihân ḫalḳı dirilüb itse olmaz

2 Şoñın fikr eyleyen kâr evvelinde
İşinde degme ……yâ gelse olmaz

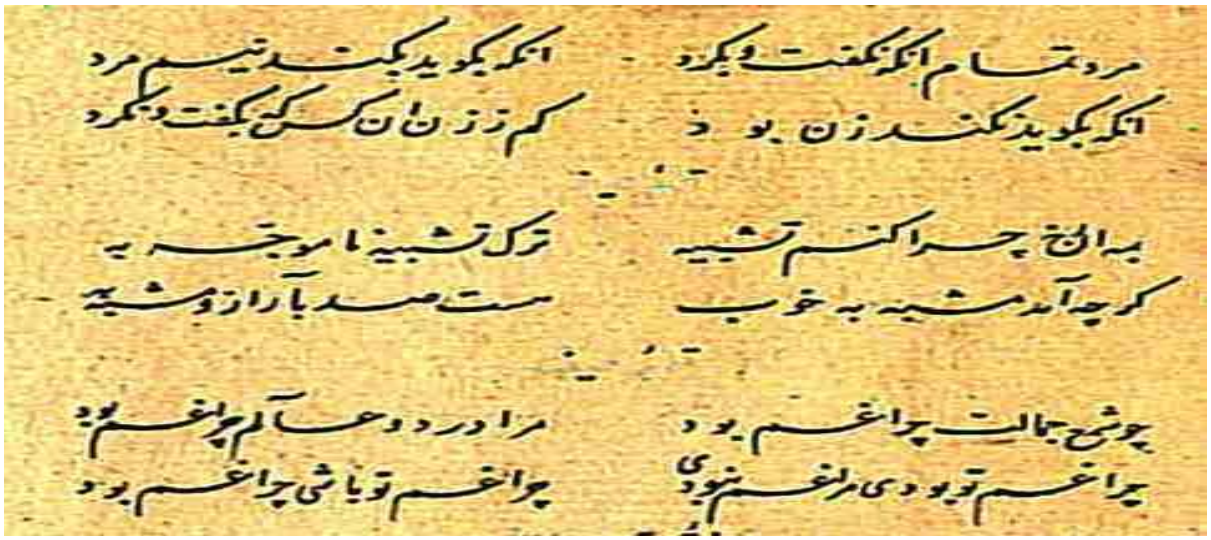

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ṭumṭuraḳ u meḥâsini’l-elfâẓ
Virür insana çoḳ şeref ḥaḳḳâ

2 Ḳadr-i ḥâcetce söyleyüp de sükût
Eylemek ‘âḳilânedir ammâ

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Kişiniñ ḥâline olsa ma‘âdin feyż-i rabbânî
İrişdirir ḳamu maḳṣûda bî-renc u ta‘ab anı

2 Eger irişmeye der-gâh-ı ḥaḳdan ẕerrece iḥsân
Müfîd olmaz hebâdır sa‘y-ı gûşiş-hâ-yı insânî

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Bâġ arasında görüb dil-dârı
Ḳuluñum didim eyâ serv-i revân

2 Serv-i ser-keş gibi dik geldi o dem
Bîd-veş cân u ten oldı lerzân

3 Sîm ile ṣulḥ idüben yalvarıcaḳ
Ḳodı ser-keşligi dayatdı hemân

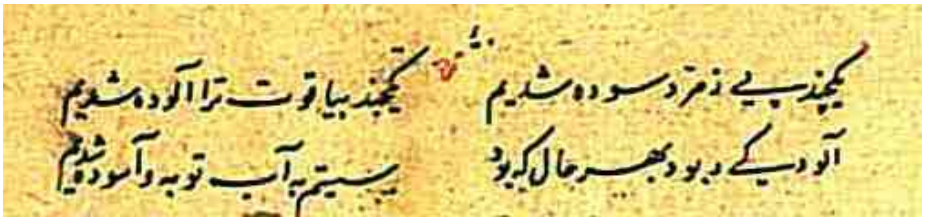
یکچند بی زمرد سوده شدیم یکچند بیاقوت ترا آلوده شدیم
آلودگی بود بهر حال که بود بشستیم به آب توبه و آسوده شدیم

(320b) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Budur âyîn-i ‘Arab bir ḳavmiñ olsa seyidi
Ḳabri üzre az olur kim bende âzâd olmaya

2 Sen ki faḫrü’l-‘âlemîn u seyyidü’l-kevneynsin
Ḥâşe-lillâh ḳabriñe yüz süren âzâd olmaya

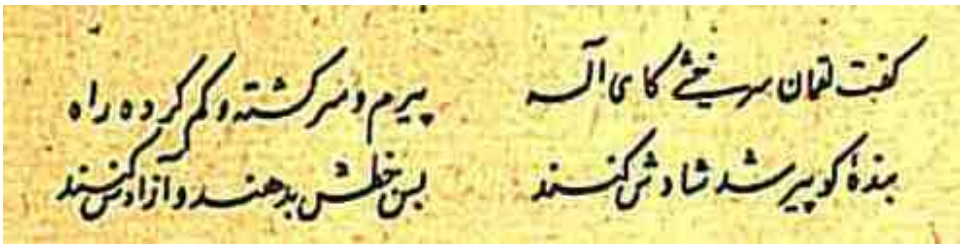
گفت لقمان سر نیشی کای آله پیرم و سرگشته و گم کرده راه
بنده کو پیر شد شادش کنند بس خطش بدهند و آزادش کنند

(Fâ‘ilâtün Mefâ‘ilün Fa‘ûlün)

1 Zen-i dünyâya bir iki dime
Vir ṭalâḳ-ı ṣelâṣeyi merd ol

2 Ḳayd-ı ıṭlâḳa eyleyüb tebdîl
Gir tecerrüd ṭarîḳine ferd ol

(Fâ‘ilâtün Mefâ‘ilün Fa‘ûlün)

1 Kim ki ḳahve içer bu bezm içre
Şîvesi tef u pîşesi mefdir

2 İç mey-i nâb ḳahveden geç kim
Bir ḳara yüzlü pehlivân befdir

(Fâ‘ilâtün Mefâ‘ilün Fa‘ûlün)

1 Luṭf idüb ol şeh-i firişte-ḫıṣâl
Ḳuzılar eylemiş ḳulına ‘aṭâ

2 Bâḳiyâ gel du‘âlar eyleyelim
Ḳuzıların baġışlasun Mevlâ

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûl)

1 Bir bencileyin var mı ola rûy-ı siyâh
Ser tâ be ḳadem ġarḳa-i deryâ-yı siyâh

2 Hiç kime degil ḥâl-i dilimden âgâh
Ḳıl nefsimi ıṣlâḥ meded yâ Allah

(321a)

کلمهٔ فردوسی

درختی که تلخست ویرا سرشت — گرش در نشانی بباغ بهشت
ور از جوی خلدش بهنگام آب — بریزی بجای انگبین ریزی و شیر ناب
سرانجام گوهر بکار آورد
همان میوهٔ تلخ بار آورد

نظیرهٔ نعمتی

اگر سالها مردم بد سرشت — بود همدم حوریان در بهشت
دران محفل پر مغار و ز شب — ز جبریل خواند فسون ادب
بان اعتقادم که انجام کار
نگردد از و جز بد روزگار

باتفی جهم

اگر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت — نهی زیر طاوس باغ بهشت
بهنگام آن بیضه پرورش — ز انجیر جنت دهی ارزش
دهی آبش از چشمهٔ سلسبیل — دران چشمه گردم زند جبرئیل
شود عاقبت بیضهٔ زاغ زاغ
گشت رنج بیهوده طاوس باغ

شاه طالب یکتی

اگر طفل بد گوهر نیک بهر — که حسنش فزون باشد از ماه و مهر
دهد شیر پستان خود مریش — مسیحا شود روز و شب همدمش
بپایه تربیت از آسمان بلند — چو پروین بهرش نمودی بهره مند
نگیرد طریق نکو اختری
شود عاقبت فاش بدگوهری

(321b) (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

Temâşâ eyledim itdim der-âġûş
Yazılmış anda bir nâm-ı siyâvûş

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

Biline baġlasa nâzik fuṭâsın
İşidenler bilür ḥüsn-i edâsın

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

Ḳaçan kim ustura alsa eline
Ḳamusı ser virirler hep yolına

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

Kimiñ ḳulaġına ṭoḳınsa eli
Hemân dem baġlanur ol demde dili

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

Terâş itse ṣafâ kesb eyler âdem
Anıñ desti serimde olsa her-dem

(322a) (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Kıt‘a-i Yaḥyâ Efendi

1 Rûm ili ṣadrına geçdikde Ġanizâde yine
Oldı rindân-ı cihân tehnîyeye âmâde

2 Çîn-seḥer gördüm ‘araḳ-rîz olaraḳ pîr-i muġân
Bir ḳoca desti ile geldi mubârek-bâde

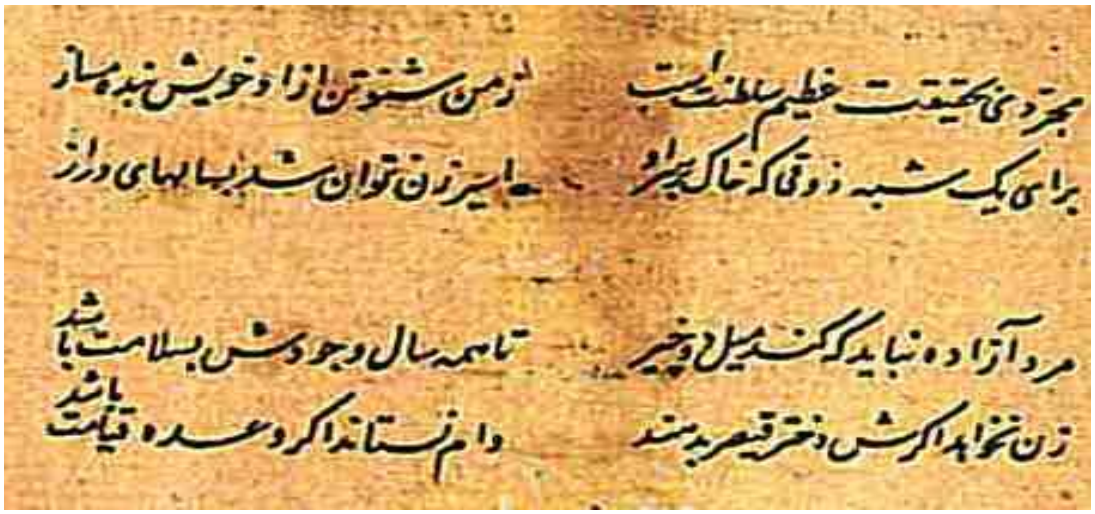

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ḥamdulillâh ki ey şeh-i ‘âlem
Maẓhar-ı luṭf-i ḫâliḳ-ı ẕü’l-men

2 Ṣadr-ı a‘ẓâm itdügi ‘ahde
Eyledi ḥâliyâ vefâda düşmen

3 Bâ- ḥuṣûṣ iki Âṣaf-ı kâmil
İtdiler her ne ise rây-ı ḥasen

4 Yek-dil olub şehâ bu serḥadde
Ḳıldılar def‘-i ẓulm u ref‘-i fiten

5 Peç ḳıralı gibi ‘adû-yı ḳadîm
Żamin oldı ḫaraca düşmen iken

6 Gönderüb südde-i sa‘âdetiñe
Eyledi ḥıfż-ı mâl u mülk-i vaṭan

7 Pâdişâhım bu ḥüsn-i tedbîre
Ḳıldı taḥsîn u âferîn işiden

8 Ḳurtulub intiẓârdan herkes
Bu ḫaber ḳıldı gözlerin rûşen

9 Didi ‘Abdî ḳulunuñ aña târîḫ
Geldi elçi ḫarâc ile Peçden

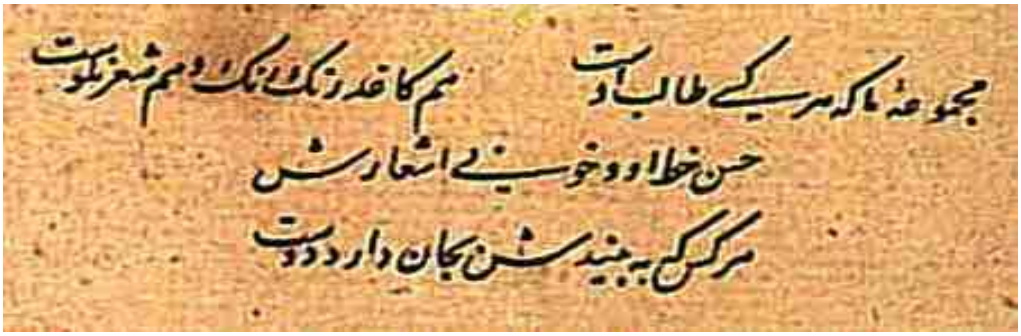

(322b)

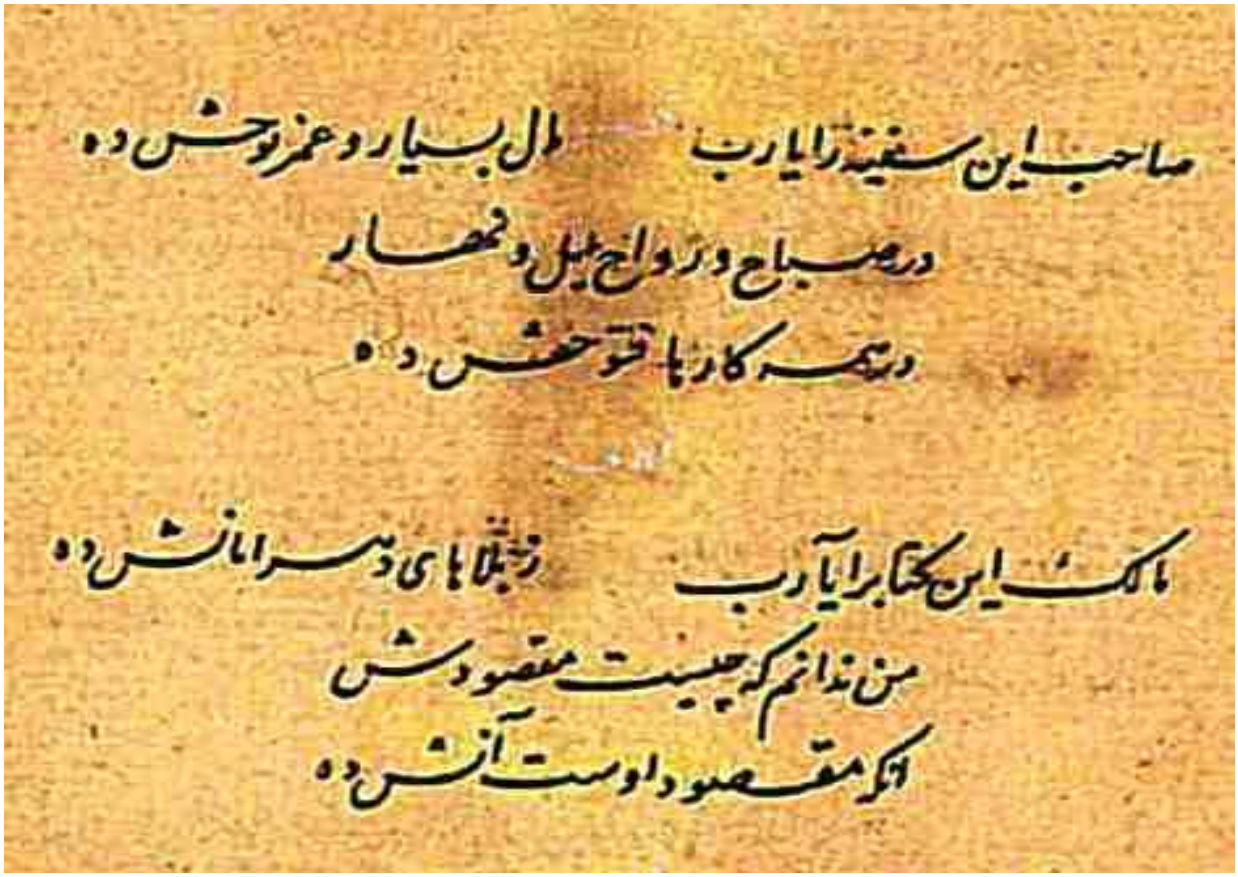

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Ṣâḥibin bu sefîneniñ yâ Rab
Eyle baḥr-i ma‘ârife mâlik

2 Ṭâlib-i râh-ı müstaḳîm eyle
Ṣuleḥâ meslegine ḳıl sâlik

3 Şeref-i ḳadr ile mu‘azzez ḳıl
Düşmen olursa ġam degil hâlik

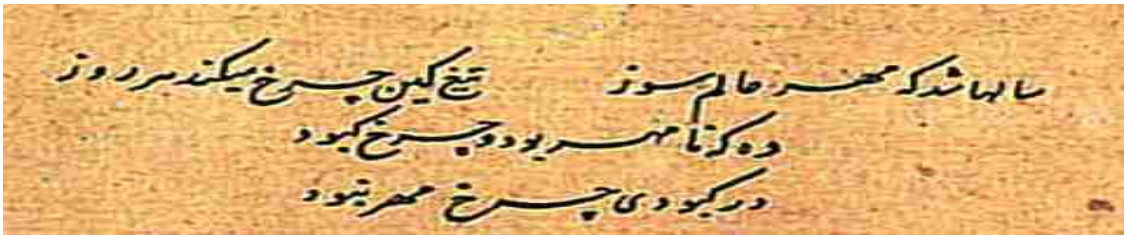
سالها شد که مهر عالم سوز تیغ کین چرخ میکند هر روز
وه که تا مهر بود و چرخ کبود
در کبودی چرخ مهر نبود

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Saña nerden naṣîḥat olsun kim
Ġam irişdikde eylemek feryâd

2 İki dürlü żarar muḳarrerdir
Didi bu iş içinde bir üstâd

3 Evvelâ bu ki dost ġamın olur
Ṣâniyen bu ki düşmen olur ṣebâd

(323a)

نادعلی مونس جان منست قطعه نادعلی ورد زبان منست

من ز ازل آمده ام حیدری

سلسلهٔ حیدر از آن منست

قطعهٔ دیگر

در دریای سر مدست علی جان شیر محمدست علی

اسد الله سرور غالب

شاه مردان علی ابو طالب

در مدح شاهان

پادشاها همیشه میخواهم دشمنت سرفکنده پیش تو باد

می شود سرفراز در عالم

سر خود هر که در ره تو نهاد

ترکیب جیر علی

از بهر جمال حیدران نه گاه بر بام دوید و کرد سر کوشه نگاه

هر کس که بدید گفت سبحان الله

خورشید برآمده است و میجوید آه

قطعه

نوروز رسید که شاد مانت بینم در مسند عیش با و دانت بینم

تا دایره چرخ گردانت بینم

یارب که همیشه کامرانت بینم

قطعه یارب که خدا همیشه یارت باد از خوف و خطر نگاهدارت باد

سیر مه و مهر و گردش دور سپهر پیوسته بحکم و اختیارت باد

(323b)

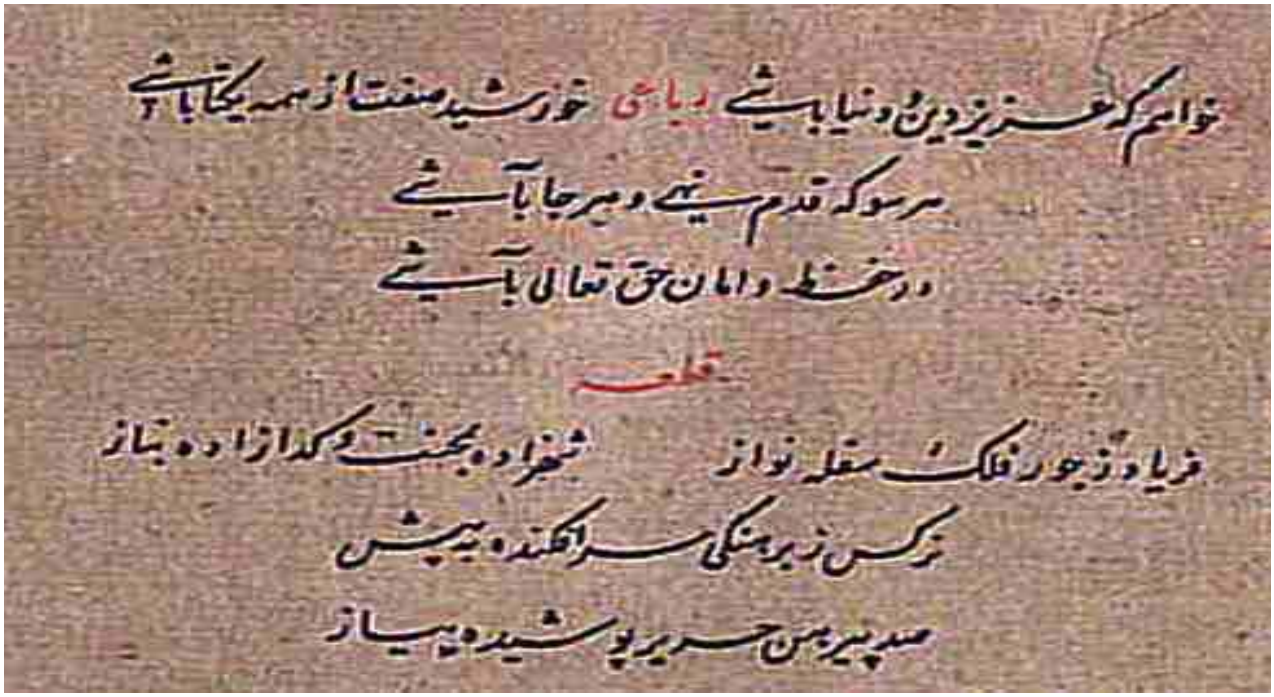

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Mu‘teberdir cihânda dûn denî
Dâimâ ẕillet içre ehl-i hüner

2 Ḥâl-i ‘âlem miṣâl-i deryâdır
Gevher-i pâk zîr u cîfe zeber

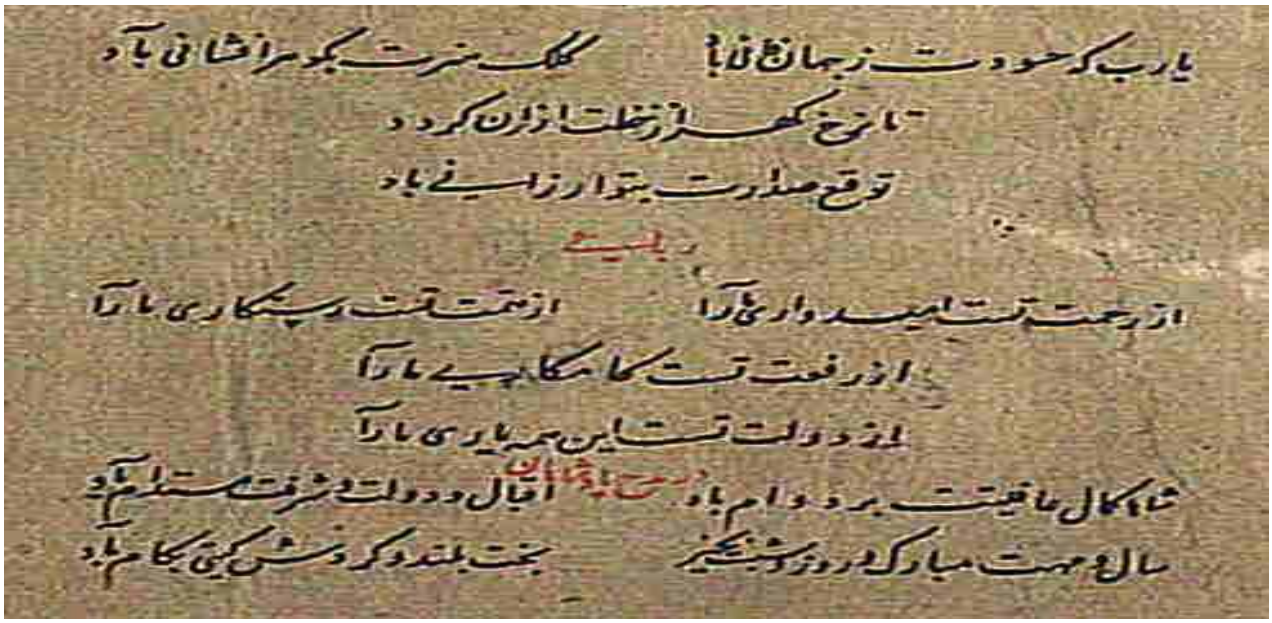

(324a) (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Pâdişâh-ı rub‘-ı meskûn ḥażret-i sulṭân Selîm
Zübde-i şâhân-ı âfâḳ sa‘âdet dest-gâh

2 Ḥâlet-i nez‘a irince cem‘ olub ehl-i ḥarem
Didiler ey âsitânı cümleye püşt u penâh

3 Siz gidicek ḳanġısın olsun diger şehzâdeniñ
Heft kişver içre şâhâ emrüñüzle pâdişâh

4 Didi evvelden murâdımdır benim târîḫ içün
Dâd ide Sulṭân Murâd olaydı iḳlîme şâh (982)

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Ḥamdülillâh ki eyâ Ḥażret-i Dâvûd elḥân
Eyledi ḥaḳḳ-ı şeref minber u miḥrâb seni

2 Dem-i cân-baḫş ile itdi şeh-i ḫayl u ḫuṭaba
Âb-ı lüṭfine idib gül gibi sîr-âb seni

3 Câmi‘-i şâh Süleymânı saña ḳıldı ‘aṭâ
Böyle isterler idi cümleten aḥbâb seni

4 Ḥamd-i bî-ḥad ki ‘alâ raġm-ı ḥasûd-ı bed-ḫ^{v}âh
Ber-murâd eyledi ol fâtîḥ-i ebvâb seni

5 Ḥamd idüb Ḥaḳḳa Hüdâyî didi ol dem târîḫ
Revnaḳ-ı câmi‘-i şeh eyledi vehhâb seni

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

Ṣadr-i ḥükkâm-ı dâver-i aḥkâm
Ḥâkim-i ‘adl-i ‘asker-i İslâm

(324b)
‘Ulvî Çelebiniñ Mu‘allimzâde Rûm İli Ḳażı‘asker-i olduġuna bî-nuḳaṭ târîḫdir

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Sâlik-i meslek-i ṣalâḥ-ı sedâd
Ḥâris-i mülk-i mâlik-i ‘allâm

2 Ekmelü’l- kümmel a‘lemü’l-‘ulemâ
Evra‘u’d-dehre a‘delü’l-ḥükkâm

3 ‘Adliñ ıṣlâḥ-ı dehre ‘adl-i ‘Ömer
Gelür emriñle herkese ârâm

4 Kimdir ehl-i keremde saña hemâl
‘Âlem-i ‘âleme semâḥıñ ‘âm

5 Hamdililllah ki devr-i ‘adliñde
Ehl-i ‘ilm u kemâl olurlar kâm

6 Olmada vâṣıl-ı murâd umarım
Ola a‘dâ maḥall-i ḥalde merâm

7 Dilde her-dem du‘â-i virdimdir
Ṭavvelallah-ı ‘ömr kim dâdâm

8 Mâlik olduñ o mülke kim her-dem
Ṭâli‘iñ sa‘d ola ol evde müdâm

9 Gele ḥükkâm u ehl-i ders müdâm
Ola ‘adl u mekârim u ikrâm

10 Ṣad u sâlde du‘âm oldur
Ola ṣadr-ı ṣudûre dâr-ı selâm

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Rıḥlet itdi bu cihândan yine ḳuṭb-ı vüzerâ
Ravża-i cennet ide yirini Ḥaḳ keyfe yeşâ

2 Ṣubḥ-ı ṣâdıḳ gibi çâk eyleyüben sînesini
Ḳana ġarḳ itdi şehâdet ḳılıcı vaḳt-i ‘aşâ

3 Hâtif-i ġayb işidüb didi anıñ târiḫin
Ḥükm-i Ḥaḳ ile şehîd oldı Muḥammed Paşâ
(Sene 987)

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Cihân-ı bî-beḳâdan rûḥ-ı pâkı rıḥlet itdikde
Dimiş Sulṭân Süleymân pend idüb oġlı Selîm Ḫâna

2 Ṣaḳın maġrûr olub bu devlet-i dünyâya aldanma
Ne Efrîdûna ḳalmışdır bu ne Sâm u Nerîmâna

3 Selîmim ‘adl ü dâd it saña bizden bu yeter târîḫ
Bilürsüñ ḳalmadı bâḳî cihân mülki Süleymâna

SONUÇ

Bu tez, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 numarada kayıtlı bulunana 324 varaklık mecmuanın 247a- 324b varakları arasındaki 77 varaklık kısmı ihtiva etmektedir.

Müstensihi belli olmayan bu eser, tâlik yazıyla yazılmıştır. Bu eserde XV., XVI. ve XVII. yüzyılda yaşayan şairlerin çeşitli nazım şekillerinde Türkçe ve Farsça şiirleri yer almaktadır. Eserdeki nazım şekilleri ve sayıları giriş bölümünde verilmiştir.

Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 numaralı mecmuada bazı şiirlerin şairi belli değildir. Ayrıca bazı sayfaların yırtık veya silinmiş olduğu görülmüştür. Eserdeki şiirlerin başlıkları kırmızı renkle yazılmıştır. Bazı başlıkların kırmızı renkle yazıldığı ve zaman içinde silindiği görülmüştür.

Eserde dönemin ünlü şairi Bâkî'ye 293a-304a varakları ayrılmıştır. Bâkî'nin gazelleri alfabetik sıraya göre verilmiştir. Bazı gazellerin sadece bir beytinin veya bir beytin bir mısrasının verildiği görülmektedir. Bunlar metne uygun olarak bu şekilde yazılmışlardır. Ayrıca Bâkî'ye ait olan ve Sabahattin KÜÇÜK'ün hazırladığı Bâkî Dîvân'ında bulunmadığı tespit edilmiştir.

Eserin 304a-317b varakları arasında Farsça şiirler bulunmaktadır. 317b-324b varakları arasında Türkçe ve Farsça şiirler karışık bir şekildedir. Bunlar metnin sıralamasına dikkat edilerek metne yerleştirilmiştir.

Bu eseri incelemekteki amacımız mecmuanın tamamlanmasına katkıda bulunmaktır. Ayrıca matbu divanları bulunan şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerini tespit ederek ilim alemine sunmak, adları duyulmayan şairlerin adlarını duyurup, şiirlerini tanıtmaktır. Bu eserle edebiyat dünyamıza yeni bir pencere açılacağını umuyoruz. Çalışmamızda başarılı olduğumuzu görmek en büyük mutluluğumuz olacaktır.

KAYNAKÇA

AKSOY, Ömer Asım, ***Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*** I, II, III, TDK, Ankara, 1977.

AKSOY, Ömer Asım, ***Derleme Sözlüğü***, VI. Cilt, TDK. Yayınları, Ankara, 2009.

AKYÜZ, Kenan, ***Fuzûlî Dîvânı***, Akçağ Yayınları, Ankara, 1990.

Ali Nazîmâ-Faik Reşad, ***Mükemmel Osmanlı Lügati***, TDK Yayınları, İstanbul, 2009.

BANARLI, Nihat, Sami, ***Resimli Türk Edebiyatı Tarihi,*** (C. I)İstanbul, Milli Eğitim Basımevi (2001).

Büyük Türk Klasikleri (C.IV,V), Ötüken Söğüt Yayıncılık, İstanbul, 1986.

DEVELLİOĞLU, Ferit, ***Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*** (15. Baskı), Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1998.

İPEKTEN, Haluk, ***Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz***, Dergâh Yayınları, Ankara, 2003.

KÜÇÜK, Sabahattin, ***Bâkî Divanı***, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1994.

Mehmed Süreyyâ, ***Sicill-i Osmânî***, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.

Muallim Nâcî, ***Lugat-i Nâcî***, (haz. Ahmet Kartal), TDK Yayınları, Ankara 2009.

PALA, İskender, ***Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü***, Ötüken, İstanbul, 2000.

ŞEMSEDDİN, Sâmi, ***Kâmus-ı Türkî***, Çağrı Yayınları, İstanbul 2007.

ŞÜKÜN, Ziya, ***Gencine-i Güftar Ferhengi Ziya*** (Farsça-Türkçe Lûgat), (C. I, II, III), Milli Eğitim Yayınları, İstanbul, 1996.

TARLAN, Ali Nihat, ***Necâtî Beg Dîvânı***, Akçağ Yayınları, Ankara, 1992.

TOVEN, Mehmet Bahaettin, ***Yeni Türkçe Lügat***,(haz. Abdülkadir Hayber) TDK Yayınları, Ankara 2004.

Türk Dili Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1986.

Türkçe Sözlük,Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005.

TUMAN, Mehmet Nâil, ***Tuhfe-i Nâilî***, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001.

UZUN, Mustafa, ***İslam Ansiklopedisi***, "Mecmua Maddesi", 28. Cilt, Ankara, 2003, s. 265.